

॥ नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ॥

खुद्दकनिकाये

जातकपाळि

(दुतियो भागो)

१७. चत्तालीसनिपातो

५२१. तेसकुणजातकं (१)

१. “वेस्सन्तरं तं पुच्छामि, सकुण भद्दमत्थु ते ।
रज्जं कारेतुकामेन, किं सु किच्चं कतं वरं” ॥
२. “चिरस्सं वत मं तातो, कंसो बाराणसिग्गहो ।
पमत्तो अप्पमत्तं मं, पिता पुत्तं अचोदयि ॥
३. “पठमेनेव वितथं, कोधं हासं निवारये ।
ततो किच्चानि कारेय्य, तं वतं आहु खत्तिय ॥
४. “यं त्वं तात तपोकम्मं [तपे कम्मं (सी० स्या० पी०)], पुब्बे कतमसंसयं ।
रत्तो दुट्ठो च यं कयिरा, न तं कयिरा ततो पुन [पुनं (पी०)] ॥
५. “खत्तियस्स पमत्तस्स, रट्ठस्मिं रट्ठवट्ठन ।
सब्बे भोगा विनस्सन्ति, रज्जो तं वुच्चते अघं ॥
६. “सिरी तात अलक्खी च [सिरी च तात लक्खी च (स्या० पी०)], पुच्छिता एतदब्रवुं ।
उट्ठान [उट्ठाने (स्या०)] वीरिये पोसे, रमाहं अनुसूयके ॥
७. “उसूयके दुहदये, पुरिसे कम्मदुस्सके ।
कालकण्णी महाराज, रमति [रमाति (क०)] चक्कभज्जनी ॥
८. “सो त्वं सब्बेसु सुहदयो [सो त्वं सब्बेसं सुहदयो (स्या० पी०), सो त्वं सब्बे सुहदयो (क०)], सब्बेसं रक्खितो
भव ।
अलक्खिं नुद महाराज, लक्ख्या भव निवेसनं ॥

९. “स लक्खीधितिसम्पन्नो, पुरिसो हि महग्गतो ।
अमित्तानं कासिपति, मूलं अग्गज्ज छिन्दति ॥
१०. “सक्कोपि हि भूतपति, उट्ठाने नप्पमज्जति ।
स कल्याणे धितिं कत्वा, उट्ठाने कुरुते मनो ॥
११. “गन्धब्बा पितरो देवा, साजीवा [सज्जीवा (पी०)] होन्ति तादिनो ।
उट्ठाहतो [उट्ठहतो (स्या० पी०)] अप्पमज्जतो [मप्पमज्जतो (क०)], अनुतिट्ठन्ति देवता ॥
१२. “सो अप्पमत्तो अक्कुद्धो [अक्कुद्धो (पी०)], तात किच्चानि कारय ।
वायमस्सु च किच्चेसु, नालसो विन्दते सुखं ॥
१३. “तत्थेव ते वत्तपदा, एसाव [एसा च (पी०)] अनुसासनी ।
अलं मित्ते सुखापेतुं, अमित्तानं दुखाय [दुक्खाय (पी०)] च” ॥
१४. “सक्खिसि त्वं [सक्खी तुवं (सी० स्या० पी०)] कुण्डलिनि, मज्जसि खत्तबन्धुनि [खत्तियबन्धुनी (पी०)] ।
रज्जं कारेतुकामेन, किं सु किच्चं कतं वरं” ॥
१५. “द्वेव तात पदकानि, यत्थ [येसु (पी०)] सब्बं पतिट्ठितं ।
अलद्धस्स च यो लाभो, लद्धस्स चानुरक्खणा ॥
१६. “अमच्चे तात जानाहि, धीरे अत्थस्स कोविदे ।
अनक्खा कितवे तात, असोण्डे अविनासके ॥
१७. “यो च तं तात रक्खेय्य, धनं यज्जेव ते सिया ।
सूतोव रथं सङ्गण्हे, सो ते किच्चानि कारये ॥
१८. “सुसङ्गहितन्तजनो, सयं वित्तं अवेक्खिय ।
निधिज्ज इणदानज्ज, न करे परपत्तिया ॥
१९. “सयं आयं वयं [आयवयं (पी०)] जज्जा, सयं जज्जा कताकतं ।
निग्गण्हे निग्गहारहं, पग्गण्हे पग्गहारहं ॥
२०. “सयं जानपदं अत्थं, अनुसास रथेसभ ।
मा ते अधम्मिका युत्ता, धनं रट्ठज्ज नासयुं ॥
२१. “मा च वेगेन किच्चानि, करोसि [कारेसि (सी० स्या० पी०)] कारयेसि वा ।
वेगसा हि कतं कम्मं, मन्दो पच्छानुत्तप्पति ॥

२२. “मा ते अधिसरे मुञ्च, सुबाळ्हमधिकोधितं [कोपितं (सी० स्या०)] ।
कोधसा हि बहू फीता, कुला अकुलतं गता ॥
२३. “मा तात इस्सरोम्हीति, अनत्थाय पतारयि ।
इत्थीनं पुरिसानञ्च, मा ते आसि दुखुद्रयो ॥
२४. “अपेतलोमहंसस्स, रज्जो कामानुसारिनो ।
सब्बे भोगा विनस्सन्ति, रज्जो तं वुच्चते अघं ॥
२५. “तत्थेव ते वत्तपदा, एसाव अनुसासनी ।
दक्खस्सुदानि पुञ्जकरो, असोण्डो अविनासको ।
सीलवास्सु [सीलवास्स (टीका)] महाराज, दुस्सीलो विनिपातिको” [विनिपातको (पी०)] ॥
२६. “अपुच्छिम्ह कोसियगोत्तं [अपुच्छिम्हा कोसियगोत्तं (स्या०), अपुच्छिम्हापि कोसिकं (पी०)], कुण्डलिनिं तथेव
च ।
त्वं दानि वदेहि जम्बुक [जम्बुक त्वं दानि वदेहि (स्या० पी०)], बलानं बलमुत्तमं” ॥
२७. “बलं पञ्चविधं लोके, पुरिसस्मिं महग्गते ।
तत्थ बाहुबलं नाम, चरिमं वुच्चते बलं ॥
२८. “भोगबलञ्च दीघावु, दुतियं वुच्चते बलं ।
अमच्चबलञ्च दीघावु, ततियं वुच्चते बलं ॥
२९. “अभिजच्चबलं चेव, तं चतुत्थं असंसयं ।
यानि चेतानि सब्बानि, अधिगण्हाति पण्डितो ॥
३०. “तं बलानं बलं सेट्ठं, अग्गं पज्जाबं बलं [वरं (सी०)] ।
पज्जाबलेनुपत्थद्दो, अत्थं विन्दति पण्डितो ॥
३१. “अपि चे लभति मन्दो, फीतं धरणिमुत्तमं ।
अकामस्स पसय्हं वा, अज्जो तं पटिपज्जति ॥
३२. “अभिजातोपि चे होति, रज्जं लद्धान खत्तियो ।
दुप्पज्जो हि कासिपति, सब्बेनपि न जीवति ॥
३३. “पज्जाव सुतं विनिच्छिनी [पज्जा सुतविनिच्छिनी (स्या० पी०)], पज्जा कित्ति सिलोकवड्ढनी [वड्ढनी (पी०)] ।
पज्जासहितो नरो इध, अपि दुक्खे सुखानि विन्दति ॥

३४. “पञ्जञ्च खो असुस्सूसं, न कोचि अधिगच्छति ।
बहुस्सुतं अनागम्म, धम्मद्वं अविनिब्भुजं ॥
३५. “यो च धम्मविभङ्गञ्जू [यो धम्मञ्च विभागञ्जू (पी०)], कालुट्ठायी मतन्दितो ।
अनुट्ठहति कालेन, कम्मफलं तस्स इज्झति [कम्मफलं तस्सिज्झति, फलं तस्स समिज्झति (क०)] ॥
३६. “अनायतन [नां'नायतन (पी०)] सीलस्स, अनायतन [नां'नायतन (पी०)] सेविनो ।
न निब्बिन्दियकारिस्स, सम्मदत्थो विपच्चति ॥
३७. “अज्झत्तञ्च पयुत्तस्स, तथायतनसेविनो ।
अनिब्बिन्दियकारिस्स, सम्मदत्थो विपच्चति ॥
३८. “योगप्पयोगसङ्घातं, सम्भतस्सानुरक्खणं ।
तानि त्वं तात सेवस्सु, मा अकम्माय रन्धयि ।
अकम्मुना हि दुम्मेधो, नळागारं व सीदति” ॥
३९. “धम्मं चर महाराज, मातापितूसु खत्तिय ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥
४०. “धम्मं चर महाराज, पुत्तदारेसु खत्तिय ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥
४१. “धम्मं चर महाराज, मित्तामच्चेसु खत्तिय ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥
४२. “धम्मं चर महाराज, वाहनेसु बलेसु च ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥
४३. “धम्मं चर महाराज, गामेसु निगमेसु च...पे०... ॥
४४. “धम्मं चर महाराज, रट्ठेसु [रट्ठे (पी०)] जनपदेसु च...पे०... ॥
४५. “धम्मं चर महाराज, समण [समणे (स्या० क०)] ब्राह्मणेसु च...पे०... ॥
४६. “धम्मं चर महाराज, मिगपक्खीसु खत्तिय ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥
४७. “धम्मं चर महाराज, धम्मो चिण्णो सुखावहो [धम्मो सुचिण्णो सुखमावहति (क०)] ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥

४८. “धम्मं चर महाराज, सइन्दा [इन्दो (पी०), सिन्दा (क०)] देवा सब्रह्मका ।
सुचिण्णेन दिवं पत्ता, मा धम्मं राज पामदो [पमादो (पी० क०)] ॥

४९. “तत्थेव ते [वेते (पी०)] वत्तपदा, एसाव [एसा च (पी०)] अनुसासनी ।
सप्पज्जसेवी कल्याणी, समत्तं साम [सामं (क०)] तं विदू”ति ॥

तेसकुणजातकं पठमं ।

५२२. सरभङ्गजातकं (२)

५०. “अलङ्कता कुण्डलिनो सुवत्था, वेळुरियमुत्ताथरुखग्गबन्धा [बद्धा (पी०)] ।
रथेसभा तिट्ठथ के नु तुम्हे, कथं वो जानन्ति मनुस्सलोके” ॥

५१. “अहमट्ठको भीमरथो पनायं, कालिङ्गराजा पन उग्गतोयं [उग्गतो अयं (पी०), उग्गतायं (क०)] ।
सुसज्जतानं इसीनं [सुसज्जतानिसिनं (पी०)] दस्सनाय, इधागता पुच्छितायेम्ह पज्हे” ॥

५२. “वेहायसं तिट्ठसि [तिट्ठति (पी०)] अन्तलिकखे, पथद्धुनो पन्नरसेव चन्दो ।
पुच्छामि तं यक्ख महानुभाव, कथं तं जानन्ति मनुस्सलोके” ॥

५३. “यमाहु देवेसु सुजम्पतीति, मघवाति तं आहु मनुस्सलोके ।
स देवराजा इदमज्ज पत्तो, सुसज्जतानं इसीनं दस्सनाय” ॥

५४. “दूरे सुता नो इसयो समागता, महिद्धिका इद्धिगुणूपपन्ना ।
वन्दामि ते अयिरे पसन्नचित्तो, ये जीवलोकेत्थ मनुस्ससेट्ठा” ॥

५५. गन्धो इसीनं चिरदिक्खितानं [दक्खितानं (स्या० पी०)], काया चुतो गच्छति मालुतेन ।
इतो पटिक्कम्म सहस्सनेत्त, गन्धो इसीनं असुचि देवराज” ॥

५६. “गन्धो इसीनं चिरदिक्खितानं, काया चुतो गच्छतु मालुतेन ।
विचित्रपुप्फं सुरभिव मालं, गन्धज्ज एतं पाटिकङ्खाम भन्ते ।
न हेत्थ देवा पटिक्कूलसज्जिनो” ॥

५७. “पुरिन्ददो भूतपती यसस्सी, देवानमिन्दो सक्को [इदं पदं नत्थि (सी० स्या० पी० पोत्थकेसु)] मघवा सुजम्पति ।
स देवराजा असुरगणप्पमह्नो, ओकासमाकङ्खति पज्हे पुच्छितुं ॥

५८. “को नेविमेसं इध पण्डितानं, पज्हे पुट्ठो निपुणे ब्याकरिस्सति ।
तिण्णज्ज रज्जं मनुजाधिपानं, देवानमिन्दस्स च वासवस्स” ॥

५९. “अयं इसि [इसी (सी० पी०)] सरभङ्गो तपस्सी [यसस्सी (सी०)], यतो जातो विरतो मेथुनस्मा ।
आचेरपुत्तो [आचरियपुत्तो (पी० क०)] सुविनीतरूपो, सो नेसं पञ्हानि वियाकरिस्सति” ॥
६०. “कोण्डञ्ज पञ्हानि वियाकरोहि, याचन्ति तं इसयो साधुरूपा ।
कोण्डञ्ज एसो मनुजेषु धम्मो, यं वुद्ध [वुद्ध (पी०), बुद्ध (क०)] मागच्छति एस भारो” ॥
६१. “कतावकासा पुच्छन्तु भोन्तो, यं किञ्चि पञ्हं मनसाभिपत्थितं ।
अहञ्जि तं तं वो वियाकरिस्सं, जत्वा सयं लोकमिमं परञ्च” ॥
६२. “ततो च मघवा सक्को, अत्थदस्सी पुरिन्ददो ।
अपुच्छि पठमं पञ्हं, यञ्चासि अभिपत्थितं” ॥
६३. “किं सू वधित्वा न कदाचि सोचति, किस्सप्पहानं इसयो वण्णयन्ति ।
कस्सीध वुत्तं फरुसं खमेथ, अक्खाहि मे कोण्डञ्ज एतमत्थं” ॥
६४. “कोधं वधित्वा न कदाचि सोचति, मक्खप्पहानं इसयो वण्णयन्ति ।
सब्बेसं वुत्तं फरुसं खमेथ, एतं खन्ति उत्तममाहु सन्तो” ॥
६५. “सक्का उभिन्नं [हि द्विन्नं (पी०)] वचनं तितिक्खितुं, सदिसस्स वा सेट्ठतरस्स [सेट्ठनरस्स (पी०)] वापि ।
कथं नु हीनस्स वचो खमेथ, अक्खाहि मे कोण्डञ्ज एतमत्थं” ॥
६६. “भया हि सेट्ठस्स वचो खमेथ, सारम्भहेतू पन सादिसस्स ।
यो चीध हीनस्स वचो खमेथ, एतं खन्ति उत्तममाहु सन्तो” ॥
६७. “कथं विजज्जा चतुपत्थरूपं [चतुमट्ठरूपं (स्या० पी०)], सेट्ठं सरिक्खं अथवापि हीनं ।
विरूपरूपेन चरन्ति सन्तो, तस्मा हि सब्बेसं वचो खमेथ” ॥
६८. “न हेतमत्थं महतीपि सेना, सराजिका युज्झमाना लभेथ ।
यं खन्तिमा सप्पुरिसो लभेथ, खन्ती बलस्सूपसमन्ति वेरा” ॥
६९. “सुभासितं ते अनुमोदियान, अज्जं तं पुच्छामि तदिङ्ग ब्रूहि ।
यथा अहुं [अहू (सी० स्या० पी०)] दण्डकी नाळिकेरो [नाळिकीरो (सी० स्या० पी०)], अथज्जुनो कलाबु चापि
राजा ।
तेसं गतिं ब्रूहि सुपापकम्मिनं, कत्थूपपन्ना इसिनं विहेठका” ॥
७०. “किसज्जि [किसंपि (पी०)] वच्छं अवकिरिय दण्डकी, उच्छिन्नमूलो सजनो सरट्ठो ।
कुक्कुळनामे निरयम्हि पच्चति, तस्स फुलिङ्गानि पतन्ति काये ॥

७१. “यो सज्जते पब्बजिते अहेठयि [अवज्जसि (पी०)], धम्मं भणन्ते समणे अदूसके ।
तं नाळिकेरं सुनखा परत्थ, सङ्गम्म खादन्ति विफन्दमानं ॥
७२. “अथज्जुनो निरये सत्तिसूले, अवंसिरो पतितो उद्धंपादो [उद्धंपादो (स्या०), अद्धंपादो (पी०)] ।
अङ्गीरसं गोतमं हेठयित्वा, खन्तिं तपस्सिं चिरब्रह्मचारिं ॥
७३. “यो खण्डसो पब्बजितं अछेदयि, खन्तिं वदन्तं समणं अदूसकं ।
कलाबुवीचिं उपपज्ज पच्चति, महापतापं [महाभितापं (पी०)] कटुकं भयानकं ॥
७४. “एतानि सुत्वा निरयानि पण्डितो, अज्जानि पापिटुतरानि चेत्थ ।
धम्मं चरे समणब्राह्मणेसु, एवङ्करो सग्गमुपेति ठानं” ॥
७५. “सुभासितं ते अनुमोदियान, अज्जं तं पुच्छामि तदिङ्ख बूहि ।
कथंविधं सीलवन्तं वदन्ति, कथंविधं पज्जवन्तं वदन्ति ।
कथंविधं सप्पुरिसं वदन्ति, कथंविधं नो सिरि नो जहाति” ॥
७६. “कायेन वाचाय च यो’ध [यो च (पी०)] सज्जतो, मनसा च किञ्चि न करोति पापं ।
न अत्तहेतू अलिकं भणेति [भणाति (सी० स्या० पी०)], तथाविधं सीलवन्तं वदन्ति ॥
७७. “गम्भीरपज्जं मनसाभिचिन्तयं [मनसा विचिन्तयं (सी०)], नाच्चाहितं कम्म करोति लुहं ।
कालागतं [कालाभतं (पी०)] अत्थपदं न रिज्जति, तथाविधं पज्जवन्तं वदन्ति ॥
७८. “यो वे कतज्जू कतवेदि धीरो, कल्याणमित्तो दळ्हभत्ति च होति ।
दुखितस्स सक्कच्च करोति किच्चं, तथाविधं सप्पुरिसं वदन्ति ॥
७९. “एतेहि सब्बेहि गुणेहुपेतो, सद्धो मुदू संविभागी वदज्जू ।
सङ्गाहकं सखिलं सणहवाचं, तथाविधं नो सिरि नो जहाति” ॥
८०. “सुभासितं ते अनुमोदियान, अज्जं तं पुच्छामि तदिङ्ख बूहि ।
सीलं सिरिज्चापि सतज्ज धम्मं, पज्जज्ज कं सेटुतरं वदन्ति” ॥
८१. “पज्जा हि सेट्टा कुसला वदन्ति, नक्खत्तराजारिव तारकानं ।
सीलं सीरी चापि सतज्ज धम्मो [धम्मा (पी०)], अन्वायिका पज्जवतो भवन्ति” ॥
८२. “सुभासितं ते अनुमोदियान, अज्जं तं पुच्छामि तदिङ्ख बूहि ।
कथंकरो किन्तिकरो किमाचरं, किं सेवमानो लभतीध पज्जं ।
पज्जाय दानिप्पटिपं [दानि पटिपदं (सी० स्या० पी०)] वदेहि, कथंकरो पज्जवा होति मच्चो” ॥

८३. “सेवेथ वुद्धे निपुणे बहुस्सुते, उग्गाहको च परिपुच्छको सिया ।
सुणेय्य सक्कच्च सुभासितानि, एवंकरो पज्जवा होति मच्चो ॥
८४. “ पज्जवा कामगुणे अवेक्खति, अनिच्चतो दुक्खतो रोगतो च ।
एवं विपस्सी पजहाति छन्दं, दुक्खेसु कामेसु महब्भयेसु ॥
८५. “स वीतरागो पविनेय्य दोसं, मेत्तं [मेत्त (स्या० क०)] चित्तं भावये [भावेय्य (सी० स्या० क०)] अप्पमाणं ।
सब्बेसु भूतेसु निधाय दण्डं, अनिन्दितो ब्रह्ममुपेति ठानं” ॥
८६. “महत्थियं [महिद्धियं (सी० स्या० पी०)] आगमनं अहोसि, तवमट्टका [मट्टक (सी० स्या० क०)] भीमरथस्स
चापि ।
कालिङ्गराजस्स च उग्गतस्स, सब्बेस वो कामरागो पहीनो” ॥
८७. “एवमेत्तं परचित्तवेदि, सब्बेस नो कामरागो पहीनो ।
करोहि ओकासमनुग्गहाय, यथा गतिं ते अभिसम्भवेम” ॥
८८. “करोमि ओकासमनुग्गहाय, तथा हि वो कामरागो पहीनो ।
फराथ कायं विपुलाय पीतिया, यथा गतिं मे अभिसम्भवेथ” ॥
८९. “सब्बं करिस्साम तवानुसासनिं, यं यं तुवं वक्खसि भूरिपज्ज ।
फराम कायं विपुलाय पीतिया, यथा गतिं ते अभिसम्भवेम” ॥
९०. “कताय [कतायं (सी० पी०)] वच्छस्स किसस्स पूजा, गच्छन्तु भोन्तो इसयो साधुरूपा ।
झाने रता होथ सदा समाहिता, एसा रती पब्बजितस्स सेट्ठा” ॥
९१. “सुत्त्वान गाथा परमत्थसंहिता, सुभासिता इसिना पण्डितेन ।
ते वेदजाता अनुमोदमाना, पक्कामु [पक्कमु (क०)] देवा देवपुरं यसस्सिनो ॥
९२. “गाथा इमा अत्थवती सुब्बज्जना, सुभासिता इसिना पण्डितेन ।
यो कोचिमा अट्टिकत्वा [अट्ठिं कत्वा (क०)] सुणेय्य, लभेथ पुब्बापरियं विसेसं ।
लद्धान पुब्बापरियं विसेसं, अदस्सनं मच्चुराजस्स गच्छे” ॥
९३. “सालिस्सरो सारिपुत्तो, मेण्डिस्सरो च कस्सपो ।
पब्बतो अनुरुद्धो च, कच्चायनो च देवलो [देविलो (स्या० क०)] ॥
९४. “अनुसिस्सो च आनन्दो, किसवच्छो च कोलितो ।
नारदो उदायी थेरो [नारदो पुण्णो मन्तानीपुत्तो (सी०)], परिसा बुद्धपरिसा ।
सरभङ्गो लोकनाथो, एवं धारेथ जातक”न्ति ॥

सरभङ्गजातकं दुतियं ।

५२३. अलम्बुसाजातकं (३)

९५. “अथ ब्रवि ब्रहा इन्दो, वत्रभू जयतं पिता ।
देवकज्जं पराभेत्वा, सुधम्मायं अलम्बुसं ॥
९६. “मिस्से देवा तं याचन्ति, तावतिंसा सइन्दका ।
इसिप्पलोभने [इसिपलोभिके (सी० स्या०), इसिं पलोभिके (पी०)] गच्छ, इसिसिङ्गं अलम्बुसे ॥
९७. “पुरायं अम्हे अच्छेति [नाच्चेति (स्या० क०)], वत्तवा [वतवा (सी० स्या० पी०)] ब्रह्मचरियवा ।
निब्बानाभिरतो बुद्धो [वुद्धो (पी०), बुद्धो (स्या० क०)], तस्स मग्गानि आवर” ॥
९८. “देवराज किमेव त्वं, ममेव तुवं सिक्खसि ।
इसिप्पलोभने [इसिपलोभिके (सी० स्या०), इसिं पलोभिके (पी०)] गच्छ, सन्ति अज्जापि अच्छरा ॥
९९. “मादिसियो पवरा चेव, असोके नन्दने वने ।
तासम्पि होतु परियायो, तापि यन्तु पलोभना” [पलोभिका (स्या० पी०)] ॥
१००. “अद्धा हि सच्चं भणसि, सन्ति अज्जापि अच्छरा ।
तादिसियो पवरा चेव, असोके नन्दने वने ॥
१०१. “न ता एवं पजानन्ति, पारिचरियं पुमं गता ।
यादिसं त्वं पजानासि, नारि सब्बङ्गसोभने ॥
१०२. “त्वमेव गच्छ कल्याणि, इत्थीनं पवरा चसि ।
तवेव वण्णरूपेन, सवसमानयिस्ससि” [वसमानापयिस्ससि (स्या०), वसमानामयिस्ससि (पी०), तं वसमानयिस्ससि (क०)] ॥
१०३. “न वाहं न गमिस्सामि, देवराजेन पेसिता ।
विभेमि चेतं आसादुं, उग्गतेजो हि ब्राह्मणो ॥
१०४. “अनेके निरयं पत्ता, इसिमासादिया जना ।
आपन्ना मोहसंसारं, तस्मा लोमानि हंसये” ॥
१०५. “इदं वत्त्वान पक्कामि, अच्छरा कामवणिनी ।
मिस्सा मिस्सितु [मिस्सेतु (सी० स्या० पी०)] मिच्छन्ती, इसिसिङ्गं अलम्बुसा ॥

१०६. “सा च तं वनमोगह, इसिसिङ्गेन रक्खितं ।
बिम्बजालकसञ्छन्नं, समन्ता अड्डयोजनं ॥
१०७. “पातोव पातरासम्हि, उदण्हसमयं [उदयसमयं (स्या०), उदन्तसमयं (क०)] पति ।
अग्गिद्वं परिमज्जन्तं, इसिसिङ्गं उपागमि” ॥
१०८. “का नु विज्जुरिवाभासि, ओसधी विय तारका ।
विचित्तहत्थाभरणा [विचित्तवत्थाभरणा (सी०)], आमुत्तमणिकुण्डला [आमुक्कमणिकुण्डला (?)] ॥
१०९. “आदिच्चवण्णसङ्कासा, हेमचन्दनगन्धिनी ।
सञ्जतूरू महामाया, कुमारी चारुदस्सना ॥
११०. “विलग्गा [विलाका (सी० स्या० पी०)] मुदुका सुद्धा, पादा ते सुप्पतिट्ठिता ।
गमना कामनीया [कमना कमनीया (सी० पी०)] ते, हरन्तियेव मे मनो ॥
१११. “अनुपुब्बाव ते ऊरू, नागनाससमूपमा ।
विमट्ठा तुय्हं सुस्सोणी, अक्खस्स फलकं यथा ॥
११२. “उप्पलस्सेव किञ्जक्खा, नाभि ते साधु सण्ठिता ।
पूरा कण्हञ्जनस्सेव, दूरतो पटिदिस्सति ॥
११३. “दुविधा जाता उरजा, अवण्टा साधु पच्चुदा ।
पयोधरा अपतिता [अप्पतीता (सी० स्या० पी०)], अड्डलाबुसमा थना ॥
११४. “दीघा कम्बुतलाभासा, गीवा एणेय्यका यथा ।
पण्डरावरणा वग्गु, चतुत्थमनसन्निभा ॥
११५. “उद्धग्गा च अधग्गा च, दुमग्गपरिमज्जिता ।
दुविजा नेलसम्भूता, दन्ता तव सुदस्सना ॥
११६. “अपण्डरा लोहितन्ता, जिञ्जूक [जिञ्जूक (सी० स्या० पी०)] फलसन्निभा ।
आयता च विसाला च, नेत्ता तव सुदस्सना ॥
११७. “नातिदीघा सुसम्मट्ठा, कनकब्बा [कनकग्गा (पी०)] समोचिता ।
उत्तमङ्गरुहा तुय्हं, केसा चन्दनगन्धिका ॥
११८. “यावता कसिगोरक्खा, वाणिजानं [वणिजानं (पी०)] च या गति ।
इसीनञ्च परक्कन्तं, सञ्जतानं तपस्सिनं ॥

११९. “न ते समसमं पस्से, अस्मिं पथवि [पुथुवि (पी०)] मण्डले ।
को वा त्वं कस्स वा पुत्तो, कथं जानेमु तं मयं” ॥
१२०. “न पज्जकालो भदन्ते, कस्सपेवं गते सति ।
एहि सम्म रमिस्साम, उभो अस्माकमस्समे ।
एहि तं उपगूहिस्सं [उपगुहिस्सं (स्या०)], रतीनं कुसलो भव” ॥
१२१. “इदं वत्तान पक्कामि, अच्छरा कामवणिनी ।
मिस्सा मिस्सितुमिच्छन्ती, इसिसिङ्गं अलम्बुसा” ॥
१२२. “सो च वेगेन निक्खम्म, छेत्वा दन्धपरक्कमं [दन्धपदक्कमं (क०)] ।
तमुत्तमासु वेणीसु, अज्झप्पत्तो [अज्झापत्तो (पी०)] परामसि ।
१२३. “तमुदावत्त कल्याणी, पलिस्सजि सुसोभना [सुसोभणी (स्या० क०)] ।
चवितम्हि [चवि तम्हा (स्या० क०)] ब्रह्मचरिया, यथा तं अथ तोसिता ॥
१२४. “मनसा अगमा इन्दं, वसन्तं नन्दने वने ।
तस्सा सङ्कप्पमज्जाय, मघवा देवकुज्जरो ॥
१२५. “पल्लङ्कं पहिणी खिप्पं, सोवण्णं सोपवाहनं ।
सउत्तरच्छदपज्जासं, सहस्सपटियत्थतं [पटिकत्थतं (सी०)] ॥
१२६. “तमेनं तत्थ धारेसि, उरे कत्तवान सोभना ।
यथा एकमुहुत्तं, तीणि वस्सानि धारयि ॥
१२७. “विमदो तीहि वस्सेहि, पबुज्झित्तवान ब्राह्मणो ।
अद्दसासि हरित [हरी (पी०)] रुक्खे, समन्ता अगियायनं ॥
१२८. “नवपत्तवनं फुल्लं, कोकिलग्गणघोसितं ।
समन्ता पविलोकेत्वा, रुदं अस्सूनि वत्तयि ॥
१२९. “न जुहे न जपे [जप्पे (क०)] मन्ते, अग्गिहुत्तं पहापितं ।
को नु मे पारिचरियाय, पुब्बे चित्तं पलोभयि ॥
१३०. “अरज्जे मे विहरतो, यो मे तेजा ह सम्भुतं [सम्भुतं (पी०)] ।
नानारत्नपरिपूरं, नावंव गण्हि अण्णवे” ॥
१३१. “अहं ते पारिचरियाय, देवराजेन पेसिता ।

अवधिं [अवधी (स्या० पी० क०)] चित्तं चित्तेन, पमादो [पमादा (स्या० पी०)] त्वं न बुज्झसि” ॥

१३२. “इमानि किर मं तातो, कस्सपो अनुसासति ।

कमलासदिसिस्थियो [सरिसिस्थियो (स्या० पी०)], तायो बुज्झेसि माणव ॥

१३३. “उरे गण्डायो बुज्झेसि, तायो बुज्झेसि माणव ।

इच्चानुसासि मं तातो, यथा मं अनुकम्पको ॥

१३४. “तस्साहं वचनं नाकं, पितु बुद्धस्स सासनं ।

अरज्जे निम्मनुस्समिह, स्वज्ज झायामि [स्वाज्जझायामि (सी० पी०)] एकको ॥

१३५. “सोहं तथा करिस्सामि, धिरत्थु जीवितेन मे ।

पुन वा तादिसो हेस्सं, मरणं मे भविस्सति” ॥

१३६. “तस्स तेजं [तेजज्ज (सी० पी०)] वीरियज्ज, धितिं [धितिज्ज (पी०)] जत्वा अवट्ठितं [सुवट्ठितं (सी०)] ।

सिरसा अग्गही पादे, इसिसिङ्गं अलम्बुसा ॥

१३७. “मा मे कुज्झ [कुज्झि (पी०)] महावीर, मा मे कुज्झ [कुज्झि (पी०)] महाइसे ।

महा अत्थो मया चिण्णो, तिदसानं यसस्सिनं ।

तया संकम्पितं आसि, सब्बं देवपुरं तदा” ॥

१३८. “तावतिंसा च ये देवा, तिदसानज्ज वासवो ।

त्वज्ज भद्दे सुखी होहि, गच्छ कज्जे यथासुखं” ॥

१३९. “तस्स पादे गहेत्वान, कत्वा च नं पदक्खिणं ।

अज्जलिं पग्गहेत्वान, तम्हा ठाना अपक्कमि ॥

१४०. “यो च तस्सासि पल्लङ्को, सोवण्णो सोपवाहनो ।

सउत्तरच्छदपज्जासो, सहस्सपटियत्थतो ।

तमेव पल्लङ्कमारुह, अगा देवान सन्तिके ॥

१४१. “तमोक्कमिव आयन्तिं, जलन्तिं विज्जुतं यथा ।

पतीतो सुमनो वित्तो, देविन्दो अददा वरं” ॥

१४२. “वरज्जे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।

निसिप्पलोभिका [न इसिपलोभिका (स्या०), न इसिपलोभियं (पी०)] गच्छे, एतं सक्क वरं वरे”ति ॥

अलम्बुसाजातकं ततियं ।

५२४. सङ्खपालजातकं (४)

- १४३: “अरियावकासोसि पसन्ननेत्तो, मज्जे भवं पब्बजितो कुलम्हा ।
कथं नु वित्तानि पहाय भोगे, पब्बजि निक्खम्म घरा सपज्ज” [सपज्जो (स्या०), सपज्जा (पी०)] ॥
- १४४: “सयं विमानं नरदेव दिस्वा, महानुभावस्स महोरगस्स ।
दिस्वान पुज्जान महाविपाकं, सद्भायहं पब्बजितोमिह राज” ॥
- १४५: “न कामकामा न भया न दोसा, वाचं मुसा पब्बजिता भणन्ति ।
अक्खाहि मे पुच्छितो एतमत्थं, सुत्वान मे जायिहितिप्पसादो” ॥
- १४६: “वाणिज्ज [वणिज्ज (पी०)] रद्धाधिप गच्छमानो, पथे अद्दसासिम्हि भोजपुत्ते [मिलाचपुत्ते (सी० पी०)] ।
पवद्धकायं उरगं महन्तं, आदाय गच्छन्ते पमोदमाने” ॥
- १४७: “सोहं समागम्म जनिन्द तेहि, पहट्ठलोमो अवचम्हि भीतो ।
कुहिं अयं नीयति [निय्यति (क०)] भीमकायो, नागेन किं काहथ भोजपुत्ता ॥
- १४८: “नागो अयं नीयति भोजनत्था [भोजनत्थं (सी० स्या० पी०)], पवद्धकायो उरगो महन्तो ।
सादुज्ज थूलज्ज मुदुज्ज मंसं, न त्वं रसज्जासि विदेहपुत्त ॥
- १४९: “इतो मयं गन्त्वा सकं निकेतं [निकेतनं (पी०)], आदाय सत्थानि विकोपयित्वा ।
मंसानि भोक्खाम [भक्खाम (स्या०)] पमोदमाना, मयज्झि वे सत्तवो पन्नगानं ॥
- १५०: “सचे अयं नीयति भोजनत्था, पवद्धकायो उरगो महन्तो ।
ददामि वो बलिबद्धानि [बलिवद्धानि (पी०)] सोळस, नागं इमं मुज्जथ बन्धनस्मा ॥
- १५१: “अद्धा हि नो भक्खो अयं मनापो, बहू च नो उरगा भुत्तपुब्बा [बहुं च नो उरगो भुत्तपुब्बो (क०)] ।
करोम ते तं वचनं अळार [आळार (क०) एवमुपरिपि], मित्तज्ज नो होहि विदेहपुत्त ॥
- १५२: “तदस्सु ते बन्धना मोचयिंसु, यं नत्थुतो पटिमोक्कस्स पासे ।
मुत्तो च सो बन्धना नागराजा, पक्कामि पाचीनमुखो मुहुत्तं ॥
- १५३: “गन्त्वान पाचीनमुखो मुहुत्तं, पुण्णेहि नेत्तेहि पलोकयी मं ।
तदास्सहं पिड्डितो अन्वगच्छिं, दसङ्गुलिं अज्जलिं पगगहेत्वा ॥
- १५४: “गच्छेव खो त्वं तरमानरूपो, मा तं अमित्ता पुनरग्गहेसुं ।
दुक्खो हि लुद्देहि पुना समागमो, अदस्सनं भोजपुत्तान गच्छ ॥

१५५. “अगमासि सो रहदं विष्पसन्नं, नीलोभासं रमणीयं सुतित्थं ।
समोततं [समोनतं (स्या० क०)] जम्बुहि वेतसाहि, पावेक्खि नित्तिण्णभयो पतीतो ॥
१५६. “सो तं पविस्स न चिरस्स नागो, दिब्बेन मे पातुरहुं जनिन्द ।
उपट्ठही मं पितरं व पुत्तो, हृदयङ्गमं कण्णसुखं भणन्तो ॥
१५७. “त्वं मेसि माता च पिता [पिता च (पी०)] अळार, अब्भन्तरो पाणददो सहायो ।
सकञ्च ईद्धि पटिलाभकोस्मि [पटिलाभितोस्मि (पी०)], अळार पस्स मे निवेसनानि ।
पहूतभक्खं बहुअन्नपानं, मसक्कसारं विय वासवस्स” ॥
१५८. “तं भूमिभागेहि उपेतरूपं, असक्खरा चेव मुदू सुभा च ।
नीचत्तिणा [नीचा तिणा (स्या० पी०)] अप्परजा च भूमि, पासादिका यत्थ जहन्ति सोकं ॥
१५९. “अनावकुला वेळुरियूपनीला, चतुद्धिसं अम्बवनं सुरम्मं ।
पक्का च पेसी च फला सुफुल्ला, निच्चोतुका धारयन्ती फलानि ॥
१६०. “तेसं वनानं नरदेव मज्झे, निवेसनं भस्सरसन्निकासं ।
रजतगळं सोवण्णमयं उळारं, ओभासती विज्जुरिवन्तल्लिक्खे ॥
१६१. “मणीमया सोण्णमया [सोवण्णमया (सी० स्या० पी०)] उळारा, अनेकचित्ता सततं सुनिम्मिता ।
परिपूरा कज्जाहि अलङ्कताभि, सुवण्णकायूरधराहि राज ॥
१६२. “सो सङ्खपालो तरमानरूपो, पासादमारुह अनोमवण्णो ।
सहस्सथम्भं अतुलानुभावं, यत्थस्स भरिया महेसी अहोसि ॥
१६३. “एका च नारी तरमानरूपा, आदाय वेळुरियमयं महग्घं ।
सुभं मणिं जातिमन्तूपपन्नं, अचोदिता आसनमब्भिहासि ॥
१६४. “ततो मं उरगो हत्थे गहेत्वा, निसीदयी पामुखआसनस्मिं ।
इदमासनं अत्र भवं निसीदतु, भवज्झि मे अज्जतरो गरूनं ॥
१६५. “अज्जा च नारी तरमानरूपा, आदाय वारिं उपसङ्कमित्वा ।
पादानि पक्खालयी मे जनिन्द, भरियाव [भरिया च (पी०)] भत्तू पतिनो पियस्स ॥
१६६. “अपरा च नारी तरमानरूपा, पग्गह सोवण्णमयाय [सोवण्णमया (पी०)] पातिया ।
अनेकसूपं विविधं वियज्जनं, उपनामयी भत्त मनुज्जरूपं ॥
१६७. “तुरियेहि [तूरियेहि (क०)] मं भारत भुत्तवन्तं, उपट्ठहुं भत्तु मनो विदित्वा ।

ततुत्तरिं [तदुत्तरिं (क०)] मं निपती महन्तं, दिब्बेहि कामेहि अनप्पकेहि ॥

१६८. “भरिया ममेता तिसता अळार, सब्बत्तमज्झा पदुमुत्तराभा ।
अळार एतास्सु ते कामकारा, ददामि ते ता परिचारयस्सु ॥

१६९. “संवच्छरं दिब्बरसानुभुत्वा, तदास्सुहं [तदस्सहं (पी०)] उत्तरिमज्झभासिं [उत्तरि पच्चभासिं (सी० स्या०),
उत्तरिं पच्चभासिं (पी०)] ।
नागस्सिदं किन्ति कथञ्च लद्धं, कथज्झगमासि विमानसेट्ठं” ॥

१७०. “अधिच्च लद्धं परिणामजं ते, सयंकतं उदाहु देवेहि दिन्नं ।
पुच्छामि तं [ते (पी०)] नागराजेतमत्थं, कथज्झगमासि विमानसेट्ठं” ॥

१७१. “नाधिच्च लद्धं न परिणामजं मे, न सयंकतं नापि देवेहि दिन्नं ।
सकेहि कम्मेहि अपापकेहि, पुज्जेहि मे लद्धमिदं विमानं” ॥

१७२. “किं ते वतं किं पन ब्रह्मचरियं, किस्स सुचिण्णस्स अयं विपाको ।
अक्खाहि मे नागराजेतमत्थं, कथं नु ते लद्धमिदं विमानं” ॥

१७३. “राजा अहोसिं मगधानमिस्सरो, दुय्योधनो नाम महानुभावो ।
सो इत्तरं जीवितं संविदित्वा, असस्सतं विपरिणामधम्मं ॥

१७४. “अन्नञ्च पानञ्च पसन्नचित्तो, सक्कच्च दानं विपुलं अदासिं [अदासि (पी०)] ।
ओपानभूतं मे घरं तदासि, सन्तप्पिता समणब्राह्मणा च ॥

१७५. [अयं गाथा पी० पोत्थके नत्थि] “मालञ्च गन्धञ्च विलेपनञ्च, पदीपियं [पदीपयं (स्या० क०)]
यानमुपस्सयञ्च ।
अच्छादनं सेय्यमथन्नपानं, सक्कच्च दानानि अदम्ह तत्थ [अयं गाथा पी० पोत्थके नत्थि] ॥

१७६. “तं मे वतं तं पन ब्रह्मचरियं, तस्स सुचिण्णस्स अयं विपाको ।
तेनेव मे लद्धमिदं विमानं, पहूतभक्खं बहुअन्नपानं” ।
“नच्चेहि गीतेहि चुपेतरूपं, चिरट्ठितिकं न च सस्सतायं ॥

१७७. “अप्पानुभावा तं महानुभावं, तेजस्सिनं हन्ति अतेजवन्तो ।
किमेव दाठावुध किं पटिच्च, हत्थत्त [हत्थत्थ (सी० स्या० पी०)] मागच्छि वनिब्बकानं [वणिब्बकानं (सी०)] ॥

१७८. “भयं नु ते अन्वगतं महन्तं, तेजो नु ते नान्वगं दन्तमूलं ।
किमेव दाठावुध किं पटिच्च, किलेसमापज्जि वनिब्बकानं” ॥

१७९. “न मे भयं अन्वगतं महन्तं, तेजो न सक्का मम तेहि हन्तुं [तेभिहन्तुं (स्या० क०)] ।
सतञ्च धम्मनि सुकित्तितानि, समुद्वेलाव दुरच्चयानि ॥

१८०. “चातुद्वसिं पञ्चदसिं अळार, उपोसथं निच्चमुपावसामि ।
अथागमुं सोळस भोजपुत्ता, रज्जुं गहेत्वान दळ्हञ्च पासं ॥

१८१. “भेत्त्वान नासं अतिकस्स [अन्तकस्स (क०)] रज्जुं, नयिसु मं सम्परिगह् लुद्धा ।
एतादिसं दुक्खमहं तितिक्खं [तितिक्खं (पी०)], उपोसथं अप्पटिकोपयन्तो” ॥

१८२. “एकायने तं पथे अद्वसंसु, बलेन वण्णेन चुपेतरूपं ।
सिरिया पज्जाय च भावितोसि, किं पत्थयं [किमत्थियं (सी० स्या० पी०)] नाग तपो करोसि ॥

१८३. “न पुत्तहेतू न धनस्स हेतु, न आयुनो चापि अळार हेतु ।
मनुस्सयोनिं अभिपत्थयानो, तस्मा परक्कम्म तपो करोमि” ॥

१८४. “त्वं लोहितक्खो विहतन्तरंसो, अलङ्कतो कप्पितकेसमस्सु ।
सुरोसितो लोहितचन्दनेन, गन्धब्बराजाव दिसा पभाससि [पभासि (क०)] ॥

१८५. “देविद्धिपत्तोसि महानुभावो, सब्बेहि कामेहि समङ्गिभूतो ।
पुच्छामि तं नागराजेतमत्थं, सेय्यो इतो केन मनुस्सलोको” ॥

१८६. “अळार नाज्जत्र मनुस्सलोका, सुद्धी व संविज्जति संयमो वा ।
अहञ्च लद्धान मनुस्सयोनिं, काहामि जातिमरणस्स अन्तं” ॥

१८७. “संवच्छरो मे वसतो [वुसितो (पी०)] तवन्तिके, अन्नेन पानेन उपट्ठितोस्मि ।
आमन्तयित्वान पलेमि नाग, चिरप्पवुट्ठोस्मि [चिरप्पवुत्थो अस्मि (पी०)] अहं जनिन्द” ॥

१८८. “पुत्ता च दारा अनुजीविनो च [च'नुजीविनो (स्या० पी०)], निच्चानुसिद्धा उपतिट्ठते तं ।
कच्चिन्नु तं नाभिसपित्थ [नाभिसंसित्थ (स्या० पी०)] कोचि, पियज्हि मे दस्सनं तुहं [तुहं (पी०)] अळार” ॥

१८९. “यथापि मातू च पितू अगारे, पुत्तो पियो पटिविहितो वसेय्य [सेय्यो (पी०)] ।
ततोपि मय्हं इधमेव सेय्यो, चित्तज्हि ते नाग मयी पसन्नं” ॥

१९०. “मणी ममं विज्जति लोहितङ्को [लोहितङ्को (क०)], धनाहरो मणिरतनं उळारं ।
आदाय त्वं [तं (पी०)] गच्छ सकं निकेतं, लद्धा धनं तं मणिमोस्सजस्सु” ॥

१९१. “दिट्ठा मया मानुसकापि कामा, असस्सता विपरिणामधम्मा ।
आदीनवं कामगुणेषु दिस्वा, सद्धायहं पब्बजितोमिह राज ॥

१९२. “दुमफ्लानीव पतन्ति माणवा, दहरा च वुद्धा च सरीरभेदा ।
एतम्पि दिस्वा पब्बजितोम्हि राज, अपण्णकं सामञ्जमेव सेय्यो” ॥

१९३. “अद्धा हवे सेवितब्बा सपज्जा, बहुस्सुता ये बहुठानचिन्तिनो ।
नागञ्च सुत्वान तवञ्चळार, काहामि पुज्जानि अनप्पकानि” ॥

१९४. “अद्धा हवे सेवितब्बा सपज्जा, बहुस्सुता ये बहुठानचिन्तिनो ।
नागञ्च सुत्वान ममञ्च राज, करोहि पुज्जानि अनप्पकानी”ति ॥

सङ्खपालजातकं चतुत्थं ।

५२५. चूळसुतसोमजातकं (५)

१९५. “आमन्तयामि निगमं, मित्तामच्चे परिस्सजे [पारिसज्जे (सी० स्या०)] ।
सिरस्मिं पलितं जातं, पब्बज्जं दानि रोचहं” ॥

१९६. “अभुम्मे कथं नु भणसि, सल्लं मे देव उरसि कप्पेसि [कम्पेसि (पी०)] ।
सत्तसता ते भरिया, कथं नु ते ता भविस्सन्ति” ॥

१९७. “पज्जायिहन्ति एता, दहरा अज्जम्पि ता गमिस्सन्ति ।
सग्गञ्चस्स पत्थयानो, तेन अहं पब्बजिस्सामि” ॥

१९८. “दुल्लद्धं मे आसि सुतसोम, यस्स ते होमहं माता ।
यं मे विलपन्तिया, अनपेक्खो पब्बजसि देव ॥

१९९. “दुल्लद्धं मे आसि सुतसोम, यं तं अहं विजायिस्सं ।
यं मे विलपन्तिया, अनपेक्खो पब्बजसि देव” ॥

२००. “को नामेसो धम्मो, सुतसोम का च नाम पब्बज्जा ।
यं नो अम्हे जिण्णे, अनपेक्खो पब्बजसि देव ॥

२०१. “पुत्तापि तुहं बहवो, दहरा अप्पत्तयोब्बना ।
मज्जू तेपि [ते (सी० पी०)] तं अपस्सन्ता, मज्जे दुक्खं निगच्छन्ति” ॥

२०२. “पुत्तेहि च मे एतेहि, दहरेहि अप्पत्तयोब्बनेहि ।
मज्जूहि सब्बेहिपि तुम्हेहि, चिरम्पि ठत्वा विनासभावो” [विनाभावो (सी० स्या० पी०)] ॥

२०३. “छिन्नं नु तुहं हृदयं, अदु ते [आदु (सी० पी०), आदू (स्या०)] करुणा च नत्थि अम्हेसु ।

यं नो विकन्दन्तियो [विकन्दन्तियो (सी०)], अनपेक्खो पब्बजसि देव” ॥

२०४. “न च मय्हं छिन्नं हृदयं, अत्थि करुणापि मय्हं तुम्हेसु ।
सग्गञ्च पत्थयानो, तेन अहं [तेनाहं (सी० स्या०), तेनमहं (पी०)] पब्बजिस्सामि” ॥

२०५. “दुल्लब्धं मे आसि, सुतसोम यस्स ते अहं भरिया ।
यं मे विलपन्तिया, अनपेक्खो पब्बजसि देव ॥

२०६. “दुल्लब्धं मे आसि, सुतसोम यस्स ते अहं भरिया ।
यं मे कुच्छिपटिसन्धिं [मं कुच्छिमतिं सन्तिं (पी०)], अनपेक्खो पब्बजसि देव ॥

२०७. “परिपक्को मे गब्भो, कुच्छिगतो याव नं विजायामि ।
माहं एका विधवा, पच्छा दुक्खानि अद्वक्खिं” ॥

२०८. “परिपक्को ते गब्भो, कुच्छिगतो इद्ध त्वं [त्व (सी०), नं (पी०)] विजायस्सु ।
पुत्तं अनोमवण्णं, तं हित्वा पब्बजिस्सामि” ॥

२०९. “मा त्वं चन्दे रुदि, मा सोचि वनतिमिरमत्तक्खि ।
आरोह वरपासादं [च पासादं (पी०)], अनपेक्खो अहं गमिस्सामि” ॥

२१०. “को तं अम्म कोपेसि, किं रोदसि पेक्खसि च मं बाळ्हं ।
कं अवज्झं घातेमि [घातेमि कं अवज्झं (पी०), तं अवज्झं घातेमि (क०)], जातीनं उदिक्खमानानं” ॥

२११. “न हि सो सक्का हन्तुं, विजितावी [जीवितावी (पी०)] यो मं तात कोपेसि ।
पिता ते मं तात अवच, अनपेक्खो अहं गमिस्सामि” ॥

२१२. “योहं पुब्बे निय्यामि, उय्यानं मत्तकुञ्जरे च योधेमि ।
सुतसोमे पब्बजिते, कथं नु दानि करिस्सामि” ॥

२१३. “मातुच्च [मातु च (सी० स्या०)] मे रुदन्त्या [रुदत्या (पी०)], जेट्टस्स च भातुनो अकामस्स ।
हत्येपि ते गहेस्सं, न हि गच्छसि [गच्छिसि (पी०)] नो अकामानं” ॥

२१४. “उट्ठेहि त्वं धाति, इमं कुमारं रमेहि अज्जत्थ ।
मा मे परिपन्थमकासि [मका (सी० पी०)], सग्गं मम पत्थयानस्स” ॥

२१५. “यं नूनिमं ददेय्यं [जहेय्यं (पी०)] पभङ्करं, को नु मे इमिनात्थो [को नु मे इमिना अत्थो (सी० स्या०), को नु मे
नत्थो (पी०)] ।
सुतसोमे पब्बजिते, किं नु मेनं करिस्सामि” ॥

२१६. “कोसो च तुहं विपुलो, कोट्टागारञ्च तुहं परिपूरं ।
पथवी च तुहं विजिता, रमस्सु मा पब्बजि [पब्बजस्सु (सी०), पब्बज (पी०)] देव” ॥
२१७. “कोसो च मय्हं विपुलो, कोट्टागारञ्च मय्हं परिपूरं ।
पथवी च मय्हं विजिता, तं हित्वा पब्बजिस्सामि” ॥
२१८. “मय्हम्पि धनं पहूतं, सङ्घातुं [सङ्ख्यातुं (सी०)] नोपि देव सक्कोमि ।
तं ते ददामि सब्बम्पि [तं देव ते ददामि सब्बम्पि (सी०), तं ते ददामि सब्बं (पी०)], रमस्सु मा पब्बजि देव” ॥
२१९. “जानामि [जानामि ते (सी० स्या०)] धनं पहूतं, कुलवद्धन पूजितो तया चस्मि ।
सग्गञ्च पत्थयानो, तेन अहं पब्बजिस्सामि” ॥
२२०. “उक्कण्ठितोस्मि बाळ्हं, अरति मं सोमदत्त आविसति [आवीसति (क०)] ।
बहुकापि [बहुका हि (सी० स्या०)] मे अन्तराया, अज्जेवाहं पब्बजिस्सामि” ॥
२२१. “इदञ्च तुहं रुचितं, सुतसोम अज्जेव दानि त्वं पब्बज ।
अहम्पि पब्बजिस्सामि, न उस्सहे तया विना अहं ठातुं” ॥
२२२. “न हि सक्का पब्बजितुं, नगरे न हि पच्चति जनपदे च” ।
“सुतसोमे पब्बजिते, कथं नु दानि करिस्साम” ॥
२२३. “उपनीयतिदं मज्जे, परित्तं उदकं च चङ्कवारम्हि ।
एवं सुपरित्तके जीविते, न च पमज्जितुं कालो ॥
२२४. “उपनीयतिदं मज्जे, परित्तं उदकं च चङ्कवारम्हि ।
एवं सुपरित्तके जीविते, अन्धबाला [अथ बाला (सी० स्या० पी०)] पमज्जन्ति ॥
२२५. “ते वड्ढयन्ति निरयं, तिरच्छानयोनिञ्च पेत्तिविसयञ्च ।
तण्हाय बन्धनबद्धा, वड्ढेन्ति असुरकायं” ॥
२२६. “ऊहज्जते रजगं, अविदूरे पुब्बकम्हि च [पुप्फकम्हि च (सी० पी०)] पासादे ।
मज्जे नो केसा छिन्ना, यसस्सिनो धम्मराजस्स” ॥
२२७. “अयमस्स पासादो, सोवण्ण [सोवण्णो (पी०)] पुप्फमाल्यवीतिकिण्णो ।
यहि [यम्हि (पी०)] मनुविचरि राजा, परिकिण्णो इत्थागारेहि ॥
२२८. “अयमस्स पासादो, सोवण्णपुप्फमाल्यवीतिकिण्णो ।
यहिमनुविचरि राजा, परिकिण्णो जातिसङ्गेन ॥

२२९. “इदमस्स कूटागारं, सोवण्णपुप्फमाल्यवीतिकिण्णं ।
यहिमनुविचरि राजा, परिकिण्णो इत्थागारेहि ॥
२३०. “इदमस्स कूटागारं, सोवण्ण [सोवण्णं (पी०)] पुप्फमाल्यवीतिकिण्णं ।
यहिमनुविचरि राजा, परिकिण्णो आतिसङ्गेन ॥
२३१. “अयमस्स असोकवनिका, सुपुप्फिता सब्बकालिका रम्मा ।
यहिमनुविचरि राजा, परिकिण्णो इत्थागारेहि ॥
२३२. “अयमस्स असोकवनिका, सुपुप्फिता सब्बकालिका रम्मा ।
यहिमनुविचरि राजा, परिकिण्णो आतिसङ्गेन ॥
२३३. “इदमस्स उय्यानं, सुपुप्फितं सब्बकालिकं रम्मं ।
यहिमनुविचरि राजा, परिकिण्णो इत्थागारेहि ॥
२३४. “इदमस्स उय्यानं, सुपुप्फितं सब्बकालिकं रम्मं ।
यहिमनुविचरि राजा, परिकिण्णो आतिसङ्गेन ॥
२३५. “इदमस्स कणिकारवनं, सुपुप्फितं सब्बकालिकं रम्मं ।
यहिमनुविचरि राजा, परिकिण्णो इत्थागारेहि ॥
२३६. “इदमस्स कणिकारवनं, सुपुप्फितं सब्बकालिकं रम्मं ।
यहिमनुविचरि राजा, परिकिण्णो आतिसङ्गेन ॥
२३७. “इदमस्स पाटलिवनं [पाटलीवनं (सी०)], सुपुप्फितं सब्बकालिकं रम्मं ।
यहिमनुविचरि राजा, परिकिण्णो इत्थागारेहि ॥
२३८. “इदमस्स पाटलिवनं, सुपुप्फितं सब्बकालिकं रम्मं ।
यहिमनुविचरि राजा, परिकिण्णो आतिसङ्गेन ॥
२३९. “इदमस्स अम्बवनं, सुपुप्फितं सब्बकालिकं रम्मं ।
यहिमनुविचरि राजा, परिकिण्णो इत्थागारेहि ॥
२४०. “इदमस्स अम्बवनं, सुपुप्फितं सब्बकालिकं रम्मं ।
यहिमनुविचरि राजा, परिकिण्णो आतिसङ्गेन ॥
२४१. “अयमस्स पोक्खरणी, सञ्छन्ना अण्डजेहि वीतिकिण्णा ।
यहिमनुविचरि राजा, परिकिण्णो इत्थागारेहि ॥

२४२: “अयमस्स पोक्खरणी, सञ्छन्ना अण्डजेहि वीतिकिण्णा ।
यहिमनुविचरि राजा, परिकिण्णो जातिसङ्गेन” ॥

२४३: “राजा वो खो [राजा खो (सी० स्या० पी०)] पब्बजितो, सुतसोमो रज्जं इमं पहत्वान [पहन्त्वान (स्या० क०)] ।
कासायवत्थवसनो, नागोव एक्को [एक्कोव (सी०)] चरति” ॥

२४४: “मास्सु पुब्बे रतिकीळितानि, हसितानि च अनुस्सरित्थ [अनुस्सरित्थो (पी०)] ।
मा वो कामा हनिसु, रम्मं हि [सुरम्महि (स्या० क०)] सुदस्सनं [सुदस्सनं नाम (सी०)] नगरं ॥

२४५: “मेत्तचित्तञ्च [मेत्तञ्च (पी०)] भावेथ, अप्पमाणं दिवा च रत्तो च ।
अगच्छित्थ [अथ गच्छित्थ (सी० स्या० पी०)] देवपुर, आवासं पुज्जकम्मिन्” न्ति [पुज्जकम्मन्ति (पी०)] ॥

चूळसुतसोमजातकं पञ्चमं ।

चत्तालीसनिपातं निद्रितं ।

तस्सुद्धानं —

सुवपण्डितजम्बुककुण्डलिनो, वरकज्जमलम्बुसजातकञ्च ।
पवरुत्तमसङ्खसिरीव्हयको, सुतसोमअरिन्धमराजवरो ॥

१८. पण्णासनिपातो

५२६. निळिनिकाजातकं (१)

१. “उद्दहते [उद्दहते (सी० पी०)] जनपदो, रट्टञ्चापि विनस्सति ।
एहि निळिनिके [निळिके (सी० स्या० पी०), एवमुपरिपि] गच्छ, तं मे ब्राह्मणमानय” ॥
२. “नाहं दुक्खक्खमा राज, नाहं अब्धानकोविदा ।
कथं अहं गमिस्सामि, वनं कुञ्जरसेवितं” ॥
३. “फीतं जनपदं गन्त्वा, हत्थिना च रथेन च ।
दारुसङ्घाटयानेन, एवं गच्छ निळिनिके ॥
४. “हत्थिअस्सरथे पत्ती, गच्छेवादाय खत्तिये ।
तवेव वण्णरूपेन, वसं तमानयिस्ससि” ॥
५. “कदलीधजपञ्जाणो, आभुजीपरिवारितो ।

- एसो पदिस्सति रम्मो, इसिसिङ्गस्स अस्समो ॥
६. “एसो अग्गिस्स सङ्घातो, एसो धूमो पदिस्सति ।
मज्जे नो अग्गिं हापेति, इसिसिङ्गो महिद्धिको” ॥
७. “तज्ज दिस्वान आयन्तिं, आमुत्तमणिकुण्डलं ।
इसिसिङ्गो पाविसि भीतो, अस्समं पण्णछादनं ॥
८. “अस्समस्स च सा द्वारे, गेण्डुकेनस्स [भेण्डुकेनस्स (सी० पी०)] कीळति ।
विदंसयन्ती अङ्गानि, गुय्हं पकासितानि च ॥
९. “तज्ज दिस्वान कीळन्तिं, पण्णसालगतो जटी ।
अस्समा निक्खमित्वान, इदं वचनमब्रवि ॥
१०. “अम्भो को नाम सो रुक्खो, यस्स तेवंगतं फलं ।
दूरेपि खित्तं पच्चेति, न तं ओहाय गच्छति” ॥
११. “अस्समस्स मम [मं (सी०)] ब्रह्मे, समीपे गन्धमादने ।
बहवो [पब्बते (सी०)] तादिसा रुक्खा, यस्स तेवंगतं फलं ।
दूरेपि खित्तं पच्चेति, न मं ओहाय गच्छति” ॥
१२. “एतू [एतु (सी० स्या० क०)] भवं अस्समिमं अदेतु, पज्जज्ज भक्खज्ज पटिच्छ दम्मि ।
इदमासनं अत्र भवं निसीदतु, इतो भवं मूलफलानि भुज्जतु” [खादतु (सी०)] ॥
१३. “किं ते इदं ऊरूनमन्तरस्मिं, सुपिच्छितं कण्हरिवप्पकासति ।
अक्खाहि मे पुच्छितो एतमत्थं, कोसे नु ते उत्तमङ्गं पविट्ठं” ॥
१४. “अहं वने मूलफलेसनं चरं, आसादयिं [अस्सादयिं (क०)] अच्छं सुघोररूपं ।
सो मं पतित्वा सहसाज्झपत्तो, पनुज्ज मं अब्बहि [अब्बुहि (स्या० क०)] उत्तमङ्गं ॥
१५. “स्वायं वणो खज्जति कण्डुवायति, सब्बज्ज कालं न लभामि सातं ।
पहो भवं कण्डुमिमं विनेतुं, कुरुतं भवं याचितो ब्राह्मणत्थं” ॥
१६. “गम्भीररूपो ते वणो सलोहितो, अपूतिको वणगन्धो [पक्कगन्धो (सी०), पन्नगन्धो (स्या० पी०)] महा च ।
करोमि ते किञ्चि कसाययोगं, यथा भवं परमसुखी भवेय्य” ॥
१७. “न मन्तयोगा न कसाययोगा, न ओसधा ब्रह्मचारि [ब्रह्मचारी (सी० स्या० पी०)] कमन्ति ।
घट्टे मुदुकेन [यं ते मुदु तेन (सी०), यं ते मुदू तेन (पी०)] विनेहि कण्डुं [कण्डुकं (पी०)], यथा अहं परमसुखी

भवेय्यं” ॥

१८. “इतो नु भोतो कतमेन अस्समो, कच्चि भवं अभिरमसि [अभिरमसी (पी०)] अरज्जे ।
कच्चि नु ते [कच्चि ते (पी०)] मूलफलं पहतं, कच्चि भवन्तं न विहिंसन्ति वाळा” ॥
१९. “इतो उजुं उत्तरायं दिसायं, खेमानदी हिमवता पभावी [पभाति (सी० पी०)] ।
तस्सा तीरे अस्समो मय्ह रम्मो, अहो भवं अस्समं मय्हं पस्से ॥
२०. “अम्बा च साला तिलका च जम्बुयो, उद्दालका पाटलियो च फुल्ला ।
समन्ततो किम्पुरिसाभिगीतं, अहो भवं अस्समं मय्हं पस्से ॥
२१. “ताला च मूला च फला च मेत्थ, वण्णेन गन्धेन उपेतरूपं ।
तं भूमिभागेहि उपेतरूपं, अहो भवं अस्समं मय्हं पस्से ॥
२१. “फला च मूला च पहतमेत्थ, वण्णेन गन्धेन रसेनुपेता ।
आयन्ति च लुद्धका तं पदेसं, मा मे ततो मूलफलं अहासुं” ॥
२३. “पिता ममं मूलफलेसनं गतो, इदानि आगच्छति सायकाले ।
उभोव गच्छामसे अस्समं तं, याव पिता मूलफलतो एतु” ॥
२४. “अज्जे बहू इसयो साधुरूपा, राजीसयो अनुमग्गे वसन्ति ।
ते येव पुच्छेसि ममस्समं तं, ते तं नयिस्सन्ति ममं सकासे” ॥
२५. “न ते कट्टानि भिन्नानि, न ते उदकमाभतं ।
अग्गीपि ते न हापितो [हासितो (सी० स्या०)], किं नु मन्दोव झायसि ॥
२६. “भिन्नानि कट्टानि हुतो च अग्गि, तपनीपि ते समिता ब्रह्मचारी [ब्रह्मचारि (?)] ।
पीठञ्च मय्हं उदकञ्च होति, रमसि तुवं [त्वं (सी०)] ब्रह्मभूतो पुरत्था ॥
२७. “अभिन्नकट्टोसि अनाभतोदको, अहापितग्गीसि [अहापितग्गीपि (क०)] असिद्धभोजनो [असिद्धभोजनो (क०)] ।
न मे तुवं आलपसी ममज्ज, नट्ठं नु किं चेतसिकञ्च दुक्खं” ॥
२८. “इधागमा जटिलो ब्रह्मचारी, सुदस्सनेय्यो सुतनू विनेति ।
नेवातिदीघो न पनातिरस्सो, सुकण्हकण्हच्छदनेहि भोतो ॥
२९. “अमस्सुजातो अपुराणवण्णी, आधाररूपञ्च पनस्स कण्ठे ।
द्वे यमा [द्वे पस्स (सी०), द्वास्स (पी०)] गण्डा उरेसु जाता, सुवण्णतिन्दुकनिभा [सुवण्णपिन्दूपनिभा (सी०),

सुवण्णतिण्डुसन्निभा (स्या०), सोवन्नपिण्डूपनिभा (पी०)] पभस्सरा ॥

३०. “मुखञ्च तस्स भुसदस्सनेय्यं, कण्णेसु लम्बन्ति च कुञ्चितग्गा ।
ते जोतरे चरतो माणवस्स, सुत्तञ्च यं संयमनं जटानं ॥
३१. “अञ्जा च तस्स संयमानि [संयमनी (सी० पी०)] चतस्सो, नीला पीता [नीलापि ता (पी०)] लोहितिका
[लोहितका (स्या० पी० क०)] च सेता ।
ता पिसरे [संसरे (सी० स्या०)] चरतो माणवस्स, तिरिटि [चिरीटि (सी० पी०)] सङ्घारिव पावुसम्हि ॥
३२. “न मिखलं मुञ्जमयं धारेति, न सन्थरे [सन्तचे (सी०), सन्तचं (पी०), सन्तरे (क०)] नो पन पब्बजस्स ।
ता जोतरे जघनन्तरे [जघनवरे (सी० पी०)] विलग्गा, सतेरता विज्जुरिवन्तलिकखे ॥
३३. “अखीलकानि च अवण्टकानि, हेट्ठा नभ्या कटिसमोहितानि ।
अघट्टिता निच्चकीळं करोन्ति, हं तात किंरुक्खफलानि तानि ॥
३४. “जटा च तस्स भुसदस्सनेय्या, परोसतं वेल्लितग्गा सुगन्धा ।
द्वेधा सिरो साधु विभत्तरूपो, अहो नु खो मय्ह तथा जटास्सु ॥
३५. “यदा च सो पकिरति ता जटायो, वण्णेन गन्धेन उपेतरूपा ।
नीलुप्पलं वातसमेरितं, तथेव संवाति पनस्समो अयं ॥
३६. “पङ्को च तस्स भुसदस्सनेय्यो, नेतादिसो यादिसो मय्हं काये [कायो (सी० स्या० पी०)] ।
सो वायती एरितो मालुतेन, वनं यथा अग्गगिम्हे सुफुल्लं ॥
३७. “निहन्ति सो रुक्खफलं पथब्बा, सुचित्तरूपं रुचिरं दस्सनेय्यं ।
खित्तञ्च तस्स पुनरेति हत्थं, हं तात किंरुक्खफलं नु खो तं ॥
३८. “दन्ता च तस्स भुसदस्सनेय्या, सुद्धा समा सङ्खवरूपपन्ना ।
मनो पसादेन्ति विवरियमाना, न हि [न ह (सी० पी०)] नून सो साकमखादि तेहि ॥
३९. “अकक्कसं अग्गळितं मुहुं मुदुं, उजुं अनुद्धतं अचपलमस्स भासितं ।
रुदं मनुज्जं करवीकसुस्सरं, हदयङ्गमं रज्जयतेव मे मनो ॥
४०. “बिन्दुस्सरो नातिविसट्ठवाक्यो [नातिविसट्ठवाक्यो (सी० स्या० पी०)], न नून सज्झायमतिप्पयुत्तो ।
इच्छामि भो [खो (सी० स्या० पी०)] तं पुनदेव दट्ठुं, मित्तो हि [मित्तं हि (सी० स्या० पी०)] मे माणवोहु [माणवाहु
(सी० स्या०), माणवाहू (पी०)] पुरत्था ॥
४१. “सुसन्धि सब्बत्थ विमट्ठिमं वणं, पुथू [पुथुं (पी०), पुथु (क०)] सुजातं खरपत्तसन्निभं ।

तेनेव मं उत्तरियान माणवो, विवरितं ऊरुं जघनेन पीळयि ॥

४२. “तपन्ति आभन्ति विरोचरे च, सतेरता विज्जुरिवन्तलिक्खे ।
बाहा मुदू अज्जनलोमसादिसा, विचित्रवट्टङ्गुलिकास्स सोभरे ॥

४३. “अक्कसङ्गो न च दीघलोमो, नखास्स दीघा अपि लोहितग्गा ।
मुदूहि बाहाहि पलिस्सजन्तो, कल्याणरूपो रमयं [रमयं (क०)] उपट्ठहि ॥

४४. “दुमस्स तूलूपनिभा पभस्सरा, सुवण्णकम्बुतलवट्टसुच्छवी ।
हत्था मुदू तेहि मं संफुसित्वा, इतो गतो तेन मं दहन्ति तात ॥

४५. “न नून [न ह नून (सी० पी०)] सो खारिविधं अहासि, न नून सो कट्ठानि सयं अभज्जि ।
न नून सो हन्ति दुमे कुठारिया [कुठारिया (क०)], न हिस्स [न पिस्स (सी० स्या० पी०)] हत्थेसु खिलानि
अत्थि ॥

४६. “अच्छो च खो तस्स वणं अकासि, सो मंब्रवि सुखितं मं करोहि ।
ताहं करिं तेन ममासि सोख्यं, सो चब्रवि सुखितोस्मीति ब्रह्मे ॥

४७. “अयज्ज ते मालुवपण्णसन्थता, विकिण्णरूपाव मया च तेन च ।
किलन्तरूपा उदके रमित्वा, पुनप्पुनं पण्णकुटिं वजाम ॥

४८. “न मज्ज मन्ता पटिभन्ति तात, न अग्गिहुत्तं नपि यज्जतन्तं [यज्जतन्तं (सी०), यज्जं तत्र (पी० क०), यज्जतत्र
(स्या०)] ।
न चापि ते मूलफलानि भुज्जे, याव न पस्सामि तं ब्रह्मचारिं ॥

४९. “अद्धा पजानासि तुवम्पि तात, यस्सं दिसं [दिसायं (स्या० पी० क०)] वसते ब्रह्मचारी ।
तं मं दिसं पापय तात खिप्पं, मा ते अहं अमरिमस्समम्हि ॥

५०. “विचित्रफुल्लं [विचित्रपुष्पं (सी० पी०)] हि वनं सुतं मया, दिजाभिघुट्ठं दिजसङ्गसेवितं ।
तं मं वनं पापय तात खिप्पं, पुरा ते पाणं विजहामि अस्समे” ॥

५१. “इमस्माहं जोतिरसे वनम्हि, गन्धब्बदेवच्छरसङ्गसेविते ।
इसीनमावासे सनन्तनम्हि, नेतादिसं अरतिं पापुणेथ ॥

५२. “भवन्ति मित्तानि अथो न होन्ति, जातीसु मित्तेसु करोन्ति पेमं ।
अयज्ज जम्मो किस्स वा निविट्ठो, यो नेव जानाति कुतोम्हि आगतो ॥

५३. “संवासेन हि मित्तानि, सन्धियन्ति [सन्धीयन्ति (सी० पी०)] पुनप्पुनं ।

स्वेव मित्तो [सा च मेत्ति (पी०)] असंगन्तु, असंवासेन जीरति ॥

५४. “सचे तुवं दक्खसि ब्रह्मचारिं, सचे तुवं सल्लपे [सल्लपि (सी०)] ब्रह्मचारिना ।
सम्पन्नसस्संव महोदकेन, तपोगुणं खिप्पमिमं पहिस्ससि [पहस्ससि (सी० स्या० पी०)] ॥

५५. “पुनपि [पुनप्पि (पी०)] चे दक्खसि ब्रह्मचारिं, पुनपि [पुनप्पि (पी०)] चे सल्लपे ब्रह्मचारिना ।
सम्पन्नसस्संव महोदकेन, उस्मागतं खिप्पमिमं पहिस्ससि ॥

५६. “भूतानि हेतानि [एतानि (पी०)] चरन्ति तात, विरूपरूपेन मनुस्सलोके ।
न तानि सेवेथ नरो सपज्जो, आसज्ज नं नस्सति ब्रह्मचारी’ति ॥

निळिनिकाजातकं [नळिनीजातकं (सी०), नळिनिजातकं (पी०)] पठमं ।

५२७. उम्मादन्तीजातकं (२)

५७. “निवेसनं कस्स नुदं सुनन्द, पाकारेन पण्डुमयेन गुत्तं ।
का दिस्सति अगिसिखाव दूरे, वेहायसं [वेहासयं (सी० पी०)] पब्बतग्गेव अच्चि ॥

५८. “धीता न्वयं [नयं (सी० पी०), न्वायं (स्या०)] कस्स सुनन्द होति, सुणिसा न्वयं [नयं (सी० पी०), न्वायं (स्या०)] कस्स अथोपि भरिया ।
अक्खाहि मे खिप्पमिधेव पुट्ठो, अवावटा यदि वा अत्थि भत्ता” ॥

५९. “अहज्झि जानामि जनिन्द एतं, मत्या च पेत्या च अथोपि अस्सा ।
तवेव सो पुरिसो भूमिपाल, रत्तिन्दिवं अप्पमत्तो तवत्थे ॥

६०. “इद्धो च फीतो च सुवड्ढितो [सुबाळ्हिको (पी०)] च, अमच्चो च ते अज्जतरो जनिन्द ।
तस्सेसा भरियाभिपारकस्स [अहिपारकस्स (सी० पी०), अभिपादकस्स (क०)], उम्मादन्ती [उम्मादन्तीति (क०)] नामधेय्येन राज” ॥

६१. “अम्भो अम्भो नाममिदं इमिस्सा, मत्या च पेत्या च कतं सुसाधु ।
तदा [तथा (सी० स्या० पी०)] हि मय्हं अवलोकयन्ती, उम्मत्तकं उम्मदन्ती अकासि” ॥

६२. “या पुण्णमासे [पुण्णमाये (क०)] मिगमन्दलोचना, उपाविसि पुण्डरीकत्तचङ्गी ।
द्वे पुण्णमायो तदहू अमज्जहं, दिस्वान पारावतरत्तवासिनिं ॥

६३. “अळारपम्हेहि सुभेहि वग्गुभि, पलोभयन्ती मं यदा उदिक्खति ।
विजम्भमाना हरतेव मे मनो, जाता वने किम्पुरिसीव पब्बते ॥

६४. “तदा हि ब्रहती सामा, आमुत्तमणिकुण्डला ।
एकच्चवसना नारी, मिगी भन्तावुदिक्खति ॥
६५. “कदास्सु मं तम्बनखा सुलोमा, बाहामुदू चन्दनसारलित्ता ।
वट्टङ्गुली सन्नतधीरकुत्तिया, नारी उपज्जिस्सति सीसतो सुभा ॥
६६. “कदास्सु मं कञ्चनजालुरच्छदा, धीता तिरीटिस्स विलग्गमज्झा ।
मुदूहि बाहाहि पलिस्सजिस्सति, ब्रहावने जातदुमं व मालुवा ॥
६७. “कदास्सु [कदास्सु मं (स्या० क०)] लाखारसरत्तसुच्छवी, बिन्दुत्थनी पुण्डरीकत्तचङ्गी ।
मुखं मुखेन उपनामयिस्सति, सोण्डोव सोण्डस्स सुराय थालं ॥
६८. “यदादसं [यथादसं (पी०)] तं तिट्ठन्तिं, सब्बभद्वं [सब्बगत्तं (सी० स्या० पी०)] मनोरमं ।
ततो सकस्स चित्तस्स, नावबोधामि कञ्चिनं [किञ्चिनं (क०), किञ्चनं (पी०)] ॥
६९. “उम्मादन्तिमहं दट्ठा [दिट्ठा (सी० स्या० पी० क०)], आमुत्तमणिकुण्डलं ।
न सुपामि दिवारत्तिं, सहस्सं व पराजितो ॥
७०. “सक्को चे [च (सी० पी०)] मे वरं दज्जा, सो च लब्धेथ मे वरो ।
एकरत्तं द्विरत्तं [दिरत्तं (पी०)] वा, भवेय्यं अभिपारको ।
उम्मादन्त्या रमित्वान, सिविराजा ततो सियं” [सिया (स्या० पी०)] ॥
७१. “भूतानि मे भूतपती नमस्सतो, आगम्म यक्खो इदमेतदब्रवि ।
रज्जो मनो उम्मदन्त्या निविट्ठो, ददामि ते तं परिचारयस्सु” ॥
७२. “पुज्जा विधंसे अमरो न चम्हि, जनो च मे पापमिदञ्च [पापमिदन्ति (सी० पी०)] जज्जा ।
भुसो च त्यस्स मनसो विघातो, दत्त्वा पियं उम्मदन्तिं अदट्ठा” ॥
७३. “जनिन्द नाज्जत्र तया मया वा, सब्बापि कम्मस्स कतस्स जज्जा ।
यं ते मया उम्मदन्ती पदिन्ना, भुसेहि राजा वनथं सजाहि” ॥
७४. “यो पापकं कम्म करं मनुस्सो, सो मज्जति मायिद [मायिध (क०)] मज्जिंसु अज्जे ।
पस्सन्ति भूतानि करोन्तमेतं, युत्ता च ये होन्ति नरा पथब्बा ॥
७५. “अज्जो नु ते कोचि [कोध (पी०)] नरो पथब्बा, सद्धेय्य [सद्धेय्य (सी०)] लोकस्मि न मे पियाति ।
भुसो च त्यस्स मनसो विघातो, दत्त्वा पियं उम्मदन्तिं अदट्ठा” ॥
७६. “अद्धा पिया मय्ह जनिन्द एसा, न सा ममं अप्पिया भूमिपाल ।

गच्छेव त्वं उम्मदन्तिं भदन्ते, सीहोव सेलस्स गुहं उपेति” ॥

७७. “न पीळिता अत्तदुखेन धीरा, सुखप्फलं कम्म परिच्चजन्ति ।
सम्मोहिता वापि सुखेन मत्ता, न पापकम्मञ्च [पापकं कम्म (पी०)] समाचरन्ति” ॥

७८. “तुवज्झि माता च पिता च मय्हं, भत्ता पती पोसको देवता च ।
दासो अहं तुह सपुत्तदारो, यथासुखं सामि [सिब्ब (सी०), सीवि (स्या०)] करोहि कामं” ॥

७९. “यो इस्सरामीहि करोति पापं, कत्वा च सो नुत्तसते [नुत्तपते (पी०)] परेसं ।
न तेन सो जीवति दीघमायु [दीघमायुं (सी० स्या०)], देवापि पापेन समेक्खरे नं” ॥

८०. “अज्जातकं सामिकेही पदिन्नं, धम्मे ठिता ये पटिच्छन्ति दानं ।
पटिच्छका दायका चापि तत्थ, सुखप्फलञ्जेव करोन्ति कम्मं” ॥

८१. “अज्जो नु ते कोचि नरो पथब्बा, सद्धेय्य लोकस्मि न मे पियाति ।
भुसो च त्यस्स मनसो विघातो, दत्त्वा पियं उम्मदन्तिं अदट्ठा” ॥

८२. “अद्धा पिया मय्ह जनिन्द एसा, न सा ममं अप्पिया भूमिपाल ।
यं ते मया उम्मदन्ती पदिन्ना, भुसेहि राजा वनथं सजाहि” ॥

८३. “यो अत्तदुक्खेन परस्स दुक्खं, सुखेन वा अत्तसुखं दहाति ।
यथेविदं मय्ह तथा परेसं, यो [सो (पी०)] एवं जानाति [पजानाति (क०)] स वेदि धम्मं” ॥

८४. “अज्जो नु ते कोचि नरो पथब्बा, सद्धेय्य लोकस्मि न मे पियाति ।
भुसो च त्यस्स मनसो विघातो, दत्त्वा पियं उम्मदन्तिं अदट्ठा” ॥

८५. “जनिन्द जानासि पिया ममेसा, न सा ममं अप्पिया भूमिपाल ।
पियेन ते दम्मि पियं जनिन्द, पियदायिनो देव पियं लभन्ति” ॥

८६. “सो नूनाहं वधिस्सामि, अत्तानं कामहेतुकं ।
न हि धम्मं अधम्मेन, अहं वधितुमुस्सहे” ॥

८७. “सचे तुवं मय्ह सतिं [सन्ति (क०)] जनिन्द, न कामयासि नरवीर सेट्ठ ।
चजामि नं सब्बजनस्स सिब्बा [सिब्ब (सी० पी०), मज्झे (स्या०)], मया पमुत्तं ततो अक्खयेसि [अक्खयासि (क०)] नं” ॥

८८. “अदूसियं चे अभिपारक त्वं, चजासि कत्ते अहिताय त्यस्स ।
महा च ते उपवादोपि अस्स, न चापि त्यस्स नगरम्हि पक्खो” ॥

८९. “अहं सहिस्सं उपवादमेतं, निन्दं पसंसं गरहञ्च सब्बं ।
ममेतमागच्छतु भूमिपाल, यथासुखं सिवि [सिब्ब (सी० पी०)] करोहि कामं” ॥
९०. “यो नेव निन्दं न पनप्पसंसं, आदियति गरहं नोपि पूजं ।
सिरी च लक्खी च अपेति तम्हा, आपो सुवुट्ठीव यथा थलम्हा” ॥
९१. “यं किञ्चि दुक्खञ्च सुखञ्च एत्तो, धम्मातिसारञ्च मनोविघातं ।
उरसा अहं पच्चुत्तरिस्सामि [पटिच्छिस्सामि (सी० स्या०), पच्चुपदिस्सामि (पी०)] सब्बं, पथवी यथा थावरानं
तसानं” ॥
९२. “धम्मातिसारञ्च मनोविघातं, दुक्खञ्च निच्छामि अहं परेसं ।
एकोविमं हारयिस्सामि भारं, धम्मे ठितो किञ्चि अहापयन्तो” ॥
९३. “सगगूपगं पुज्जकम्मं जनिन्द, मा मे तुवं अन्तरायं अकासि ।
ददामि ते उम्मदन्तिं पसन्नो, राजाव यज्जे धनं ब्राह्मणानं” ॥
९४. “अद्धा तुवं कत्ते हितेसि मय्हं, सखा ममं उम्मदन्ती तुवञ्च ।
निन्देय्यु देवा पितरो च सब्बे, पापञ्च पस्सं अभिसम्परायं” ॥
९५. “न हेतधम्मं सिविराज वज्जुं, सनेगमा जानपदा च सब्बे ।
यं ते मया उम्मदन्ती पदिन्ना, भुसेहि राजा वनथं सजाहि” ॥
९६. “अद्धा तुवं कत्ते हितेसि मय्हं, सखा ममं उम्मदन्ती तुवञ्च ।
सतञ्च धम्मनि सुकित्तितानि, समुद्वेलाव दुरच्चयानि” ॥
९७. “आहुनेय्यो मेसि हितानुकम्पी, धाता विधाता चसि कामपालो ।
तयी हुता राज महप्फला हि [महप्फला हि मे (पी०)], कामेन मे उम्मदन्तिं पटिच्छ” ॥
९८. “अद्धा हि सब्बं अभिपारक त्वं, धम्मं अचारी मम कत्तुपुत्त ।
अज्जो नु ते को इध सोत्थिकत्ता, द्विपदो नरो अरुणे जीवलोके” ॥
९९. “तुवं नु सेट्ठो त्वमनुत्तरोसि, त्वं धम्मगू [धम्मगुत्तो (सी०)] धम्मविदू सुमेधो ।
सो धम्मगुत्तो चिरमेव जीव, धम्मञ्च मे देसय धम्मपाल” ॥
१००. “तदिद्ध अभिपारक, सुणोहि वचनं मम ।
धम्मं ते देसयिस्सामि, सतं आसेवितं अहं ॥
१०१. “साधु धम्मरुचि राजा, साधु पज्जाणवा नरो ।

साधु मित्तानमहुब्भो, पापस्साकरणं सुखं ॥

१०२. “अक्कोधनस्स विजिते, ठितधम्मस्स राजिनो ।
सुखं मनुस्सा आसेथ, सीतच्छायाय सङ्खरे ॥

१०३. “न चाहमेतं अभिरोचयामि, कम्मं असमेक्खकतं असाधु ।
ये वापि जत्वान सयं करोन्ति, उपमा इमा मय्हं तुवं सुणोहि ॥

१०४. “गवं चे तरमानानं, जिम्हं गच्छति पुङ्गवो ।
सब्बा ता जिम्हं गच्छन्ति, नेत्ते जिम्हं गते सति ॥

१०५. “एवमेव [एवमेवं (पी०)] मनुस्सेसु, यो होति सेट्ठसम्मतो ।
सो चे अधम्मं चरति, पगेव इतरा पजा ।
सब्बं रट्ठं दुखं सेति, राजा चे होति अधम्मिको ॥

१०६. “गवं चे तरमानानं, उजुं गच्छति पुङ्गवो ।
सब्बा गावी उजुं यन्ति, नेत्ते उजुं गते सति ॥

१०७. “एवमेव मनुस्सेसु, यो होति सेट्ठसम्मतो ।
सो सचे धम्मं चरति, पगेव इतरा पजा ।
सब्बं रट्ठं सुखं सेति, राजा चे होति धम्मिको ॥

१०८. “न चापाहं अधम्मेन, अमरत्तमभिपत्थये ।
इमं वा पथविं सब्बं, विजेतुं अभिपारक ॥

१०९. “यज्झि किज्झि मनुस्सेसु, रतनं इध विज्जति ।
गावो दासो हिरज्जज्ज, वत्थियं हरिचन्दनं ॥

११०. “अस्सित्थियो [अस्सित्थियो च (सी०)] रतनं मणिकज्ज, यज्जापि मे चन्दसूरिया अभिपालयन्ति ।
न तस्स हेतु विसमं चरेय्यं, मज्झे सिवीनं उसभोम्हि जातो ॥

१११. “नेता हिता [नेताभि ता (सी०)] उगगतो रट्ठपालो, धम्मं सिवीनं अपचायमानो ।
सो धम्ममेवानुविचिन्तयन्तो, तस्मा सके चित्तवसे न वत्तो” ॥

११२. “अद्धा तुवं महाराज, निच्चं अब्यसनं सिवं ।
करिस्ससि चिरं रज्जं, पज्जा हि तव तादिसी ॥

११३. “एतं ते अनुमोदाम, यं धम्मं नप्पमज्जसि ।

धम्मं पमज्ज खत्तियो, रट्ठा [ठाना (सी०)] चवति इस्सरो ॥

११४. “धम्मं चर महाराज, मातापितृसु खत्तिय ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥

११५. “धम्मं चर महाराज, पुत्तदारेसु खत्तिय...पे०... ॥
११६. “धम्मं चर महाराज, मित्तामच्चेसु खत्तिय...पे०... ॥
११७. “धम्मं चर महाराज, वाहनेसु बलेसु च...पे०... ॥
११८. “धम्मं चर महाराज, गामेसु निगमेसु च...पे०... ॥
११९. “धम्मं चर महाराज, रट्ठेसु जनपदेसु च...पे०... ॥
१२०. “धम्मं चर महाराज, समणब्राह्मणेसु च...पे०... ॥
१२१. “धम्मं चर महाराज, मिगपक्खीसु खत्तिय...पे०... ॥
१२२. “धम्मं चर महाराज, धम्मो चिण्णो सुखावहो ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥

१२३. “धम्मं चर महाराज, सइन्दा देवा सब्रह्मका ।
सुचिण्णेन दिवं पत्ता, मा धम्मं राज पामदो’ति ॥

उम्मादन्तीजातकं दुतियं ।

५२८. महाबोधिजातकं (३)

१२४. “किं नु दण्डं किमजिनं, किं छत्तं किमुपाहनं ।
किमङ्कुसञ्च पत्तञ्च, सङ्घाटिञ्चापि ब्राह्मण ।
तरमानरूपोहासि [गण्हासि (सी० स्या० पी०)], किं नु पत्थयसे दिसं” ॥

१२५. “द्वादसेतानि वस्सानि, वुसितानि तवन्तिके ।
नाभिजानामि सोणेन, पिङ्गलेनाभिकूजितं ॥

१२६. “स्वायं दित्तोव नदति, सुक्कदाठं विदंसयं ।
तव सुत्वा सभरियस्स, वीतसद्धस्स मं पति” ॥

१२७. “अहु एस कतो दोसो, यथा भाससि ब्राह्मण ।
एस भिय्यो पसीदामि, वस ब्राह्मण मागमा” ॥

१२८. “सब्बसेतो पुरे आसि, ततोपि सबलो अहु ।
सब्बलोहितको दानि, कालो पक्कमितुं मम ॥

१२९. “अब्भन्तरं पुरे आसि, ततो मज्झे ततो बहि ।
पुरा निद्धमना होति, सयमेव वजामहं ॥

१३०. “वीतसद्धं न सेवेय्य, उदपानंवनोदकं ।
सचेपि नं अनुखणे, वारि कद्धमगन्धिकं ॥

१३१. “पसन्नमेव सेवेय्य, अप्पसन्नं विवज्जये ।
पसन्नं पयिरुपासेय्य, रहदं वुदकत्थिको ॥

१३२. “भजे भजन्तं पुरिसं, अभजन्तं न भज्जये [भाजये (पी०)] ।
असप्पुरिसधम्मो सो, यो भजन्तं न भज्जति [भाजति (पी०)] ॥

१३३. “यो भजन्तं न भजति, सेवमानं न सेवति ।
स वे मनुस्सपापिड्ढो, मिगो साखस्सितो यथा ॥

१३४. “अच्चाभिक्षणसंसग्गा, असमोसरणेन च ।
एतेन मित्ता जीरन्ति, अकाले याचनाय च ॥

१३५. “तस्मा नाभिक्षणं गच्छे, न च गच्छे चिराचिरं ।
कालेन याचं याचेय्य, एवं मित्ता न जीयरे [जीररे (स्या० पी०)] ॥

१३६. “अतिचिरं निवासेन, पियो भवति अप्पियो ।
आमन्त खो तं गच्छाम, पुरा ते होम अप्पिया” ॥

१३७. “एवं चे याचमानानं, अज्जलिं नावबुज्झसि ।
परिचारकानं सतं [परिचारिकानं सत्तानं (सी० स्या० पी०)], वचनं न करोसि नो ।
एवं तं अभियाचाम, पुन कयिरासि परियायं” ॥

१३८. “एवं चे नो विहरतं, अन्तरायो न हेस्सति ।
तुहं वापि [तुम्हज्चापि (सी०), तुम्हज्चापि (पी०)] महाराज, मय्हं वा [अम्हं वा (सी०), मय्हज्च (पी०)]
रट्ठवद्धन ।
अप्पेव नाम पस्सेम, अहोरत्तानमच्चये” ॥

१३९. “उदीरणा चे संगत्या, भावाय मनुवत्तति ।
अकामा अकरणीयं वा, करणीयं वापि कुब्बति ।
आकामाकरणीयम्हि, क्विध पापेन लिप्पति [लिप्पति (स्या० क०)] ॥

१४०. “सो चे अत्थो च धम्मो च, कल्याणो न च पापको ।

भोतो चे वचनं सच्चं, सुहतो वानरो मया ॥

१४१:“अत्तनो चे हि वादस्स, अपराधं विजानिया [विजानिय (सी० स्या० पी०)] ।
न मं त्वं गरहेय्यासि, भोतो वादो हि तादिसो” ॥

१४२:“इस्सरो सब्बलोकस्स, सचे कप्पेति जीवितं ।
इद्धि [इद्धि (पी० क०)] ब्यसनभावञ्च, कम्मं कल्याणपापकं ।
निद्देसकारी पुरिसो, इस्सरो तेन लिप्पति ॥

१४३:“सो चे अत्थो च धम्मो च, कल्याणो न च पापको ।
भोतो चे वचनं सच्चं, सुहतो वानरो मया ॥

१४४:“अत्तनो चे हि वादस्स, अपराधं विजानिया ।
न मं त्वं गरहेय्यासि, भोतो वादो हि तादिसो” ॥

१४५:“सचे पुब्बेकतहेतु, सुखदुक्खं निगच्छति ।
पोराणकं कतं पापं, तमेसो मुच्चते [मुच्चते (सी० स्या०)] इणं ।
पोराणकइणमोक्खो, क्विध पापेन लिप्पति ॥

१४६:“सो चे अत्थो च धम्मो च, कल्याणो न च पापको ।
भोतो चे वचनं सच्चं, सुहतो वानरो मया ॥

१४७:“अत्तनो चे हि वादस्स, अपराधं विजानिया ।
न मं त्वं गरहेय्यासि, भोतो वादो हि तादिसो” ॥

१४८:“चतुन्नंयेवुपादाय, रूपं सम्भोति पाणिनं ।
यतो च रूपं सम्भोति, तत्थेवानुपगच्छति ।
इधेव जीवति जीवो, पेच्च पेच्च विनस्सति ॥

१४९:उच्छिज्जति अयं लोको, ये बाला ये च पण्डिता ।
उच्छिज्जमाने लोकस्मिं, क्विध पापेन लिप्पति ॥

१५०:“सो चे अत्थो च धम्मो च, कल्याणो न च पापको ।
भोतो चे वचनं सच्चं, सुहतो वानरो मया ॥

१५१:“अत्तनो चे हि वादस्स, अपराधं विजानिया ।
न मं त्वं गरहेय्यासि, भोतो वादो हि तादिसो” ॥

१५२. “आहु खत्तविदा [खत्तविधा (सी० स्या० पी०)] लोके, बाला पण्डितमानिनो ।
मातरं पितरं हज्जे, अथो जेडुम्पि भातरं ।
हनेय्य पुत्त [पुत्ते च (पी०)] दारे च, अत्थो चे तादिसो सिया ॥

१५३. “यस्स रुक्खस्स छायाय, निसीदेय्य सयेय्य वा ।
न तस्स साखं भज्जेय्य, मित्तदुब्भो [मित्तदूभी (पी०)] हि पापको ॥

१५४. “अथ अत्थे समुप्पन्ने, समूलमपि अब्बहे [अब्बहे (स्या० क०)] ।
अत्थो मे सम्बलेनापि, सुहतो वानरो मया ॥

१५५. [अयं गाथा सीहळपोत्थके नत्थि] “सो चे अत्थो च धम्मो च, कल्याणो न च पापको ।
भोतो चे वचनं सच्चं, सुहतो वानरो मया [अयं गाथा सीहळपोत्थके नत्थि] ॥

१५६. “अत्तनो चे हि वादस्स, अपराधं विजानिया ।
न मं त्वं गरहेय्यासि, भोतो वादो हि तादिसो ॥

१५७. “अहेतुवादो पुरिसो, यो च इस्सरकुत्तिको ।
पुब्बेकती च उच्छेदी, यो च खत्तविदो नरो ॥

१५८. “एते असप्पुरिसा लोके, बाला पण्डितमानिनो ।
करेय्य तादिसो पापं, अथो अज्जम्पि कारये ।
असप्पुरिससंसग्गो, दुक्खन्तो [दुक्कटो (सी०)] कटुकुद्रयो ॥

१५९. “उरब्भरूपेण वकस्सु [बकासु (सी० स्या०), वकासु (पी०)] पुब्बे, असंकितो अजयूथं उपेति ।
हन्त्वा उरणिं अजिकं [अजियं (सी० स्या० पी०)] अजज्ज, उत्रासयित्वा [चित्रासयित्वा (सी० पी०)] येन कामं
पलेति ॥

१६०. “तथाविधेके समणब्राह्मणासे, छदनं कत्वा वज्जयन्ति मनुस्से ।
अनासका थण्डिलसेय्यका च, रजोजल्लं उक्कुटिकप्पधानं ।
परियायभत्तज्ज अपानकत्ता, पापाचारा अरहन्तो वदाना ॥

१६१. “एते असप्पुरिसा लोके, बाला पण्डितमानिनो ।
करेय्य तादिसो पापं, अथो अज्जम्पि कारये ।
असप्पुरिससंसग्गो, दुक्खन्तो कटुकुद्रयो ॥

१६२. “यमाहु नत्थि वीरियन्ति, अहेतुज्ज पवदन्ति [हेतुज्ज अपवदन्ति (सी० स्या० पी०)] ये ।
परकारं अत्तकारज्ज, ये तुच्छं समवण्णयुं ॥

१६३. “एते असप्पुरिसा लोके, बाला पण्डितमानिनो ।
करेय्य तादिसो पापं, अथो अज्जम्पि कारये ।
असप्पुरिससंसग्गो, दुक्खन्तो कटुकुद्रयो ॥

१६४. “सचे हि वीरियं नास्स, कम्मं कल्याणपापकं ।
न भरे वड्ढकिं राजा, नपि यन्तानि कारये ॥

१६५. “यस्मा च वीरियं अत्थि, कम्मं कल्याणपापकं ।
तस्मा यन्तानि कारेति, राजा भरति वड्ढकिं ॥

१६६. “यदि वस्ससतं देवो, न वस्से न हिमं पते ।
उच्छिज्जेय्य अयं लोको, विनस्सेय्य अयं पजा ॥

१६७. “यस्मा च वस्सती देवो, हिमञ्चानुफुसायति ।
तस्मा सस्सानि पच्चन्ति, रट्ठञ्च पालिते [पल्लते (सी० पी०), पोलयते (स्या०)] चिरं ॥

१६८. “गवं चे तरमानानं, जिम्हं गच्छति पुङ्गवो ।
सब्बा ता जिम्हं गच्छन्ति, नेत्ते जिम्हं [जिम्ह (पी०)] गते सति ॥

१६९. “एवमेव [एवमेवं (पी०)] मनुस्सेसु, यो होति सेट्ठसम्मतो ।
सो चे अधम्मं चरति, पगेव इतरा पजा ।
सब्बं रट्ठं दुखं सेति, राजा चे होति अधम्मिको ॥

१७०. “गवं चे तरमानानं, उजुं गच्छति पुङ्गवो ।
सब्बा गावी उजुं यन्ति, नेत्ते उजुं [उजू (पी०)] गते सति ॥

१७१. “एवमेव मनुस्सेसु, यो होति सेट्ठसम्मतो ।
सो सचे [चेव (सी०), चेपि (क०)] धम्मं चरति, पगेव इतरा पजा ।
सब्बं रट्ठं सुखं सेति, राजा चे होति धम्मिको ॥

१७२. “महारुक्खस्स फलिनो, आमं छिन्दति यो फलं ।
रसञ्चस्स न जानाति, बीजञ्चस्स विनस्सति ॥

१७३. “महारुक्खूपमं रट्ठं, अधम्मेन पसासति ।
रसञ्चस्स न जानाति, रट्ठञ्चस्स विनस्सति ॥

१७४. “महारुक्खस्स फलिनो, पक्कं छिन्दति यो फलं ।
रसञ्चस्स विजानाति, बीजञ्चस्स न नस्सति ॥

१७५. “महारुक्खूपमं रट्ठं, धम्मेन यो पसासति ।
रसञ्चस्स विजानाति, रट्ठञ्चस्स न नस्सति ॥

१७६. “यो च राजा जनपदं, अधम्मेन पसासति ।
सब्बोसधीहि सो राजा, विरुद्धो होति खत्तियो ॥

१७७. “तथेव नेगमे हिंसं, ये युत्ता कयविक्कये ।
ओजदानबलीकारे, स कोसेन विरुज्झति ॥

१७८. “पहारवरखेत्तञ्जू, सङ्गामे कतनिस्समे [कतनियमे (क०)] ।
उस्सिते हिंसयं राजा, स बलेन विरुज्झति ॥

१७९. “तथेव इसयो हिंसं, सज्जते [संयमे (स्या० क०)] ब्रह्मचारियो [ब्रह्मचारिनो (सी०)] ।
अधम्मचारी खत्तियो, सो सग्गेन विरुज्झति ॥

१८०. “यो च राजा अधम्मट्ठो, भरियं हन्ति अदूसिकं ।
लुद्धं पसवते ठानं [पापं (सी०)], पुत्तेहि च विरुज्झति ॥

१८१. “धम्मं चरे जानपदे, नेगमेसु [निगमेसु (सी०)] बलेसु च ।
इसयो च न हिंसेय्य, पुत्तदारे समं चरे ॥

१८२. “स तादिसो भूमिपति, रट्ठपालो अकोधनो ।
सपत्ते [सामन्ते (सी० स्या० पी०)] सम्पकम्पेति, इन्दोव असुराधिपो*ति ॥

महाबोधिजातकं ततियं ।

पण्णासनिपातं निट्ठितं ।

तस्सुद्धानं —

सनिळीनिकमव्हयनो पठमो, दुतियो पन सउम्मदन्तिवरो ।
ततियो पन बोधिसिरीव्हयनो, कथिता पन तीणि जिनेन सुभाति ॥

१९. सट्ठिनिपातो

५२९. सोणकजातकं (१)

१. “तस्स सुत्वा सतं दम्मि, सहस्सं दिट्ठ [दट्ठ (सी० पी०)] सोणकं ।

- को मे सोणकमक्खाति, सहायं पंसुकीळितं” ॥
२. “अथब्रवी माणवको, दहरो पञ्चचूळको ।
महं सुत्वा सतं देहि, सहस्सं दिट्ठ [दट्ठ (सी० पी०)] सोणकं ।
अहं ते सोणकक्खिस्सं [अहं सोणकमक्खिस्सं (सी० पी०), अहं ते सोणकमक्खिस्सं (स्या०)], सहायं
पंसुकीळितं” ॥
३. “कतमस्मिं [कतरस्मिं (सी० स्या० पी०)] सो जनपदे, रट्ठेसु निगमेसु च ।
कत्थ सोणकमदक्खि [कत्थ ते सोणको दिट्ठो (सी० पी०)], तं मे अक्खाहि पुच्छितो” ॥
४. “तवेव देव विजिते, तवेवुय्यानभूमिया ।
उजुवंसा महासाला, नीलोभासा मनोरमा ॥
५. “तिट्ठन्ति मेघसमाना, रम्मा अञ्जोञ्जनिस्सिता ।
तेसं मूलम्हि [मूलस्मिं (सी० पी०), मूलस्मि (स्या०)] सोणको, झायती अनुपादनो [अनुपादिनो (स्या०),
अनुपादानो (पी०)] ।
उपादानेसु लोकेसु, ड्हमानेसु निब्बुतो ॥
६. “ततो च राजा पायासि, सेनाय चतुरङ्गिया ।
कारापेत्वा समं मग्गं, अगमा येन सोणको ॥
७. “उय्यानभूमिं गन्त्वान, विचरन्तो ब्रहावने ।
आसीनं सोणकं दक्खि, ड्हमानेसु निब्बुतं” ॥
८. “कपणो वतयं भिक्खु, मुण्डो सङ्घाटिपारुतो ।
अमातिको अपितिको, रुक्खमूलस्मि झायति” ॥
९. “इमं वाक्यं निसामेत्वा, सोणको एतदब्रवि ।
‘न राज कपणो होति, धम्मं कायेन फस्सयं [फुसयं (क०)] ॥
१०. ‘यो च [योध (सी० स्या०)] धम्मं निरंकत्वा [निराकत्वा (?)], अधम्ममनुवत्तति ।
स राज कपणो होति, पापो पापपरायनो” ॥
११. “अरिन्दमोति मे नामं, कासिराजाति मं विदू ।
कच्चि भोतो सुखस्सेय्या [सुखा सेय्या (पी०), सुखसेय्यो (क०)], इध पत्तस्स सोणक” ॥
१२. “सदापि भद्रमधनस्स, अनागारस्स भिक्खुनो ।
न तेसं कोट्ठे ओपेन्ति, न कुम्भिं न खळोपियं [न कुम्भे न कळोपिया (स्या० पी०)] ।

परनिद्रितमेसाना, तेन यापेन्ति सुब्बता ॥

१३. “दुतियम्पि भद्रमधनस्स, अनागारस्स भिक्खुनो ।
अनवज्जपिण्डो [अनवज्जो पिण्डो (पी०)] भोत्तब्बो, न च कोचूपरोधति ॥
१४. “ततियम्पि भद्रमधनस्स, अनागारस्स भिक्खुनो ।
निब्बुतो पिण्डो भोत्तब्बो, न च कोचूपरोधति ॥
१५. “चतुत्थम्पि [चतुत्थं (पी०)] भद्रमधनस्स, अनागारस्स भिक्खुनो ।
मुत्तस्स रट्ठे चरतो, सङ्गो यस्स न विज्जति ॥
१६. “पञ्चमम्पि [पञ्चमं (पी०)] भद्रमधनस्स, अनागारस्स भिक्खुनो ।
नगरम्हि डय्हमानम्हि, नास्स किञ्चि अडय्हथ ॥
१७. “छट्ठम्पि [छट्ठं (पी०)] भद्रमधनस्स, अनागारस्स भिक्खुनो ।
रट्ठे विलुम्पमानम्हि [विलुम्पमानम्हि (क०)], नास्स किञ्चि अहीरथ [अहारथ (सी० स्या०)] ॥
१८. “सत्तमम्पि [सत्तमं (पी०)] भद्रमधनस्स, अनागारस्स भिक्खुनो ।
चोरेहि रक्खितं मग्गं, ये चज्जे परिपन्थिका ।
पत्तचीवरमादाय, सोत्थिं गच्छति सुब्बतो ॥
१९. “अट्ठमम्पि [अट्ठमं (पी०)] भद्रमधनस्स, अनागारस्स भिक्खुनो ।
यं यं दिसं पक्कमति, अनपेक्खोव गच्छति” ॥
२०. “बहूपि भद्रा [बहूनि समणभद्रानि (सी०), बहूपि भद्रका एते (पी०)] एतेसं, यो त्वं भिक्खु पसंससि ।
अहज्ज गिद्धो कामेसु, कथं काहामि सोणक ॥
२१. “पिया मे मानुसा कामा, अथो दिव्यापि मे पिया ।
अथ केन नु वण्णेन, उभो लोके लभामसे” ॥
२२. “कामे गिद्धा [कामेसु गिद्धा (सी० पी०)] कामरता, कामेसु अधिमुच्छिता ।
नरा पापानि कत्त्वान, उपपज्जन्ति दुग्गतिं ॥
२३. “ये च कामे पहन्त्वान [पहत्त्वान (सी० पी०)], निक्खन्ता अकुतोभया ।
एकोदिभावाधिगता, न ते गच्छन्ति दुग्गतिं ॥
२४. “उपमं ते करिस्सामि, तं सुणोहि अरिन्दम ।
उपमाय मिधेक्कच्चे [पिधेक्कच्चे (सी० पी०)], अत्थं जानन्ति पण्डिता ॥

२५. “गङ्गाय कुणपं दिस्वा, वुहमानं महण्णवे ।
वायसो समचिन्तेसि, अप्पपज्जो अचेतसो ॥
२६. ““यानञ्च वतिदं लद्धं, भक्खो चायं अनप्पको’ ।
तत्थ रत्तिं तत्थ दिवा, तत्थेव निरतो मनो ॥
२७. “खादं नागस्स मंसानि, पिवं भागीरथोदकं [भागिरसोदकं (सी० स्या० पी० क०)] ।
सम्पस्सं वनचेत्यानि, न पलेत्थ [पलेत्वा (क०)] विहङ्गमो ॥
२८. “तञ्च [तंव (पी०)] ओतरणी गङ्गा, पमत्तं कुणपे रतं ।
समुदं अज्झगाहासि [अज्झगाहयि (पी०)], अगती यत्थ पक्खिनं ॥
२९. “सो च भक्खपरिक्खीणो, उदपत्वा [उप्पतित्वा (सी० स्या०), उदापत्वा (पी०)] विहङ्गमो ॥
न पच्छतो न पुरतो, नुत्तरं नोपि दक्खिणं ॥
३०. “दीपं सो नज्झगागच्छि [न अज्झगच्छि (सी०), न अज्झगच्छि (पी०)], अगती यत्थ पक्खिनं ।
सो च तत्थेव पापत्थ, यथा दुब्बलको तथा ॥
३१. “तञ्च सामुद्धिका मच्छा, कुम्भीला मकरा सुसू ।
पसहकारा खादिसु, फन्दमानं विपक्खकं [विपक्खिनं (सी० पी०), विपक्खिकं (स्या०)] ॥
३२. “एवमेव तुवं राज, ये चज्जे कामभोगिनो ।
गिद्धा चे न वमिस्सन्ति, काकपज्जाव [काकपज्जाय (सी० स्या० पी०)] ते विदू ॥
३३. “एसा ते उपमा राज, अत्थसन्दस्सनी कता ।
त्वञ्च पज्जायसे तेन, यदि काहसि वा न वा ॥
३४. “एकवाचम्पि द्विवाचं, भणय्य अनुकम्पको ।
ततुत्तरिं न भासेय्य, दासोवय्यस्स [दासो अय्यस्स (सी०), दासो अयिरस्स (पी०)] सन्तिके” ॥
३५. “इदं वत्त्वान पक्कामि, सोणको अमितबुद्धिमा [सोणकोमितबुद्धिमा (?)] ।
वेहासे अन्तलिक्खस्मिं, अनुसासित्वान खत्तियं” ॥
३६. “को नुमे राजकत्तारो, सुद्धा वेय्यत्तमागता [सूता वेय्यत्तिमागता (सी० स्या० पी०)] ।
रज्जं निय्यादयिस्सामि, नाहं रज्जेन मत्थिको ॥
३७. “अज्जेव पब्बजिस्सामि, को जज्जा मरणं सुवे ।
माहं काकोव दुम्मेधो, कामानं वसमन्वगं” [वसमन्वगा (पी०)] ॥

३८. “अत्थि ते दहरो पुत्तो, दीघावुं रट्ठवट्ठनो ।
तं रज्जे अभिसिञ्चस्सु, सो नो राजा भविस्सति” ॥
३९. “खिप्पं कुमारमानेथ, दीघावुं रट्ठवट्ठनं ।
तं रज्जे अभिसिञ्चिस्सं, सो वो राजा भविस्सति” ॥
४०. “ततो कुमारमानेसुं, दीघावुं रट्ठवट्ठनं ।
तं दिस्वा आलपी राजा, एकपुत्तं मनोरमं ॥
४१. “सट्ठि गामसहस्सानि, परिपुण्णानि सब्बसो ।
ते पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निय्यादयामि ते ॥
४२. “अज्जेव पब्बजिस्सामि, को जज्जा मरणं सुवे ।
माहं काकोव दुम्मेधो, कामानं वसमन्वगं [वसमन्वगा (पी०)] ॥
४३. “सट्ठि नागसहस्सानि, सब्बालङ्कारभूसिता ।
सुवण्णकच्छा मातङ्गा, हेमकप्पनवाससा ॥
४४. “आरूळ्हा गामणीयेहि, तोमरङ्कुसपाणिभि ।
ते पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निय्यादयामि ते ॥
४५. “अज्जेव पब्बजिस्सामि, को जज्जा मरणं सुवे ।
माहं काकोव दुम्मेधो, कामानं वसमन्वगं ॥
४६. “सट्ठि अस्ससहस्सानि, सब्बालङ्कारभूसिता ।
आजानीयाव जातिया, सिन्धवा सीघवाहिनो ॥
४७. “आरूळ्हा गामणीयेहि, इल्लियाचापधारिभि [इन्दियाचापधारिभि (क०)] ।
ते पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निय्यादयामि ते ॥
४८. “अज्जेव पब्बजिस्सामि, को जज्जा मरणं सुवे ।
माहं काकोव दुम्मेधो, कामानं वसमन्वगं ॥
४९. “सट्ठि रथसहस्सानि, सन्नद्धा उस्सितद्धजा ।
दीपा अथोपि वेय्यग्घा, सब्बालङ्कारभूसिता ॥
५०. “आरूळ्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
ते पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निय्यादयामि ते ॥

५१. “अज्जेव पब्बजिस्सामि, को जज्जा मरणं सुवे ।
माहं काकोव दुम्मेधो, कामानं वसमन्वगं ॥
५२. “सट्ठि धेनुसहस्सानि, रोहज्जा पुङ्गवूसभा ।
ता पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निव्यादयामि ते ॥
५३. “अज्जेव पब्बजिस्सामि, को जज्जा मरणं सुवे ।
माहं काकोव दुम्मेधो, कामानं वसमन्वगं ॥
५४. “सोळसित्थिसहस्सानि, सब्बालङ्कारभूसिता ।
विचित्रवत्थाभरणा, आमुत्तमणिकुण्डला ।
ता पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निव्यादयामि ते ॥
५५. “अज्जेव पब्बजिस्सामि, को जज्जा मरणं सुवे ।
माहं काकोव दुम्मेधो, कामानं वसमन्वगं” ॥
५६. “दहरस्सेव मे तात, माता मताति मे सुतं ।
तया विना अहं तात, जीवितुम्पि न उस्सहे ॥
५७. “यथा आरज्जकं नागं, पोतो अन्वेति पच्छतो ।
जेस्सन्तं गिरिदुग्गेसु, समेसु विसमेसु च ॥
५८. “एवं तं अनुगच्छामि, पुत्तमादाय [पुत्तमादाय (पी०)] पच्छतो ।
सुभरो ते भविस्सामि, न ते हेस्सामि दुब्भरो” ॥
५९. “यथा सामुद्धिकं नावं, वाणिजानं धनेसिनं ।
वोहारो तत्थ गण्हेय्य, वाणिजा ब्यसनी [ब्यसनं (क०)] सिया ॥
६०. “एवमेवायं पुत्तकलि [पुत्तक (स्या०)], अन्तरायकरो मम [ममं (पी०)] ।
इमं कुमारं पापेथ, पासादं रतिवड्डनं ॥
६१. “तत्थ कम्बुसहत्थायो, यथा सक्कं अच्छरा ।
ता नं तत्थ रमेस्सन्ति [रमिस्सन्ति (स्या० क०)], ताहि चेसो [मेसो (पी०)] रमिस्सति ॥
६२. “ततो कुमारं पापेसुं, पासादं रतिवड्डनं ।
तं दिस्वा अवचुं कज्जा, दीघावुं रट्ठवड्डनं ॥
६३. “देवता नुसि गन्धब्बो, अदु [आदु (सी० पी०)] सक्को पुरिन्ददो ।

को वा त्वं कस्स वा पुत्तो, कथं जानेमु तं मयं” ॥

६४. “नम्हि देवो न गन्धब्बो, नापि [नम्हि (क०)] सक्को पुरिन्ददो ।
कासिरज्जो अहं पुत्तो, दीघावु रट्ठवट्ठनो ।
ममं [मम (पी०)] भरथ भदं वो [भदन्ते (क०)], अहं भत्ता भवामि वो” ॥
६५. “तं तत्थ अवचुं कज्जा, दीघावुं रट्ठवट्ठनं ।
‘कुहिं राजा अनुप्पत्तो, इतो राजा कुहिं गतो’” ॥
६६. “पङ्कं राजा अतिक्कन्तो, थले राजा पतिट्ठितो ।
अकण्टकं अगहनं, पटिपन्नो महापथं ॥
६७. “अहज्ज पटिपन्नोस्मि, मग्गं दुग्गतिगामिनं ।
सकण्टकं सगहनं, येन गच्छन्ति दुग्गतिं” ॥
६८. “तस्स ते स्वागतं राज, सीहस्सेव गिरिब्बजं ।
अनुसास महाराज, त्वं नो सब्बासमिस्सरो”ति ॥

सोणकजातकं पठमं ।

५३०. संकिच्चजातकं (२)

६९. “दिस्वा निसिन्नं राजानं, ब्रह्मदत्तं रथेसभं ।
अथस्स पटिवेदेसि, यस्सासि अनुकम्पको ॥
७०. “संकिच्चायं अनुप्पत्तो, इसीनं साधुसम्मतो ।
तरमानरूपो निय्याहि, खिप्पं पस्स महेसिनं ॥
७१. “ततो च राजा तरमानो, युत्तमारुह सन्दनं ।
मित्तामच्चपरिबूळ्हो [परिबूळ्हो (सी० पी०)], अगमासि रथेसभो ॥
७२. “निक्खिप्प पज्ज ककुधानि, कासीनं रट्ठवट्ठनो ।
वाळबीजनि [वा ळवीजनी (सी० पी०)] मुण्हीसं, खग्गं छत्तज्जुपाहनं ।
७३. “ओरुह राजा यानम्हा, ठपयित्वा पटिच्छदं ।
आसीनं दायपस्सस्मिं, संकिच्चमुपसङ्गमि ॥
७४. “उपसङ्गमित्वा सो राजा, सम्मोदि इसिना सह ।

तं कथं वीतिसारेत्वा, एकमन्तं उपाविसि ॥

७५. “एकमन्तं निसिन्नोव, अथ कालं अमज्जथ ।
ततो पापानि कम्मनि, पुच्छितुं पटिपज्जथ ॥

७६. “इसिं पुच्छाम [\[पुच्छामि \(सी० पी०\)\]](#) संकिच्चं, इसीनं साधुसम्मत्तं ।
आसीनं दायपस्सस्मिं, इसिसङ्खपुरक्खत्तं [\[पुरक्खितं \(क०\)\]](#) ॥

७७. “कं गतिं पेच्च गच्छन्ति, नरा धम्मातिचारिनो ।
अतिचिण्णो मया धम्मो, तं मे अक्खाहि पुच्छितो ॥

७८. “इसी अवच संकिच्चो, कासीनं रट्ठवट्ठनं ।
आसीनं दायपस्सस्मिं, महाराज सुणोहि मे ॥

७९. “उप्पथेन वजन्तस्स, यो मग्गमनुसासति ।
तस्स चे वचनं कयिरा, नास्स मग्गेय्य कण्टको ॥

८०. “अधम्मं पटिपन्नस्स, यो धम्ममनुसासति ।
तस्स चे वचनं कयिरा, न सो गच्छेय्य दुग्गतिं ॥

८१. “धम्मो पथो महाराज, अधम्मो पन उप्पथो ।
अधम्मो निरयं नेति, धम्मो पापेति सुग्गतिं ॥

८२. “अधम्मचारिनो राज, नरा विसमजीविनो ।
यं गतिं पेच्च गच्छन्ति, निरये ते सुणोहि मे ॥

८३. “सज्जीवो काळसुत्तो च, सङ्घातो [\[सङ्घाटो \(स्या० क०\)\]](#) द्वे च रोरुवा ।
अथापरो महावीचि, तापनो [\[तपनो \(सी० पी०\)\]](#) च पतापनो ॥

८४. “इच्चेते अट्ठ निरया, अक्खाता दुरतिक्कमा ।
आकिण्णा लुद्धकम्मेहि, पच्चेका सोळसुस्सदा ॥

८५. “कदरियतापना [\[कदरियतपना \(सी० पी०\)\]](#) घोरा, अच्चिमन्तो [\[अच्चिमन्ता \(पी०\)\]](#) महब्भया ।
लोमहंसनरूपा च, भेस्मा पटिभया दुखा ॥

८६. “चतुक्कण्णा चतुद्वारा, विभत्ता भागसो मिता ।
अयोपाकारपरियन्ता, अयसा पटिकुज्जिता ॥

८७. “तेसं अयोमया भूमि, जलिता तेजसा युता ।
समन्ता योजनसतं, फुटा [फरित्वा (अ० नि० ३.३६; पे० व० ७१)] तिष्ठन्ति सब्बदा ॥
८८. “एते पतन्ति निरये, उद्धंपादा अवंसिरा ।
इसीनं अतिवत्तारो, सञ्जतानं तपस्सिनं ॥
८९. “ते भूनहुनो पच्चन्ति, मच्छा बिलकता यथा ।
संवच्छरे असङ्खेय्ये, नरा किब्बिसकारिनो ॥
९०. “ड्य्हमानेन गत्तेन, निच्चं सन्तरबाहिरं ।
निरया नाधिगच्छन्ति, द्वारं निक्खमनेसिनो ॥
९१. “पुरत्थिमेन धावन्ति, ततो धावन्ति पच्छतो ।
उत्तरेनपि धावन्ति, ततो धावन्ति दक्खिणं ।
यं यज्झि द्वारं गच्छन्ति, तं तदेव पिथीयरे [पिथिय्यति (सी०), पिथिय्यरे (स्या०), पिथीयरे (पी०)] ॥
९२. “बहूनि वस्ससहस्सानि, जना निरयगामिनो ।
बाहा पग्गय्ह कन्दन्ति, पत्वा दुक्खं अनप्पकं ॥
९३. “आसीविसंव कुपितं, तेजस्सिं दुरतिक्कमं ।
न साधुरूपे आसीदे, सञ्जतानं तपस्सिनं ॥
९४. “अतिकायो महिस्सासो, अज्जुनो केककाधिपो ।
सहस्सबाहु उच्छिन्नो, इसिमासज्ज गोतमं ॥
९५. “अरजं रजसा वच्छं, किसं अवकिरिय दण्डकी ।
तालोव मूलतो [समूलो (क०)] छिन्नो, स राजा विभवङ्गतो ॥
९६. “उपहच्च मनं मज्झो [मेज्झो (क०)], मातङ्गस्मिं यसस्सिने ।
सपारिसज्जो उच्छिन्नो, मज्झारज्जं तदा अहु ॥
९७. “कण्हदीपायनासज्ज, इसिं अन्धकवेण्डयो [वेण्हयो (सी० पी०), पिण्हयो (?)] ।
अज्जोज्जं [अज्जमज्जं (सी० पी०)] मुसला [मुसले (सी० स्या० पी०)] हन्त्वा, सम्पत्ता यमसाधनं [यमसादनं (पी०)] ॥
९८. “अथायं इसिना सत्तो, अन्तलिक्खचरो पुरे ।
पावेक्खि पथाविं [पठविं (सी० स्या० पी०)] चेच्चो, हीनत्तो पत्तपरियायं ॥

१९. “तस्मा हि छन्दागमनं, नप्पसंसन्ति पण्डिता ।
अदुट्टचित्तो भासेय्य, गिरं सच्चूपसंहितं ॥
१००. “मनसा चे पदुट्ठेन, यो नरो पेक्खते मुनिं ।
विज्जाचरणसम्पन्नं, गन्ता सो निरयं अधो ॥
१०१. “ये वुट्ठे [वद्धे (क०)] परिभासन्ति, फरुसूपक्कमा जना ।
अनपच्चा अदायादा, तालवत्थु [तालवत्थू (स्या०), तालावत्थु (पी०)] भवन्ति ते ॥
१०२. “यो च पब्बजितं हन्ति, कतकिच्चं महेसिनं ।
स काळसुत्ते निरये, चिररत्ताय पच्चति ॥
१०३. “यो च राजा अधम्मट्ठो, रट्ठविद्धंसनो मगो [चुतो (सी०)] ।
तापयित्वा जनपदं, तापने पेच्च पच्चति ॥
१०४. “सो च वस्ससहस्सानि [वस्ससहस्सानं (सी० स्या०)], सतं दिब्बानि पच्चति ।
अच्चिसङ्गपरेतो सो, दुक्खं वेदेति वेदनं ॥
१०५. “तस्स अगिसिखा काया, निच्छरन्ति पभस्सरा ।
तेजोभक्खस्स गत्तानि, लोमेहि च [लोमग्गेहि च (सी० स्या० पी०)] नखेहि च ॥
१०६. “ड्य्हमानेन गत्तेन, निच्चं सन्तरबाहिरं ।
दुक्खाभितुन्नो नदति, नागो तुत्तट्ठितो [तुत्तट्ठितो (सी०)] यथा ॥
१०७. “यो लोभा पितरं हन्ति, दोसा वा पुरिसाधमो ।
स काळसुत्ते निरये, चिररत्ताय पच्चति ॥
१०८. “स तादिसो पच्चति लोहकुम्भियं, पक्कञ्च सत्तीहि हनन्ति नित्तचं ।
अन्धं करित्वा मुत्तकरीसभक्खं, खारे निमुज्जन्ति तथाविधं नरं ॥
१०९. “तत्तं पक्कुथितमयोगुळञ्च [पक्कुथितमयोगुळञ्च (क०)], दीघे च फाले चिररत्ततापिते ।
विक्खम्भमादाय विबन्ध [विबद्ध (सी०), विभज्ज (स्या० पी०)] रज्जुभि, विवटे मुखे सम्पविसन्ति [संचवन्ति (सी० स्या० पी०)] रक्खसा ॥
११०. “सामा च सोणा सबला च गिज्झा, काकोळसङ्घा च दिजा अयोमुखा ।
सङ्गम्म खादन्ति विप्फन्दमानं, जिक्कं विभज्ज विघासं सलोहितं ॥
१११. “तं दट्ठतालं परिभिन्नगतं, निप्पोथयन्ता अनुविचरन्ति रक्खसा ।

रती हि नेसं दुखिनो पनीतरे, एतादिसस्मिं निरये वसन्ति ।
ये केचि लोके इध पेत्तिघातिनो ॥

११२. “पुत्तो च मातरं हन्त्वा, इतो गन्त्वा यमक्खयं ।
भुसमापज्जते दुक्खं, अत्तकम्मफलूपगो ॥

११३. “अमनुस्सा अतिबला, हन्तारं जनयन्तिया ।
अयोमयेहि वाळेहि [फालेहि (पी०)], पीळयन्ति पुनप्पुनं ॥

११४. “तमस्सवं [तं पस्सवं (सी० स्या०), तं पस्सुतं (पी०)] सका गत्ता, रुहरं [रुधिरं (सी० स्या०)] अत्तसम्भवं ।
तम्बलोहविलीनं, तत्तं पायेन्ति मत्तिघं [मत्तियं (सी०)] ॥

११५. “जिगुच्छं कुणपं पूतिं, दुग्गन्धं गूथकदमं ।
पुब्बलोहितसङ्कासं, रहदमोगय्ह [रहदोगय्ह (क०)] तिड्ढति ॥

११६. “तमेनं किमयो तत्थ, अतिकाया अयोमुखा ।
छविं भेत्वान [छेत्वान (सी० पी०)] खादन्ति, संगिद्धा [पगिद्धा (सी० स्या० पी०)] मंसलोहिते ॥

११७. “सो च तं निरयं पत्तो, निमुग्गो सतपोरिसं ।
पूतिकं कुणपं वाति, समन्ता सतयोजनं ॥

११८. “चक्खुमापि हि चक्खूहि, तेन गन्धेन जीयति ।
एतादिसं ब्रह्मदत्त, मातुघो लभते दुक्खं ॥

११९. “खुरधारमनुक्कम्म, तिव्खं दुरभिसम्भवं ।
पतन्ति गब्भपातियो [गब्भपातिनियो (सी० स्या० पी०)], दुग्गं वेतरणिं [वेत्तरणिं (स्या० क०)] नदिं ॥

१२०. “अयोमया सिम्बलियो, सोळसङ्गुलकण्टका ।
उभतो अभिलम्बन्ति, दुग्गं वेतरणिं [वेत्तरणिं (स्या० क०)] नदिं ॥

१२१. “ते अच्चिमन्तो तिड्ढन्ति, अग्गिक्खन्धाव आरका ।
आदिता जातवेदेन, उद्धं योजनमुगता ॥

१२२. “एते वजन्ति [सजन्ति (सी० पी०), पज्जन्ति (स्या०)] निरये, तत्ते तिखिणकण्टके ।
नारियो च अतिचारा [अतिचारिनियो (सी० स्या० पी०)], नरा च परदारगू ॥

१२३. “ते पतन्ति अधोक्खन्धा, विवत्ता विहता पुथू ।
सयन्ति विनिविद्धङ्गा, दीघं जग्गन्ति सब्बदा [संवरीं (सी० पी०)] ॥

१२४. “ततो रत्या विवसाने [विवसाने (सी० स्या० पी०)], महतिं पब्बतूपमं ।
लोहकुम्भिं पवज्जन्ति, तत्तं अगिसमूदकं ॥

१२५. “एवं दिवा च रत्तो च, दुस्सीला मोहपारुता ।
अनुभोन्ति सकं कम्मं, पुब्बे दुक्कटमत्तनो ॥

१२६. “या च भरिया धनक्कीता, सामिकं अतिमज्जति ।
सस्सुं वा ससुरं वापि, जेडुं वापि ननन्दरं [ननन्दनं (स्या० क०)] ॥

१२७. “तस्सा वड्ढेन जिह्मगं, निब्बहन्ति सबन्धनं ।
स ब्याममत्तं किमिनं, जिह्मं पस्सति अत्तनि [अत्तनो (सी० स्या०)] ।
विज्जापेतुं न सक्कोति, तापने पेच्च पच्चति ॥

१२८. “ओरब्भिका सूकरिका, मच्छिका मिगबन्धका ।
चोरा गोघातका लुद्धा, अवण्णे वण्णकारका ॥

१२९. “सत्तीहि लोहकूटेहि, नेत्तिसेहि उसूहि च ।
हज्जमाना खारनदिं, पपतन्ति [सम्पतन्ति (क०)] अवंसिरा ॥

१३०. “सायं पातो कूटकारी, अयोकूटेहि हज्जति ।
ततो वन्तं दुरत्तानं, परेसं भुज्जरे [भुज्जते (सी० स्या० पी०)] सदा ॥

१३१. “धङ्का भेरण्डका [भेदण्डका (क०)] गिज्झा, काकोळा च अयोमुखा ।
विप्फन्दमानं खादन्ति, नरं किब्बिसकारकं [किब्बिसकारिनं (पी०)] ॥

१३२. “ये मिगेन मिगं हन्ति, पक्खिं वा पन पक्खिना ।
असन्तो रजसा छन्ना, गन्ता [गता (क०)] ते निरयुस्सदं [निरयं अधो (पी०)] ॥

१३३. “सन्तो च [सन्तोव (स्या०)] उद्धं गच्छन्ति, सुचिण्णेनिध कम्मुना ।
सुचिण्णस्स फलं पस्स, सइन्दा [सहिन्दा (सी०)] देवा सब्रह्मका ॥

१३४. “तं तं ब्रूमि महाराज, धम्मं रट्ठपती चर ।
तथा [तथा तथा (सी० स्या० पी०)] राज चराहि धम्मं, यथा तं सुचिण्णं नानुतप्पेय्य पच्छा”ति ॥

संकिच्चजातकं दुतियं ।

सट्ठिनिपातं निट्ठितं ।

तस्सुद्धानं —

अथ सट्ठिनिपातमिह, सुणाथ मम भासितं ।
जातकसव्हयनो पवरो, सोणकअरिन्दमसव्हयनो ।
तथा वुत्तरथेसभकिच्चवरोति ॥

२०. सत्ततिनिपातो

५३१. कुसजातकं (१)

१. “इदं ते रट्ठं सधनं सयोगं, सकायुरं सब्बकामूपपन्नं ।
इदं ते रज्जं [रट्ठं (क०)] अनुसास अम्म, गच्छामहं यत्थ पिया पभावती” ॥
२. “अनुज्जुभूतेन हरं महन्तं, दिवा च रत्तो च निसीथकाले [निसीद काले (क०)] ।
पटिगच्छ त्वं खिप्पं कुसावतिं कुस [कुसावतिं (स्या० क०)], निच्छामि दुब्बण्णमहं वसन्तं” ॥
३. “नाहं गमिस्सामि इतो कुसावतिं, पभावती वण्णपलोभितो तव ।
रमामि मदस्स निकेतरम्मे, हित्वान रट्ठं तव दस्सने रतो ॥
४. “पभावती वण्णपलोभितो तव, सम्मूळहरूपो विचरामि मेदिनिं [मेदिनिं (स्या० क०)] ।
दिसं न जानामि कुतोमिह आगतो, तयमिह मत्तो मिगमन्दलोचने ॥
५. “सुवण्णचीरवसने, जातरूपसुमेखले ।
सुस्सोणि तव कामा हि [कामेहि (सी० स्या० पी०)], नाहं रज्जेन मत्थिको” ॥
६. “अब्भूति [अब्भू हि (सी०), अभूति (स्या०), अब्भु हि (पी०)] तस्स भो होति, यो अनिच्छन्तमिच्छति ।
अकामं राज कामेसि [कामेहि (सी० पी०)], अकन्तं कन्तु [अकन्तो कन्त (सी० स्या० पी०)] मिच्छसि” ॥
७. “अकामं वा सकामं वा, यो नरो लभते पियं ।
लाभमेत्थ पसंसाम, अलाभो तत्थ पापको” ॥
८. “पासाणसारं खणसि, कणिकारस्स दारुना ।
वातं जालेन बाधेसि, यो अनिच्छन्तमिच्छसि” ॥
९. “पासाणो नून ते हृदये, ओहितो मुदुलक्खणे ।
यो ते सातं न विन्दामि, तिरोजनपदागतो ॥
१०. “यदा मं भकुटिं [भूकुटिं (सी० पी०)] कत्वा, राजपुत्ती उदिकखति [राजपुत्ति उदिकखसि (सी० पी०)] ।

आळारिको तदा होमि, रज्जो मदस्सन्तेपुरे [मदस्स थीपुरे (सी० पी०) एवमुपरिपि] ॥

११. “यदा उम्हयमाना मं, राजपुत्ती उदिक्खति [राजपुत्ति उदिक्खसि (सी० पी०)] ।
नाळारिको तदा होमि, राजा होमि तदा कुसो” ॥

१२. “सचे हि वचनं सच्चं, नेमित्तानं भविस्सति ।
नेव मे त्वं पती अस्स, कामं छिन्दन्तु सत्तथा” ॥

१३. “सचे हि वचनं सच्चं, अज्जेसं यदि वा ममं ।
नेव तुय्हं पती अत्थि, अज्जो सीहस्सरा कुसा” ॥

१४. “नेक्खं गीवं ते कारेस्सं, पत्वा खुज्जे कुसावतिं ।
सचे मं नागनासूरू, ओलोकेय्य पभावती ॥

१५. “नेक्खं गीवं ते कारेस्सं, पत्वा खुज्जे कुसावतिं ।
सचे मं नागनासूरू, आलपेय्य पभावती ॥

१६. “नेक्खं गीवं ते कारेस्सं, पत्वा खुज्जे कुसावतिं ।
सचे मं नागनासूरू, उम्हायेय्य पभावती ॥

१७. “नेक्खं गीवं ते कारेस्सं, पत्वा खुज्जे कुसावतिं ।
सचे मं नागनासूरू, पम्हायेय्य पभावती ॥

१८. “नेक्खं गीवं ते कारेस्सं, पत्वा खुज्जे कुसावतिं ।
सचे मे नागनासूरू, पाणीहि उपसम्फुसे” ॥

१९. “न हि नूनायं राजपुत्ती, कुसे सातम्पि विन्दति ।
आळारिके भते पोसे, वेतनेन अनत्थिके” ॥

२०. “न हि नूनायं सा [नून अयं (सी० स्या०)] खुज्जा, लभति जिह्वाय छेदनं ।
सुनिसितेन सत्थेन, एवं दुब्भासितं भणं” ॥

२१. “मा नं रूपेन पामेसि, आरोहेन पभावति ।
महायसोति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥

२२. “मा नं रूपेन पामेसि, आरोहेन पभावति ।
महद्धनोति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥

२३. “मा नं रूपेण पामेसि, आरोहेण पभावति ।
महब्बलोति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥
२४. “मा नं रूपेण पामेसि, आरोहेण पभावति ।
महारड्ढोति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥
२५. “मा नं रूपेण पामेसि, आरोहेण पभावति ।
महाराजाति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥
२६. “मा नं रूपेण पामेसि, आरोहेण पभावति ।
सीहस्सरोति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥
२७. “मा नं रूपेण पामेसि, आरोहेण पभावति ।
वग्गुस्सरोति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥
२८. “मा नं रूपेण पामेसि, आरोहेण पभावति ।
बिन्दुस्सरोति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥
२९. “मा नं रूपेण पामेसि, आरोहेण पभावति ।
मज्जुस्सरोति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥
३०. “मा नं रूपेण पामेसि, आरोहेण पभावति ।
मधुस्सरोति [मधुरस्सरोति (सी०)] कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥
३१. “मा नं रूपेण पामेसि, आरोहेण पभावति ।
सतसिप्पोति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥
३२. “मा नं रूपेण पामेसि, आरोहेण पभावति ।
खत्तियोतिपि कत्वान [करित्वान (सी०)], करस्सु रुचिरे पियं ॥
३३. “मा नं रूपेण पामेसि, आरोहेण पभावति ।
कुसराजाति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं” ॥
३४. “एते नागा उपत्थद्वा, सब्बे तिड्ढन्ति वम्मिता [वम्मिका (स्या०)] ।
पुरा मद्दन्ति पाकारं, आनेन्तेतं पभावति” ॥
३५. “सत्त बिले [खण्डे (सी० पी०)] करित्वान, अहमेतं पभावति ।
खत्तियानं पदस्सामि, ये मं हन्तुं इधागता” ॥

३६. “अवुट्ठहि राजपुत्ती, सामा कोसेय्यवासिनी ।
अस्सुपुण्णेहि नेत्तेहि, दासीगणपुरक्खता” ॥
३७. “तं नून कक्कूपनिसेवितं मुखं, आदासदन्ताथरुपच्चवेक्खितं ।
सुभं सुनेत्तं विरजं अनङ्गणं, छुद्धं वने ठस्सति खत्तियेहि ॥
३८. “ते नून मे असिते वेल्लितगो, केसे मुदू चन्दनसारलित्ते ।
समाकुले सीवथिकाय मज्झे, पादेहि गिज्झा परिकट्ठिस्सन्ति [परिकट्ठयन्ति (सी० स्या० पी०)] ॥
३९. “ता नून मे तम्बनखा सुलोमा, बाहा मुदू चन्दनसारलित्ता ।
छिन्ना वने उज्झिता खत्तियेहि, गय्हा धङ्को [वको (पी०)] गच्छति येन कामं ॥
४०. “ते नून तालूपनिभे अलम्बे, निसेविते कासिकचन्दनेन ।
थनेसु मे लम्बिस्सति [लम्बहीति (पी०)] सिङ्गालो [सिङ्गालो (सी० स्या० पी०)], मातूव पुत्तो तरुणो तनूजो ॥
४१. “तं नून सोणिं पुथुलं सुकोट्टितं, निसेवितं कञ्चनमेखलाहि ।
छिन्नं वने खत्तियेही अवत्थं, सिङ्गालसङ्घा परिकट्ठिस्सन्ति [गय्हा वको गच्छति येनकामं (पी०)] ॥
४२. “सोणा धङ्का [वका (पी०)] सिङ्गाला च, ये चज्जे सन्ति दाठिनो ।
अजरा नून हेस्सन्ति, भक्खयित्वा पभावतिं ॥
४३. “सचे मंसानि हरिंसु, खत्तिया दूरगामिनो ।
अट्ठीनि अम्म याचित्वा, अनुपथे दहाथ नं ॥
४४. “खेत्तानि अम्म कारेत्वा, कणिकारेत्थ रोपय [रोपये (क०)] ।
यदा ते पुप्फिता अस्सु, हेमन्तानं हिमच्चये ।
सरेय्याथ ममं [मम (पी०)] अम्म, एवंवण्णा पभावती” ॥
४५. “तस्सा माता उदट्ठासि, खत्तिया देववणिनी ।
दिस्वा असिञ्च सूनञ्च, रज्जो मद्दस्सन्तेपुरे” ॥
४६. “इमिना नून असिना, सुसज्जं तनुमज्झिमं ।
धीतरं मद्द [मम (सी०), मद्दो (पी०)] हन्त्वान, खत्तियानं पदस्ससि” [पदस्सति (पी० क०)] ॥
४७. “न मे अकासि वचनं, अत्थकामाय पुत्तिके ।
साज्ज लोहितसज्जन्ना, गच्छसि [गज्जिसि (सी० पी०)] यमसाधनं ॥
४८. “एवमापज्जती पोसो, पापियञ्च निगच्छति ।

यो वे हितानं वचनं, न करोति [न करं (सी०)] अत्थदस्सिनं ॥

४९. “सचे च अज्ज [त्वं अम्म (सी०)] धारेसि [वारेसि (पी०)], कुमारं चारुदस्सनं ।
कुसेन जातं खत्तियं, सुवण्णमणिमेखलं ।
पूजितं [पूजिता (पी०)] जातिसङ्गेहि, न गच्छसि [गच्छिसि (सी० पी०)] यमक्खयं ॥
५०. “यत्थस्सु भेरी नदति, कुज्जरो च निकूजति [निकूजति (पी०)] ।
खत्तियानं कुले भद्दे, किं नु सुखतरं ततो ॥
५१. “अस्सो च सिसति [अस्सो हसिसति (सी०), अस्सो हसियति (स्या०), अस्सो च सिंसति (पी०)] द्वारे, कुमारो
उपरोदति ।
खत्तियानं कुले भद्दे, किं नु सुखतरं ततो ॥
५२. “मयूरकोज्जाभिरुदे, कोकिलाभिनिक्कूजते ।
खत्तियानं कुले भद्दे, किं नु सुखतरं ततो” ॥
५३. “कहं नु सो सत्तुमद्दनो, पररट्ठप्पमद्दनो ।
कुसो सोळारपज्जाणो, यो नो दुक्खा पमोचये” ॥
५४. “इधेव सो सत्तुमद्दनो, पररट्ठप्पमद्दनो ।
कुसो सोळारपज्जाणो, यो ते सब्बे वधिस्सति” [यो नो दुक्खा पमोचये (सी०), सो नो सब्बे वधिस्सति (पी०)] ॥
५५. “उम्मत्तिका नु भणसि, अन्धबाला पभाससि [आदु बालाव भाससि (सी० पी०)] ।
कुसो चे आगतो अस्स, किं न [किन्नु (स्या० क०)] जानेमु तं मयं” ॥
५६. “एसो आळारिको पोसो, कुमारीपुरमन्तरे ।
दळ्हं कत्त्वान संवेल्लिं, कुम्भिं धोवति ओणतो” ॥
५७. “वेणी त्वमसि चण्डाली, अदूसि कुलगन्धिनी ।
कथं मद्दकुले जाता, दासं कयिरासि कामुकं” ॥
५८. “नम्हि वेणी न चण्डाली, न चम्हि कुलगन्धिनी ।
ओक्काकपुत्तो भदन्ते, त्वं नु दासोति मज्जसि” ॥
५९. “यो ब्राह्मणसहस्सानि, सदा भोजेति वीसतिं ।
ओक्काकपुत्तो भदन्ते, त्वं नु दासोति मज्जसि” ॥
६०. “यस्स नागसहस्सानि, सदा योजेन्ति वीसतिं ।

ओक्काकपुत्तो भदन्ते, त्वं नु दासोति मज्जसि ॥

६१. “यस्स अस्ससहस्सानि, सदा योजेन्ति वीसतिं ।
ओक्काकपुत्तो भदन्ते, त्वं नु दासोति मज्जसि ॥

६२. “यस्स रथसहस्सानि, सदा योजेन्ति वीसतिं ।
ओक्काकपुत्तो भदन्ते, त्वं नु दासोति मज्जसि ॥

[() अयं गाथा सी० पी० पोत्थकेसुयेव दिस्सति] (“यस्स उसभसहस्सानि, सदा योजेन्ति वीसतिं ।
ओक्काकपुत्तो भदन्ते, त्वं नु दासोति मज्जसि) [() अयं गाथा सी० पी० पोत्थकेसुयेव दिस्सति] ॥

६३. “यस्स धेनुसहस्सानि, सदा दुहन्ति वीसतिं [दुहन्ति वीसति (सी० पी०)] ।
ओक्काकपुत्तो भदन्ते, त्वं नु दासोति मज्जसि” ॥

६४. “तग्घ ते दुक्कटं बाले, यं खत्तियं महब्बलं ।
नागं मण्डूकवण्णेन, न नं [न तं (सी० पी०)] अक्खासिधागतं” [अक्खासि आगतं (सी०)] ॥

६५. “अपराधं महाराज, त्वं नो खम रथेसभ ।
यं तं अज्जातवेसेन, नाज्जासिम्हा इधागतं” ॥

६६. “मादिसस्स न तं छन्नं, योहं आळारिको भवे ।
त्वज्जेव मे पसीदस्सु, नत्थि ते देव दुक्कटं” ॥

६७. “गच्छ बाले खमापेहि, कुसराजं महब्बलं ।
खमापितो कुसो राजा [कुसराजा (सब्बत्थ)], सो ते दस्सति जीवितं” ॥

६८. “पितुस्स वचनं सुत्वा, देववण्णी पभावती ।
सिरसा अग्गही पादे, कुसराजं महब्बलं” ॥

६९. “यामा रत्यो अतिक्कन्ता, तामा देव तया विना ।
वन्दे ते सिरसा पादे, मा मे कुज्झं रथेसभ ॥

७०. “सब्बं [सच्चं (सी० स्या० पी०)] ते पटिजानामि, महाराज सुणोहि मे ।
न चापि अप्पियं तुहं, करेय्यामि अहं पुन ॥

७१. “एवं चे याचमानाय, वचनं मे न काहसि ।
इदानि मं तातो हन्त्वा, खत्तियानं पदस्सति” ॥

७२. “एवं ते याचमानाय, किं न काहामि ते वचो ।
विकुब्धो त्यस्मि कल्याणि, मा त्वं भायि पभावति ॥
७३. “सब्बं ते पटिजानामि, राजपुत्ति सुणोहि मे ।
न चापि अप्पियं तुहं, करेय्यामि अहं पुन ॥
७४. “तव कामा हि सुस्सोणि, पहु [बहु (स्या०), बहू (पी०), बहुं (क०)] दुक्खं तित्तिक्खिस्सं [तित्तिक्खिस्सं (सी० पी०)] ।
बहुं मदकुलं हन्त्वा, नयितुं तं पभावति” ॥
७५. “योजयन्तु रथे अस्से, नानाचित्ते समाहिते ।
अथ दक्खथ मे वेगं, विधमन्तस्स [विधमेन्तस्स (सब्बत्थ)] सत्तवो” ॥
७६. “तच्च तत्थ उदिक्खिंसु, रज्जो मदस्सन्तेपुरे ।
विजम्भमानं सीहंव, फोटेन्तं दिगुणं भुजं ॥
७७. “हत्थिक्खन्धच्च आरुह, आरोपेत्वा पभावति ।
सङ्गामं ओतरित्वान, सीहनादं नदी कुसो ॥
७८. “तस्स तं नदतो सुत्वा, सीहस्सेवितरे मिगा ।
खत्तिया विपलायिंसु, कुससदभयट्ठिता [कुससदभयट्ठिता (पी०)] ॥
७९. “हत्थारोहा अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका ।
अज्जमज्जस्स छिन्दन्ति, कुससदभयट्ठिता ॥
८०. “तस्मिं सङ्गामसीसस्मिं, पस्सित्वा हट्ठ [तुट्ठ (सी०)] मानसो ।
कुसस्स रज्जो देविन्दो, अदा वेरोचनं मणिं ॥
८१. “सो तं विजित्वा सङ्गामं, लब्ध्वा वेरोचनं मणिं ।
हत्थिक्खन्धगतो राजा, पावेक्खि नगरं पुरं ॥
८२. “जीवग्गाहं [जीवग्गाहं (सी० पी०)] गहेत्वान, बन्धित्वा सत्त खत्तिये ।
ससुरस्सुपनामेसि, इमे ते देव सत्तवो ॥
८३. “सब्बेव ते वसं गता, अमित्ता विहता तव ।
कामं करोहि ते तया, मुज्ज वा ते हनस्सु वा” ॥
८४. “तुहेव सत्तवो एते, न हि ते मय्ह सत्तवो ।

त्वञ्जेव नो महाराज, मुञ्च वा ते हनस्सु वा” ॥

८५. “इमा ते धीतरो सत्त, देवकञ्जूपमा सुभा ।
ददाहि नेसं एकेकं, होन्तु जामातरो तव” ॥

८६. “अम्हाकञ्चेव तासञ्च, त्वं नो सब्बेसमिस्सरो ।
त्वञ्जेव नो महाराज, देहि नेसं यदिच्छसि” ॥

८७. “एकमेकस्स एकेकं, अदा सीहस्सरो कुसो ।
खत्तियानं तदा तेसं, रञ्जो मद्दस्स धीतरो ॥

८८. “पीणिता तेन लाभेन, तुट्ठा सीहस्सरे कुसे ।
सकरट्ठानि पायिसु, खत्तिया सत्त तावदे ॥

८९. “पभावतिञ्च आदाय, मणिं वेरोचनं सुभं [तदा (पी०)] ।
कुसावतिं कुसो राजा, अगमासि महब्बलो ॥

९०. “त्यस्सु एकरथे यन्ता, पविसन्ता कुसावतिं ।
समाना वण्णरूपेन, नाञ्जमञ्जातिरोचिसुं [नाञ्जमञ्जमतिरोचयुं (सी०)] ॥

९१. “माता पुत्तेन सङ्गच्छि [सङ्गच्छि (सी० स्या० पी०)], उभयो च जयम्पती ।
समग्गा ते तदा आसुं, फीतं धरणिमावसु”न्ति ॥

कुसजातकं पठमं ।

५३२. सोणनन्दजातकं (२)

९२. “देवता नुसि गन्धब्बो, अदु [आदु (सी० स्या०)] सक्को पुरिन्ददो ।
मनुस्सभूतो इद्धिमा, कथं जानेमु तं मयं” ॥

९३. “नापि देवो न गन्धब्बो, नापि सक्को पुरिन्ददो ।
मनुस्सभूतो इद्धिमा, एवं जानाहि भारध” [भारभ (क०)] ॥

९४. “कतरूपमिदं भोतो [भोतो (सी० पी०)], वेय्यावच्चं अनप्पकं ।
देवम्हि वस्समानम्हि, अनोवस्सं भवं अका ॥

९५. “ततो वातातपे घोरे, सीतच्छायं भवं अका ।
ततो अमित्तमज्झेसु [अमित्तमज्झे च (सी०)], सरताणं भवं अका ॥

१६. “ततो फीतानि रट्टानि, वसिनो ते भवं अका ।
ततो एकसतं खत्ये, अनुयन्ते [अनुयुत्ते (पी०)] भवं अका ॥
१७. “पतीतास्सु मयं भोतो, वद तं [वर तं (सी० स्या० पी०)] भज्ज [भज्ज (सी० पी०), भुज्ज (स्या० क०)]
मिच्छसि ।
हत्थियानं अस्सरथं, नारियो च अलङ्कता ।
निवेसनानि रम्मामि, मयं भोतो ददामसे ॥
१८. “अथ वङ्गे [अथ वा सङ्गे (सी० पी०)] वा मग्धे, मयं भोतो ददामसे ।
अथ वा अस्सकावन्ती [अस्सकावन्ति (सी० स्या० पी०)], सुमना दम्म ते मयं ॥
१९. “उपड्डं वापि रज्जस्स, मयं भोतो ददामसे ।
सचे ते अत्थो रज्जेन, अनुसास यदिच्छसि” ॥
१००. “न मे अत्थोपि रज्जेन, नगरेन धनेन वा ।
अत्थोपि जनपदेन, अत्थो मय्हं न विज्जति ॥
१०१. “भोतोव रट्ठे विजिते, अरज्जे अत्थि अस्समो ।
पिता मय्हं जनेत्ती च, उभो सम्मन्ति अस्समे ॥
१०२. “तेसाहं [तेस्वहं (क०)] पुब्बाचरियेसु, पुज्जं न लभामि कातवे ।
भवन्तं अज्झावरं कत्वा, सोणं [सोनं (पी०)] याचेमु संवरं” ॥
१०३. “करोमि ते तं वचनं, यं मं भणसि ब्राह्मण ।
एतच्च खो नो अक्खाहि, कीवन्तो होन्तु याचका” ॥
१०४. “परोसतं जानपदा, महासाला च ब्राह्मणा ।
इमे च खत्तिया सब्बे, अभिजाता यसस्सिनो ।
भवज्ज राजा मनोजो, अलं हेस्सन्ति याचका” ॥
१०५. “हत्थी अस्से च योजेन्तु, रथं सन्नय्ह सारथि [नं रथि (पी०)] ।
आबन्धनानि गण्हाथ, पादासुस्सारयद्धजे [पादेसुस्सारयं धजे (सी०), पादासुस्सारयं धजे (पी०)] ।
अस्समं तं गमिस्सामि, यत्थ सम्मति कोसियो” ॥
१०६. “ततो च राजा पायासि, सेनाय चतुरङ्गिनी ।
अगमा अस्समं रम्मं, यत्थ सम्मति कोसियो” ॥
१०७. “कस्स कादम्बयो [कस्स कादम्बमयो (क०)] काजो, वेहासं चतुरङ्गुलं ।

अंसं असम्फुसं एति, उदहाराय [उदहारस्स (सी० स्या० पी०)] गच्छतो” ॥

१०८. “अहं सोणो महाराज, तापसो सहितब्बतो [सहितं वतो (पी०)] ।
भरामि मातापितरो, रत्तिन्दिवमतन्दितो ॥

१०९. “वने फलञ्च मूलञ्च, आहरित्वा दिसम्पति ।
पोसेमि मातापितरो, पुब्बे कतमनुस्सरं” ॥

११०. “इच्छाम अस्समं गन्तुं, यत्थ सम्मति कोसियो ।
मग्गं नो सोण अक्खाहि, येन गच्छेमु [गच्छाम (सी०)] अस्समं” ॥

१११. “अयं एकपदी राज, येनेतं [येन तं (क०)] मेघसन्निभं ।
कोविळारेहि सञ्छन्नं, एत्थ सम्मति कोसियो” ॥

११२. “इदं वत्त्वान पक्कामि, तरमानो महाइसि ।
वेहासे अन्तलिक्खस्मिं, अनुसासित्वान खत्तिये ॥

११३. “अस्समं परिमज्जित्वा, पज्जपेत्त्वान [पज्जपेत्त्वान (सी० स्या०)] आसनं ।
पण्णसालं पविसित्वा, पितरं पटिबोधयि ॥

११४. “इमे आयन्ति राजानो, अभिजाता यसस्सिनो ।
अस्समा निक्खमित्वान, निसीद त्वं [निसीदाहि (सी०)] महाइसे ॥

११५. “तस्स तं वचनं सुत्वा, तरमानो महाइसि ।
अस्समा निक्खमित्वान, सद्धारम्हि उपाविसि” ॥

११६. “तञ्च दिस्वान आयन्तं, जलन्तरिव तेजसा ।
खत्थसङ्घपरिब्यूळ्हं, कोसियो एतदब्रवि ॥

११७. “कस्स भेरी मुदिङ्गा च [मुतिङ्गा च (पी०)], सङ्घा पणवदिन्दिमा [देण्डिमा (सी० पी०)] ।
पुरतो पटिपन्नानि, हासयन्ता रथेसभं ॥

११८. “कस्स कञ्चनपट्टेन, पुथुना विज्जुवणिना ।
युवा कलापसन्नद्धो, को एति सिरिया जलं ॥

११९. “उक्कामुखपहट्ठं, खदिरङ्गारसन्निभं ।
मुखञ्च रुचिरा भाति, को एति सिरिया जलं ॥

१२०. “कस्स पग्गहितं छत्तं, ससलाकं मनोरमं ।
आदिच्चरंसावरणं, को एति सिरिया जलं ॥

१२१. “कस्स अङ्गं परिग्गह्, वाळबीजनिमुत्तमं ।
चरन्ति वरपुञ्जस्स [वरपञ्जस्स (सी० पी०)], हत्थिक्खन्धेन आयतो ॥

१२२. “कस्स सेतानि छत्तानि, आजानीया च वम्मिता ।
समन्ता परिकिरेन्ति [परिकिरन्ति (सी० स्या० पी०)], को एति सिरिया जलं ॥

१२३. “कस्स एकसतं खत्या, अनुयन्ता [अनुयुत्ता (पी०)] यसस्सिनो ।
समन्तानुपरियन्ति, को एति सिरिया जलं ॥

१२४. “हत्थि अस्सरथ पत्ति [हत्थी अस्सा रथा पत्ती (सी०)], सेना च चतुरङ्गिनी ।
समन्तानुपरियन्ति [समन्ता अनुपरियाति (पी०)], को एति सिरिया जलं ॥

१२५. “कस्सेसा महती सेना, पिड्डितो अनुवत्तति ।
अक्खोभणी [अक्खाभनी (सी०), अक्खोभिनी (स्या०)] अपरियन्ता, सागरस्सेव ऊमियो” ॥

१२६. “राजाभिराजा [राजाधिराजा (क०)] मनोजो, इन्दोव जयतं पति ।
नन्दस्सज्झावरं एति, अस्समं ब्रह्मचारिनं ॥

१२७. “तस्सेसा महती सेना, पिड्डितो अनुवत्तति ।
अक्खोभणी अपरियन्ता, सागरस्सेव ऊमियो” ॥

१२८. “अनुलित्ता चन्दनेन, कासिकुत्तमधारिनो [कासिकवत्थधारिनो (पी०)] ।
सब्बे पञ्जलिका हुत्वा, इसीनं अज्झुपागमुं” ॥

१२९. “कच्चि नु भोतो कुसलं, कच्चि भोतो अनामयं ।
कच्चि उज्जेन यापेथ, कच्चि मूलफला बहू ॥

१३०. “कच्चि डंसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा [सिरिंसपा (सी० स्या० पी०)] ।
वने वाळमिगाकिण्णे, कच्चि हिंसा न विज्जति” ॥

१३१. “कुसलज्चेव नो राज, अथो राज अनामयं ।
अथो उज्जेन यापेम, अथो मूलफला बहू ॥

१३२. “अथो डंसा मकसा च [डंसा च मकसा (सी०), डंसा च मकसा च (पी०)], अप्पमेव सरीसपा [सिरिंसपा (सी० स्या० पी०)] ।

वने वाळमिगाकिण्णे, हिंसा मय्हं [अ म्हं (सी० पी०)] न विज्जति ॥

१३३. “बहूनि वस्सपूगानि, अस्समे सम्मतं [वसतो (सी०)] इध ।
नाभिजानामि उप्पन्नं, आबाधं अमनोरमं ॥

१३४. “स्वागतं ते महाराज, अथो ते अदुरागतं ।
इस्सरोसि अनुप्पत्तो, यं इधत्थि पवेदय ॥

१३५. “तिन्दुकानि पियालानि, मधुके कासुमारियो [कासमारियो (सी० स्या०)] ।
फलानि खुद्धकप्पानि, भुज्ज राज वरं वरं ॥

१३६. “इदम्पि पानीयं सीतं, आभतं गिरिगम्भरा ।
ततो पिव महाराज, सचे त्वं अभिकङ्खसि” ॥

१३७. “पटिग्गहितं यं दिन्नं, सब्बस्स अघियं कतं ।
नन्दस्सापि निसामेथ, वचनं सो [यं (सी०), यं सो (पी०)] पवक्खति ॥

१३८. “अज्झावरम्हा नन्दस्स, भोतो सन्तिकमागता ।
सुणातु [सुणातु मे (सी० स्या०)] भवं वचनं, नन्दस्स परिसाय च” ॥

१३९. “परोसतं जानपदा [जनपदा (पी०)], महासाला च ब्राह्मणा ।
इमे च खत्तिया सब्बे, अभिजाता यसस्सिनो ।
भवज्ज राजा मनोजो, अनुमज्जन्तु मे वचो ॥

१४०. “ये च सन्ति [ये वसन्ति (सी०), ये हि सन्ति (पी०)] समीतारो, यक्खानि इध मस्समे ।
अरज्जे भूतभब्बानि, सुणन्तु वचनं मम ॥

१४१. “नमो कत्वान भूतानं, इसिं वक्खामि सुब्बतं ।
सो त्याहं दक्खिणा बाहु, तव कोसिय सम्मतो ॥

१४२. “पितरं मे जनेत्तिज्ज, भत्तुकामस्स मे सतो ।
वीर पुज्जमिदं ठानं, मा मं कोसिय वारय ॥

१४३. “सब्भि हेतं उपज्जातं, ममेतं उपनिस्सज ।
उट्ठानपारिचरियाय, दीघरत्तं तया कतं ।
मातापितूसु पुज्जानि, मम लोकददो भव ॥

१४४. “तथेव सन्ति मनुजा, धम्मे धम्मपदं विदू ।

मग्गो सग्गस्स लोकस्स, यथा जानासि त्वं इसे ॥

१४५: “उट्ठानपारिचरियाय, मातापितुसुखावहं ।
तं मं पुज्जा निवारेलि, अरियमग्गावरो नरो” ॥

१४६: “सुणन्तु भोन्तो वचनं, भातुरज्झावरा मम ।
कुलवंसं महाराज, पोराणं परिहापयं ।
अधम्मचारी जेट्ठेसु [यो जेट्ठो (सी०)], निरयं सोपपज्जति [सो उपपज्जति (सी० स्या० पी०)] ॥

१४७: “ये च धम्मस्स कुसला, पोराणस्स दिसम्पति ।
चारित्तेन च सम्पन्ना, न ते गच्छन्ति दुग्गतिं ॥

१४८: “मातापिता च भाता च, भगिनी जातिबन्धवा ।
सब्बे जेट्ठस्स ते भारा, एवं जानाहि भारध [भारथ (स्या०)] ॥

१४९: “आदियित्वा गरुं भारं, नाविको विय उस्सहे ।
धम्मञ्च नप्पमज्जामि, जेट्ठो चस्मि रथेसभ” ॥

१५०: “अधिगमा [अधिगतम्हा (सी०), अधिगम्हा (स्या०), अधिगतम्ह (पी०)] तमे जाणं, जालं व जातवेदतो ।
एवमेव नो भवं धम्मं, कोसियो पविदंसयि ॥

१५१: “यथा उदयमादिच्चो, वासुदेवो पभङ्करो ।
पाणीनं पविदंसेति, रूपं कल्याणपापकं ।
एवमेव नो भवं धम्मं, कोसियो पविदंसयि” ॥

१५२: “एवं मे याचमानस्स, अज्जलिं नावबुज्झथ ।
तव पट्ठचरो [तव पट्ठचरो (स्या०), तव बट्ठञ्चरो (पी०), तवुपट्ठचरो (क०)] हेस्सं, वुट्ठितो परिचारको” ॥

१५३: “अट्ठा नन्द विजानासि [पजानासि (सी०)], सट्ठम्मं सब्भि देसितं ।
अरियो अरियसमाचारो, बाळ्हं त्वं मम रुच्चसि ॥

१५४: “भवन्तं वदामि भोतिज्ज, सुणाथ वचनं मम ।
नायं भारो भारमतो [भारमतो (सी० स्या०)], अहु मय्हं कुदाचनं ॥

१५५: “तं मं उपट्ठितं सन्तं, मातापितुसुखावहं ।
नन्दो अज्झावरं कत्वा, उपट्ठानाय याचति ॥

१५६: “यो वे इच्छति कामेन, सन्तानं ब्रह्मचारिनं ।

नन्दं वो वरथ एको [नन्दं वदथ एके (पी०)], कं नन्दो उपतिष्ठतु” ॥

१५७. “तया तात अनुज्जाता, सोण तं निस्सिता मयं ।
उपघातुं [उपघायितुं (सी०)] लभे नन्दं, मुद्धनि ब्रह्मचारिनं” ॥

१५८. “अस्सत्थस्सेव तरुणं, पवाळं मालुतेरितं ।
चिरस्सं नन्दं दिस्वान, हदयं मे पवेधति ॥

१५९. “यदा सुत्तापि सुपिने [सुप्पन्ते (स्या० पी०)], नन्दं पस्सामि आगतं ।
उदग्गा सुमना होमि, नन्दो नो आगतो अयं ॥

१६०. “यदा च पटिबुज्झित्वा, नन्दं पस्सामि नागतं ।
भिय्यो आविसती सोको, दोमनस्सञ्चनप्पकं ॥

१६१. “साहं अज्ज चिरस्सम्पि, नन्दं पस्सामि आगतं ।
भत्तुच्च [भत्तुच्च (क०)] मय्हच्च पियो, नन्दो नो पाविसी घरं ॥

१६२. “पितुपि नन्दो सुप्पियो, यं नन्दो नप्पवसे [पाविसी (पी०)] घरा [घरं (स्या० पी० क०)] ।
लभतू तात नन्दो तं, मं नन्दो उपतिष्ठतु” ॥

१६३. “अनुकम्पिका पतिट्ठा च, पुब्बे रसददी च नो ।
मग्गो सग्गस्स लोकस्स, माता तं वरते इसे ॥

१६४. “पुब्बे रसददी गोत्ती, माता पुज्जूपसंहिता ।
मग्गो सग्गस्स लोकस्स, माता तं वरते इसे” ॥

१६५. “आकङ्खमाना पुत्तफलं, देवताय नमस्सति ।
नक्खत्तानि च पुच्छति, उतुसंवच्छरानि च ॥

१६६. “तस्सा उतुम्हि न्हाताय [उतुसिनाताय (पी०)], होति गब्भस्स वोक्कमो [गब्भस्स'वक्कमो (सी० स्या० पी०)] ।
तेन दोहळिनी होति, सुहदा तेन वुच्चति ॥

१६७. “संवच्छरं वा ऊनं वा, परिहरित्वा विजायति ।
तेन सा जनयन्तीति, जनेत्ति [जनेत्ती (सी० स्या० पी०)] तेन वुच्चति ॥

१६८. “थनक्खीरेन [थनक्खीरेन (सी०)] गीतेन, अङ्गपावुरणेन [अङ्गपावुरणेन (पी०)] च ।
रोदन्तं पुत्तं [एव (पी०)] तोसेति, तोसेन्ती तेन वुच्चति ॥

१६९. “ततो वातातपे घोरे, ममं कत्वा उदिक्खति ।
दारकं अप्पजानन्तं, पोसेन्ती तेन वुच्चति ॥

१७०. “यज्ज मातुधनं होति, यज्ज होति पितुद्धनं ।
उभयम्पेतस्स गोपेति, अपि पुत्तस्स नो सिया ॥

१७१. “एवं पुत्त अदुं पुत्त, इति माता विहज्जति ।
पमत्तं परदारेसु, निसीथे पत्तयोब्बने ।
सायं पुत्तं अनायन्तं, इति माता विहज्जति ॥

१७२. “एवं किच्छा भतो पोसो, मातु अपरिचारको ।
मातरि मिच्छा चरित्वान, निरयं सोपपज्जति ॥

१७३. “एवं किच्छा भतो पोसो, पितु अपरिचारको ।
पितरि मिच्छा चरित्वान, निरयं सोपपज्जति ॥

१७४. “धनापि धनकामानं, नस्सति इति मे सुतं ।
मातरं अपरिचरित्वान, किच्छं वा सो निगच्छति ॥

१७५. “धनापि धनकामानं, नस्सति इति मे सुतं ।
पितरं अपरिचरित्वान, किच्छं वा सो निगच्छति ॥

१७६. “आनन्दो च पमोदो च, सदा हसितकीळितं ।
मातरं परिचरित्वान, लब्भमेतं विजानतो ॥

१७७. “आनन्दो च पमोदो च, सदा हसितकीळितं ।
पितरं परिचरित्वान, लब्भमेतं विजानतो ॥

१७८. “दानज्ज पेय्यवज्जज्ज [पियवाचा च (सी० स्या० क०)], अत्थचरिया च या इध ।
समानत्तता [समानत्ता (पी०)] च धम्मेसु, तत्थ तत्थ यथारहं ।
एते खो सङ्गहा लोके, रथस्साणीव यायतो ॥

१७९. एते च सङ्गहा नास्सु, न माता पुत्तकारणा ।
लभेथ मानं पूजं वा [पूजज्ज (पी०)], पिता वा पुत्तकारणा ॥

१८०. “यस्मा च सङ्गहा [सङ्गहे (दी० नि० ३.२७३; अ० नि० ४.३२) तदट्ठकथायो ओलोकेतब्बा] एते, सम्मपेक्खन्ति
[समवेक्खन्ति (सी० स्या० पी०) अ० नि० ४.३२] पण्डिता ।
तस्मा महत्तं पप्पोन्ति, पासंसा च भवन्ति ते ॥

१८१. “ब्रह्माति [ब्रह्मा हि (पी०)] मातापितरो, पुब्बाचरियाति वुच्चरे ।
आहुनेय्या च पुत्तानं, पजाय अनुकम्पका ॥

१८२. “तस्मा हि ने नमस्सेय्य, सक्करेय्य च पण्डितो ।
अन्नेन अथो [मथो (पी०)], अथ (अ० नि० ४.६३; इतिवु० १०६)] पानेन, वत्थेन सयनेन च ।
उच्छादनेन न्हापनेन [नहापनेन (सी० पी०)], पादानं धोवनेन च ॥

१८३. “ताय नं पारिचरियाय [परिचरियाय (पी०)], मातापितूसु पण्डिता ।
इधेव नं पसंसन्ति, पेच्च सग्गे पमोदती”ति ॥

सोणनन्दजातकं दूतियं ।

सत्ततिनिपातं निद्धितं ।

तस्सुद्धानं —

अथ सत्ततिमहि निपातवरे, सभावन्तु कुसावतिराजवरो ।
अथ सोणसुनन्दवरो च पुन, अभिवासितसत्ततिमहि सुतेति ॥

२१. असीतिनिपातो

५३३. चूळहंसजातकं (१)

१. “सुमुख अनुपचिनन्ता, पक्कमन्ति विहङ्गमा ।
गच्छ तुवम्पि मा कङ्खि, नत्थि बद्धे [बन्धे (स्या० क०)] सहायता” ॥
२. “गच्छे वाहं न वा गच्छे, न तेन अमरो सियं ।
सुखितं तं उपासित्वा, दुक्खितं तं कथं जहे ॥
३. “मरणं वा तया सद्धिं, जीवितं वा तया विना ।
तदेव मरणं सेय्यो, यज्जे जीवे तया विना ॥
४. “नेस धम्मो महाराज, यं तं एवं गतं जहे ।
या गति तुय्हं सा मय्हं, रुच्चते विहगाधिप ॥
५. “का नु पासेन बद्धस्स [बन्धस्स (स्या० क०)], गति अज्जा महानसा ।
सा कथं चेतयानस्स, मुत्तस्स तव रुच्चति ॥

६. “कं वा त्वं पस्ससे अत्थं, मम तुहज्ज पक्खिम ।
जातीनं वावसिद्धानं, उभिनं जीवितक्खये ॥
७. “यं न कज्जनदेपिञ्छ [देपिञ्छ (सी० पी०), द्वेपिञ्छ (स्या०)], अन्धेन तमसा गतं ।
तादिसे सज्जजं पाणं, कमत्थमभिजोतये” ॥
८. “कथं नु पततं सेट्ठ, धम्मे अत्थं न बुज्झसि [बुज्झसे (सी०)] ।
धम्मो अपचितो सन्तो, अत्थं दस्सेति पाणिनं ॥
९. “सोहं धम्मं अपेक्खानो, धम्मा चत्थं समुट्ठितं ।
भत्तिज्ज तयि सम्पस्सं, नावक्खामि जीवितं” ॥
१०. “अद्धा एसो सतं धम्मो, यो मित्तो मित्तमापदे ।
न चजे जीवितस्सापि, हेतुधम्ममनुस्सरं ॥
११. “स्वायं धम्मो च ते चिण्णो, भत्ति च विदिता मयि ।
कामं करस्सु महेतं, गच्छेवानुमतो मया” ॥
१२. “अपि त्वेवं गते काले, यं खण्डं [बद्धं (सी०), बन्धं (पी०)] जातिनं मया ।
तया तं बुद्धिसम्पन्नं [बुद्धिसम्पन्न (सी० स्या० पी०)], अस्स परमसंवृतं ॥
१३. “इच्चेवं [इच्चेव (सी० पी०)] मन्तयन्तानं, अरियानं अरियवुत्तिनं ।
पच्चदिस्सथ नेसादो, आतुरानमिवन्तको ॥
१४. “ते सत्तुमभिसज्जिक्ख, दीघरत्तं हिता दिजा ।
तुण्हीमासित्थ उभयो, न सज्जलेसुमासना [न च सज्जेसु मासना (सी० पी०)] ॥
१५. “धतरट्ठे च दिस्वान, समुट्ठन्ते ततो ततो ।
अभिवक्कमथ वेगेन, दिजसत्तु दिजाधिपे ॥
१६. “सो च वेगेनभिवक्कम्म, आसज्ज परमे दिजे ।
पच्चकमित्थ [पच्चकमित्थ (सी० स्या० पी०)] नेसादो, बद्धा इति विचिन्तयं ॥
१७. “एकं व बद्धमासीनं, अबद्धज्ज पुनापरं ।
आसज्ज बद्धमासीनं, पेक्खमानमदीनवं ॥
१८. “ततो सो विमतोयेव, पण्डरे अज्झभासथ ।
पवड्ढकाये आसीने, दिजसङ्गणाधिपे ॥

१९. “यं नु पासेन महता, बद्धो न कुरुते दिसं ।
अथ कस्मा अबद्धो त्वं, बली पक्खि न गच्छसि ॥
२०. “किन्नु त्यायं [तायं (सी० पी० क०)] दिजो होति, मुत्तो बद्धं उपाससि ।
ओहाय सकुणा यन्ति, किं एको अवहीयसि” ॥
२१. “राजा मे सो दिजामित्त, सखा पाणसमो च मे ।
नेव नं विजहिस्सामि, याव कालस्स परियायं ॥
२२. “कथं पनायं विहङ्गो, नादस पासमोडुत्तं ।
पदज्हेतं महन्तानं, बोद्धुमरहन्ति आपदं ॥
२३. “यदा पराभवो होति, पोसो जीवितसङ्खये ।
अथ जालञ्च पासञ्च, आसज्जापि न बुज्झति ॥
२४. “अपि त्वेव महापञ्च, पासा बहुविधा तता [तता (स्या० क०)] ।
गुहमासज्ज [गूळहमासज्ज (सी० पी०)] बज्झन्ति, अथेवं जीवितक्खये” ॥
२५. “अपि नायं तथा सद्धिं, संवासस्स [सम्भासस्स (सी० पी०)] सुखुद्रयो ।
अपि नो अनुमज्जासि, अपि नो जीवितं ददे” ॥
२६. “न चेव मे त्वं बद्धोसि, नपि इच्छामि ते वधं ।
कामं खिप्पमितो गन्त्वा, जीव त्वं अनिघो चिरं” ॥
२७. “नेवाहमेतमिच्छामि, अज्जत्रेतस्स जीविता ।
सचे एकेन तुट्ठोसि, मुञ्चेतं मञ्च भक्खय ॥
२८. “आरोहपरिणाहेन, तुल्यास्मा [तुल्याम्हा (क०)] वयसा उभो ।
न ते लाभेन जीवत्थि [जीनत्थि (सी० स्या० पी०)], एतेन निमिना तुवं ॥
२९. “तदिद्धं समपेक्खस्सु [समवेक्खसु (सी० पी०)], होतु गिद्धि तवम्हसु [तवस्मसु (सी० स्या०)] ।
मं पुब्बे बन्ध पासेन, पच्छा मुञ्च दिजाधिपं ॥
३०. “तावदेव च ते लाभो, कतास्स [कतस्सा (सी० पी०)] याचनाय च ।
मिन्ति च धतरट्ठेहि, यावजीवाय ते सिया” ॥
३१. “पस्सन्तु नो महासङ्घा, तथा मुत्तं इतो गतं ।
मित्तामच्चा च भच्चा च, पुत्तदारा च बन्धवा ॥

३२. “न च ते तादिसा मित्ता, बहून् [बहुन्नं (सी० पी०)] इध विज्जति ।
यथा त्वं धतरट्ठस्स, पाणसाधारणो सखा ॥
३३. “सो ते सहायं मुञ्चामि, होतु राजा तवानुगो ।
कामं खिप्पमितो गन्त्वा, जातिमज्झे विरोचथ” ॥
३४. “सो पतीतो पमुत्तेन, भत्तुना [भत्तुनो (स्या०)] भत्तुगारवो ।
अज्झभासथ वक्कङ्गो [वक्कङ्गो (स्या०)], वाचं कण्णसुखं भणं ॥
३५. “एवं लुद्धक नन्दस्सु, सह सब्बेहि जातिभि ।
यथाहमज्ज नन्दामि, मुत्तं दिस्वा दिजाधिपं” ॥
३६. “एहि तं अनुसिक्खामि, यथा त्वमपि लच्छसे ।
लाभं तवायं [यथायं (सी० पी०)] धतरट्ठो, पापं किञ्चि [किञ्चि (सी०)] न दक्खति ॥
३७. “खिप्पमन्तेपुरं नेत्वा [गन्त्वा (स्या० क०)], रज्जो दस्सेहि नो उभो ।
अबद्धे पकतिभूते, काजे [काचे (पी०)] उभयतो ठिते ॥
३८. “धतरट्ठा महाराज, हंसाधिपतिनो इमे ।
अयज्झि राजा हंसानं, अयं सेनापतीतरो ॥
३९. “असंसयं इमं दिस्वा, हंसराजं नराधिपो ।
पतीतो सुमनो वित्तो [चित्तो (क०)], बहुं दस्सति ते धनं” ॥
४०. “तस्स तं वचनं सुत्वा, कम्मुना उपपादयि ।
खिप्पमन्तेपुरं गन्त्वा, रज्जो हंसे अदस्सयि ।
अबद्धे पकतिभूते, काजे उभयतो ठिते ॥
४१. “धतरट्ठा महाराज, हंसाधिपतिनो इमे ।
अयज्झि राजा हंसानं, अयं सेनापतीतरो” ॥
४२. “कथं पनिमे विहङ्गा [विहगा (सी० पी०)], तव हत्थत्तमागता [हत्थत्थं मागता (सी० स्या० पी०)] ।
कथं लुद्धो महन्तानं, इस्सरे इध अज्झगा” ॥
४३. “विहिता सन्तिमे पासा, पल्ललेसु जनाधिप ।
यं यदायतनं मज्जे, दिजानं पाणरोधनं ॥
४४. “तादिसं पासमासज्ज, हंसराजा अबज्झथ ।

तं अबद्धो उपासीनो, ममायं अज्झभासथ ॥

४५. “सुदुक्करं अनरियेहि, दहते भावमुत्तमं ।
भत्तुरत्थे परक्कन्तो, धम्मयुत्तो [धम्मे युत्तो (सी० पी०)] विहङ्गमो ॥
४६. “अत्तनायं [अत्तनो यं (स्या०)] चजित्वान, जीवितं जीवितारहो ।
अनुत्थुनन्तो आसीनो, भत्तु याचित्थ जीवितं ॥
४७. “तस्स तं वचनं सुत्वा, पसादमहमज्झगा ।
ततो नं पामुच्चिं [पामुच्चिं (पी० क०)] पासा, अनुज्जासिं सुखेन च ॥
४८. “सो पतीतो पमुत्तेन, भत्तुना भत्तुगारवो ।
अज्झभासथ वक्कङ्गो, वाचं कण्णसुखं भणं ॥
४९. “एवं लुद्धक नन्दस्सु, सह सब्बेहि जातिभि ।
यथाहमज्ज नन्दामि, मुत्तं दिस्वा दिजाधिपं ॥
५०. “एहि तं अनुसिक्खामि, यथा त्वमपि लच्छसे ।
लाभं तवायं धतरट्ठो, पापं किञ्चि न दक्खति ॥
५१. “खिप्पमन्तेपुरं नेत्वा [गन्त्वा (सब्बत्थ)], रज्जो दस्सेहि नो उभो ।
अबद्धे पकतिभूते, काजे उभयतो ठिते ॥
५२. “धतरट्ठा महाराज, हंसाधिपतिनो इमे ।
अयज्हि राजा हंसानं, अयं सेनापतीतरो ॥
५३. “असंसयं इमं दिस्वा, हंसराजं नराधिपो ।
पतीतो सुमनो वित्तो, बहुं दस्सति ते धनं ॥
५४. “एवमेतस्स वचना, आनीतामे उभो मया ।
एत्थेव हि इमे आसुं [अस्सु (सी० स्या० पी०)], उभो अनुमता मया ॥
५५. “सोयं एवं गतो पक्खी, दिजो परमधम्मिको ।
मादिसस्स हि लुद्धस्स, जनयेय्याथ मद्दवं ॥
५६. “उपायनञ्च ते देव, नाज्जं पस्सामि एदिसं ।
सब्बसाकुणिकागामे, तं पस्स मनुजाधिप” ॥

५७. “दिस्वा निसिन्नं राजानं, पीठे सोवण्णये सुभे ।
अज्झभासथ वक्कङ्गो, वाचं कण्णसुखं भणं ॥
५८. “कच्चिन्नु भोतो कुसलं, कच्चि भोतो अनामयं ।
कच्चि रट्टमिदं फीतं, धम्मेन मनुसाससि” ॥
५९. “कुसलज्जेव मे हंस, अथो हंस अनामयं ।
अथो रट्टमिदं फीतं, धम्मेन मनुसासहं” [मनुसिस्सति (सी० पी०)] ॥
६०. “कच्चि भोतो अमच्चेसु, दोसो कोचि न विज्जति ।
कच्चि च [कच्चिन्नु (सी० पी०)] ते तवत्थेसु, नावकङ्कन्ति जीवितं” ॥
६१. “अथोपि मे अमच्चेसु, दोसो कोचि न विज्जति ।
अथोपि ते [अथोपिमे (सी० पी०)] ममत्थेसु, नावकङ्कन्ति जीवितं” ॥
६२. “कच्चि ते सादिसी भरिया, अस्सवा पियभाणिनी ।
पुत्तरूपयसूपेता, तव छन्दवसानुगा” ॥
६३. “अथो मे सादिसी भरिया, अस्सवा पियभाणिनी ।
पुत्तरूपयसूपेता, मम छन्दवसानुगा” ॥
६४. “भवन्तं [भवं तु (सी० पी०), भवन्नु (स्या०)] कच्चि नु महा-सत्तुहत्थत्ततं [हत्थत्थतं (सी० स्या० पी०)] गतो ।
दुक्खमापज्जि विपुलं, तस्मिं पठममापदे ॥
६५. “कच्चि यन्तापतित्वान, दण्डेन समपोथयि ।
एवमेतेसं जम्मानं, पातिकं [पाकतिकं (सी० पी०)] भवति तावदे” ॥
६६. “खेममासि महाराज, एवमापदिया सति [एवमापदि संसति (सी० पी०)] ।
न चायं किञ्चि रस्मासु, सत्तूव समपज्जथ ॥
६७. “पच्चगमित्थ नेसादो, पुब्बेव अज्झभासथ ।
तदायं सुमुखोयेव, पण्डितो पच्चभासथ ॥
६८. “तस्स तं वचनं सुत्वा, पसादमयमज्झगा ।
ततो मं पामुची पासा, अनुज्जासि सुखेन च ॥
६९. “इदञ्च सुमुखेनेव, एतदत्थाय चिन्तितं ।
भोतो सकासेगमनं [सकासे + आगमनं], एतस्स धनमिच्छता” ॥

७०. “स्वागतञ्चेविदं भवतं, पतीतो चस्मि दस्सना ।
एसो चापि बहुं वित्तं, लभतं यावदिच्छति” [यावतिच्छति (सी० पी०)] ॥
७१. “सन्तप्पयित्वा नेसादं, भोगेहि मनुजाधिपो ।
अज्झभासथ वक्कङ्गं, वाचं कण्णसुखं भणं” ॥
७२. “यं खलु धम्ममाधीनं, वसो वत्तति किञ्चनं ।
सब्बत्थिस्सरियं तव [सब्बत्थिस्सरियं भवतं (सी० स्या० पी०), सब्बिस्सरियं भवतं (स्या० क०)], तं पसास
[पसासथ (सी० स्या० पी०)] यदिच्छथ ॥
७३. “दानत्थं उपभोत्तुं वा, यं चज्जं उपकप्पति ।
एतं ददामि वो वित्तं, इस्सरियं [इस्सेरं (सी०), इस्सरं (पी०)] विस्सजामि वो” ॥
७४. “यथा च म्यायं सुमुखो, अज्झभासेय्य पण्डितो ।
कामसा बुद्धिसम्पन्नो, तं म्यास्स परमप्पियं” ॥
७५. “अहं खलु महाराज, नागराजारिवन्तरं ।
पटिवत्तुं न सक्कोमि, न मे सो विनयो सिया ॥
७६. “अम्हाकञ्चेव सो [यो (सी० पी०)] सेट्ठो, त्वञ्च उत्तमसत्तवो ।
भूमिपालो मनुस्सिन्दो, पूजा बहूहि हेतुहि ॥
७७. “तेसं उभिन्नं भणतं, वत्तमाने विनिच्छये ।
नन्तरं [नान्तरं (सी० पी०)] पटिवत्तब्बं, पेस्सेन [पेसेन (क०)] मनुजाधिप” ॥
७८. “धम्मेन किर नेसादो, पण्डितो अण्डजो इति ।
न हेव अकतत्तस्स, नयो एतादिसो सिया ॥
७९. “एवं अगगपकतिमा, एवं उत्तमसत्तवो ।
यावतत्थि मया दिट्ठा, नाज्जं पस्सामि एदिसं ॥
८०. “तुट्ठोस्मि वो पकतिया, वाक्येन मधुरेन च ।
एसो चापि ममच्छन्दो, चिरं पस्सेय्य वो उभो” ॥
८१. “यं किच्चं [यंकिञ्चि (पी०)] परमे मित्ते, कतमस्मासु [रस्मासु (सी० पी०)] तं तया ।
पत्ता निस्संसयं त्याम्हा [त्यम्हा (पी०)], भत्तिरस्मासु या तव ॥
८२. “अदुञ्च नून सुमहा, जातिसङ्घस्स मन्तरं ।

अदस्सनेन अस्माकं [अम्हाकं (सी० पी०)], दुक्खं बहूसु पक्खिसु ॥

८३. “तेसं सोकविघाताय, तया अनुमता मयं ।
तं पदक्खिणतो कत्वा, जातिं [जाती (सी० स्या० पी०)] पस्सेमुरिन्दम [पस्सेमरिन्दम (सी० पी०)] ॥
८४. “अद्दाहं विपुलं पीतिं, भवतं विन्दामि दस्सना ।
एसो चापि महा अत्थो, जातिविस्सासना सिया” ॥
८५. “इदं वत्वा धतरट्ठो [धतरट्ठा (सी०)], हंसराजा नराधिपं ।
उत्तमं जवमन्वाय [उत्तमजवमन्ताय (सी० पी०)], जातिसङ्घं उपागमुं ॥
८६. “ते अरोगे अनुप्पत्ते, दिस्वान परमे दिजे ।
केकाति मकरुं हंसा, पुथुसद्धो अजायथ ॥
८७. “ते पतीता पमुत्तेन, भत्तुना भत्तुगारवा ।
समन्ता परिकिरिंसु [परिकिरिंसु (सी० स्या० पी०)], अण्डजा लद्धपच्चया” ॥
८८. “एवं मित्तवतं अत्था, सब्बे होन्ति पदक्खिणा ।
हंसा यथा धतरट्ठा, जातिसङ्घं उपागमुं”न्ति ॥

चूळ [चुल्ल (सी० स्या० पी०)] हंसजातकं पठमं ।

५३४. महाहंसजातकं (२)

८९. “एते हंसा पक्कमन्ति, वक्कङ्गा भयमेरिता ।
हरित्तच हेमवण्ण, कामं सुमुख पक्कम ॥
९०. “ओहाय मं जातिगणा, एकं पासवसं गतं ।
अनपेक्खमाना गच्छन्ति, किं एको अवहीयसि ॥
९१. “पतेव पततं सेट्ठ, नत्थि बद्धे सहायता ।
मा अनीघाय हापेसि, कामं सुमुख पक्कम” ॥
९२. “नाहं दुक्खपरेतोपि [दुक्खपरेतो”ति (जा० १.१५.१३६) अट्ठकथायो ओलोकेतब्बा], धतरट्ठ तुवं [तवं (सी० पी०)] जहे ।
जीवितं मरणं वा मे, तया सद्धिं भविस्सति ॥
९३. “नाहं दुक्खपरेतोपि, धतरट्ठ तुवं जहे ।

न मं अनरियसंयुत्ते, कम्मे योजेतुमरहसि ॥

९४. “सकुमारो सखा त्यस्मि, सचित्ते चस्मि ते [समिते (पी०), त्यस्मि ते (क०)] ठितो ।
जातो सेनापति त्याहं, हंसानं पवरुत्तम ॥

९५. “कथं अहं विकत्तिस्सं [विकत्तिस्सं (पी०)], जातिमज्झो इतो गतो ।
तं हित्वा पततं सेट्ठ, किं ते वक्खामितो गतो ।
इध पाणं चजिस्सामि, नानरियं [न अनरियं (पी०)] कत्तुमुस्सहे” ॥

९६. “एसो हि धम्मो सुमुख, यं त्वं अरियपथे ठितो ।
यो भत्तारं सखारं मं, न परिच्चत्तुमुस्सहे ॥

९७. “तज्झि मे पेक्खमानस्स, भयं नत्वेव जायति ।
अधिगच्छसि त्वं मय्हं, एवं भूतस्स जीवितं” ॥

९८. “इच्चेवं [इच्चेव (सी० पी०)] मन्तयन्तानं, अरियानं अरियवुत्तिनं ।
दण्डमादाय नेसादो, आपती [आपदी (क०)] तुरितो भुसं ॥

९९. “तमापतन्तं दिस्वान, सुमुखो अतिबूहयि [अपरिबूहयि (सी० पी०)] ।
अट्ठासि पुरतो रज्जो, हंसो विस्सासयं ब्यधं [ब्यथं (सी० स्या० पी०)] ॥

१००. “मा भायि पततं सेट्ठ, न हि भायन्ति तादिसा ।
अहं योगं पयुज्जिस्सं, युत्तं धम्मूपसंहितं ।
तेन परियापदानेन [परियादानेन (क०)], खिप्पं पासा पमोक्खसि” ॥

१०१. “तस्स तं वचनं सुत्वा, सुमुखस्स सुभासितं ।
पहट्ठलोमो नेसादो, अज्जलिस्स पणामयि ॥

१०२. “न मे सुतं वा दिट्ठं वा, भासन्तो मानुसिं दिजो ।
अरियं ब्रुवानो [ब्रून्तो (स्या० क०)] वक्कङ्गो, चजन्तो मानुसिं गिरं ॥

१०३. “किन्नु तायं दिजो होति, मुत्तो बद्धं उपाससि ।
ओहाय सकुणा यन्ति, किं एको अवहीयसि” ॥

१०४. “राजा मे सो दिजामित्त, सेनापच्चस्स कारयिं ।
तमापदे परिच्चत्तुं, नुस्सहे विहगाधिपं ॥

१०५. “महागणाय भत्ता मे, मा एको ब्यसनं अगा ।

तथा तं सम्म नेसाद, भत्तायं अभितो रमे” ॥

१०६. “अरियवत्तसि वक्कङ्ग, यो पिण्डमपचायसि ।
चजामि ते तं भत्तारं, गच्छथूभो [गच्छतु भो (पी०)] यथासुखं” ॥

१०७. “सचे अत्तप्पयोगेन, ओहितो हंसपक्खिनं ।
पटिगण्हाम ते सम्म, एतं अभयदक्खिणं ॥

१०८. “नो चे अत्तप्पयोगेन, ओहितो हंसपक्खिनं ।
अनिस्सरो मुञ्चमम्हे, थेय्यं कयिरासि लुद्धक” ॥

१०९. “यस्स त्वं भतको [भटको (क०)] रज्जो, कामं तस्सेव पापय ।
तत्थ संयमनो [संयमानो (पी०)] राजा, यथाभिज्जं करिस्सति” ॥

११०. “इच्चेवं वुत्तो नेसादो, हेमवण्णे हरित्तचे ।
उभो हत्थेहि सङ्गह [पगगह (स्या० क०)], पज्जरे अज्झवोदहि ॥

१११. “ते पज्जरगते पक्खी, उभो भस्सरवण्णिने ।
सुमुखं धतरट्ठज्ज, लुद्धो आदाय पक्कमि” ॥

११२. “हरीयमानो धतरट्ठो, सुमुखं एतदब्रवि ।
बाळ्हं भायामि सुमुख, सामाय लक्खणूरुया ।
अस्माकं वधमज्जाय, अथत्तानं वधिस्सति ॥

११३. “पाकहंसा च सुमुख, सुहेमा हेमसुत्तचा ।
कोज्जी समुद्धतीरेव, कपणा नून रुच्छति” ॥

११४. “एवं महन्तो लोकस्स, अप्पमेय्यो महागणी ।
एकित्थिमनुसोचेय्य, नयिदं पज्जवतामिव ॥

११५. “वातोव गन्धमादेति, उभयं छेकपापकं ।
बालो आमकपक्कंव, लोलो अन्धोव आमिसं ॥

११६. “अविनिच्छयज्जु अत्थेसु, मन्दोव पटिभासि [पटिभाति (क०)] मं ।
किच्चाकिच्चं न जानासि, सम्पत्तो कालपरियायं ॥

११७. “अडुम्मत्तो उदीरेसि, यो सेय्या मज्जसित्थियो ।
बहुसाधारणा हेता, सोण्डानं व सुराघरं ॥

११८. “माया चेसा मरीची च, सोको रोगो चुपद्वो ।
खरा च बन्धना चेता, मच्चुपासा गुहासया [पच्चुपासो गुहासयो (सी० पी०)] ।
तासु यो विस्ससे पोसो, सो नरेसु नराधमो” ॥
११९. “यं वुद्धेहि उपज्जातं, को तं निन्दितुमरहति ।
महाभूतित्थियो नाम, लोकस्मिं उदपज्जिसुं ॥
१२०. “खिड्डा पणिहिता त्यासु, रति त्यासु पतिड्डिता ।
बीजानि त्यासु रूहन्ति, यदिदं सत्ता पजायरे ।
तासु को निब्बिदे [निब्बिजे (क०)] पोसो, पाणमासज्ज पाणिभि [पाणहि (सी०)] ॥
१२१. “त्वमेव नज्जो सुमुख, थीनं अत्थेसु युज्जसि ।
तस्स त्यज्ज भये जाते, भीतेन जायते मति ॥
१२२. “सब्बो हि संसयं पत्तो, भयं भीरु तितिक्खति ।
पण्डिता च महन्तानो [महत्तानो (सी०)], अत्थे युज्जन्ति दुय्युजे ॥
१२३. “एतदत्थाय राजानो, सूरमिच्छन्ति मन्तिनं ।
पटिबाहति यं सूरु, आपदं अत्तपरियायं ॥
१२४. “मा नो अज्ज विकन्तिंसु, रज्जो सूदा महानसे ।
तथा हि वण्णो पत्तानं, फलं वेळुंव तं वधि ॥
१२५. “मुत्तोपि न इच्छि [निच्छसि (क०)] उड्डेतुं [ओड्डेतुं (सी०)], सयं बन्धं उपागमि ।
सोपज्ज संसयं पत्तो, अत्थं गणहाहि मा मुखं” ॥
१२६. “सो तं [त्वं (स्या० पी०)] योगं पयुज्जस्सु, युत्तं धम्मूपसंहितं [धम्मोपसज्जितं (क०)] ।
तव परियापदानेन, मम पाणेसनं चर” ॥
१२७. “मा भायि पततं सेट्ठ, न हि भायन्ति तादिसा ।
अहं योगं पयुज्जिस्सं, युत्तं धम्मूपसंहितं [धम्मोपसज्जितं (क०)] ।
मम परियापदानेन, खिप्पं पासा पमोक्खसि” ॥
१२८. “सो [स (सी०)] लुद्धो हंसकाजेन [हंसकाचेन (पी०)], राजद्वारं उपागमि ।
पटिवेदेथ मं रज्जो, धतरद्वायमागतो” ॥
१२९. “ते दिस्वा पुज्जसंकासे, उभो लक्खणसम्मते [लक्खज्जासम्मते (सी० पी०)] ।
खलु संयमनो राजा, अमच्चे अज्झभासथ ॥

१३०. “देथ लुहस्स वत्थानि, अन्नं पानञ्च भोजनं ।
कामं करो हिरञ्जस्स, यावन्तो एस इच्छति” ॥
१३१. “दिस्वा लुहं पसन्नत्तं, कासिराजा तदब्रवि ।
यद्यायं [यदायं (सी० स्या० पी०)] सम्म खेमक, पुण्णा हंसेहि तिट्ठति ॥
१३२. “कथं रुचिमज्झगतं, पासहत्थो उपागमि ।
ओकिण्णं जातिसङ्गेहि, निम्मज्झिमं [निमज्झिमं (सी० पी० क०)] कथं गहि” ॥
१३३. “अज्ज मे सत्तमा रत्ति, अदनानि [आदानानि (स्या० पी० क०)] उपासतो [उपागतो (क०)] ।
पदमेतस्स अन्वेसं, अप्पमत्तो घटस्सितो ॥
१३४. “अथस्स पदमद्वक्खिं, चरतो अदनेसनं ।
तत्थाहं ओदहिं पासं, एवं तं [एवेतं (सी० पी०)] दिजमग्गहि” ॥
१३५. “लुह द्वे इमे सकुणा, अथ एकोति भाससि ।
चित्तं नु ते विपरियत्तं [विपरियत्थं (पी०)], अदु किन्नु जिगीससि” [जिगिससि (सी० पी०)] ॥
१३६. “यस्स लोहितका ताला, तपनीयनिभा सुभा ।
उरं संहच्च तिट्ठन्ति, सो मे बन्धं उपागमि ॥
१३७. “अथायं भस्सरो पक्खी, अबद्धो बद्धमातुरं ।
अरियं ब्रुवानो अट्ठासि, चजन्तो मानुसिं गिरं” ॥
१३८. “अथ किं [अथ किन्नु (सी० पी०), कथं नु (स्या०)] दानि सुमुख, हनुं संहच्च तिट्ठसि ।
अदु मे परिसं पत्तो, भया भीतो न भाससि” ॥
१३९. “नाहं कासिपति भीतो, ओगय्ह परिसं तव ।
नाहं भया न भासिस्सं, वाक्यं अत्थमिहादिसे” ॥
१४०. “न ते अभिसरं पस्से, न रथे नपि पत्तिके ।
नास्स चम्मं व कीटं वा, वम्मिते च धनुग्गहे ॥
१४१. “न हिरञ्जं सुवण्णं वा, नगरं वा सुमापितं ।
ओकिण्णपरिखं दुग्गं, दळ्हमट्ठालकोट्ठकं ।
यत्थ पविट्ठो सुमुख, भायितब्बं न भायसि” ॥
१४२. “न मे अभिसरेनत्थो, नगरेन धनेन वा ।

अपथेन पथं याम, अन्तलिक्खेचरा मयं ॥

१४३: “सुता च पण्डिता त्थम्हा, निपुणा अत्थचिन्तका [चत्थचिन्तका (क०)] ।
भासेमत्थवतिं वाचं, सच्चे चस्स पतिट्ठितो ॥

१४४: “किञ्च तुहं असच्चस्स, अनरियस्स करिस्सति ।
मुसावादिस्स लुद्धस्स, भणितम्पि सुभासितं” ॥

१४५: “तं ब्राह्मणानं वचना, इमं खेममकारयि [खेमिकारयि (सी० पी०)] ।
अभयञ्च तया घुट्ठं, इमायो दसधा दिसा ॥

१४६: “ओगह ते पोक्खरणिं, विप्पसन्नोदकं सुचिं ।
पहूतं चादनं तत्थ, अहिंसा चेत्थ पक्खिनं ॥

१४७: “इदं सुत्त्वान निग्घोसं, आगतम्ह तवन्तिके ।
ते ते बन्धस्म पासेन, एतं ते भासितं मुसा ॥

१४८: “मुसावादं पुरक्खत्वा, इच्छालोभञ्च पापकं ।
उभो सन्धिमतिकम्म, असातं उपपज्जति” ॥

१४९: “नापरज्झाम सुमुख, नपि लोभाव मग्गहिं ।
सुता च पण्डितात्थ, निपुणा अत्थचिन्तका ॥

१५०: “अप्पेवत्थवतिं वाचं, ब्याहरेय्युं [ब्याकरेय्युं (सी० पी०)] इधागता ।
तथा तं सम्म नेसादो, वुत्तो सुमुख मग्गहिं” ॥

१५१: “नेव भीता [भूता (स्या० क०)] कासिपति, उपनीतस्म जीविते ।
भासेमत्थवतिं वाचं, सम्पत्ता कालपरियायं ॥

१५२: “यो मिगेन मिगं हन्ति, पक्खिं वा पन पक्खिना ।
सुतेन वा सुतं किण्या [किणे (सी० पी०)], किं अनरियतरं ततो ॥

१५३: “यो चारियरुदं [च अरियरुदं (सी० पी०)] भासे, अनरियधम्मवस्सितो [अनरियधम्मवस्सितो (सी०)] ।
उभो सो धंसते लोका, इध चेव परत्थ च ॥

१५४: “न मज्जेथ यसं पत्तो, न ब्याधे [ब्यथे (सी० पी०)] पत्तसंसयं ।
वायमेथेव किच्चेसु, संवरे विवरानि च ॥

१५५. “ये वुद्धा अब्भतिक्कन्ता [नाब्भचिक्खन्ता (क०)], सम्पत्ता कालपरियायं ।
इध धम्मं चरित्वान, एवन्ते [एवेते (सी० पी०)] तिदिवं गता ॥

१५६. “इदं सुत्वा कासिपति, धम्ममत्तनि पालय ।
धतरट्ठञ्च मुञ्चाहि, हंसानं पवरुत्तमं” ॥

१५७. “आहरन्तुदकं पज्जं, आसनञ्च महारहं ।
पज्जरतो पमोक्खामि, धतरट्ठं यसस्सिनं ॥

१५८. “तञ्च सेनापतिं धीरं, निपुणं अत्थचिन्तकं ।
यो सुखे सुखितो रज्जे [रज्जो (सी० स्या० पी० क०)], दुक्खिते होति दुक्खितो ॥

१५९. “एदिसो खो अरहति, पिण्डमस्मात्तु भत्तुनो ।
यथायं सुमुखो रज्जो, पाणसाधारणो सखा” ॥

१६०. “पीठञ्च सब्बसोवण्णं, अट्ठपादं मनोरमं ।
मट्ठं कासिकमत्थन्नं [कासिकपत्थिण्णं (सी०), कासिकवत्थिनं (स्या० पी०)], धतरट्ठो उपाविसि ॥

१६१. “कोच्छञ्च सब्बसोवण्णं, वेय्यग्घपरिसिब्बितं ।
सुमुखो अज्झुपावेक्खि, धतरट्ठस्सनन्तरा [अनन्तरं (सी०)] ॥

१६२. “तेसं कज्जनपत्तेहि, पुथू आदाय कासियो ।
हंसानं अभिहारेसुं, अगगरज्जो पवासितं” ॥

१६३. “दिस्वा अभिहटं अगं, कासिराजेन पेसितं ।
कुसलो खत्तधम्मानं, ततो पुच्छि अनन्तरा ॥

१६४. “कच्चिन्नु भोतो कुसलं, कच्चि भोतो अनामयं ।
कच्चि रट्ठमिदं फीतं, धम्मेन मनुसाससि” ॥

१६५. “कुसलञ्चेव मे हंस, अथो हंस अनामयं ।
अथो रट्ठमिदं फीतं, धम्मेन मनुसासहं ॥

१६६. “कच्चि भोतो अमच्चेसु, दोसो कोचि न विज्जति ।
कच्चि च ते तवत्थेसु, नावकङ्खन्ति जीवितं” ॥

१६७. “अथोपि मे अमच्चेसु, दोसो कोचि न विज्जति ।
अथोपि ते ममत्थेसु, नावकङ्खन्ति जीवितं” ॥

१६८. “कच्चि ते सादिसी भरिया, अस्सवा पियभाणिनी ।
पुत्तरूपयसूपेता, तव छन्दवसानुगा” ॥

१६९. “अथो मे सादिसी भरिया, अस्सवा पियभाणिनी ।
पुत्तरूपयसूपेता, मम छन्दवसानुगा” ॥

१७०. “कच्चि रट्ठं अनुप्पीळं, अकुतोचिउपद्वं ।
असाहसेन धम्मेन, समेन मनुसाससि” ॥

१७१. “अथो रट्ठं अनुप्पीळं, अकुतोचिउपद्वं ।
असाहसेन धम्मेन, समेन मनुसासहं” ॥

१७२. “कच्चि सन्तो अपचिता, असन्तो परिवज्जिता ।
नो चे [च (स्या० क०)] धम्मं निरंकत्वा, अधम्ममनुवत्तसि” ॥

१७३. “सन्तो च मे अपचिता, असन्तो परिवज्जिता ।
धम्ममेवानुवत्तामि, अधम्मो मे निरङ्कतो” ॥

१७४. “कच्चि नानागतं [कच्चि नुनागतं (स्या० क०)] दीघं, समवेक्खसि खत्तिय ।
कच्चि मत्तो [न मत्तो (सी०)] मदनीये, परलोकं न सन्तसि” ॥

१७५. “नाहं अनागतं [अहं अनागतं (स्या०)] दीघं, समवेक्खामि पक्खिम ।
ठितो दससु धम्मेसु, परलोकं न सन्तसे [सन्तसिं (स्या०)] ॥

१७६. “दानं सीलं परिच्चागं, अज्जवं मद्दवं तपं ।
अक्कोधं अविहिंसज्ज, खन्तिज्ज [खन्ती च (क०)] अविरोधनं ॥

१७७. “इच्चेते कुसले धम्मे, ठिते पस्सामि अत्तनि ।
ततो मे जायते पीति, सोमनस्सज्जनप्पकं ॥

१७८. “सुमुखो च अचिन्तेत्वा, विसज्जि [विस्सजि (सी० पी०)] फरुसं गिरं ।
भावदोसमनज्जाय, अस्माकायं विहङ्गमो ॥

१७९. “सो कुद्धो फरुसं वाचं, निच्छारेसि अयोनि सो ।
यानस्मासु [यानस्मासु (सी० स्या पी०)] न विज्जन्ति, नयिदं [न इदं (सी० पी०)] पज्जवतामिव” ॥

१८०. “अत्थि मे तं अतिसारं, वेगेन मनुजाधिप ।
धतरट्ठे च बद्धस्मिं, दुक्खं मे विपुलं अहु ॥

१८१. “त्वं नो पिताव पुत्तानं, भूतानं धरणीरिव ।
अस्माकं अधिपन्नानं, खमस्सु राजकुञ्जर” ॥

१८२. “एतं [एवं (स्या० क०)] ते अनुमोदाम, यं भावं न निगूहसि ।
खिलं पभिन्दसि पक्खि, उजुकोसि विहङ्गम” ॥

१८३. “यं किञ्चि रतनं अत्थि, कासिराज निवेसने ।
रजतं जातरूपञ्च, मुत्ता वेळुरिया बहू ॥

१८४. “मणयो सङ्खमुत्तञ्च, वत्थकं हरिचन्दनं ।
अजिनं दन्तभण्डञ्च, लोहं काळायसं बहुं ।
एतं ददामि वो वित्तं, इस्सरियं [इस्सरं (सी०), इस्सरं (स्या० पी० क०)] विस्सजामि वो” ॥

१८५. “अद्धा अपचिता त्यम्हा, सक्कता च रथेसभ ।
धम्मेसु वत्तमानानं, त्वं नो आचरियो भव ॥

१८६. “आचरिय समनुज्जाता, तया अनुमता मयं ।
तं पदक्खिणतो कत्वा, जातिं [जाती (सी० स्या० पी०)] पस्सेमुरिन्दम” [पस्सेमरिन्दम (सी० पी०)] ॥

१८७. “सब्बरत्तिं चिन्तयित्वा, मन्तयित्वा यथातथं ।
कासिराजा अनुज्जासि, हंसानं पवरुत्तमं” ॥

१८८. “ततो रत्या विवसाने, सूरियुग्गमनं [सूरियस्सुग्गमनं (सी० स्या०), सूरियुग्गमनं (पी०)] पति ।
पेक्खतो कासिराजस्स, भवना ते [भवनतो (स्या० क०)] विगाहिसुं” ॥

१८९. “ते अरोगे अनुप्पत्ते, दिस्वान परमे दिजे ।
केकाति मकरुं हंसा, पुथुसद्धो अजायथ ॥

१९०. “ते पतीता पमुत्तेन, भत्तुना भत्तुगारवा ।
समन्ता परिकिरिंसु, अण्डजा लद्धपच्चया” ॥

१९१. “एवं मित्तवतं अत्था, सब्बे होन्ति पदक्खिणा ।
हंसा यथा धतरद्धा, जातिसङ्गं उपागमु”न्ति ॥

महाहंसजातकं दुतियं ।

५३५. सुधाभोजनजातकं (३)

१९२. “नेव किणामि नपि विक्किणामि, न चापि मे सन्निचयो च अत्थि [इधत्थि (स्या०)] ।
सुकिच्छरूपं वतिदं परित्तं, पत्थोदनो नालमयं दुविन्नं” ॥

१९३. “अप्पम्हा अप्पकं दज्जा, अनुमज्झतो मज्झकं ।
बहुम्हा बहुकं दज्जा, अदानं नुपपज्जति [न उपपज्जति (सी० पी०)] ॥

१९४. “तं तं वदामि कोसिय, देहि दानानि भुज्ज च ।
अरियमगं समारूह [अरियं मगं समारूह (सी० पी०)], नेकासी लभते सुखं” ॥

१९५. “मोघज्जस्स हुतं होति, मोघज्जापि समीहितं ।
अतिथिस्मिं यो निसिन्नस्मिं, एको भुज्जति भोजनं ॥

१९६. “तं तं वदामि कोसिय, देहि दानानि भुज्ज च ।
अरियमगं समारूह, नेकासी लभते सुखं” ॥

१९७. “सच्चज्जस्स हुतं होति, सच्चज्जापि समीहितं ।
अतिथिस्मिं यो निसिन्नस्मिं, नेको भुज्जति भोजनं ॥

१९८. “तं तं वदामि कोसिय, देहि दानानि भुज्ज च ।
अरियमगं समारूह, नेकासी लभते सुखं” ॥

१९९. “सरज्ज जुहति पोसो, बहुकाय गयाय च ।
दोणे तिम्बरुतित्थस्मिं, सीघसोते महावहे ॥

२००. “अत्र चस्स हुतं होति, अत्र चस्स समीहितं ।
अतिथिस्मिं यो निसिन्नस्मिं, नेको भुज्जति भोजनं ॥

२०१. “तं तं वदामि कोसिय, देहि दानानि भुज्ज च ।
अरियमगं समारूह, नेकासी लभते सुखं” ॥

२०२. “बळिसह्मि सो निगिलति [निगिलति (सी० पी०)], दीघसुत्तं सबन्धनं ।
अतिथिस्मिं यो निसिन्नस्मिं, एको भुज्जति भोजनं ॥

२०३. “तं तं वदामि कोसिय, देहि दानानि भुज्ज च ।
अरियमगं समारूह, नेकासी लभते सुखं” ॥

२०४. “उळारवण्णा वत ब्राह्मणा इमे, अयज्ज वो सुनखो किस्स हेतु ।
उच्चावचं वण्णनिभं विकुब्बति, अक्खाथ नो ब्राह्मणा के नु तुम्हे” ॥

२०५. “चन्दो च सूरियो च [सूरियो च (क०)] उभो इधागता, अयं पन मातलि देवसारथि ।
सक्कोहमस्मि तिदसानमिन्दो, एसो च खो पञ्चसिखोति वुच्चति ॥

२०६. “पाणिस्सरा मुदिङ्गा च [मुतिङ्गा च (सी० स्या० पी०)], मुरजालम्बरानि च ।
सुत्तमेनं पबोधेन्ति, पटिबुद्धो च नन्दति” ॥

२०७. “ये केचिमे मच्छरिनो कदरिया, परिभासका समणब्राह्मणानं ।
इधेव निक्खिप्प सरीरदेहं, कायस्स भेदा निरयं वजन्ति” ॥

२०८. “ये केचिमे सुगतिमासमाना [सुगतिमाससाना (सी० पी०), सुगतासिसमाना (क०)], धम्मे ठिता संयमे
संविभागे ।
इधेव निक्खिप्प सरीरदेहं, कायस्स भेदा सुगतिं वजन्ति” ॥

२०९. “त्वं नोसि जाति पुरिमासु जातिसु, सो मच्छरी रोसको [कोसियो (स्या० क०)] पापधम्मो ।
तवेव अत्थाय इधागतम्हा, मा पापधम्मो निरयं गमित्थ” [अपत्थ (क० सी० स्या० पी०)] ॥

२१०. “अद्धा हि मं वो हितकामा, यं मं समनुसासथ ।
सोहं तथा करिस्सामि, सब्बं वुत्तं हितेसिभि ॥

२११. “एसाहमज्जेव उपारमामि, न चापिहं [न चापहं (सी० पी०)] किञ्चि करेय्य पापं ।
न चापि मे किञ्चि अदेय्यमत्थि, न चापिदत्त्वा उदकं पिवामि [उदकम्पहं पिबे (सी०)] ॥

२१२. “एवञ्च मे ददतो सब्बकालं [सब्बकाले (क०)], भोगा इमे वासव खीयिस्सन्ति ।
ततो अहं पब्बजिस्सामि सक्क, हित्वान कामानि यथोधिकानि” ॥

२१३. “नगुत्तमे गिरिवरे गन्धमादने, मोदन्ति ता देववराभिपालिता ।
अथागमा इसिवरो सब्बलोकगू, सुपुप्फितं दुमवरसाखमादिय ॥

२१४. “सुचिं सुगन्धं तिदसेहि सक्कतं, पुप्फुत्तमं अमरवरेहि सेवितं ।
अलद्ध मच्चेहि व दानवेहि वा, अज्जत्र देवेहि तदारहं हिदं [हितं (स्या०)] ॥

२१५. “ततो चतस्सो कनकत्तचूपमा, उट्ठाय नारियो पमदाधिपा मुनिं ।
आसा च सद्धा च सिरी ततो हिरी, इच्चब्रवुं नारददेव ब्राह्मणं ॥

२१६. “सचे अनुदिट्ठं तया महामुनि, पुप्फं इमं पारिच्छत्तस्स ब्रह्मे ।
ददाहि नो सब्बा गति ते इज्झतु, तुवम्पि नो होहि यथेव वासवो ॥

२१७. “तं याचमानाभिसमेक्ख नारदो, इच्चब्रवी संकलहं उदीरयि ।

न मय्हमत्थत्थि इमेहि कोचि नं, यायेव वो सेय्यसि सा पिळन्धथ” [पिळन्धथ (सी० पी०)] ॥

२१८. “त्वं नोत्तमेवाभिसमेक्ख नारद, यस्सिच्छसि तस्सा अनुप्पवेच्छसु ।
यस्सा हि नो नारद त्वं पदस्ससि, सायेव नो हेहिति सेट्ठसम्मता” ॥

२१९. “अकल्लमेतं वचनं सुगत्ते, को ब्राह्मणो संकलहं उदीरये ।
गन्त्वान भूताधिपमेव पुच्छथ, सचे न जानाथ इधुत्तमाधमं” ॥

२२०. “ता नारदेन परमप्पकोपिता, उदीरिता वण्णमदेन मत्ता ।
सकासे [सकासं (क०)] गन्त्वान सहस्सचक्खुनो, पुच्छिंसु भूताधिपं का नु सेय्यसि” ॥

२२१. “ता दिस्वा आयत्तमना पुरिन्ददो, इच्चब्रवी देववरो कतञ्जली ।
सब्बाव वो होथ सुगत्ते सादिसी, को नेव भदे कलहं उदीरयि” ॥

२२२. “यो सब्बलोकच्चरितो [सब्बलोकं चरको (सी० स्या० पी०)] महामुनि, धम्मे ठितो नारदो [नारद (स्या०)]
सच्चनिक्कमो ।
सो नोब्रवि [ब्रवी (सी० स्या० पी०)] गिरिवरे गन्धमादने, गन्त्वान भूताधिपमेव पुच्छथ ।
सचे न जानाथ इधुत्तमाधमं” ॥

२२३. “असू [असू (स्या०)] ब्रह्मरञ्जचरो महामुनि, नादत्वा भत्तं वरगत्ते भुञ्जति ।
विचेय्य दानानि ददाति कोसियो, यस्सा हि सो दस्सति साव सेय्यसि” ॥

२२४. “असू हि यो सम्मति दक्खिणं दिसं, गङ्गाय तीरे हिमवन्तपस्सनि [हिमवन्तपस्मनि (सी० पी० क०)] ।
स कोसियो दुल्लभपानभोजनो, तस्स सुधं पापय देवसारथि” ॥

२२५. “स [सो (स्या०)] मातली देववरेन पेसितो, सहस्सयुत्तं अभिरुह सन्दनं ।
सुखिप्पमेव [स खिप्पमेव (सी० पी०)] उपगम्म अस्समं, अदिस्समानो मुनिनो सुधं अदा” ॥

२२६. “उदग्गिहुत्तं उपतिट्ठतो हि मे, पभङ्करं लोकतमोनुदुत्तमं ।
सब्बानि भूतानि अधिच्च [अतिच्च (सी० पी०)] वासवो, को नेव मे पाणिसु किं सुधोदहि ॥

२२७. “सङ्खूपमं सेतमतुल्यदस्सनं, सुचिं सुगन्धं पियरूपमभ्भुतं ।
अदिट्ठपुब्बं मम जातु चक्खुभि [जातचक्खुहि (सी० पी०)], का देवता पाणिसु किं सुधोदहि” ॥

२२८. “अहं महिन्देन महेसि पेसितो, सुधाभिहासिं तुरितो महामुनि ।
जानासि मं मातलि देवसारथि, भुञ्जस्सु भत्तुत्तम माभिवारयि [मा विचारयि (सी० पी०)] ॥

२२९. “भुत्ता च सा द्वादस हन्ति पापके, खुदं पिपासं अरतिं दरक्कलमं [दरथं किलं (स्या०), दरथक्खमं (क०)] ।

कोधूपनाहञ्च विवादपेसुणं, सीतुणहतन्दिञ्च रसुत्तमं इदं” ॥

२३०: “न कप्पती मातलि मय्ह भुज्जितुं, पुब्बे अदत्त्वा इति मे वतुत्तमं ।
न चापि एकास्मरीयपूजितं [एकासनं अरियपूजितं (सी० पी०)], असंविभागी च सुखं न विन्दति” ॥

२३१: “थीघातका ये चिमे पारदारिका, मित्तहुनो ये च सपन्ति सुब्बते ।
सब्बे च ते मच्छरिपञ्चमाधमा, तस्मा अदत्त्वा उदकम्पि नास्त्रिये [नास्मिये (सी० पी०)] ॥

२३२: “सो हित्थिया वा पुरिसस्स वा पन, दस्सामि दानं विदुसम्पवण्णितं ।
सद्धा वदञ्जू इध वीतमच्छरा, भवन्ति हेते सुचिसच्चसम्मता” [सम्मसम्मता (सी०)] ॥

२३३: “अतो मता [मुता (सी० पी०)] देववरेन पेसिता, कञ्जा चतस्सो कनकत्तचूपमा ।
आसा च सद्धा च सिरी ततो हिरी [सिरी हिरी ततो (पी०)], तं अस्समं आगमु [आगमुं (सी० पी० क०)] यत्थ
कोसियो ॥

२३४: “ता दिस्वा सब्बो परमप्पमोदितो [सब्बा परमप्पमोदिता (स्या०)], सुभेन वण्णेन सिखारिवग्गिनो ।
कञ्जा चतस्सो चतुरो चतुद्दिसा, इच्चब्रवी मातलिनो च सम्मुखा ॥

२३५: “पुरिमं दिसं का त्वं पभासि देवते, अलङ्कता तारवराव ओसधी ।
पुच्छामि तं कञ्चनवेल्लिविग्गहे, आचिक्ख मे त्वं कतमासि देवता ॥

२३६: “सिराह देवीमनुजेभि [मनुजेसु (सी० स्या० पी०)] पूजिता, अपापसत्तूपनिसेविनी सदा ।
सुधाविवादेन तवन्तिमागता, तं मं सुधाय वरपञ्ज भाजय ॥

२३७: “यस्साहमिच्छामि सुधं [सुखं (पी०)] महामुनि, सो [स (सी० पी०)] सब्बकामेहि नरो पमोदति ।
सिरीति मं जानहि जूहतुत्तम, तं मं सुधाय वरपञ्ज भाजय” ॥

२३८: “सिप्पेन विज्जाचरणेन बुद्धिया, नरा उपेता पगुणा सकम्मुना [सकम्मना (सी० पी०)] ।
तया विहीना न लभन्ति किञ्चनं [किञ्चिनं (क०)], तयिदं न साधु यदिदं तया कतं ॥

२३९: “पस्सामि पोसं अलसं महग्घसं, सुदुक्कुलीनम्पि अरूपिमं नरं ।
तयानुगुत्तो सिरि जातिमामपि [जातिमं अपि (सी०)], पेसेति दासं विय भोगवा सुखी ॥

२४०: “तं तं असच्चं अविभज्जसेविनिं, जानामि मूळ्हं विदुरानुपातिनिं ।
न तादिसी अरहति आसनूदकं, कुतो सुधा गच्छ न मय्ह रुच्चसि” ॥

२४१: “का सुक्कदाठा पटिमुक्ककुण्डला, चित्तङ्गदा कम्बुविमट्ठधारिनी ।
ओसित्तवण्णं परिदय्ह सोभसि, कुसगिरत्तं अपिळ्ह मज्जरिं ॥

- २४२: “मिगीव भन्ता सरचापधारिना, विराधिता मन्दमिव उदिकखसि ।
को ते दुतीयो इध मन्दलोचने, न भायसि एकिका कानने वने” ॥
- २४३: “न मे दुतीयो इध मत्थि कोसिय, मसक्कसारप्पभवम्हि देवता ।
आसा सुधासाय तवन्तिमागता, तं मं सुधाय वरपज्ज भाजय” ॥
- २४४: “आसाय यन्ति वाणिजा धनेसिनो, नावं समारुह्य परेन्ति अण्णवे ।
ते तत्थ सीदन्ति अथोपि एकदा, जीनाधना एन्ति विनट्टपाभता ॥
- २४५: “आसाय खेत्तानि कसन्ति कस्सका, वपन्ति बीजानि करोन्तुपायसो ।
ईतीनिपातेन अवुट्ठिताय [अवुट्ठिकाय (सी० पी०)] वा, न किञ्चि विन्दन्ति ततो फलागमं ॥
- २४६: “अथत्तकारानि करोन्ति भत्तुसु, आसं पुरक्खत्वा नरा सुखेसिनो ।
ते भत्तुरत्था अतिगाळ्हिता पुन, दिसा पनस्सन्ति अलद्ध किञ्चनं ॥
- २४७: “हित्वान [जहित्व (सी० स्या० पी०)] धज्जच्च धनज्ज जातके, आसाय सग्गाधिमना सुखेसिनो ।
तपन्ति लूखम्पि तपं चिरन्तरं, कुमग्गमारुह्य [कुम्मग्गमारुह्य (सी० स्या० पी०)] परेन्ति दुग्गतिं ॥
- २४८: “आसा विसंवादिकसम्मता इमे, आसे सुधासं [सुधाय (स्या पी० क०)] विनयस्सु अत्तनि ।
न तादिसी अरहति आसनूदकं, कुतो सुधा गच्छ न मय्ह रुच्चसि” ॥
- २४९: “दहल्लमाना यससा यसस्सिनी, जिघज्जनामव्हयनं दिसं पति ।
पुच्छामि तं कज्जनवेल्लिविग्गहे, आचिक्ख मे त्वं कतमासि देवता” ॥
- २५०: “सद्भाह देवीमनुजेहि [देवीमनुजेसु (सी० स्या० पी०)] पूजिता, अपापसत्तूपनिसेविनी सदा ।
सुधाविवादेन तवन्तिमागता, तं मं सुधाय वरपज्ज भाजय” ॥
- २५१: “दानं दमं चागमथोपि संयमं, आदाय सद्भाय करोन्ति हेकदा ।
थेय्यं मुसा कूटमथोपि पेसुणं, करोन्ति हेके पुन विच्चुता तया ॥
- २५२: “भरियासु पोसो सदिसीसु पेक्खवा [पेक्खवा (पी०)], सीलूपपन्नासु पतिब्बतासुपि ।
विनेत्वान [विनेत्वा (सी० स्या० पी०)] छन्दं कुलित्थियासुपि [कुलधीतियासुपि (सी० पी०)], करोति सद्धं पुन
[पन (सी० पी०)] कुम्भदासिया ॥
- २५३: “त्वमेव सद्धे परदारसेविनी, पापं करोसि कुसलम्पि रिज्जसि ।
न तादिसी अरहति आसनूदकं, कुतो सुधा गच्छ न मय्ह रुच्चसि” ॥
- २५४: “जिघज्जरत्तिं अरुणस्मिमूहते, या दिस्सति उत्तमरूपवणिनी ।

तथूपमा मं पटिभासि देवते, आचिक्ख मे त्वं कतमासि अच्छरा ॥

२५५: “काला निदाघेरिव अग्गिजारिव [अग्गजातिव (सी०), अग्गिजातिव (पी०)], अनिलेरिता लोहितपत्तमालिनी ।
का तिट्ठसि मन्दमिगावलोकयं [मन्दमिगावलोकयं (सी० पी०)], भासेसमानाव गिरं न मुञ्चसि” ॥

२५६: “हिराह देवीमनुजेहि पूजिता, अपापसत्तूपनिसेविनी सदा ।
सुधाविवादेन तवन्तिमागता, साहं न सक्कोमि सुधम्मि याचितुं ।
कोपीनरूपा विय याचनित्थिया” ॥

२५७: “धम्मेन जायेन सुगत्ते लच्छसि, एसो हि धम्मो न हि याचना सुधा ।
तं तं अयाचन्तिमहं निमन्तये, सुधाय यच्चिच्छसि तम्मि दम्मि ते ॥

२५८: “सा त्वं मया अज्ज सकम्हि अस्समे, निमन्तिता कञ्चनवेल्लिविग्गहे ।
तुवज्झि मे सब्बरसेहि पूजिया, तं पूजयित्वान सुधम्मि अस्त्रिये” ॥

२५९: “सा कोसियेनानुमता जुतीमता, अद्धा हिरि रम्मं पाविसि यस्समं ।
उदकवन्तं [उदज्जवन्तं (सी० पी०)] फलमरियपूजितं, अपापसत्तूपनिसेवितं सदा ॥

२६०: “रुक्खग्गहाना बहुकेत्थ पुप्फिता, अम्बा पियाला पनसा च किंसुका ।
सोभज्जना लोद्धमथोपि पद्मका, केका च भङ्गा तिलका सुपुप्फिता ॥

२६१: “साला करेरी बहुकेत्थ जम्बुयो, अस्सत्थनिग्रोधमधुकवेतसा [वेदिसा (क०)] ।
उद्दालका पाटलि सिन्दुवारका [सिन्दुवारिता (बहूसु)], मनुज्जगन्धा मुचलिन्दकेतका ॥

२६२: “हरेणुका वेळुका केणु [वेणु (सी० पी०)] तिन्दुका, सामाकनीवारमथोपि चीनका ।
मोचा कदली बहुकेत्थ सालियो, पवीहयो आभूजिनो च [आभूजिनोपि (सी० स्या०)] तण्डुला ॥

२६३: “तस्सेवुत्तरपस्सेन [तस्स च उत्तरे पस्से (सी० पी०), तस्स च उत्तरपस्सेन (स्या०)], जाता पोक्खरणी सिवा ।
अक्ककासा अपब्भारा, साधु अप्पटिगन्धिका ॥

२६४: “तत्थ मच्छा सन्निरता, खेमिनो बहुभोजना ।
सिङ्गु सवङ्का संकुला [सकुला (सी० स्या० पी०)], सतवङ्का च रोहिता ।
आळिगगरकाकिण्णा, पाठीना काकमच्छका ॥

२६५: “तत्थ पक्खी सन्निरता, खेमिनो बहुभोजना ।
हंसा कोज्जा मयूरा च, चक्कवाका च कुक्कुहा ।
कुणालका बहू चित्रा, सिखण्डी जीवजीवका ॥

२६६. “तत्थ पानाय मायन्ति, नाना मिगगणा बहू ।
सीहा ब्यग्घा वराहा च, अच्छकोकतरच्छयो ॥

२६७. “पलासादा गवजा च, महिसा [महिसा (सी० स्या० पी०)] रोहिता रुरू ।
एण्य्या च वराहा च, गणिनो नीकसूकरा ।
कदलिमिगा बहुकेत्थ, बिळारा ससकण्णिका [ससकण्णिका (सी०)] ॥

२६८. “छमागिरी पुप्फविचित्रसन्थता, दिजाभिघुट्ठा दिजसङ्घसेविता” ॥
२६९. “सा सुत्तचा नीलदुमाभिलम्बिता, विज्जु महामेघरिवानुपज्जथ ।
तस्सा सुसम्बन्धसिरं कुसामयं, सुचिं सुगन्धं अजिनूपसेवितं ।
अत्रिच्च [अत्रिच्छ (सी० स्या० पी०)] कोच्छं हिरिमेतदब्रवि, ‘निसीद कल्याणि सुखयिदमासनं’ ॥

२७०. “तस्सा तदा कोच्छगताय कोसियो, यदिच्छमानाय जटाजिनन्धरो [जटाजुतिन्धरो (स्या० क०)] ।
नवेहि पत्तेहि सयं सहूदकं, सुधाभिहासी तुरितो महामुनि ॥

२७१. “सा तं पटिग्गय्ह उभोहि पाणिभि, इच्चब्रवि अत्तमना जटाधरं ।
‘हन्दाहं एतरहि पूजिता तया, गच्छेय्यं ब्रह्मे तिदिवं जिताविनी’ ॥

२७२. “सा कोसियेनानुमता जुतीमता, उदीरिता [उदिरयि (क०)] वण्णमदेन मत्ता ।
सकासे गन्त्वान सहस्सचक्खुनो, अयं सुधा वासव देहि मे जयं ॥

२७३. “तमेन [तमेनं (स्या० क०)] सक्कोपि तदा अपूजयि, सहिन्ददेवा [सहिन्दा च देवा (सी० पी०)] सुरकज्जमुत्तमं ।
सा पज्जली देवमनुस्सपूजिता, नवम्हि कोच्छम्हि यदा उपाविसि” ॥

२७४. “तमेव संसी [तमेव असंसी (स्या०)] पुनदेव मातलिं, सहस्सनेत्तो तिदसानमिन्दो ।
गन्त्वान वाक्यं मम ब्रूहि कोसियं, आसाय सद्धा [सद्ध (पी०)] सिरिया च कोसिय ।
हिरी सुधं केन मलत्थ हेतुना ॥

२७५. “तं सु वत्थं उदतारयी रथं, ददल्लमानं उपकारियसादिसं [उपकिरियसादिसं (सी० स्या० पी०)] ॥
जम्बोनदीसं तपनेय्यसन्निभं [सन्तिकं (सी० पी०)], अलङ्कतं कज्जनचित्तसन्निभं ॥

२७६. “सुवण्णचन्देत्थ बहू निपातिता, हत्थी गवस्सा किकिब्यग्घदीपियो [किम्पुरिसब्यग्घदीपियो (क०)] ।
एण्य्यका लङ्गमयेत्थ पक्खिनो [पक्खियो (सी० पी०)], मिगेत्थ वेळुरियमया युधा युता ॥

२७७. “तत्थस्सराजहरयो अयोजयुं, दससतानि सुसुनागसादिसे ।
अलङ्कते कज्जनजालुरच्छदे, आवेळिने सद्दगमे असङ्गिते ॥

२७८.

“तं यानसेट्टं अभिरुह मातलि, दिसा इमायो [दस दिसा इमा (सी० स्या० पी०)] अभिनादयित्थ ।
नभञ्च सेलञ्च वनप्पतिनिञ्च [वनस्पतीनि च (सी० पी०), वनप्पतिञ्च (स्या० क०)], ससागरं पब्बधयित्थ
[पब्बाथयित्थ (सी० पी०)] मेदिनिं ॥

२७९: “स खिप्पमेव उपगम्म अस्समं, पावारमेकंसकतो कतञ्जली ।
बहुस्सुतं वुद्धं विनीतवन्तं, इच्चब्रवी मातलि देवब्राह्मणं ॥

२८०: “इन्दस्स वाक्यं निसामेहि कोसिय, दूतो अहं पुच्छति तं पुरिन्ददो ।
आसाय सद्धा सिरिया च कोसिय, हिरी सुधं केन मलत्थ हेतुना” ॥

२८१: “अन्धा सिरि मं पटिभाति मातलि, सद्धा अनिच्चा पन देवसारथि ।
आसा विसंवादिकसम्मता हि मे, हिरी च अरियम्हि गुणे पतिट्ठिता” ॥

२८२: “कुमारियो याचिमा गोत्तरक्खिता, जिण्णा च या या च सभत्तुइत्थियो ।
ता छन्दरागं पुरिसेसु उगतं, हिरिया निवारेन्ति सचित्तमत्तनो ॥

२८३: “सङ्गामसीसे सरसत्तिसंयुते, पराजितानं पततं पलायिनं ।
हिरिया निवत्तन्ति जहित्व [जहित्वान (स्या० क०)] जीवितं, ते सम्पटिच्छन्ति पुना हिरीमना ॥

२८४: “वेला यथा सागरवेगवारिनी, हिराय हि पापजनं निवारिनी ।
तं सब्बलोके हिरिमरियपूजितं, इन्दस्स तं वेदय देवसारथि” ॥

२८५: “को ते इमं कोसिय दिट्ठिमोदहि, ब्रह्मा महिन्दो अथ वा पजापति ।
हिराय देवेसु हि सेट्ठसम्मता, धीता महिन्दस्स महेसि जायथ” ॥

२८६: “हन्देहि दानि तिदिवं अपक्कम [समक्कम (सी० पी०)], रथं समारुह ममायितं इमं [इदं (स्या० क०)] ।
इन्दो च तं इन्दसगोत्त कङ्कति, अज्जेव त्वं इन्दसहब्बतं वज” ॥

२८७: “एवं विसुज्झन्ति [समिज्झन्ति (सी० पी०)] अपापकम्मिनो, अथो सुचिण्णस्स फलं न नस्सति ।
ये केचि मद्दक्खु सुधाय भोजनं, सब्बेव ते इन्दसहब्बतं गता” ॥

२८८: “हिरी उप्पलवण्णासि, कोसियो दानपति भिक्खु ।
अनुरुद्धो पञ्चसिखो, आनन्दो आसि मातलि ॥

२८९: “सूरियो कस्सपो भिक्खु, मोग्गल्लानोसि चन्दिमा ।
नारदो सारिपुत्तोसि, सम्बुद्धो आसि वासवो” ति ॥

सुधाभोजनजातकं ततियं ।

५३६. कुणालजातकं (४)

एवमक्खायति, एवमनुसूयति [सुय्यति (क०)] । सब्बोसधधरणिधरे नेकपुप्फमाल्यवितते गज-गवज महिस-रुरु-चमर-पसद-खग्ग-गोकण्ण-सीह-व्यग्घ-दीपि-अच्छ-कोक-तरच्छ-उद्धार-कदलिमिग- बिळार-सस-कण्णिकानुचरितेआकिण्णनेलमण्डलमहावराहनागकुलकरेणु [कणेरु (सी० पी०)] -सङ्गाधिवुट्ठे [वुत्थे (सी० पी०)] इस्समिग- साखमिग-सरभमिग-एणीमिग-वातमिग-पसदमिग-पुरिसालु [पुरिसल्लु (सी० पी०)] -किम्पुरिस-यक्ख-रक्खसनिसेविते अमज्जवमज्जरीधर-पहट्ठ [ब्रहट्ठ (सी० पी०)] -पुप्फफुसितग्गा [पुप्फितग्ग (सी० पी०)] नेकपादपगणविततेकुरर-चकोर-वारण-मयूर-परभत- जीवज्जीवक-चेलावका-भिङ्गार-करवीकमत्तविहङ्गगण-सतत [विहङ्गसत (सी० पी०)] सम्पघुट्ठेअज्जन-मनोसिला-हरिताल- हिङ्गुलकहेम-रजतकनकानेकधातुसतविनद्धपटिमण्डितप्पदेसे एवरूपे खलु, भो, रम्मे वनसण्डे कुणालो नाम सकुणो पटिवसति अतिविय चित्तो अतिविय चित्तपत्तच्छदनो ।

तस्सेव खलु, भो, कुणालस्स सकुणस्स अड्डुड्ढानि इत्थिसहस्सानि परिचारिका दिजकज्जायो । अथ खलु, भो, द्वे दिजकज्जायो कट्ठं मुखेन डंसित्वा [डंसित्वा (सी० पी०) एवमुपरिपि] तं कुणालं सकुणं मज्झे निसीदापेत्वा उड्डेन्ति [डेन्ति (सी० पी०) एवमुपरिपि] — “मा नं कुणालं सकुणं अड्डानपरियायपथे किलमथो उब्बाहेत्था”ति [उब्बाहेत्थाति (स्या० क०)] ।

पञ्चसता [पञ्चसत (पी०)] दिजकज्जायो हेट्ठतो हेट्ठतो उड्डेन्ति — [डेन्ति (सी० पी०) एवमुपरिपि] “सचायं कुणालो सकुणो आसना परिपतिस्सति, मयं तं पक्खेहि पटिग्गहेस्सामाति ।

पञ्चसता दिजकज्जायो उपरूपरि उड्डेन्ति — [डेन्ति (सी० पी०) एवमुपरिपि] “मा नं कुणालं सकुणं आतपो परितापेसी”ति [परिकापीति (सी० पी०)] ।

पञ्चसता पञ्चसता [सी० पी० पोत्थकेसु “पञ्चसता”ति सकिदेव आगतं] दिजकज्जायो उभतोपस्सेन उड्डेन्ति — [डेन्ति (सी० पी०) एवमुपरिपि] “मा नं कुणालं सकुणं सीतं वा उण्हं वा तिणं वा रजो वा वातो वा उस्सावो वा उपप्फुसी”ति ।

पञ्चसता दिजकज्जायो पुरतो पुरतो उड्डेन्ति — “मा नं कुणालं सकुणं गोपालका वा पसुपालका वा तिणहारका वा कट्ठहारका वा वनकम्मिका वा कट्ठेन वा कठलेन वा [कथलाय वा (क०)] पाणिना वा () [(पासाणेन वा) (स्या०)] लेड्डुना वा दण्डेन वा सत्थेन वा सक्खराहि वा [सक्खराय वा (सी०)] पहारं अदंसु । मायं कुणालो सकुणो गच्छेहि वा लताहि वा रुक्खेहि वा साखाहि वा [इदं पदद्वयं सी० पी० पोत्थकेसु नत्थि] थम्मेहि वा पासाणेहि वा बलवन्तेहि वा पक्खीहि सङ्गमेसी”ति [सङ्गामेसीति (सी० पी०)] ।

पञ्चसता दिजकज्जायो पच्छतो पच्छतो उड्डेन्ति सण्हाहि सखिलाहि मज्जूहि मधुराहि वाचाहि समुदाचरन्तियो — “मायं कुणालो सकुणो आसने परियुक्कण्ठी”ति ।

पञ्चसता दिजकज्जायो दिसोदिसं उड्डेन्ति अनेकरुक्खविविधविकतिफलमाहरन्तियो — “मायं कुणालो सकुणो खुदाय परिकिलमित्था”ति ।

अथ खलु, भो, ता [नत्थि सी० पी० पोत्थकेसु] दिजकज्जायो तं कुणालं सकुणं आरामेनेव आरामं उय्यानेनेव उय्यानं नदीतित्थेनेव नदीतित्थं पब्बतसिखरेनेव पब्बतसिखरं अम्बवनेनेव अम्बवनं जम्बुवनेनेव जम्बुवनं लबुजवनेनेव लबुजवनं नाळिकेरसज्चारियेनेव [सज्जादियेनेव (पी०)] नाळिकेरसज्चारियं खिप्पमेव अभिसम्भोन्ति रतित्थाय [रतित्थाय (सी० पी०)] ।

अथ खलु, भो, कुणालो सकुणो ताहि दिजकज्जाहि दिवसं परिव्यूळ्हो एवं अपसादेति — “नस्सथ तुम्हे वसलियो, विनस्सथ तुम्हे वसलियो, चोरियो धुत्तियो असतियो लहुचित्तायो कतस्स अप्पटिकारिकायो अनिलो विय येनकामंगमायो”ति ।

तस्सेव खलु, भो, हिमवतो पब्बतराजस्स पुरत्थिमदिसाभागे सुसुखुमसुनिपुणगिरिप्पभव [प्पभवा (सी० पी०)] — हरितुपयन्तियो ।

उप्पल पदुम कुमुद नळिन सतपत्त सोगन्धिक मन्दालक [मन्दालव (सी० पी०), मन्दारव (क०)] सम्पतिविरूळ्हसुचिगन्ध मनुज्जमावकप्पदेसे [पावकप्पदेसे (सी० पी०)] ।

कुरवक-मुचलिनन्द-केतक-वेदिस-वज्जुल [वेतसमज्जुल (सी०)] -पुन्नागबकुल-तिलक-पियक-हसनसाल-सळलचम्पक असोक-नागरुक्ख-तिरीटि-भुजपत्त-लोह-चन्दनोघवनेकाळागरु-पद्मक-पियङ्गु-देवदारुकचोचगहने ककुधकुटज-अङ्गोल-कच्चिकार [कच्छिकार (क०)] -कणिकार-कणिकार-कनवेर-कोरण्डक-कोविळार-किंसुक-योधिक वनमल्लिक [नवमल्लिक (सी० पी०)] -मनङ्गण-मनवज्ज-भण्डि-सुरुचिर-भगिनिमालामल्ल्यधरे जातिसुमनमधुगन्धिक- [मधुकबन्धुक (क०)] धनुतक्कारि [धनुकारि (सी०), धनुकारिक (पी०)] तालीस-तगरमुसीरकोट्ट-कच्छवितते अतिमुत्तकसंकुसुमितलताविततपटिमण्डितप्पदेसे हंस-पिलव-कादम्ब-कारण्डवाभिनदिते विज्जाधर-सिद्ध [सिन्धव (सी० पी०)] -समण-तापसगणाधिवुट्ठे वरदेव-यक्ख-रक्खस-दानव-गन्धब्ब-किन्नरमहोरगानुचिण्णप्पदेसे एवरूपे खलु, भो, रम्मे वनसण्डे पुण्णमुखो नाम फुस्सकोकिलो पटिवसति अतिविय मधुरगिरो विलासितनयनो मत्तक्खो [सविलासितनयनमत्तक्खो (क०)] ।

तस्सेव खलु, भो, पुण्णमुखस्स फुस्सकोकिलस्स अट्टुट्ठानि इत्थिसतानि परिचारिका दिजकज्जायो । अथ खलु, भो, द्वे दिजकज्जायो कट्ठं मुखेन डंसित्वा तं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं मज्झे निसीदापेत्वा उड्डेन्ति — “मा नं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं अद्धानपरियायपथे किलमथो उब्बाहेत्था”ति ।

पज्जास दिजकज्जायो हेट्टतो हेट्टतो उड्डेन्ति — “सचायं पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो आसना परिपतिस्सति, मयं तं पक्खेहि पटिग्गहेस्सामा”ति ।

पज्जास दिजकज्जायो उपरूपरि उड्डेन्ति — “मा नं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं आतपो परितापेसी”ति ।

पज्जास पज्जास दिजकज्जायो उभतोपस्सेन उड्डेन्ति — “मा नं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं सीतं वा उण्हं वा तिणं वा रजो वा वातो वा उस्सावो वा उपप्फुसी”ति ।

पज्जास दिजकज्जायो पुरतो पुरतो उड्डेन्ति — “मा नं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं गोपालका वा पसुपालका वा

तिणहारका वा कट्टहारका वा वनकम्मिका वा कट्टेन वा कथलाय वा पाणिना वा लेडुना वा दण्डेन वा सत्थेन वा सक्खराहि वा पहरं अदंसु । मायं पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो गच्छेहि वा लताहि वा रुक्खेहि वा साखाहि वा थम्भेहि वा पासाणेहि वा बलवन्तेहि वा पक्खीहि सङ्गामेसी”ति ।

पज्जास दिजकज्जायो पच्छतो पच्छतो उड्डेन्ति सण्हाहि सखिलाहि मज्जूहि मधुराहि वाचाहि समुदाचरन्तियो — “मायं पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो आसने परियुक्कण्ठी”ति ।

पज्जास दिजकज्जायो दिसोदिसं उड्डेन्ति अनेकरुक्खविविधविकतिफलमाहरन्तियो — “मायं पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो खुदाय परिकिलमित्था”ति ।

अथ खलु, भो, ता दिजकज्जायो तं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं आरामेनेव आरामं उय्यानेनेव उय्यानं नदीतित्थेनेव नदीतित्थं पब्बतसिखरेनेव पब्बतसिखरं अम्बवनेनेव अम्बवनं जम्बुवनेनेव जम्बुवनं लबुजवनेनेव लबुजवनं नाळिकेरसञ्चारियेनेव नाळिकेरसञ्चारियं खिप्पमेव अभिसम्भोन्ति रतित्थाय ।

अथ खलु, भो, पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो ताहि दिजकज्जाहि दिवसं परिब्यूळ्हो एवं पसंसति — “साधु, साधु, भगिनियो, एतं खो, भगिनियो, तुम्हाकं पतिरूपं कुलधीतानं, यं तुम्हे भत्तारं परिचरेय्याथा”ति ।

अथ खलु, भो, पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो येन कुणालो सकुणो तेनुपसङ्गमि । अदसंसु खो कुणालस्स सकुणस्स परिचारिका दिजकज्जायो तं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं दूरतोव आगच्छन्तं; दिस्वान येन पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो तेनुपसङ्गमिसु; उपसङ्गमित्वा तं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं एतदवोचुं — “अयं, सम्म पुण्णमुख, कुणालो सकुणो अतिविय फरुसो अतिविय फरुसवाचो, अप्पेवनाम तवम्पि आगम्म पियवाचं लभेय्यामा”ति । “अप्पेवनाम, भगिनियो”ति वत्त्वा येन कुणालो सकुणो तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा कुणालेन सकुणेन सद्धिं पटिसम्मोदित्वा एकमन्तं निसीदि । एकमन्तं निसिन्नो खो पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो तं कुणालं सकुणं एतदवोच — “किस्स त्वं, सम्म कुणाल, इत्थीनं सुजातानं कुलधीतानं सम्मापटिपन्नानं मिच्छापटिपन्नो”सि [पटिपन्नो (सी० पी०)]? अमनापभाणीनम्पि किर, सम्म कुणाल, इत्थीनं मनापभाणिना भवितब्बं, किमङ्ग पन मनापभाणीन”न्ति!

एवं वुत्ते, कुणालो सकुणो तं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं एवं अपसादेसि — “नस्स त्वं, सम्म जम्म वसल, विनस्स त्वं, सम्म जम्म वसल, को नु तया वियत्तो जायाजिनेना”ति । एवं अपसादितो च पन पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो ततोयेव [ततो हेव (सी० पी०)] पटिनिवत्ति ।

अथ खलु, भो, पुण्णमुखस्स फुस्सकोकिलस्स अपरेन समयेन नचिरस्सेव [अचिरस्सेव अच्चयेन (क०)] खरो आबाधो उप्पज्जि लोहितपक्खन्दिका । बाळ्हा वेदना वत्तन्ति मारणन्तिका [मरणन्तिका (स्या०)] । अथ खलु, भो, पुण्णमुखस्स फुस्सकोकिलस्स परिचारिकानं दिजकज्जानं एतदहोसि — “आबाधिको खो अयं पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो, अप्पेवनाम इमम्हा आबाधा वुड्डहेय्या”ति एकं अदुतियं ओहाय येन कुणालो सकुणो तेनुपसङ्गमिसु । अदसा खो कुणालो सकुणो ता दिजकज्जायो दूरतोव आगच्छन्तियो, दिस्वान ता दिजकज्जायो एतदवोच — “कहं पन तुम्हं वसलियो भत्ता”ति? “आबाधिको खो, सम्म कुणाल, पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो अप्पेवनाम तम्हा आबाधा वुड्डहेय्या”ति । एवं वुत्ते, कुणालो सकुणो ता दिजकज्जायो एवं अपसादेसि — “नस्सथ तुम्हे वसलियो, विनस्सथ तुम्हे वसलियो, चोरियो धुत्तियो

असतियो लहुचित्तायो कतस्स अप्पटिकारिकायो अनिलो विय येनकामंगमायो’ति; वत्वा येन पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा तं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं एतदवोच — “हं, सम्म, पुण्णमुखा’ति । “हं, सम्म, कुणाला’ति ।

अथ खलु, भो कुणालो सकुणो तं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं पक्खेहि च मुखतुण्डकेन च परिग्गहेत्वा वुट्ठापेत्वा नानाभेसज्जानि पायापेसि । अथ खलु, भो, पुण्णमुखस्स फुस्सकोकिलस्स सो आबाधो पटिप्पस्सम्भीति । अथ खलु, भो, कुणालो सकुणो तं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं गिलानवुड्डितं [गिलानावुड्डितं (सी० स्या० पी०)] अचिरवुड्डितं गेलज्जा एतदवोच —

“दिट्ठा मया, सम्म पुण्णमुख, कण्हा द्वेपितिका पञ्चपतिकाय छट्ठे पुरिसे चित्तं पटिबन्धन्तिया, यदिदं कबन्धे [कवन्धे (सी० पी०)] पीठसप्पिम्हीति । भवति च पनुत्तरेत्थ [पुनुत्तचेत्थ (क०) एवमुपरिपि] वाक्यं —

२९०. “अथज्जुनो नकुलो भीमसेनो [भिम्मसेनो (सी० स्या० पी०)], युधिद्विलो सहदेवो [सीहदेवो (क०)] च राजा । एते पती पञ्च मत्तिच्च नारी, अकासि खुज्जवामनकेन [खुज्जवामनेन (पी०)] पाप’न्ति ॥

“दिट्ठा मया, सम्म पुण्णमुख, सच्चतपापी [सच्चतपावी (सी० पी०), पञ्चतपावी (स्या०)] नाम समणी सुसानमज्झे वसन्ती चतुत्थभत्तं परिणामयमाना सुराधुत्तकेन [तुलापुत्तकेन (सी० पी०), सा सुराधुत्तकेन (क०)] पापमकासि ।

“दिट्ठा मया, सम्म पुण्णमुख, काकवती [काकाती (सी०), काकाति (पी०)] नाम देवी समुद्धमज्झे वसन्ती भरिया वेनतेय्यस्स नटकुवेरेन पापमकासि ।

दिट्ठा मया, सम्म पुण्णमुख, कुरुङ्गदेवी [कुरङ्गवी (सी० पी०)] नाम लोमसुद्वरी [लोमसुन्दरी (सी० स्या० पी०)] एळिककुमारं [एळमारकं (सी०), एळककुमारं (स्या०), एळकमारं (पी०)] कामयमाना छळङ्गकुमारधनन्तेवासिना पापमकासि ।

एवज्हेतं मया जातं, ब्रह्मदत्तस्स मातरं [मातुका (स्या०)] ओहाय कोसलराजं पञ्चालचण्डेन पापमकासि ।

२९१. “एता च अज्जा च अकंसु पापं, तस्माहमित्थीनं न विस्ससे नप्पसंसे ।

मही यथा जगति समानरत्ता, वसुन्धरा इतरीतरापतिट्ठा [इतरीतरानं पतिट्ठा (स्या०), इत्तरीतरप्पतिट्ठा (?)] ।

सब्बसहा अफन्दना अकुप्पा, तथित्थियो तायो न विस्ससे नरो ॥

२९२. “सीहो यथा लोहितमंसभोजनो, वाळमिगो पञ्चावुधो [पञ्चहत्थो (सी० पी०)] सुरुद्धो ।

पसह्खादी परहिंसने रतो, तथित्थियो तायो न विस्ससे नरो ॥

“न खलु [न खलु भो (स्या० क०)], सम्म पुण्णमुख, वेसियो नारियो गमनियो, न हेता बन्धकियो नाम, वधिकायो नाम एतायो, यदिदं वेसियो नारियो गमनियो’ति ।

“चोरो [चोरा (सी० स्या० पी०)] विय वेणिकता, मदिराव [मदिरा विय (सी० स्या०), मदिरिव (पी०)] दिट्ठा [दिट्ठा

(क०), विसदुद्धा (स्या०)] वाणिजो [वाणिजा (पी०)] विय वाचासन्धुतियो, इस्ससिङ्गमिव विपरिवत्तायो [परिवत्तायो (पी०), विपरिवत्तारो (क०)], उरगामिव दुजिक्कायो, सोब्भमिव पटिच्छन्ना, पातालमिव दुप्पूरा रक्खसी विय दुत्तोसा, यमोवेकन्तहारियो, सिखीरिव सब्बभक्खा, नदीरिव सब्बवाही, अनिलो विय येनकामंचरा, नेरु विय अविसेसकरा, विसरुक्खो विय निच्चफलितायो”ति । भवति च पनुत्तरेत्थ वाक्यं —

२९३: “यथा चोरो यथा दिद्धो, वाणिजोव विकत्थनी ।

इस्ससिङ्गमिव परिवत्ता [मिवावट्ठो (सी०), मिवावत्ता (पी०)], दुजिक्का [दुज्जिक्का (पी०)] उरगो विय ॥

२९४: “सोब्भमिव पटिच्छन्ना, पातालमिव दुप्पूरा ।

रक्खसी विय दुत्तोसा, यमोवेकन्तहारियो ॥

२९५: [यथा सिखी नदीवाहो, अनिलो कामचारवा । § नेरूव अविसेसा च, विसरुक्खो विय निच्चफला । § नासयन्ति घरे भोगं, रतनानन्तकरित्थि योति । (सी० स्या०)]

“यथा सिखी नदी वातो, नेरुनाव समागता ।

विसरुक्खो विय निच्चफला, नासयन्ति घरे भोगं ।

रतनन्तकरित्थियो”ति [यथा सिखी नदीवाहो, अनिलो कामचारवा । § नेरूव अविसेसा च, विसरुक्खो विय निच्चफला । § नासयन्ति घरे भोगं, रतनानन्तकरित्थि योति । (सी० स्या०)] ॥

“चत्तारिमानि, सम्म पुण्णमुख, यानि (वत्थूनि किच्चे जाते अनत्थचरानि भवन्ति; तानि) [() सी० स्या० पोत्थकेसु न दिस्सति] परकुले न वासेतब्बानि — गोणं धेनुं यानं भरिया । चत्तारि एतानि पण्डितो धनानि [यानि (सी० स्या० पी०)] घरा न विप्पवासये ।

२९६: “गोणं धेनुञ्च यानञ्च, भरियं जातिकुले न वासये ।

भज्जन्ति रथं अयानका, अतिवाहेन हनन्ति पुङ्गवं ।

दोहेन हनन्ति वच्छकं, भरिया जातिकुले पदुस्सती”ति ॥

“छ इमानि, सम्म पुण्णमुख, यानि (वत्थूनि) [() सी० पी० पोत्थकेसु नु दिस्सति] किच्चे जाते अनत्थचरानि भवन्ति

२९७: “अगुणं धनु जातिकुले च भरिया, पारं नावा अक्खभग्गञ्च यानं ।

दूरे मित्तो पापसहायको च, किच्चे जाते अनत्थचरानि भव”न्ति ॥

“अट्ठहि खलु, सम्म पुण्णमुख, ठानेहि इत्थी सामिकं अवजानाति । दलिद्धता, आतुरता, जिण्णता, सुरासोण्डता, मुद्धता, पमत्तता, सब्बकिच्चेसु अनुवत्तनता, सब्बधनानुप्पदानेन — इमेहि खलु, सम्म पुण्णमुख, अट्ठहि ठानेहि इत्थी सामिकं अवजानाति । भवति च पनुत्तरेत्थ वाक्यं —

२९८: “दलिद्धं आतुरञ्चापि, जिण्णकं सुरसोण्डकं ।

पमत्तं मुद्धपत्तञ्च, सब्बकिच्चेसु [रत्तं किच्चेसु (सी० पी०)] हापनं ।

सब्बकामप्पदानेन [सब्बकामपणिधानेन (स्या)], अवजानाति [अवजानन्ति (सी० पी०)] सामिकं””न्ति ॥

“नवहि खलु, सम्म पुण्णमुख, ठानेहि इत्थी पदोसमाहरति । आरामगमनसीला च होति, उय्यानगमनसीला च होति, नदीतिथगमनसीला च होति, जातिकुलगमनसीला च होति, परकुलगमनसीला च होति, आदासदुस्समण्डनानुयोगमनुयुत्तसीला च होति, मज्जपायिनी च होति, निल्लोकनसीला च होति, सद्वारठायिनी [पद्वारठायिनी (सी० स्या० पी०)] च होति — इमेहि खलु, सम्म पुण्णमुख, नवहि ठानेहि इत्थी पदोसमाहरतीति । भवति च पनुत्तरेत्थ वाक्यं —

२९९.‘आरामसीला च [आरामसीला (सी० पी०)] उय्यानं, नदी जाति परकुलं ।

आदासदुस्समण्डनमनुयुत्ता, या चित्थी मज्जपायिनी ॥

३००.‘या च निल्लोकनसीला, या च सद्वारठायिनी ।

नवहेतेहि ठानेहि, पदोसमाहरन्ति इत्थियो””ति ॥

“चत्तालीसाय [चत्तालीसायि (पी० क०)] खलु, सम्म पुण्णमुख, ठानेहि इत्थी पुरिसं अच्चाचरति [अच्चावदति (सी० स्या० पी०)] । विजम्भति, विनमति, विलसति, विलज्जति, नखेन नखं घट्टेति, पादेन पादं अक्कमति, कट्ठेन पथविं विलिखति [लिखति (सी० पी०)], दारकं उल्लङ्घति उल्लङ्घापेति [दारकं उल्लङ्घेति ओलङ्घेति (सी० पी०)], कीळति कीळापेति, चुम्बति चुम्बापेति, भुज्जति भुज्जापेति, ददाति, याचति, कतमनुकरोति, उच्चं भासति, नीचं भासति, अविच्चं भासति, विविच्चं भासति, नच्चेन गीतेन वादितेन रोदनेन [रोदितेन (सी० पी०)] विलसितेन विभूसितेन जग्घति, पेक्खति, कटिं चालेति, गुह्यभण्डकं सञ्चालेति, ऊरुं विवरति, ऊरुं पिदहति, थनं दस्सेति, कच्छं दस्सेति, नाभिं दस्सेति, अक्खिं निखनति, भमुकं उक्खिपति, ओट्टं उपलिखति [ओट्टं पलिखति जिक्कं पलिखति (सी० पी०)], जिक्कं निल्लालेति, दुस्सं मुज्जति, दुस्सं पटिबन्धति, सिरसं मुज्जति, सिरसं बन्धति — इमेहि खलु, सम्म पुण्णमुख, चत्तालीसाय ठानेहि इत्थी पुरिसं अच्चाचरति ।

“पञ्चवीसाय [पञ्चवीसाहि (पी० क०)] खलु, सम्म पुण्णमुख, ठानेहि इत्थी पदुट्ठा वेदितब्बा भवति । सामिकस्स पवासं वण्णेति, पवुट्ठं न सरति, आगतं नाभिनन्दति, अवण्णं तस्स भणति, वण्णं तस्स न भणति, अनत्थं तस्स चरति, अत्थं तस्स न चरति, अकिच्चं तस्स करोति, किच्चं तस्स न करोति, परिदहित्वा सयति, परम्मुखी निपज्जति, परिवत्तकजाता खो पन होति कुङ्कुमियजाता, दीघं अस्ससति, दुक्खं वेदयति, उच्चारपस्सावं अभिण्हं गच्छति, विलोममाचरति, परपुरिससदं सुत्वा कण्णसोतं विवरमोदहति [विवरति कमोदहति (पी०)], निहतभोगा खो पन होति, पटिविस्सकेहि सन्थवं करोति, निक्खन्तपादा खो पन होति, विसिखानुचारिनी अतिचारिनी खो पन होति, निच्चं [नत्थि सी० स्या० पी० पोत्थकेसु] सामिके अगारवा पदुट्ठमनसङ्कप्पा, अभिण्हं द्वारे तिट्ठति, कच्छानि अङ्गानि थनानि दस्सेति, दिसोदिसं गन्त्वा पेक्खति — इमेहि खलु, सम्म पुण्णमुख, पञ्चवीसाय [पञ्चवीसाहि (क०)] ठानेहि इत्थी पदुट्ठा वेदितब्बा भवति । भवति च पनुत्तरेत्थ वाक्यं —

३०१.‘पवासं तस्स वण्णेति, गतं तस्स न सोचति [पवासं तस्स वण्णेति गतिं नानुसोचति (सी० पी०)] ।

दिस्वान पतिमागतं [दिस्वापतिं आगतं (सी० पी०)] नाभिनन्दति ।

भत्तारवणं न कदाचि भासति, एते पदुड्वाय भवन्ति लक्खणा ॥

३०२. ‘अनत्थं तस्स चरति असज्जता, अत्थज्च हापेति अकिच्चकारिनी ।
परिदहित्वा सयति परम्मुखी, एते पदुड्वाय भवन्ति लक्खणा ॥

३०३. ‘परिवत्तजाता च [परावत्तकजाता च (सी०)] भवति कुङ्कुमी, दीघज्च अस्ससति दुक्खवेदिनी ।
उच्चारपस्सावमभिण्हं गच्छति, एते पदुड्वाय भवन्ति लक्खणा ॥

३०४. ‘विलोममाचरति अकिच्चकारिनी, सद्दं निसामेति परस्स भासतो ।
निहतभोगा च करोति सन्थवं, एते पदुड्वाय भवन्ति लक्खणा ॥

३०५. ‘किच्छेन लद्धं कसिराभतं [कसिरेनाभतं (सी०)] धनं, वित्तं विनासेति दुक्खेन सम्भतं ।
पटिविस्सकेहि च करोति सन्थवं, एते पदुड्वाय भवन्ति लक्खणा ॥

३०६. ‘निक्खन्तपादा विसिखानुचारिनी, निच्चज्च सामिहि [निच्चं ससामिहि (पी० क०)] पदुड्मानसा ।
अतिचारिनी होति अपेतगारवा [तथेव गारवा (सी० पी०)], एते पदुड्वाय भवन्ति लक्खणा ॥

३०७. ‘अभिक्खणं तिड्ढति द्वारमूले, थनानि कच्छानि च दस्सयन्ती ।
दिसोदिसं पेक्खति भन्तचित्ता, एते पदुड्वाय भवन्ति लक्खणा ॥

३०८. ‘सब्बा नदी वङ्कगती [वङ्कनदी (क०)], सब्बे कट्ठमया वना ।
सब्बित्थियो करे पापं, लभमाने निवातके ॥

३०९. ‘सचे लभेथ खणं वा रहो वा, निवातकं वापि लभेथ तादिसं ।
सब्बाव इत्थी कयिरुं नु [करेय्यु नो (सी०), करेय्युं नो (पी०)] पापं, अज्जं अलत्थ [अलद्धा (स्या० पी० क०)]
पीठसप्पिनापि सद्धिं ॥

३१०. ‘‘नरानमारामकरासु नारिसु, अनेकचित्तासु अनिग्गहासु च ।
सब्बत्थ नापीतिकरापि [सब्बत्तना पीतिकारापि (सी० स्या०)] चे सिया [सियुं (स्या०)], न विस्ससे तित्थसमा
हि नारियो’ति ॥

३११. ‘यं वे [यज्च (स्या० क०)] दिस्वा कण्डरीकिन्नरानं [किन्नरकिन्नरीनं (स्या०), किन्नरीकिन्नरानं (क०)],
सब्बित्थियो न रमन्ति अगारे ।
तं तादिसं मच्चं चजित्वा भरिया, अज्जं दिस्वा पुरिसं पीठसप्पिं ॥

३१२. ‘बकस्स च बावरिकस्स [पावारिकस्स (सी०), बावरियस्स (स्या०)] रज्जो, अच्चन्तकामानुगतस्स भरिया ।
अवाचरी [अच्चाचरि (स्या०), अनाचरि (क०)] पट्टवसानुगस्स [बद्धवसानुगस्स (सी० स्या०),
पत्तवसानुगतस्स (क०)], कं वापि इत्थी नातिचरे तदज्जं ॥

३१३. 'पिङ्गियानी सव्वलोकस्सरस्स, रज्जो पिया ब्रह्मदत्तस्स भरिया ।
अवाचरी पट्टवसानुगस्स, तं वापि सा नाज्झगा कामकामिनी ॥
३१४. 'लुब्धानं [खुद्धानं (सी० स्या० पी०)] लहुचित्तानं, अकतज्जून दुब्भिनं ।
नादेवसत्तो पुरिसो, थीनं सद्भातुमरहति ॥
३१५. 'न ता पजानन्ति कतं न किच्चं, न मातरं पितरं भातरं वा ।
अनरिया समतिक्कन्तधम्मा, सस्सेव चित्तस्स वसं वजन्ति ॥
३१६. 'चिरानुवुट्ठम्पि [चिरानुवुत्थम्पि (सी० पी०)] पियं मनापं, अनुकम्पकं पाणसमम्पि भत्तुं [सन्तं (सी० स्या० पी०)]
।
आवासु किच्चेसु च नं जहन्ति, तस्माहमित्थीनं न विस्ससामि ॥
३१७. 'थीनज्झि चित्तं यथा वानरस्स, कन्नप्पकन्नं यथा रुक्खछाया ।
चलाचलं हदयमित्थियानं, चक्कस्स नेमि विय परिवत्तति ॥
३१८. 'यदा ता पस्सन्ति समेक्खमाना, आदेय्यरूपं पुरिसस्स वित्तं ।
सण्हाहि वाचाहि नयन्ति मेनं, कम्बोजका जलजेनेव अस्सं ॥
३१९. 'यदा न पस्सन्ति समेक्खमाना, आदेय्यरूपं पुरिसस्स वित्तं ।
समन्ततो नं परिवज्जयन्ति, तिण्णो नदीपारगतोव कुल्लं ॥
३२०. 'सिलेसूपमां सिखिरिव सव्वभक्खा, तिक्खमाया नदीरिव सीघसोता ।
सेवन्ति हेता पियमप्पियञ्च, नावा यथा ओरकूलं [ओरकुलं (सी०) एवमुपरिपि] परञ्च ॥
३२१. 'न ता एकस्स न द्विन्नं, आपणोव पसारितो ।
यो ता मय्हन्ति मज्जेय्य, वातं जालेन बाधये [बन्धये (स्या० क०)] ॥
३२२. 'यथा नदी च पन्थो च, पानागारं सभा पपा ।
एवं लोकित्थियो नाम, वेला तासं न विज्जति [केसुचि पोत्थकेसु इमिस्सा गाथाय पुब्बद्वापरद्धं विपरियायेन
दिस्सति] ॥
३२३. 'घतासनसमा एता, कण्हसप्पसिरूपमा ।
गावो बहितिणस्सेव, ओमसन्ति वरं वरं ॥
३२४. 'घतासनं कुज्जरं कण्हसप्पं, मुद्धाभिसित्तं पमदा च सब्बा ।
एते नरो [एतेन सो (पी०)] निच्चयतो [निच्चयत्तो (सी० पी०)] भजेथ, तेसं हवे दुब्बिदु सव्वभावो [सच्चभावो
(स्या०)] ॥

३२५. “नच्चन्तवण्णा न बहूनां कन्ता, न दक्खिणा पमदा सेवितब्बा ।
न परस्स भरिया न धनस्स हेतु, एतित्थियो पञ्च न सेवितब्बा” ॥

अथ खलु, भो, आनन्दो गिज्झराजा कुणालस्स सकुणस्स आदिमज्झकथापरियोसानं [आदिमज्झगाथापरियोसानं (स्या० क०)] विदित्वा तायां वेलायां इमा गाथायो अभसि —

३२६. “पुण्णम्पि चेमं पथविं धनेन, दज्जित्थिया पुरिसो सम्मताय ।
लद्धा खणं अतिमज्जेय्य तम्पि, तासं वसं असतीनां न गच्छे ॥

३२७. “उट्ठाहकं चेपि अलीनवृत्तिं, कोमारभत्तारं पियं मनापं ।
आवासु किच्चेसु च नं जहन्ति, तस्माहमित्थीनां [तस्मा हि इत्थीनां (सी० पी०)] न विस्ससामि ॥

३२८. “न विस्ससे इच्छति मन्ति पोसो, न विस्ससे रोदति मे सकासे ।
सेवन्ति हेता पियमप्पियञ्च, नावा यथा ओरकूलं परञ्च ॥

३२९. “न विस्ससे साखपुराणसन्थतं, न विस्ससे मित्तपुराणचोरं ।
न विस्ससे राजानं सखा [राजा सखा (सी० पी०)] ममन्ति, न विस्ससे इत्थि दसन्न मातरं ॥

३३०. “न विस्ससे रामकरासु नारिसु, अच्चन्तसीलासु असञ्जतासु ।
अच्चन्तपेमानुगतस्स भरिया, न विस्ससे तित्थसमा हि नारियो ॥

३३१. “हनेय्युं छिन्देय्युं छेदापेय्युम्पि [हनेय्यु छिन्देय्युं छेदापेय्युं (सी० पी०)], हनेय्युं छिन्देय्युं छेदापेय्युं
(स्या०)], कण्ठेपि [कण्ठम्पि (सी० स्या०)] छेत्वा रुधिरं पिवेय्युं ।
मा दीनकामासु असञ्जतासु, भावं करे गङ्गतिथूपमासु ॥

३३२. “मुसा तासं यथा सच्चं, सच्चं तासं यथा मुसा ।
गावो बहितिणस्सेव, ओमसन्ति वरं वरं ॥

३३३. “गतेनेता पलोभेन्ति, पेक्खितेन म्हितेन च ।
अथोपि दुन्निवत्थेन, मज्जुना भणितेन च ॥

३३४. “चोरियो कथिना [कठिना (सी० स्या० पी०)] हेता, वाळा च लपसक्खरा ।
न ता किञ्चि न जानन्ति, यं मनुस्सेसु वञ्चनं ॥

३३५. “असा लोकित्थियो नाम, वेला तासं न विज्जति ।
सारत्ता च पगब्भा च, सिखी सब्बघसो यथा ॥

३३६. “नत्थित्थीनां पियो नाम, अप्पियोपि न विज्जति ।

सेवन्ति हेता पियमप्पियञ्च, नावा यथा ओरकूलं परञ्च ॥

३३७:“नत्थित्थीनं पियो नाम, अप्पियोपि न विज्जति ।

धनत्ता [धनत्था (स्या०)] पटिवल्लन्ति, लताव दुमनिस्सिता ॥

३३८:“हत्थिबन्धं अस्सबन्धं, गोपुरिसञ्च मण्डलं [चण्डलं (सी० स्या० पी०)] ।

छवडाहकं पुप्फछट्ठकं, सधनमनुपतन्ति नारियो ॥

३३९:“कुलपुत्तम्पि जहन्ति अकिञ्चनं, छवकसमसदिसम्पि [छवकसमं (स्या० पी०)] ।

अनुगच्छन्ति [गच्छन्ति (पी०)] अनुपतन्ति, धनहेतु हि नारियो”ति [धनहेतु च नारियो (स्या०), धनहेतु नारियो (पी०)] ॥

अथ खलु, भो, नारदो देवब्राह्मणो आनन्दस्स गिज्झराजस्स आदिमज्झकथापरियोसानं विदित्वा तायं वेलायं इमा गाथायो अभासि —

३४०:“चत्तारोमे न पूरेन्ति, ते मे सुणाथ भासतो ।

समुद्धो ब्राह्मणो राजा, इत्थी चापि दिजम्पति ॥

३४१:“सरिता सागरं यन्ति, या काचि पथविस्सिता ।

ता समुद्धं न पूरेन्ति, ऊनत्ता हि न पूरति ॥

३४२:“ब्राह्मणो च अधीयान, वेदमक्खानपञ्चमं ।

भिय्योपि सुतमिच्छेय्य, ऊनत्ता हि न पूरति ॥

३४३:“राजा च पथविं सब्बं, ससमुद्धं सपब्बतं ।

अज्झावसं विजिनित्वा, अनन्तरतनोचितं ।

पारं समुद्धं पत्थेति, ऊनत्ता हि न पूरति ॥

३४४:“एकमेकाय इत्थिया, अट्ठट्ठ पतिनो सिया ।

सूरा च बलवन्तो च, सब्बकामरसाहरा ।

करेय्य नवमे छन्दं, ऊनत्ता हि न पूरति ॥

३४५:“सब्बित्थियो सिखिरिव सब्बभक्खा, सब्बित्थियो नदीरिव सब्बवाही ।

सब्बित्थियो कण्टकानंव साखा, सब्बित्थियो धनहेतु वजन्ति ॥

३४६:“वातञ्च जालेन नरो परामसे, ओसिञ्चये [ओसिञ्चिया (सी० पी०)] सागरमेकपाणिना ।

सकेन हत्थेन करेय्य घोसं [सकेन कालेन हनेय्य घोसनं (पी०)], यो सब्बभावं पमदासु ओसजे ॥

३४७:“चोरीनं बहुबुद्धीनं, यासु सच्चं सुदुल्लभं ।
थीनं भावो दुराजानो, मच्छस्सेवोदके गतं ॥

३४८:“अनला मुदुसम्भासा, दुप्पूरा ता नदीसमा ।
सीदन्ति नं विदित्वान, आरका परिवज्जये ॥

३४९:“आवट्टनी महामाया, ब्रह्मचरियविकोपना ।
सीदन्ति नं विदित्वान, आरका परिवज्जये ॥

३५०:“यं एता [यज्जेता (स्या०)] उपसेवन्ति, छन्दसा वा धनेन वा ।
जातवेदोव सण्ठानं, खिप्पं अनुदहन्ति न”न्ति ॥

अथ खलु, भो, कुणालो सकुणो नारदस्स देवब्राह्मणस्स आदिमज्झकथापरियोसानं विदित्वा तां वेलायं इमा गाथायो
अभासि —

३५१:“सल्लपे निसितखग्गपाणिना, पण्डितो अपि पिसाचदोसिना ।
उग्गतेजमुरगम्पि आसिदे, एको एकाय पमदाय नालपे [एको एकपमदं हि नालपे (पी०) एको एकपमादाय
नालपे (?)] ॥

३५२:“लोकचित्तमथना हि नारियो, नच्चगीतभणितम्हितावुधा ।
बाधयन्ति अनुपट्टितस्सतिं [अनुपट्टितासती (पी०)], दीपे रक्खसिगणोव [दीपरक्खसिगणाव (सी०)] वाणिजे ॥

३५३:“नत्थि तासं विनयो न संवरो, मज्जमंसनिरता [मज्जमंसाभिरता (क०)] असज्जता ।
ता गिलन्ति पुरिसस्स पाभतं, सागरेव मकरं तिमिङ्गलो [तिमिङ्गलो (सी० पी०)] ॥

३५४:“पज्चकामगुणसातगोचरा, उद्धता अनियता असज्जता ।
ओसरन्ति पमदा पमादिनं, लोणतोयवतियंव आपका ॥

३५५:“यं नरं उपलपेन्ति [उपरमन्ति (सी० पी०), पलापेन्ति (क०)] नारियो, छन्दसा व रतिया धनेन वा ।
जातवेदसदिसम्पि तादिसं, रागदोसवधियो [रागदोसवतियो (सी० पी०)] दहन्ति नं ॥

३५६:“अट्ठं जत्वा पुरिसं महद्धनं, ओसरन्ति सधना सहत्तना ।
रत्तचित्तमतिवेठयन्ति नं, साल मालुवलताव कानने ॥

३५७:“ता उपेन्ति विविधेन छन्दसा, चित्रबिम्बमुखियो अलङ्कता ।
उहसन्ति [ऊहसन्ति (सी० पी०), ओहसन्ति (स्या०)] पहसन्ति नारियो, सम्बरोव [संवरोव (स्या० पी० क०)]
सतमायकोविदा ॥

३५८:“जातरूपमणिमुत्तभूसिता, सक्कता पतिकुलेसु नारियो ।

रक्खिता अतिचरन्ति सामिकं, दानवंव हृदयन्तरस्सिता [हृदयन्तनिस्सिता (क०), हृदयन्तरनिस्सिता (स्या०)] ॥

३५९:“तेजवापि हि नरो विचक्खणो, सक्कतो बहुजनस्स पूजितो ।

नारिनं वसगतो न भासति, राहुना उपहतोव चन्दिमा ॥

३६०:“यं करेय्य कुपितो दिसो दिसं, दुट्ठचित्तो वसमागतं अरिं [अरि (सी० पी०)] ।

तेन भिय्यो ब्यसनं निगच्छति, नारिनं वसगतो अपेक्खवा ॥

३६१:“केसलूननखच्छिन्नतज्जिता, पादपाणिकसदण्डताळिता ।

हीनमेवुपगता हि नारियो, ता रमन्ति कुणपेव मक्खिका ॥

३६२:“ता कुलेसु विसिखन्तरेसु वा, राजधानिनिगमेसु वा पुन [वा पन (स्या०)] ।

ओड्डितं नमुचिपासवाकरं [वागुरं (स्या०)], चक्खुमा परिवज्जे सुखत्थिको ॥

३६३:“ओस्सजित्व कुसलं तपोगुणं, यो अनरियचरितानि माचरि ।

देवताहि निरयं निमिस्सति, छेदगामिमणियंवा वाणिजो ॥

३६४:“सो इध गरहितो परत्थ च, दुम्मती उपहतो [उपगतो (सी० पी०)] सकम्मुना ।

गच्छती अनियतो गळागळं, दुट्ठगद्रभरथोव उप्पथे ॥

३६५:“सो उपेति निरयं पतापनं, सत्तिसिम्बलिवनज्ज आयसं ।

आवसित्वा तिरच्छानयोनियं, पेत्राजविसयं न मुज्जति [मुच्चति (क०)] ॥

३६६:“दिब्यखिडुरतियो च नन्दने, चक्कवत्तिचरितज्ज मानुसे ।

नासयन्ति पमदा पमादिनं, दुग्गतिज्ज पटिपादयन्ति नं ॥

३६७:“दिब्यखिडुरतियो न दुल्लभा, चक्कवत्तिचरितज्ज मानुसे ।

सोण्णब्यम्हनिलया [सुवण्णब्यम्हनिलया (स्या० क०), सोवण्णब्यम्हनिलया (पी०)] च अच्छरा, ये चरन्ति पमदाहनत्थिका ॥

३६८:“कामधातुसमतिक्कमा गति, रूपधातुया भावो [रूपधातुया भवो (सी०), रूपधातुसम्भवो (स्या०)] न

दुल्लभो ।

वीतरागविसयूपपत्तिया, ये चरन्ति पमदाहनत्थिका ॥

३६९:“सब्बदुक्खसमतिक्कमं सिवं, अच्छन्तमचलितं असङ्खतं ।

निब्बुतेहि सुचिही न दुल्लभं, ये चरन्ति पमदाहनत्थिका’ति ॥

३७०: “कुणालोहं तदा आसिं, उदायी फुस्सकोकिलो ।
 आनन्दो गिज्झराजासि, सारिपुत्तो च नारदो ।
 परिसा बुद्धपरिसा, एवं धारेथ जातक”न्ति ॥

कुणालजातकं चतुर्थं ।

५३७. महासुतसोमजातकं (५)

३७१: “कस्मा तुवं रसक एदिसानि, करोसि कम्मनि सुदारुणानि ।
 हनासि इत्थी पुरिसे च मूळ्हो, मंसस्स हेतु अदु [आदु (सी० स्या०)] धनस्स कारणा” ॥

३७२: “नं अत्तहेतू न धनस्स कारणा, न पुत्तदारस्स सहायजातिनं ।
 भत्ता च मे भगवा भूमिपालो, सो खादति मंसं भदन्तेदिसं” ॥

३७३: “सचे तुवं भत्तुरत्थे पयुत्तो, करोसि कम्मनि सुदारुणानि ।
 पातोव अन्तेपुरं पापुणित्वा, लपेय्यासि मे राजिनो सम्मुखे तं” ॥

३७४: “तथा करिस्सामि अहं भदन्ते, यथा तुवं [यमेव त्वं (सी०)] भाससि काळहत्थि ।
 पातोव अन्तेपुरं पापुणित्वा, वक्खामि ते राजिनो सम्मुखे तं” ॥

३७५: “ततो रत्या विवसाने [विवसने (सी० स्या० पी०)], सूरियुग्गमनं पति ।
 काळो रसकमादाय, राजानं उपसङ्गमि ।
 उपसङ्गम्म [उपसङ्गमित्वा (सी० स्या० पी०)] राजानं, इदं वचनमब्रवि ॥

३७६: “सच्चं किर महाराज, रसको पेसितो तथा ।
 हनति इत्थिपुरिसे, तुवं मंसानि खादसि” ॥

३७७: “एवमेव तथा काळ, रसको पेसितो मया ।
 मम अत्थं करोन्तस्स, किमेतं परिभाससि” ॥

३७८: “आनन्दो सब्बमच्छानं, खादित्वा रसगिद्धिमा ।
 परिक्खीणाय परिसाय, अत्तानं खादिया मतो ॥

३७९: “एवं पमत्तो रसगारवे रत्तो [रतो (सी० स्या० पी०)], बालो यदी आयति नावबुज्झति ।
 विधम्म पुत्ते चजि [चजित्वा (क०)] जातके च, परिवत्तिय अत्तानज्जेव [अत्तानमेव (सी० पी०)] खादति ॥

३८०: “इदं ते सुत्वान विगेतु [विहेतु (सी० पी०)] छन्दो, मा भक्खयी [मा भक्खसी (सी० पी०)] राज मनुस्समंसं ।
 मा त्वं इमं केवलं वारिजोव, द्विपदाधिप [दिपदाधिप (सी० पी०)] एवमुपरिपि सुज्जमकासि रट्ठं” ॥

३८१. “सुजातो नाम नामेन, ओरसो तस्स अत्रजो [तस्स ओरस अत्रजो (सी०), तस्स अत्रज ओरसो (पी०)] ।
जम्बुपेसिमलद्धान, मतो सो तस्स सङ्खये ॥

३८२. “एवमेव अहं काळ, भुत्वा भक्खं रसुत्तमं ।
अलद्धा मानुसं मंसं, मज्जे हिस्सामि [हेस्सामि (सी० स्या०), हस्सामि (पी०)] जीवितं” ॥

३८३. “माणव अभिरूपोसि, कुले जातोसि सोत्थिये ।
न त्वं अरहसि तात, अभक्खं भक्खयेतवे” ॥

३८४. “रसानं अज्जतरं एतं, कस्मा [यस्मा (सी० पी०)] मं त्वं निवारये ।
सोहं तत्थ गमिस्सामि, यत्थ लच्छामि एदिसं ॥

३८५. “सोवाहं निष्पतिस्सामि, न ते वच्छामि सन्तिके ।
यस्स मे दस्सनेन त्वं, नाभिनन्दसि ब्राह्मण” ॥

३८६. “अद्धा अज्जेपि दायादे, पुत्ते लच्छाम माणव ।
त्वच्च जम्म विनस्सस्सु, यत्थ पत्तं न तं सुणे” ॥

३८७. “एवमेव तुवं राज, द्विपदिन्द सुणोहि मे ।
पब्बाजेस्सन्ति तं रट्ठा, सोण्डं माणवकं यथा” ॥

३८८. “सुजातो नाम नामेन, भावितत्तान सावको ।
अच्छरं कामयन्तोव, न सो भुज्जि न सो पिवि ॥

३८९. “कुसग्गेनुदकमादाय [कुसग्गे उदकमादाय (सी० पी०)], समुद्दे उदकं मिने ।
एवं मानुसका कामा, दिब्बकामान सन्तिके ॥

३९०. “एवमेव अहं काळ, भुत्वा भक्खं रसुत्तमं ।
अलद्धा मानुसं मंसं, मज्जे हिस्सामि जीवितं” ॥

३९१. “यथापि ते धतरट्ठा, हंसा वेहायसङ्गमा ।
अभुत्तपरिभोगेन [अवुत्तिपरिभोगेन (सी० पी०), अयुत्तपरिभोगेन (स्या०)], सब्बे अब्भत्थतं गता ॥

३९२. “एवमेव तुवं राज, द्विपदिन्द सुणोहि मे ।
अभक्खं राज भक्खेसि, तस्मा पब्बाजयन्ति तं” ॥

३९३. “तिट्ठाहीति मया वुत्तो, सो त्वं गच्छसि पम्मुखो [पामुखो (क०)] ।
अट्ठितो त्वं ठितोम्हीति, लपसि ब्रह्मचारिणि ।

इदं ते समणायुत्तं, असिञ्च मे मञ्जसि कङ्कपत्तं” [कङ्कपत्तं (स्या० क०)] ॥

३९४: “ठितोहमस्मी सधम्मेषु राज, न नामगोत्तं परिवत्तयामि ।
चोरञ्च लोके अठितं वदन्ति, आपायिकं नेरयिकं इतो चुतं ॥

३९५: “सचे त्वं सद्धहसि [सचेपि सहसि (सी० पी०)] राज, सुतं गणहाहि खत्तिय [खत्तियं (स्या०)] ।
तेन यञ्जं यजित्वान, एवं सगं गमिस्ससि” ॥

३९६: “किस्मिं नु रट्ठे तव जातिभूमि [जातभूमि (सी०)], अथ केन अत्थेन इधानुपत्तो ।
अक्खाहि मे ब्राह्मण एतमत्थं, किमिच्छसी देमि तयज्ज पत्थितं” ॥

३९७: “गाथा चतस्सो धरणीमहिस्सर, सुगम्भिरत्था वरसागरूपमा ।
तवेव अत्थाय इधागतोस्मि, सुणोहि गाथा परमत्थसंहिता” ॥

३९८: “न वे रुदन्ति मतिमन्तो सपज्जा, बहुस्सुता ये बहुद्वानचिन्तिनो ।
दीपहि एतं परमं नरानं, यं पण्डिता सोकनुदा भवन्ति ॥

३९९: “अत्तानं जाती उदाहु [उद (सी० पी०)] पुत्तदारं, धञ्जं धनं रजतं जातरूपं ।
किमेव त्वं [किमो नु त्वं (सी० पी०)] सुतसोमानुत्तपे, कोरब्बसेट्ठ वचनं सुणोम तेतं” ॥

४००: “नेवाहमत्तानमनुत्थुनामि, न पुत्तदारं न धनं न रट्ठं ।
सतञ्च धम्मो चरितो पुराणो, तं सङ्करं [सङ्करं (सी० स्या० पी०)] एवमुपरिपि ब्राह्मणस्सानुत्तपे ॥

४०१: “कतो मया सङ्करो ब्राह्मणेन, रट्ठे सके इस्सरिये ठितेन ।
तं सङ्करं ब्राह्मणसप्पदाय, सच्चानुरक्खी पुनरावजिस्सं” ॥

४०२: “नेवाहमेतं अभिसद्धहामि, सुखी नरो मच्चुमुखा पमुत्तो ।
अमित्तहत्थं पुनरावजेय्य, कोरब्बसेट्ठ न हि मं उपेसि ॥

४०३: “मुत्तो तुवं पोरिसादस्स हत्था, गन्त्वा सकं मन्दिरं कामकामी ।
मधुरं पियं जीवितं लद्ध राज, कुतो तुवं एहिसि मे सकासं” ॥

४०४: “मतं वरेय्य परिसुद्धसीलो, न जीवितं [न हि जीवितं (सी०)] गरहितो पापधम्मो ।
न हि तं नरं तायति [तायते (सी० स्या० पी० क०)] दुग्गतीहि, यस्सापि हेतु अलिकं भणेय्य ॥

४०५: “सचेपि वातो गिरिमावहेय्य, चन्दो च सूरियो च छमा पतेय्युं ।
सब्बा च नज्जो पटिसोतं वजेय्युं, न त्वेवहं राज मुसा भणेय्यं ॥

४०६[अयं गाथा सी० पी० पोत्थकेसु न दिस्सति] “नभं फलेय्य उदधीपि सुस्से, संवट्टये भूतधरा वसुन्धरा ।
सिलुच्चयो मेरु समूलमुप्पते, न त्वेवहं राज मुसा भण्येय्यं” [अयं गाथा सी० पी० पोत्थकेसु न दिस्सति] ॥

४०७:“असिञ्च सत्तिञ्च परामसामि, सपथम्पि ते सम्म अहं करोमि ।
तया पमुत्तो अनणो भवित्वा, सच्चानुरक्खी पुनरावजिस्सं” ॥

४०८:“यो ते कतो सङ्करो ब्राह्मणेन, रट्ठे सके इस्सरिये ठितेन ।
तं सङ्करं ब्राह्मणसप्पदाय, सच्चानुरक्खी पुनरावजस्सु” ॥

४०९:“यो मे कतो सङ्करो ब्राह्मणेन, रट्ठे सके इस्सरिये ठितेन ।
तं सङ्करं ब्राह्मणसप्पदाय, सच्चानुरक्खी पुनरावजिस्सं” ॥

४१०:“मुत्तो च सो पोरिसादस्स हत्था, गन्त्वान तं ब्राह्मणं एतदवोच ।
सुणोम [सुणोमि (सी० स्या०)] गाथायो सतारहायो, या मे सुता अस्सु हिताय ब्रह्मे” ॥

४११:“सकिदेव सुतसोम, सब्धि होति [होतु (पी०)] समागमो ।
सा नं सङ्गति पालेति, नासब्धि बहुसङ्गमो ॥

४१२:“सब्धिरेव समासेथ, सब्धि कुब्बेथ सन्थवं ।
सतं सद्धम्ममज्जाय, सेय्यो होति न पापियो ॥

४१३:“जीरन्ति वे राजरथा सुचित्ता, अथो सरीरम्पि जरं उपेति ।
सतञ्च धम्मो न जरं उपेति, सन्तो हवे सब्धि पवेदयन्ति ॥

४१४:“नभञ्चं दूरे पथवी च दूरे, पारं समुदस्स तदाहु दूरे ।
ततो हवे दूरतरं वदन्ति, सतञ्च धम्मो [धम्मं (सी० पी०)] असतञ्च राज” ॥

४१५:“सहस्सिया [सहस्सियो (सी० पी०)] इमा गाथा, नहिमा [न इमा, (सी० पी०) नयिमा (स्या०)] गाथा सतारहा ।
चत्तारि त्वं सहस्सानि, खिप्पं गण्हाहि ब्राह्मण” ॥

४१६:“आसीतिया नावुतिया [असीतिया नवुतिया (पी०)] च गाथा, सतारहा चापि भवेय्य [भवेय्यु (सी० स्या० पी०)]
गाथा ।
पच्चत्तमेव सुतसोम जानहि, सहस्सिया नाम का अत्थि [सहस्सियो नाम इधत्थि (सी०)] गाथा” ॥

४१७:“इच्छामि वोहं सुतवुद्धिमत्तनो, सन्तोति मं [सन्तो ममं (स्या०), सन्तो च मं (सी० पी० क०)] सप्पुरिसा भजेय्युं ।
अहं सवन्तीहि महोदधीव, न हि तात तप्पामि सुभासितेन ॥

४१८:“अग्नि यथा तिणकट्ठं दहन्तो, न तप्पती सागरोव [सागरो वा (सी० पी०)] नदीहि ।

एवम्पि ते पण्डिता राजसेट्ट, सुत्वा न तप्पन्ति सुभासितेन ॥

४१९: “सकस्स दासस्स यदा सुणोमि, गाथं अहं अत्थवतिं [गाथा अहं अत्थवती (सी० पी०)] जनिन्द ।
तमेव सक्कच्च निसामयामि, न हि तात धम्मेषु ममत्थि तित्ति” ॥

४२०: “इदं ते रट्ठं सधनं सयोगं, सकायुरं सब्बकामूपपन्नं ।
किं कामहेतु परिभाससिमं [भाससे मं (सी० स्या० पी०)], गच्छामहं पोरिसादस्स जत्ते” [पोरिसादस्स कन्ते
(सी० पी०), पोरिसादस्सुपन्ते (क०)] ॥

४२१: “अत्तानुरक्खाय भवन्ति हेते, हत्थारोहा रथिका पत्तिका च ।
अस्सारुहा [अस्सारोहा (स्या० पी०)] ये च धनुग्गहासे, सेनं पयुज्जाम हनाम सत्तु” ॥

४२२: “सुदुक्करं पोरिसादो अकासि, जीवं गहेत्वान अवस्सजी मं ।
तं तादिसं पुब्बकिच्चं सरन्तो, दुब्बे अहं तस्स कथं जनिन्द” ॥

४२३: “वन्दित्वा सो पितरं मातरञ्च, अनुसासेत्वा नेगमञ्च बलञ्च ।
सच्चवादी सच्चानुरक्खमानो, अगमासि सो यत्थ पोरिसादो” ॥

४२४: “कतो मया सङ्करो ब्राह्मणेन, रट्ठे सके इस्सरिये ठितेन ।
तं सङ्करं ब्राह्मणसप्पदाय, सच्चानुरक्खी पुनरागतोस्मि ।
यजस्सु यज्जं खाद मं पोरिसाद” ॥

४२५: “न हायते खादितं [खादितुं (सी० स्या० पी०)] मय्हं पच्छा, चितका अयं ताव सधूमिकाव [सधूमका च (स्या०)]
।
निद्धूमके पचितं साधुपक्कं, सुणोम [सुणोमि (सी०), सुणाम (पी०)] गाथायो सतारहायो” ॥

४२६: “अधम्मिको त्वं पोरिसादकासि [पोरिसादमकासि (क०)], रट्ठा च भट्ठो उदरस्स हेतु ।
धम्मञ्चिमा अभिवदन्ति गाथा, धम्मो च अधम्मो च कुहिं समेति ॥

४२७: “अधम्मिकस्स लुद्धस्स, निच्चं लोहितपाणिनो ।
नत्थि सच्चं कुतो धम्मो, किं सुतेन करिस्ससि” ॥

४२८: “यो मंसहेतु मिगवं चरेय्य, यो वा हने पुरिसमत्तहेतु ।
उभोपि ते पेच्च समा भवन्ति, कस्मा नो [कस्मा नु (क०)] अधम्मिकं ब्रूसि मं त्वं” ॥

४२९: “पञ्च पञ्चनखा भक्खा, खत्तियेन पजानता ।
अभक्खं राज भक्खेसि, तस्मा अधम्मिको तुवं” ॥

४३०:“मुत्तो तुवं पोरिसादस्स हत्था, गन्त्वा सकं मन्दिरं कामकामी ।
अमित्तहत्थं पुनरागतोसि, न खत्तधम्मे कुसलोसि राज” ॥

४३१:“ये खत्तधम्मे कुसला भवन्ति, पायेन ते नेरयिका भवन्ति ।
तस्मा अहं खत्तधम्मं पहाय, सच्चानुरक्खी पुनरागतोस्मि ।
यजस्सु यज्जं खाद मं पोरिसाद” ॥

४३२:“पासादवासा पथवीगवस्सा, कामित्थियो कासिकचन्दनञ्च ।
सब्बं तहिं लभसि [लब्धति (पी०)] सामिताय, सच्चेन किं पस्ससि आनिसंसं” ॥

४३३:“ये केचिमे अत्थि रसा पथब्बा, सच्चं तेसं साधुतरं रसानं ।
सच्चे ठिता समणब्राह्मणा च, तरन्ति जातिमरणस्स पारं” ॥

४३४:“मुत्तो तुवं पोरिसादस्स हत्था, गन्त्वा सकं मन्दिरं कामकामी ।
अमित्तहत्थं पुनरागतोसि, न हि नून ते मरणभयं जनिन्द ।
अलीनचित्तो असि [चंसि (सी० स्या० पी०)] सच्चवादी” ॥

४३५:“कता मे कल्याणा अनेकरूपा, यज्जा यिद्धा ये विपुला पसत्था ।
विसोधितो परलोकस्स मग्गो, धम्मे ठितो को मरणस्स भाये ॥

४३६:“कता मे कल्याणा अनेकरूपा, यज्जा यिद्धा ये विपुला पसत्था ।
अनानुत्तपं परलोकं गमिस्सं, यजस्सु यज्जं अद [खाद (सी० स्या० पी०)] मं पोरिसाद ॥

४३७:“पिता च माता च उपड्डिता मे, धम्मेन मे इस्सरियं पसत्थं ।
विसोधितो परलोकस्स मग्गो, धम्मे ठितो को मरणस्स भाये ॥

४३८:“पिता च माता च उपड्डिता मे, धम्मेन मे इस्सरियं पसत्थं ।
अनानुत्तपं परलोकं गमिस्सं, यजस्सु यज्जं अद मं पोरिसाद ॥

४३९:“जातीसु मित्तेसु कता मे कारा [कतूपकारो (स्या० क०)], धम्मेन मे इस्सरियं पसत्थं ।
विसोधितो परलोकस्स मग्गो, धम्मे ठितो को मरणस्स भाये ॥

४४०:“जातीसु मित्तेसु कता मे कारा, धम्मेन मे इस्सरियं पसत्थं ।
अनानुत्तपं परलोकं गमिस्सं, यजस्सु यज्जं अद मं पोरिसाद ॥

४४१:“दिन्नं मे दानं बहुधा बहूनं, सन्तप्पिता समणब्राह्मणा च ।
विसोधितो परलोकस्स मग्गो, धम्मे ठितो को मरणस्स भाये ॥

- ४४२:दिन्नं मे दानं बहुधा बहूनं, सन्तप्पिता समणब्राह्मणा च ।
अनानुत्तपं परलोकं गमिस्सं, यजस्सु यज्जं अदं मं पोरिसादं” ॥
- ४४३:विसं पजानं पुरिसो अदेय्य, आसीविसं जलितमुग्गतेजं ।
मुद्घापि तस्स विफलेय्य [विपतेय्य (सी० पी०)] सत्तथा, यो तादिसं सच्चवादिं अदेय्य” ॥
- ४४४:सुत्वा धम्मं विजानन्ति, नरा कल्याणपापकं ।
अपि गाथा सुणित्वान, धम्मे मे रमते [रमती (सी० पी०)] मनो” ॥
- ४४५:सकिदेव महाराज [सुतसोम (सी० पी०)], सब्धि होति समागमो ।
सा नं सङ्गति पालेति, नासब्धि बहुसङ्गमो ॥
- ४४६:सब्धिरेव समासेथ, सब्धि कुब्बेथ सन्थवं ।
सतं सद्धम्ममज्जाय, सेय्यो होति न पापियो ॥
- ४४७:जीरन्ति वे राजरथा सुचित्ता, अथो सरीरम्पि जरं उपेति ।
सतज्च धम्मो न जरं उपेति, सन्तो हवे सब्धि पवेदयन्ति ॥
- ४४८:नभज्जं दूरे पथवी च दूरे, पारं समुदस्स तदाहु दूरे ।
ततो हवे दूरतरं वदन्ति, सतज्च धम्मो [धम्मं (सी० पी०)] असतज्च राज” ॥
- ४४९:गाथा इमा अत्थवती सुव्यज्जना, सुभासिता तुह्म जनिन्द सुत्वा ।
आनन्दि वित्तो सुमनो पतीतो, चत्तारि ते सम्म वरे ददामि” ॥
- ४५०:यो नत्तनो मरणं बुज्झसि तुवं [बुज्झसे त्वं (सी० पी०), बुज्झसे तुवं (स्या०)], हिताहितं विनिपातज्च सगं ।
गिद्धो रसे दुच्चरिते निविट्ठो, किं त्वं वरं दस्ससि पापधम्म ॥
- ४५१:अहज्जं तं देहि वरन्ति वज्जं, त्वज्चापि दत्त्वान अवाकरेय्य ।
सन्दिट्ठिकं कलहमिमं विवादं, को पण्डितो जानमुपब्बजेय्य” ॥
- ४५२:न तं वरं अरहति जन्तु दातुं, यं वापि दत्त्वान अवाकरेय्य ।
वरस्सु सम्म अविकम्पमानो, पाणं चजित्वानपि दस्समेव” ॥
- ४५३:अरियस्स अरियेन समेति सख्यं [सक्खि (सी० स्या० पी०)], पज्जस्स पज्जाणवता समेति ।
पस्सेय्य तं वस्ससतं अरोगं [आरोग्यं (क०)], एतं वरानं पठमं वरामि” ॥
- ४५४:अरियस्स अरियेन समेति सख्यं, पज्जस्स पज्जाणवता समेति ।
पस्सासि मं वस्ससतं अरोगं, एतं वरानं पठमं ददामि” ॥

४५५:“ये खत्तियासे इध भूमिपाला, मुद्धाभिसित्ता कतनामधेय्या ।
न तादिसे भूमिपती अदेसि, एतं वरानं दुतियं वरामि” ॥

४५६:“ये खत्तियासे इध भूमिपाला, मुद्धाभिसित्ता कतनामधेय्या ।
न तादिसे भूमिपती अदेमि, एतं वरानं दुतियं ददामि” ॥

४५७:“परोसतं खत्तिया ते गहिता, तलावुता अस्सुमुखा रुदन्ता ।
सके ते रट्ठे पटिपादयाहि, एतं वरानं ततियं वरामि” ॥

४५८:“परोसतं खत्तिया मे गहिता, तलावुता अस्सुमुखा रुदन्ता ।
सके ते रट्ठे पटिपादयामि [सकेन रट्ठेन पटिपादयामि ते (सी०)], एतं वरानं ततियं ददामि” ॥

४५९:“छिदं ते रट्ठं व्यथिता [व्यथितं (सी०), व्याधितं (पी०)] भया हि, पुथू नरा लेणमनुप्पविट्ठा ।
मनुस्समंसं विरमेहि [विरमाहि (स्या०)] राज, एतं वरानं चतुत्थं वरामि” ॥

४६०:“अद्धा हि सो भक्खो मम [ममं (सी० स्या० पी०)] मनापो, एतस्स हेतुम्हि [हेतुम्पि (पी०)] वनं पविट्ठो ।
सोहं कथं एत्तो उपारमेय्यं, अज्जं वरानं चतुत्थं वरस्सु” ॥

४६१:“नं वे पियं मेति जनिन्द तादिसो, अत्तं निरंकच्च [निरंकत्वा (सी० स्या० पी०)] पियानि सेवति ।
अत्ताव सेय्यो परमा च [परमाव (बहूसु) जा० १.६.८१ संसन्देतब्बं] सेय्यो, लब्भा पिया ओचितत्थेन
[ओचितत्तेन (क०)] पच्छा” ॥

४६२:“पियं मे मानुसं मंसं, सुतसोम विजानहि ।
नम्हि सक्का [नम्हि सक्को (सी० पी०)] निवारेतुं, अज्जं [अज्जं तुवं (सी० स्या० पी०)] वरं सम्म वरस्सु” ॥

४६३:“यो वे पियं मेति पियानुरक्खी [पियानुरक्खी (सी० पी०)], अत्तं निरंकच्च पियानि सेवति ।
सोण्डोव पित्वा विसमिस्सपानं [पीत्वन विसस्स थालं (सी० पी०), पित्वा विसमिस्सथालं (स्या० क०)], तेनेव
सो होति दुक्खी परत्थ ॥

४६४:“यो चीध सङ्खाय पियानि हित्वा, किच्छेनपि सेवति अरियधम्मे [अरियधम्मं (सी० पी०)] ।
दुक्खितोव पित्वान यथोसधानि, तेनेव सो होति सुखी परत्थ” ॥

४६५:“ओहायहं पितरं मातरञ्च, मनापिये कामगुणे च [कामगुणेपि (स्या० क०)] पञ्च ।
एतस्स हेतुम्हि वनं पविट्ठो, तं ते वरं किन्ति महं ददामि” ॥

४६६:“न पण्डिता दिगुणमाहु वाक्यं, सच्चप्पटिज्जाव भवन्ति सन्तो ।
वरस्सु सम्म इति मं अवोच, इच्चब्रवी त्वं न हि ते समेति” ॥

- ४६७:“अपुञ्जलाभं अयसं अकिंति, पापं बहुं दुच्चरितं किलेसं ।
मनुस्समंसस्स कते [भवो (स्या० क०)] उपागा, तं ते वरं किंति महं ददेय्यं ॥
- ४६८:“नं तं वरं अरहति जन्तु दातुं, यं वापि दत्तवान् अवाकरेय्य ।
वरस्सु सम्म अविकम्पमानो, पाणं चजित्त्वानपि दस्समेव” ॥
- ४६९:“पाणं चजन्ति सन्तो नापि धम्मं, सच्चप्पटिज्जाव भवन्ति सन्तो ।
दत्त्वा वरं खिप्पमवाकरोहि, एतेन सम्पज्ज सुराजसेट्ठ ॥
- ४७०:“चजे धनं [धनं चजे (सी०)] अङ्गवरस्स हेतु [यो पन अङ्गहेतु (सी० पी०)], अङ्गं चजे जीवितं रक्खमानो ।
अङ्गं धनं जीवितज्वापि सब्बं, चजे नरो धम्ममनुस्सरन्तो” ॥
- ४७१:“यस्मा हि धम्मं पुरिसो विजज्जा, ये चस्स कङ्खं विनयन्ति सन्तो ।
तं हिस्स दीपज्च परायणज्च, न तेन मिंतिं जिरयेथ [जरयेथ (सी० पी०)] पज्जो ॥
- ४७२:“अद्धा हि सो भक्खो मम मनापो, एतस्स हेतुमि वनं पविट्ठो ।
सचे च मं याचसि एतमत्थं, एतमपि ते सम्म वरं ददामि ॥
- ४७३:“सत्था च मे होसि सखा च मेसि, वचनमपि ते सम्म अहं अकासिं ।
तुवमि [त्वंपि (स्या० क०)] मे सम्म करोहि वाक्यं, उभोपि गन्त्वान पमोचयाम” ॥
- ४७४:“सत्था च ते होमि सखा च त्यमि, वचनमपि मे सम्म तुवं अकासि ।
अहमपि ते सम्म करोमि वाक्यं, उभोपि गन्त्वान पमोचयाम” ॥
- ४७५:“कम्मासपादेनं विहेठितत्थ [विहेठितम्हा (स्या० क०)], तलावुता अस्सुमुखा रुदन्ता ।
न जातु दुब्भेथ इमस्स रज्जो, सच्चप्पटिज्जं मे पटिस्सुणाथ” ॥
- ४७६:“कम्मासपादेन विहेठितम्हा, तलावुता अस्सुमुखा रुदन्ता ।
न जातु दुब्भेम इमस्स रज्जो, सच्चप्पटिज्जं ते पटिस्सुणाम” ॥
- ४७७:“यथा पिता वा अथ वापि माता, अनुकम्पका अत्थकामा पजानं ।
एवमेव वो [एवमेव (सी०), एवमपि वो (स्या०)] होतु अयज्च राजा, तुम्हे च वो होथ यथेव पुत्ता” ॥
- ४७८:“यथा पिता वा अथ वापि माता, अनुकम्पका अत्थकामा पजानं ।
एवमेव नो होतु [एवमपि नो (स्या०)] अयज्च राजा, मयमपि हेस्साम यथेव [तथेव (पी०)] पुत्ता” ॥
- ४७९:“चतुप्पदं सकुणज्वापि मंसं, सूदेहि रन्धं सुकतं सुनिट्ठितं ।
सुधंव इन्दो परिभुज्जियान, हित्वा कथेको रमसी अरज्जे ॥

४८०:“ता खत्तिया वल्लिविलाकमज्झा, अलङ्कता सम्परिवारयित्वा ।
इन्दवं देवेसु पमोदयिंसु, हित्वा कथेको रमसी अरञ्जे ॥

४८१:“तम्बूपधाने बहुगोणकम्हि, सुभम्हि [सुचिम्हि (सी० पी०)] सब्बस्सयनम्हि सङ्गे [सञ्जते (सी० पी०), लङ्गते (स्या०)] ।
सेय्यस्स [सयनस्स (सी० स्या० पी० क०)] मज्झम्हि सुखं सयित्वा, हित्वा कथेको रमसी अरञ्जे ॥

४८२:“पाणिस्सरं कुम्भथूणं निसीथे, अथोपि वे निप्पुरिसम्पि तूरियं ।
बहुं सुगीतञ्च सुवादितञ्च, हित्वा कथेको रमसी अरञ्जे ॥

४८३:“उय्यानसम्पन्नं पहतमाल्यं, मिगाजिनूपेतपुरं [मिगाचिरूपेतपुरं (सी० पी०)] सुरम्मं ।
हयेहि नागेहि रथेहुपेतं, हित्वा कथेको रमसी अरञ्जे” ॥

४८४:“काळपक्खे यथा चन्दो, हायतेव सुवे सुवे ।
काळपक्खूपमो राज, असतं होति समागमो ॥

४८५:“यथाहं [यथा (सी०)] रसकमागम्म, सूदं कापुरिसाधमं [सूदकं पुरिसाधमं (सी० पी०)] ।
अकासिं पापकं कम्मं, येन गच्छामि दुग्गतिं ॥

४८६:“सुक्कपक्खे यथा चन्दो, वड्डतेव सुवे सुवे ।
सुक्कपक्खूपमो राज, सतं होति समागमो ॥

४८७:“यथाहं तुवमागम्म, सुतसोम विजानहि ।
काहामि कुसलं कम्मं, येन गच्छामि सुग्गतिं ॥

४८८:“थले यथा वारि जनिन्द वुट्ठं [वट्ठं (सी० पी०)], अनद्धनेय्यं न चिरट्ठित्तीकं ।
एवम्पि होति असतं समागमो, अनद्धनेय्यो उदकं थलेव ॥

४८९:“सरे यथा वारि जनिन्द वुट्ठं, चिरट्ठित्तीकं नरवीरसेट्ठ [नरविरियसेट्ठ (सी० पी०)] ।
एवम्पि वे [एवम्पि मे (स्या०), एवम्पि चे (पी० क०)] होति सतं समागमो, चिरट्ठित्तीको [चिरट्ठित्तीकं (क०)]
उदकं सरेव ॥

४९०:“अब्बायिको होति सतं समागमो, यावम्पि तिट्ठेय्य तथेव होति ।
खिण्णज्झि वेति असतं समागमो, तस्मा सतं धम्मो असब्धि आरका” ॥

४९१:“न सो राजा यो [राजा न सो यो (क०)] अजेय्यं जिनाति, न सो सखा यो सखारं जिनाति ।
न सा भरिया या पतिनो न विभेति, न ते पुत्ता [पुत्ता न ते (क०)] ये न भरन्ति जिण्णं ॥

४९२: “न सा सभा यत्थ न सन्ति सन्तो, न ते सन्तो [सन्तो न ते (क०)] ये न भणन्ति धम्मं ।
रागञ्च दोसञ्च पहाय मोहं, धम्मं भणन्ताव भवन्ति सन्तो ॥

४९३: “नाभासमानं जानन्ति, मिस्सं बालेहि पण्डितं ।
भासमानञ्च जानन्ति, देसेन्तं अमतं पदं ॥

४९४: “भासये जोतये धम्मं, पग्गण्हे इसिनं धजं ।
सुभासितद्धजा इसयो, धम्मो हि इसिनं धजो”ति ॥

महासुतसोमजातकं पञ्चमं ।

असीतिनिपातं निवृत्तं ।

तस्सुद्धानं —

सुमुखो पन हंसवरो च महा, सुधभोजनिको च परो पवरो ।
सकुणालदिजाधिपतिव्हयनो, सुतसोमवरुत्तमसव्हयनोति ॥

२२. महानिपातो

५३८. मूगपक्खजातकं (१)

१. “मा पण्डिच्चयं [पण्डितियं (सी०), पण्डिच्चियं (पी०)] विभावय, बालमतो भव सब्बपाणिनं ।
सब्बो तं जनो ओचिनायतु, एवं तव अत्थो भविस्सति” ॥
२. “करोमि ते तं वचनं, यं मं भणसि देवते ।
अत्थकामासि मे अम्म, हितकामासि देवते” ॥
३. “किं नु सन्तरमानोव, कासुं खणसि सारथि ।
पुट्ठो मे सम्म अक्खाहि, किं कासुया करिस्ससि” ॥
४. “रज्जो मूगो च पक्खो च, पुत्तो जातो अचेतसो ।
सोम्हि रज्जा समज्झिट्ठो, पुत्तं मे निखणं वने” ॥
५. “न बधिरो न मूगोस्मि, न पक्खो न च वीकलो [नपि पङ्गुलो (सी० पी०), न च पिङ्गलो (स्या०)] ।
अधम्मं सारथि कयिरा, मं चे त्वं निखणं वने” ॥
६. “ऊरू बाहुं [बाहू (सी० क०)] च मे पस्स, भासितञ्च सुणोहि मे ।

अधम्मं सारथि कयिरा, मं चे त्वं निखणं वने” ॥

७. “देवता नुसि गन्धब्बो, अदु [आदु (सी०), आदू (स्या०)] सक्को पुरिन्ददो ।
को वा त्वं कस्स वा पुत्तो, कथं जानेमु तं मयं” ॥
८. “नम्हि देवो न गन्धब्बो, नापि सक्को पुरिन्ददो ।
कासिरज्जो अहं पुत्तो, यं कासुया निखज्जसि [निघज्जसि (सी० पी०), निखज्जसि (?)] ॥
९. “तस्स रज्जो अहं पुत्तो, यं त्वं सम्मूणजीवसि [समुणजीवसि (सी० पी०)] ।
अधम्मं सारथि कयिरा, मं चे त्वं निखणं वने ॥
१०. “यस्स रुक्खस्स छायाय, निसीदेय्य सयेय्य वा ।
न तस्स साखं भज्जेय्य, मित्तदुब्भो [मित्तदूभो (सी० पी०)] हि पापको ॥
११. “यथा रुक्खो तथा राजा, यथा साखा तथा अहं ।
यथा छायूपगो पोसो, एवं त्वमसि सारथि ।
अधम्मं सारथि कयिरा, मं चे त्वं निखणं वने ॥
१२. “पहूतभक्खो [बहुत्तभक्खो (क०)] भवति, विप्पवुट्ठो [विप्पवुत्थो (सी० पी०), विप्पमुत्तो (क०)] सकं [सका (सी० पी०)] घरा ।
बहू नं उपजीवन्ति, यो मित्तानं न दुब्भति ॥
१३. “यं यं जनपदं याति, निगमे राजधानियो ।
सब्बत्थ पूजितो होति, यो मित्तानं न दुब्भति ॥
१४. “नास्स चोरा पसाहन्ति [पसहन्ति (सी० स्या० पी०)], नातिमज्जन्ति खत्तिया [नातिमज्जेति खत्तियो (सी० स्या० पी०)] ।
सब्बे अमित्ते तरति, यो मित्तानं न दुब्भति ॥
१५. “अक्कुद्धो सघरं एति, सभायं [सभाय (सी० स्या० पी०)] पटिनन्दितो ।
जातीनं उत्तमो होति, यो मित्तानं न दुब्भति ॥
१६. “सक्कत्वा सक्कतो होति, गरु होति सगारवो [गरुको होति गारवो (क०)] ।
वण्णकित्तिभतो होति, यो मित्तानं न दुब्भति ॥
१७. “पूजको लभते पूजं, वन्दको पटिवन्दनं ।
यसो कित्तिज्च पप्पोति, यो मित्तानं न दुब्भति ॥

१८. “अग्निं यथा पज्जलति, देवताव विरोचति ।
सिरिया अजहितो होति, यो मित्तानं न दुब्भति ॥
१९. “गावो तस्स पजायन्ति, खेत्ते वुत्तं विरूहति ।
वुत्तानं फलमस्सति, यो मित्तानं न दुब्भति ॥
२०. “दरितो पब्बतातो वा, रुक्खतो पतितो नरो ।
चुतो पतिट्ठं लभति, यो मित्तानं न दुब्भति ॥
२१. “विरूळ्हमूलसन्तानं, निग्रोधमिव मालुतो ।
अमित्ता नप्पसाहन्ति, यो मित्तानं न दुब्भति” ॥
२२. “एहि तं पटिनेस्सामि, राजपुत्त सकं घरं ।
रज्जं कारेहि भदन्ते, किं अरज्जे करिस्ससि” ॥
२३. “अलं मे तेन रज्जेन, जातकेहि [जातकेन (स्या० क०)] धनेन वा ।
यं मे अधम्मचरियाय, रज्जं लब्भेथ सारथि” ॥
२४. “पुण्णपत्तं मं लाभेहि [पलाभेहि (सी० पी०)], राजपुत्त इतो गतो ।
पिता माता च मे दज्जुं, राजपुत्त तयी गते ॥
२५. “ओरोधा च कुमारा च, वेसियाना च ब्राह्मणा ।
तेपि अत्तमना दज्जुं, राजपुत्त तयी गते ॥
२६. “हत्थारोहा [हत्थारूहा (सी० पी०) एवमुपरिपि] अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका ।
तेपि अत्तमना दज्जुं [तेपि दज्जुं पतीतामे (सी० पी०)], राजपुत्त तयी गते ॥
२७. “बहुधज्जा जानपदा [बहू जानपदा चज्जे (सी०), बहू जनपदा चज्जे (पी०)], नेगमा च समागता ।
उपायनानि मे दज्जुं, राजपुत्त तयी गते” ॥
२८. “पितु मातु चहं चत्तो, रट्ठस्स निगमस्स च ।
अथो सब्बकुमारानं, नत्थि मय्हं सकं घरं ॥
२९. “अनुज्जातो अहं मत्या, सज्जत्तो पितरा महं ।
एकोरज्जे पब्बजितो, न कामे अभिपत्थये ॥
३०. “अपि अतरमानानं, फलासाव समिज्झति ।
विपक्कब्रह्मचरियोस्मि, एवं जानाहि सारथि ॥

३१. “अपि अतरमानानं, सम्मदत्थो विपच्चति ।
विपक्कब्रह्मचरियोस्मि, निक्खन्तो अकुतोभयो” ॥
३२. “एवं वग्गुकथो सन्तो, विसट्ठवचनो चसि [च सो (स्या० क०)] ।
कस्मा पितु च मातुच्च, सन्तिके न भणी तदा” ॥
३३. “नाहं असन्धिता [असन्धिता (सी०)] पक्खो, न बधिरो असोतता ।
नाहं अजिह्वता मूगो, मा मं मूगमधारयि [मूगो अधारयि (सी०)] ॥
३४. “पुरिमं सरामहं जातिं, यत्थ रज्जमकारयिं ।
कारयित्वा तहिं रज्जं, पापत्थं निरयं भुसं ॥
३५. “वीसतिज्जेव वस्सानि, तहिं रज्जमकारयिं ।
असीतिवस्ससहस्सानि, निरयम्हि अपच्चिसं [अपच्चिसं (स्या०), अपच्चयिं (पी०)] ॥
३६. “तस्स रज्जस्सहं भीतो, मा मं रज्जाभिसेचयुं [रज्जेभिसेचयुं (स्या० क०)] ।
तस्मा पितु च मातुच्च, सन्तिके न भणिं तदा ॥
३७. “उच्छङ्गे मं निसादेत्वा, पिता अत्थानुसासति ।
एकं हनथ बन्धथ, एकं खारापतच्छिकं [खारापतिच्छिकं (स्या०), खारापटिच्छिकं (क०)] ।
एकं सूलस्मिं उप्पेथ [अप्पेथ (सी०), उब्बेथ (स्या०), अच्चेथ (पी०)], इच्चस्स मनुसासति ॥
३८. “तायाहं [तस्साहं (सी० पी०)] फरुसं सुत्वा, वाचायो समुदीरिता ।
अमूगो मूगवण्णेन, अपक्खो पक्खसम्मतो ।
सके मुत्तकरीसस्मिं, अच्छाहं सम्परिप्लुतो ॥
३९. “कसिरज्ज परित्तज्ज, तज्ज दुक्खेन संयुतं ।
कोमं [को तं (सी० पी०)] जीवितमागम्म, वेरं कयिराथ केनचि ॥
४०. “पज्जाय च अलाभेन, धम्मस्स च अदस्सना ।
कोमं [को तं (सी० पी०)] जीवितमागम्म, वेरं कयिराथ केनचि ॥
४१. “अपि अतरमानानं, फलासाव समिज्झति ।
विपक्कब्रह्मचरियोस्मि, एवं जानाहि सारथि ॥
४२. “अपि अतरमानानं, सम्मदत्थो विपच्चति ।
विपक्कब्रह्मचरियोस्मि, निक्खन्तो अकुतोभयो” ॥

४३. “अहमि पब्बजिस्सामि, राजपुत्त तवन्तिके ।
अव्हायस्सु [अव्हयस्सु (सी० पी०)] मं भदन्ते, पब्बज्जा मम रुच्चति” ॥
४४. “रथं निय्यादयित्वान, अनणो एहि सारथि ।
अनणस्स हि पब्बज्जा, एतं इसीहि वणितं” ॥
४५. “यदेव त्याहं वचनं, अकरं भदमत्थु ते ।
तदेव मे त्वं वचनं, याचितो कत्तुमरहसि ॥
४६. “इधेव ताव अच्छस्सु, याव राजानमानये ।
अप्पेव ते पिता दिस्वा, पतीतो सुमनो सिया” ॥
४७. “करोमि तेतं वचनं, यं मं भणसि सारथि ।
अहमि दडुकामोस्मि, पितरं मे इधागतं ॥
४८. “एहि सम्म निवत्तस्सु, कुसलं वज्जासि जातिनं ।
मातरं पितरं मय्हं, वुत्तो वज्जासि वन्दनं” ॥
४९. तस्स पादे गहेत्वान, कत्वा च नं पदक्खिणं ।
सारथि रथमारुह, राजद्वारं उपागमि ॥
५०. “सुज्जं माता रथं दिस्वा, एकं सारथिमागतं ।
अस्सुपुण्णेहि नेत्तेहि, रोदन्ती नं उदिक्खति ॥
५१. “अयं सो सारथि एति, निहन्त्वा मम अत्रजं ।
निहतो नून मे पुत्तो, पथब्बा भूमिवड्डनो ॥
५२. “अमिन्ता नून नन्दन्ति, पतीता नून वेरिनो ।
आगतं सारथिं दिस्वा, निहन्त्वा मम अत्रजं ॥
५३. “सुज्जं माता रथं दिस्वा, एकं सारथिमागतं ।
अस्सुपुण्णेहि नेत्तेहि, रोदन्ती परिपुच्छि नं [रोदन्ती परिपुच्छति (सी० पी०), रोदन्ती नं परिपुच्छति (स्या०)] ॥
५४. “किन्नु मूगो किं नु पक्खो, किन्नु सो विलपी तदा ।
निहज्जमानो भूमिया, तं मे अक्खाहि सारथि ॥
५५. “कथं हत्थेहि पादेहि, मूगपक्खो विवज्जयि ।
निहज्जमानो भूमिया, तं मे अक्खाहि पुच्छितो” ॥

५६. “अक्खेय्यं [अक्खिस्सं (सी० पी०)] ते अहं अय्ये, दज्जासि अभयं मम ।
यं मे सुतं वा दिट्ठं वा, राजपुत्तस्स सन्तिके” ॥
५७. “अभयं सम्म ते दम्मि, अभीतो भण सारथि ।
यं ते सुतं वा दिट्ठं वा, राजपुत्तस्स सन्तिके” ॥
५८. “न सो मूगो न सो पक्खो, विसट्ठवचनो च सो ।
रज्जस्स किर सो भीतो, अकरा [अकरी (सी० पी०)] आलये बहू ॥
५९. “पुरिमं सरति सो जातिं, यत्थ रज्जमकारयि ।
कारयित्वा तहिं रज्जं, पापत्थ निरयं भुसं ॥
६०. “वीसतिज्जेव वस्सानि, तहिं रज्जमकारयि ।
असीतिवस्ससहस्सानि, निरयम्हि अपच्चि सो ॥
६१. “तस्स रज्जस्स सो भीतो, मा मं रज्जाभिसेचयुं ।
तस्मा पितु च मातुच्च, सन्तिके न भणी तदा ॥
६२. “अङ्गपच्चङ्गसम्पन्नो, आरोहपरिणाहवा ।
विसट्ठवचनो पज्जो, मग्गे सग्गस्स तिट्ठति ॥
६३. “सचे त्वं दट्ठुकामासि, राजपुत्तं [राजपुत्ति (सी०)] तवव्रजं ।
एहि तं पापयिस्सामि, यत्थ सम्मति तेमियो” ॥
६४. “योजयन्तु रथे अस्से, कच्छं नागान [नागानि (स्या० क०)] बन्धथ ।
उदीरयन्तु सङ्खपणवा, वादन्तु [वादन्तु (सी०), नदन्तु (स्या० क०), वदतं (पी०)] एकपोक्खरा ॥
६५. “वादन्तु [नदन्तु (सी० स्या० पी०)] भेरी सन्नद्धा, वगू वादन्तु दुन्दुभी ।
नेगमा च मं अन्वेन्तु, गच्छं पुत्तनिवेदको [निवादको (स्या० क०)] ॥
६६. “ओरोधा च कुमारा च, वेसियाना च ब्राह्मणा ।
खिप्पं यानानि योजेन्तु, गच्छं पुत्तनिवेदको [निवादको (स्या० क०)] ॥
६७. “हत्थारोहा अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका ।
खिप्पं यानानि योजेन्तु, गच्छं पुत्तनिवेदको [निवादको (स्या० क०)] ॥
६८. “समागता जानपदा, नेगमा च समागता ।
खिप्पं यानानि योजेन्तु, गच्छं पुत्तनिवेदको” [निवादको (स्या० क०)] ॥

६९. “अस्से च सारथी युत्ते, सिन्धवे सीघवाहने ।
राजद्वारं उपागच्छुं, युत्ता देव इमे हया” ॥
७०. “थूला जवेन हायन्ति, किंसा हायन्ति थामुना ।
किंसे थूले विवज्जेत्वा, संसद्धा योजिता हया” ॥
७१. “ततो राजा तरमानो, युत्तमारुह सन्दनं ।
इत्थागारं अज्झभासि [अभासथ (क०)], सब्बाव अनुयाथ मं ॥
७२. “वालबीजनिमुण्हीसं, खगं छत्तञ्च पण्डरं ।
उपाधि रथमारुह [उपादिरथमारुह (सी०), उपाधी रथमारुह (स्या०)], सुवण्णेहि अलङ्कता ॥
७३. “ततो स [च (सी० स्या० पी०)] राजा पायासि, पुरक्खत्त्वान सारथिं ।
खिप्पमेव उपागच्छि, यत्थ सम्मति तेमियो ॥
७४. “तञ्च दिस्वान आयन्तं, जलन्तमिव तेजसा ।
खत्तसङ्घपरिव्यूळहं [परिव्यूळहं (सी०)], तेमियो एतदब्रवि” ॥
७५. “कच्चि नु तात कुसलं, कच्चि तात अनामयं ।
सब्बा च [कच्चिन्नु (सी० पी०)] राजकञ्जायो, अरोगा मय्ह मातरो” ॥
७६. “कुसलञ्चेव मे पुत्त, अथो पुत्त अनामयं ।
सब्बा च राजकञ्जायो, अरोगा तुय्ह मातरो” ॥
७७. “कच्चि अमज्जपो [कच्चिस्स’मज्जपो (सी० पी०)] तात, कच्चि ते सुरमप्पियं ।
कच्चि सच्चे च धम्मे च, दाने ते रमते मनो” ॥
७८. “अमज्जपो अहं पुत्त, अथो मे सुरमप्पियं ।
अथो सच्चे च धम्मे च, दाने मे रमते मनो” ॥
७९. “कच्चि अरोगं योग्गं ते, कच्चि वहति वाहनं ।
कच्चि ते ब्याधयो नत्थि, सरीरस्सुपतापना” ॥
८०. “अथो अरोगं योग्गं मे, अथो वहति वाहनं ।
अथो मे ब्याधयो नत्थि, सरीरस्सुपतापना” [सरीरस्सुपतापिया (स्या० क०)] ॥
८१. “कच्चि अन्ता च ते फीता, मज्झे च बहला तव ।
कोट्ठागारञ्च कोसञ्च, कच्चि ते पटिसन्थतं” [पटिसण्ठितं (स्या० क०)] ॥

८२. “अथो अन्ता च मे फीता, मज्झे च बहला मम ।
कोट्टागारञ्च कोसञ्च, सब्बं मे पटिसन्थतं” ॥
८३. “स्वागतं ते महाराज, अथो ते अदुरागतं ।
पतिट्ठपेन्तु [पतिट्ठापेन्तु (सी० स्या० पी०)] पल्लङ्कं, यत्थ राजा निसक्कति” ॥
८४. “इधेव ते निसीदस्सु [निसिन्नस्स (सी० स्या० पी०), निसिन्नस्सु (क०)], नियते पण्णसन्थरे ।
एत्तो उदकमादाय, पादे पक्खालयस्सु [पक्खालयन्तु (सी०), पक्खालयन्ति (पी०)] ते” ॥
८५. “इदम्पि पण्णकं मय्हं, रन्धं राज अलोणकं ।
परिभुज्ज महाराज, पाहुनो मेसिधागतो” [आगतो (सी० स्या०)] ॥
८६. “न चाहं [न वाहं (क०)] पण्णं भुज्जामि, न हेतं मय्ह भोजनं ।
सालीनं ओदनं भुज्जे, सुचिं मंसूपसेचनं” ॥
८७. “अच्छेरकं मं पटिभाति, एककम्पि रहोगतं ।
एदिसं भुज्जमानानं, केन वण्णो पसीदति” ॥
८८. “एको राज निपज्जामि, नियते पण्णसन्थरे ।
ताय मे एकसेय्याय, राज वण्णो पसीदति ॥
८९. “न च नेत्तिसबन्धा [नेत्तिसब्बा (सी० पी०)] मे, राजरक्खा उपट्ठिता ।
ताय मे सुखसेय्याय, राज वण्णो पसीदति ॥
९०. “अतीतं नानुसोचामि, नप्पजप्पामिनागतं [नप्पजप्पामं नागतं (सी० स्या० पी०)] ।
पच्चुप्पन्नेन यापेमि, तेन वण्णो पसीदति ॥
९१. “अनागतप्पजप्पाय, अतीतस्सानुसोचना ।
एतेन बाला सुस्सन्ति, नळोव हरितो लुतो” ॥
९२. “हत्थानीकं रथानीकं, अस्से पत्ती च वम्मिनो ।
निवेसनानि रम्मनि, अहं पुत्त ददामि ते ॥
९३. “इत्थागारम्पि ते दम्मि, सब्बालङ्कारभूसितं ।
ता पुत्त पटिपज्जस्सु [तासु पुत्ते पटिपज्ज (क०)], त्वं नो राजा भविस्ससि ॥
९४. “कुसला नच्चगीतस्स, सिक्खिता चातुरित्थियो [चतुरित्थियो (सी० पी०)] ।
कामे तं रमयिस्सन्ति, किं अरज्जे करिस्ससि ॥

९५. “पटिराजूहि ते कज्जा, आनयिस्सं अलङ्कता ।
तासु पुत्ते जनेत्वान, अथ पच्छा पब्बजिस्ससि ॥
९६. “युवा च दहरो चासि [चापि (स्या० क०)], पठमुप्पत्तिको [पठमुप्पत्तितो (सी० पी०)] सुसु ।
रज्जं कारेहि भदन्ते, किं अरज्जे करिस्ससि” ॥
९७. “युवा चरे ब्रह्मचरियं, ब्रह्मचारी युवा सिया ।
दहरस्स हि पब्बज्जा, एतं इसीहि वण्णितं ॥
९८. “युवा चरे ब्रह्मचरियं, ब्रह्मचारी युवा सिया ।
ब्रह्मचरियं चरिस्सामि, नाहं रज्जेन मत्थिको ॥
९९. “पस्सामि वोहं दहरं, अम्म तात वदन्तरं [वदं नरं (सी०)] ।
किच्छालद्धं पियं पुत्तं, अप्पत्त्वाव जरं मतं ॥
१००. “पस्सामि वोहं दहरिं, कुमारिं चारुदस्सनिं ।
नववंसकळीरंव, पलुगं जीवितक्खयं [जीवितक्खये (सी० पी०)] ॥
१०१. “दहरापि हि मिय्यन्ति, नरा च अथ नारियो ।
तत्थ को विस्ससे पोसो, दहरोम्हीति जीविते ॥
१०२. “यस्स रत्या विवसाने, आयु अप्पतरं सिया ।
अप्पोदकेव मच्छानं, किं नु कोमारकं [कोमारतं (क०)] तहिं ॥
१०३. “निच्चमब्भाहतो लोको, निच्चज्ज परिवारितो ।
अमोघासु वजन्तीसु, किं मं रज्जेभिसिज्जसि” [रज्जेन सिज्जसि (सी० पी०)] ॥
१०४. “केन मब्भाहतो लोको, केन च परिवारितो ।
कायो अमोघा गच्छन्ति, तं मे अक्खाहि पुच्छितो” ॥
१०५. “मच्चुनाब्भाहतो लोको, जराय परिवारितो ।
रत्यो अमोघा गच्छन्ति, एवं जानाहि खत्तिय ॥
१०६. “यथापि तन्ते वितते [वितन्ते (स्या० क०)], यं यदेवूपविय्यति [यं यं देवूपविय्यति (सी० पी०)] ।
अप्पकं होति वेतब्बं, एवं मच्चान जीवितं ॥
१०७. “यथा वारिवहो पूरो, गच्छं नुपनिवत्तति [न परिवत्तति (स्या०), नुपरिवत्तति (क०)] ।
एवमायु मनुस्सानं, गच्छं नुपनिवत्तति ॥

१०८. “यथा वारिवहो पूरो, वहे रुक्खेपकूलजे ।
एवं जरामरणेन, वुहन्ते सब्बपाणिनो” ॥

१०९. “हत्थानीकं रथानीकं, अस्से पत्ती च वम्मिनो ।
निवेसनानि रम्मामि, अहं पुत्त ददामि ते ॥

११०. “इत्थागारम्पि ते दम्मि, सब्बालङ्कारभूसितं ।
ता पुत्त पटिपज्जस्सु, त्वं नो राजा भविस्ससि ॥

१११. “कुसला नच्चगीतस्स, सिक्खिता चातुरित्थियो ।
कामे तं रमयिस्सन्ति, किं अरज्जे करिस्ससि ॥

११२. “पटिराजूहि ते कज्जा, आनयिस्सं अलङ्कता ।
तासु पुत्ते जनेत्वान, अथ पच्छा पब्बजिस्ससि ॥

११३. “युवा च दहरो चासि, पठमुप्पत्तिको सुसु ।
रज्जं कारेहि भदन्ते, किं अरज्जे करिस्ससि ॥

११४. “कोट्टागारज्ज कोसज्ज, वाहनानि बलानि च ।
निवेसनानि रम्मामि, अहं पुत्त ददामि ते ॥

११५. “गोमण्डलपरिव्यूहो, दासिसङ्घपुरक्खतो ।
रज्जं कारेहि भदन्ते, किं अरज्जे करिस्ससि” ॥

११६. “किं धनेन यं खीयेथ [किं धनेन यं जीयेथ (सी०), किं मं धनेन कीयेथ (स्या० क०)], किं भरियाय मरिस्सति ।
किं योब्बनेन जिण्णेन [चिण्णेन (सी० पी०), वण्णेन (क०)], यं जरायाभिभुय्यति [यं जरा अभिहेस्सति (सी० पी०)] ॥

११७. “तत्थ का नन्दि का खिड्डा, का रति का धनेसना ।
किं मे पुत्तेहि दारेहि, राज मुत्तोस्मि बन्धना ॥

११८. “योहं [सोहं (सी० पी०)] एवं पजानामि, मच्चु मे नप्पमज्जति ।
अन्तकेनाधिपन्नस्स, का रती का धनेसना ॥

११९. “फलानमिव पक्कानं, निच्चं पतनतो भयं ।
एवं जातान मच्चानं, निच्चं मरणतो भयं ॥

१२०. “सायमेके न दिस्सन्ति, पातो दिट्ठा बहू जना ।

पातो एके न दिस्सन्ति, सायं दिट्ठा बहू जना ॥

१२१. “अज्जेव किच्चं आतप्पं, को जज्जा मरणं सुवे ।
न हि नो सङ्करं [सङ्करं (सी० पी०) म० नि० ३.२७२] तेन, महासेनेन मच्चुना ॥

१२२. “चोरा धनस्स पत्थेन्ति, राजमुत्तोस्मि बन्धना ।
एहि राज निवत्तस्सु, नाहं रज्जेन मत्थिको”ति ॥

मूगपक्खजातकं पठमं ।

५३९. महाजनकजातकं (२)

१२३. “कोयं मज्झे समुद्दस्मिं, अपस्सं तीरमायुहे ।
कं [किं (स्या० क०)] त्वं अत्थवसं जत्वा, एवं वायमसे भुसं” ॥

१२४. “निसम्म वत्तं लोकस्स, वायामस्स च देवते ।
तस्मा मज्झे समुद्दस्मिं, अपस्सं तीरमायुहे” ॥

१२५. “गम्भीरे अप्पमेय्यस्मिं, तीरं यस्स न दिस्सति ।
मोघो ते पुरिसवायामो, अप्पत्वाव मरिस्ससि” ॥

१२६. “अनणो जातिनं होति, देवानं पितुनञ्च [पितुनो च (सी० पी०)] सो ।
करं पुरिसकिच्चानि, न च पच्छानुतप्पति” ॥

१२७. “अपारण्यं यं कम्मं, अफलं किलमथुद्वयं ।
तत्थ को वायमेनत्थो, मच्चु यस्साभिनिप्पतं” [यस्साभिनिप्पतं (स्या०)] ॥

१२८. “अपारण्यमच्चन्तं, यो विदित्वान देवते ।
न रक्खे अत्तनो पाणं, जज्जा सो यदि हापये ॥

१२९. “अधिप्पायफलं एके, अस्मिं लोकस्मि देवते ।
पयोजयन्ति कम्मनि, तानि इज्झन्ति वा न वा ॥

१३०. “सन्दिट्ठिकं कम्मफलं, ननु पस्ससि देवते ।
सन्ना अज्जे तरामहं, तज्ज पस्सामि सन्तिके ॥

१३१. “सो अहं वायमिस्सामि, यथासत्ति यथाबलं ।
गच्छं पारं समुद्दस्स, कस्सं [कासं (सी० पी०)] पुरिसकारियं” ॥

१३२. “यो त्वं एवं गते ओघे, अप्पमेय्ये महण्णवे ।
धम्मवायामसम्पन्नो, कम्मुना नावसीदसि ।
सो त्वं तत्थेव गच्छाहि, यत्थ ते निरतो मनो” ॥

१३३. “आसीसेथेव [आसिंसेथेव (सी० स्या० पी०)] पुरिसो, न निब्बिन्देय्य पण्डितो ।
पस्सामि वोहं अत्तानं, यथा इच्छिं तथा अहु ॥

१३४. “आसीसेथेव पुरिसो, न निब्बिन्देय्य पण्डितो ।
पस्सामि वोहं अत्तानं, उदका थलमुब्भतं ॥

१३५. “वायमेथेव पुरिसो, न निब्बिन्देय्य पण्डितो ।
पस्सामि वोहं अत्तानं, यथा इच्छिं तथा अहु ॥

१३६. “वायमेथेव पुरिसो, न निब्बिन्देय्य पण्डितो ।
पस्सामि वोहं अत्तानं, उदका थलमुब्भतं ॥

१३७. “दुक्खूपनीतोपि नरो सपज्जो, आसं न छिन्देय्य सुखागमाय ।
बहू हि फस्सा अहिता हिता च, अवितक्किता मच्चुमुपब्बजन्ति [मच्चुमुप्पज्जन्ति (स्या०)] ॥

१३८. “अचिन्तितम्पि भवति, चिन्तितम्पि विनस्सति ।
न हि चिन्तामया भोगा, इत्थिया पुरिसस्स वा” ॥

१३९. “अपोराणं [अपुराणं (सी० पी०)] वत भो राजा, सब्बभुम्मो दिसम्पति ।
नाज्ज नच्चे [न च नच्चे (क०)] निसामेति, न गीते कुरुते मनो ॥

१४०. “न मिगे [मगे (क०)] नपि उय्याने, नपि हंसे उदिक्खति ।
मूगोव तुण्हिमासीनो, न अत्थमनुसासति” ॥

१४१. “सुखकामा रहोसीला, वधबन्धा उपारता [उपारुता (स्या० क०)] ।
कस्स [केसं (सी० पी०)] नु अज्ज आरामे, दहरा वुद्धा च अच्छरे ॥

१४२. “अतिक्कन्तवनथा धीरा, नमो तेसं महेसिनं ।
ये उस्सुकम्हि लोकम्हि, विहरन्ति मनुस्सुका ॥

१४३. “ते छेत्वा मच्चुनो जालं, ततं [तन्तं (सी० स्या० पी०), तं तं (क०)] मायाविनो दळं ।
छिन्नालयत्ता [सन्तालयन्ता (स्या० क०)] गच्छन्ति, को तेसं गतिमापये” [नेसं गति पापये (क०)] ॥

१४४. “कदाहं मिथिलं [मिथिलं (क०)] फीतं, विभत्तं भागसो मितं ।

पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु [कदास्सु (सी० पी०), कदासु (स्या०)] भविस्सति ॥

१४५: “कदाहं मिथिलं फीतं, विसालं सब्बतोपभं ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१४६: “कदाहं मिथिलं फीतं, बहुपाकारतोरणं ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१४७: “कदाहं मिथिलं फीतं, दळ्हमट्टालकोट्टुकं ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१४८: “कदाहं मिथिलं फीतं, सुविभत्तं महापथं ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१४९: “कदाहं मिथिलं फीतं, सुविभत्तन्तरापणं ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१५०: “कदाहं मिथिलं फीतं, गवस्सरथपीळितं ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१५१: “कदाहं मिथिलं फीतं, आरामवनमालिनिं ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१५२: “कदाहं मिथिलं फीतं, उय्यानवनमालिनिं ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१५३: “कदाहं मिथिलं फीतं, पासादवनमालिनिं ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१५४: “कदाहं मिथिलं फीतं, तिपुरं राजबन्धुनिं ।
मापितं सोमनस्सेन, वेदेहेन यसस्सिना ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१५५: “कदाहं वेदेहे फीते, निचिते धम्मरक्खिते ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१५६: “कदाहं वेदेहे फीते, अजेय्ये धम्मरक्खिते ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१५७. “कदाहं अन्तेपुरं [कदा अन्तेपुरं (सी० पी०)] रम्मं, विभत्तं भागसो मितं ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१५८. “कदाहं अन्तेपुरं रम्मं, सुधामत्तिकलेपनं ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१५९. “कदाहं अन्तेपुरं रम्मं, सुचिगन्धं मनोरमं ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१६०. “कदाहं कूटागारे च, विभत्ते भागसो मिते ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१६१. “कदाहं कूटागारे च, सुधामत्तिकलेपने ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१६२. “कदाहं कूटागारे च, सुचिगन्धे मनोरमे ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१६३. “कदाहं कूटागारे च, लित्ते चन्दनफोसिते ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१६४. “कदाहं सोण्णपल्लङ्के [सुवण्णपल्लङ्के (सी० स्या० पी०)], गोणके चित्तसन्थते ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१६५. [अयं गाथा सी० पी० पोत्थकेसु न दिस्सति] “कदाहं मणिपल्लङ्के, गोणके चित्तसन्थते ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति [अयं गाथा सी० पी० पोत्थकेसु न दिस्सति] ॥

१६६. “कदाहं कप्पासकोसेय्यं, खोमकोटुम्बरानि च ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१६७. “कदाहं पोक्खरणी रम्मा, चक्कवाकपकूजिता [चक्कवाकूपकूजिता (सी० पी०)] ।
मन्दालकेहि सञ्छन्ना, पदुमुप्पलकेहि च ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१६८. “कदाहं हत्थिगुम्बे च, सब्बालङ्कारभूसिते ।
सुवण्णकच्छे मातङ्गे, हेमकप्पनवाससे ॥

१६९. “आरूळहे गामणीयेहि, तोमरङ्कुसपाणिभि ।

पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१७०. “कदाहं अस्सगुम्बे च, सब्बालङ्कारभूसिते ।
आजानीयेव जातिया, सिन्धवे सीघवाहने ॥

१७१. “आरूळहे गामणीयेहि, इल्लियाचापधारिभि ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१७२. “कदाहं रथसेनियो, सन्नद्धे उस्सितद्धजे ।
दीपे अथोपि वेय्यग्घे, सब्बालङ्कारभूसिते ॥

१७३. “आरूळहे गामणीयेहि, चापहत्थेहि वम्मिभि ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१७४. “कदाहं सोवण्णरथे, सन्नद्धे उस्सितद्धजे ।
दीपे अथोपि वेय्यग्घे, सब्बालङ्कारभूसिते ॥

१७५. “आरूळहे गामणीयेहि, चापहत्थेहि वम्मिभि ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१७६. “कदाहं सज्झुरथे च, सन्नद्धे उस्सितद्धजे ।
दीपे अथोपि वेय्यग्घे, सब्बालङ्कारभूसिते ॥

१७७. “आरूळहे गामणीयेहि, चापहत्थेहि वम्मिभि ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१७८. “कदाहं अस्सरथे च, सन्नद्धे उस्सितद्धजे ।
दीपे अथोपि वेय्यग्घे, सब्बालङ्कारभूसिते ॥

१७९. “आरूळहे गामणीयेहि, चापहत्थेहि वम्मिभि ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१८०. “कदाहं ओट्ठुरथे च, सन्नद्धे उस्सितद्धजे ।
दीपे अथोपि वेय्यग्घे, सब्बालङ्कारभूसिते ॥

१८१. “आरूळहे गामणीयेहि, चापहत्थेहि वम्मिभि ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१८२. “कदाहं गोणरथे च, सन्नद्धे उस्सितद्धजे ।
दीपे अथोपि वेय्यग्घे, सब्बालङ्कारभूसिते ॥

१८३. “आरूळहे गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१८४. “कदाहं अजरथे च, सन्नद्धे उस्सितद्धजे ।
दीपे अथोपि वेय्यग्घे, सब्बालङ्कारभूसिते ॥

१८५. “आरूळहे गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१८६. “कदाहं मेण्डरथे च, सन्नद्धे उस्सितद्धजे ।
दीपे अथोपि वेय्यग्घे, सब्बालङ्कारभूसिते ॥

१८७. “आरूळहे गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१८८. “कदाहं मिगरथे च, सन्नद्धे उस्सितद्धजे ।
दीपे अथोपि वेय्यग्घे, सब्बालङ्कारभूसिते ॥

१८९. “आरूळहे गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१९०. “कदाहं हत्थारोहे च, सब्बालङ्कारभूसिते ।
नीलवम्मधरे सूरे, तोमरङ्कुसपाणिने [पाणिनो (स्या० क०)] ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१९१. “कदाहं अस्सारोहे च, सब्बालङ्कारभूसिते ।
नीलवम्मधरे सूरे, इल्लियाचापधारिने [धारिनो (स्या० क०)] ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१९२. “कदाहं रथारोहे च, सब्बालङ्कारभूसिते ।
नीलवम्मधरे सूरे, चापहत्ये कलापिने [कलापिनो (स्या० क०)] ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१९३. [अयं गाथा सी० पी० पोत्थकेसु न दिस्सति] “कदाहं धनुग्गहे च, सब्बालङ्कारभूसिते ।
नीलवम्मधरे सूरे, चापहत्ये कलापिने ।

पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति [अयं गाथा सी० पी० पोत्थकेसु न दिस्सति] ॥

१९४. “कदाहं राजपुत्ते च, सब्बालङ्कारभूसिते ।
चित्रवम्मधरे सूरे, कञ्चनावेळधारिने ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१९५. “कदाहं अरियगणे च, वतवन्ते [वत्थवन्ते (सी० स्या० पी०)] अलङ्कते ।
हरिचन्दनलित्तङ्गे, कासिकुत्तमधारिने ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१९६. [अयं गाथा सी० पी० पोत्थकेसु न दिस्सति] “कदाहं अमच्चगणे च, सब्बालङ्कारभूसिते ।
पीतवम्मधरे सूरे, पुरतो गच्छमालिने [गच्छमालिनो (स्या० क०)] ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति [अयं गाथा सी० पी० पोत्थकेसु न दिस्सति] ॥

१९७. “कदाहं [कदा (सी० पी०)] सत्तसता भरिया, सब्बालङ्कारभूसिता ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१९८. “कदाहं [कदा (सी० पी०)] सत्तसता भरिया, सुसज्जा तनुमज्झिमा ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

१९९. “कदाहं [कदा (सी० पी०)] सत्तसता भरिया, अस्सवा पियभाणिनी ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२००. “कदाहं [कदा (सी० पी०)] सतपलं कंसं, सोवण्णं सतराजिकं ।
पहाय पब्बजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२०१. “कदास्सु मं हत्थिगुम्बा, सब्बालङ्कारभूसिता ।
सुवण्णकच्छा मातङ्गा, हेमकप्पनवाससा ॥

२०२. “आरूळ्हा गामणीयेहि, तोमरङ्कुसपाणिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२०३. “कदास्सु मं अस्सगुम्बा, सब्बालङ्कारभूसिता ।
आजानीयाव जातिया, सिन्धवा सीघवाहना ॥

२०४. “आरूळ्हा गामणीयेहि, इल्लियाचापधारिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२०५. “कदास्सु मं रथसेनी, सन्नद्धा उस्सितद्धजा ।
दीपा अथोपि वेय्यग्घा, सब्बालङ्कारभूसिता ॥

२०६. “आरूळ्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२०७. “कदास्सु मं सोण्णरथा [सोवण्णरथा (पी० क०)], सन्नद्धा उस्सितद्धजा ।
दीपा अथोपि वेय्यग्घा, सब्बालङ्कारभूसिता ॥

२०८. “आरूळ्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२०९. “कदास्सु मं सज्झुरथा, सन्नद्धा उस्सितद्धजा ।
दीपा अथोपि वेय्यग्घा, सब्बालङ्कारभूसिता ॥

२१०. “आरूळ्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२११. “कदास्सु मं अस्सरथा, सन्नद्धा उस्सितद्धजा ।
दीपा अथोपि वेय्यग्घा, सब्बालङ्कारभूसिता ॥

२१२. “आरूळ्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२१३. “कदास्सु मं ओट्ठरथा, सन्नद्धा उस्सितद्धजा ।
दीपा अथोपि वेय्यग्घा, सब्बालङ्कारभूसिता ॥

२१४. “आरूळ्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२१५. “कदास्सु मं गोणरथा, सन्नद्धा उस्सितद्धजा ।
दीपा अथोपि वेय्यग्घा, सब्बालङ्कारभूसिता ॥

२१६. “आरूळ्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२१७. “कदास्सु मं अजरथा, सन्नद्धा उस्सितद्धजा ।
दीपा अथोपि वेय्यग्घा, सब्बालङ्कारभूसिता ॥

२१८. “आरूळहा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२१९. “कदास्सु मं मेण्डरथा, सन्नद्धा उस्सितद्धजा ।
दीपा अथोपि वेय्यग्घा, सब्बालङ्कारभूसिता ॥
२२०. “आरूळहा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२२१. “कदास्सु मं मिगरथा, सन्नद्धा उस्सितद्धजा ।
दीपा अथोपि वेय्यग्घा, सब्बालङ्कारभूसिता ॥
२२२. “आरूळहा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२२३. “कदास्सु मं हत्थारोहा, सब्बालङ्कारभूसिता ।
नीलवम्मधरा सूरा, तोमरङ्कुसपाणिनो ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२२४. “कदास्सु मं अस्सारोहा, सब्बालङ्कारभूसिता ।
नीलवम्मधरा सूरा, इल्लियाचापधारिनो ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२२५. “कदास्सु मं रथारोहा, सब्बालङ्कारभूसिता ।
नीलवम्मधरा सूरा, चापहत्या कलापिनो ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२२६. “कदास्सु मं धनुग्गहा, सब्बालङ्कारभूसिता ।
नीलवम्मधरा सूरा, चापहत्या कलापिनो ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२२७. “कदास्सु मं राजपुत्ता, सब्बालङ्कारभूसिता ।
चित्रवम्मधरा सूरा, कञ्चनावेळधारिनो ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२२८. “कदास्सु मं अरियगणा, वतवन्ता अलङ्कता ।
हरिचन्दनलित्तङ्गा, कासिकुत्तमधारिनो ।

यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२२९. “कदास्सु मं अमच्चगणा, सब्बालङ्कारभूसिता ।
पीतवम्मधरा सूरा, पुरतो गच्छमालिनो [गच्छमालिनी (स्या० क०)] ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२३०. “कदास्सु मं सत्तसता भरिया, सब्बालङ्कारभूसिता ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२३१. “कदास्सु मं सत्तसता भरिया, सुसञ्जा तनुमज्झिमा ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२३२. “कदास्सु मं सत्तसता भरिया, अस्सवा पियभाणिनी ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२३३. “कदाहं पत्तं गहेत्वान, मुण्डो सङ्घाटिपारुतो ।
पिण्डिकाय चरिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२३४. “कदाहं पंसुकूलानं, उज्झितानं [उज्झिटानं (क०)] महापथे ।
सङ्घाटिं धारयिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२३५. “कदाहं सत्ताहसम्मये [सत्ताहं मेये (सी० स्या०)], ओवद्धो अल्लचीवरो ।
पिण्डिकाय चरिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२३६. “कदाहं सब्बत्थ गन्त्वा [सब्बहं ठानं (सी०), सब्बण्हं गन्त्वा (स्या०), सब्बाहं ठानं (पी०), सब्बट्ठानं (क०)],
रुक्खा रुक्खं वना वनं ।
अनपेक्खो गमिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२३७. “कदाहं गिरिदुग्गेषु, पहीनभयभेरवो ।
अदुतियो गमिस्सामि [विहरिस्सामि (सी० पी०)], तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२३८. “कदाहं वीणं वरुज्जको [वीणरुज्जको (स्या०), वीणं विरुज्जको (क०)], सत्ततन्तिं मनोरमं ।
चित्तं उजुं करिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२३९. “कदाहं रथकारोव, परिकन्तं उपाहनं ।
कामसञ्जोजने छेच्छं [छेत्वा (क०)], ये दिब्बे ये च मानुसे” ॥

२४०. “ता च सत्तसता भरिया, सब्बालङ्कारभूसिता ।

बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, कस्मा नो विजहिस्ससि ॥

२४१:“ता च सत्तसता भरिया, सुसज्जा तनुमज्झिमा ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, कस्मा नो विजहिस्ससि ॥

२४२:“ता च सत्तसता भरिया, अस्सवा पियभाणिनी ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, कस्मा नो विजहिस्ससि ॥

२४३:“ता च सत्तसता भरिया, सब्बालङ्कारभूसिता ।
हित्वा सम्पद्दवी [सम्पद्दयी (सी०)] राजा, पब्बज्जाय पुरक्खतो ॥

२४४:“ता च सत्तसता भरिया, सुसज्जा तनुमज्झिमा ।
हित्वा सम्पद्दवी राजा, पब्बज्जाय पुरक्खतो ॥

२४५:“ता च सत्तसता भरिया, अस्सवा पियभाणिनी ।
हित्वा सम्पद्दवी राजा, पब्बज्जाय पुरक्खतो” ॥

२४६:“हित्वा सतपलं कंसं, सोवण्णं सतराजिकं ।
अग्गही मत्तिकं पत्तं, तं दुतियाभिसेचनं” ॥

२४७:“भेस्मा [वेस्मा (सी०), भिंसा (पी०), भीसा (क०)] अगिसमा जाला, कोसा ड्हन्ति भागसो ।
रजतं जातरूपञ्च, मुत्ता वेळुरिया बहू ॥

२४८:“मणयो सङ्खमुत्ता च, वत्थिकं हरिचन्दनं ।
अजिनं दण्डभण्डञ्च, लोहं काळायसं बहू ।
एहि राज निवत्तस्सु, मा तेतं विनसा धनं” [विनस्सा धनं (स्या० क०)] ॥

२४९:“सुसुखं वत जीवाम, येसं नो नत्थि किञ्चनं ।
मिथिलाय दय्हमानाय, न मे किञ्चि अदय्हथ” ॥

२५०:“अटवियो समुप्पन्ना, रट्ठं विद्धंसयन्ति तं ।
एहि राज निवत्तस्सु, मा रट्ठं विनसा इदं” ॥

२५१:“सुसुखं वत जीवाम, येसं नो नत्थि किञ्चनं ।
रट्ठे विलुम्पमानम्हि, न [मा (क०)] मे किञ्चि अहीरथ ॥

२५२:“सुसुखं वत जीवाम, येसं नो नत्थि किञ्चनं ।
पीतिभक्खा भविस्साम, देवा आभस्सरा यथा” ॥

२५३: “किम्हेसो महतो घोसो, का नु गामेव कीळिया [गामे किलीलिया (सी०)] ।

समण तेव [समणज्जेव (सी० पी०), समणत्वेव (स्या०)] पुच्छाम, कत्थेसो अभिसटो जनो” ॥

२५४: “ममं ओहाय गच्छन्तं, एत्थेसो अभिसटो जनो ।

सीमातिक्कमनं यन्तं, मुनिमोनस्स पत्तिया ।

मिस्सं नन्दीहि गच्छन्तं, किं जानमनुपुच्छसि” ॥

२५५: “मास्सु तिण्णो अमज्जित्थ [अमज्जित्थो (सी० स्या० पी०)], सरीरं धारयं इमं ।

अतीरणेय्य यमिदं [अतीरणेय्यमिदं कम्मं (सी० स्या० पी०)], बहू हि परिपन्थयो” ॥

२५६: “को नु मे परिपन्थस्स, ममं एवंविहारिनो ।

यो नेव दिट्ठे नादिट्ठे, कामानमभिपत्थये” ॥

२५७: “निद्धा तन्दी विजम्भिता, अरती भत्तसम्मदो ।

आवसन्ति सरीरट्ठा, बहू हि परिपन्थयो” ॥

२५८: “कल्याणं वत मं भवं, ब्राह्मण मनुसासति [मनुसाससि (सी०)] ।

ब्राह्मण तेव [ब्राह्मणज्जेव (सी०)] पुच्छामि, को नु त्वमसि मारिस” ॥

२५९: “नारदो इति मे नामं [नामेन (स्या० क०)], कस्सपो इति मं विदू ।

भोतो सकासमागच्छिं, साधु सब्धि समागमो ॥

२६०: “तस्स ते सब्बो आनन्दो, विहारो उपवत्ततु ।

यं ऊनं [यदूनं (सी० स्या० पी०)] तं परिपूरेहि, खन्तिया उपसमेन च ॥

२६१: “पसारय सन्नतज्ज, उन्नतज्ज पसारय [पहारय (स्या० पी० क०)] ।

कम्मं विज्जज्ज धम्मज्ज, सक्कत्वान परिब्बज” ॥

२६२: “बहू हत्थी च अस्से च, नगरे जनपदानि च ।

हित्वा जनक पब्बजितो, कपाले [कपल्ले (सी० पी०)] रतिमज्झगा ॥

२६३: “कच्चि नु ते जानपदा, मित्तामच्चा च जातका ।

दुब्भिमकंसु जनक, कस्मा ते तं अरुच्चथ” ॥

२६४: “न मिगाजिन जातुच्छे [जातुच्च (सी० पी०)], अहं कज्जि कुदाचनं ।

अधम्मेन जिने जातिं, न चापि जातयो ममं ॥

२६५: “दिस्वान लोकवत्तन्तं, खज्जन्तं कद्दमीकतं ।

हज्जरे बज्जरे चेत्थ, यत्थ सन्नो [सत्तो (सी०)] पृथुज्जनो ।

एताहं उपमं कत्वा, भिक्खकोस्मि मिगाजिन” ॥

२६६: “को नु ते भगवा सत्था, कस्सेतं वचनं सुचि ।
न हि कप्पं वा विज्जं वा, पच्चक्खाय रथेसभ ।

समणं आहु वत्तन्तं, यथा दुक्खस्सतिक्कमो” ॥

२६७: “न मिगाजिन जातुच्छे, अहं कज्जि कुदाचनं ।
समणं ब्राह्मणं वापि, सक्कत्वा अनुपाविसिं” ॥

२६८: “महता चानुभावेन, गच्छन्तो सिरिया जलं ।
गीयमानेसु गीतेसु, वज्जमानेसु वग्गुसु ॥

२६९: “तूरियताळसङ्कुट्ठे [तूरियताळितसङ्कुट्ठे (सी० पी०)], सम्मतालसमाहिते ।
स मिगाजिन मदक्खिं, फलिं [फलं (सी० पी० क०)] अम्बं तिरोच्छदं ।
हज्जमानं [तुज्जमानं (सी०), तुदमानं (स्या०), तदमानं (पी०), हतमानं (क०)] मनुस्सेहि, फलकामेहि जन्तुभि ॥

२७०: “सो खोहं तं सिरिं हित्वा, ओरोहित्वा मिगाजिन ।
मूलं अम्बस्सुपागच्छिं, फलिनो निप्फलस्स च ॥

२७१: “फलिं [फलं (सी० पी० क०)] अम्बं हतं दिस्वा, विद्धंस्तं विनळीकतं ।
अथेकं [अथेतं (सी० पी०)] इतरं अम्बं, नीलोभासं मनोरमं ॥

२७२: “एवमेव नूनम्हेपि [नून अम्हे (सी० पी०)], इस्सरे बहुकण्टके ।
अमित्ता नो वधिस्सन्ति, यथा अम्बो फली हतो ॥

२७३: “अजिनम्हि हज्जते दीपि, नागो दन्तेहि हज्जते ।
धनम्हि धनिनो हन्ति, अनिकेतमसन्थवं ।
फली अम्बो अफलो च, ते सत्थारो उभो मम” ॥

२७४: “सब्बो जनो पब्बाधितो, राजा पब्बजितो इति ।
हत्थारोहा अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका ॥

२७५: “अस्सासयित्वा जनतं, ठपयित्वा पटिच्छदं ।
पुत्तं रज्जे ठपेत्वान, अथ पच्छा पब्बजिस्ससि” ॥

२७६: “चत्ता मया जानपदा, मित्तामच्चा च जातका ।

सन्ति पुत्ता विदेहानं, दीघावु रट्ठवट्ठनो ।
ते रज्जं कारयिस्सन्ति, मिथिलायं पजापति” ॥

२७७: “एहि तं अनुसिक्खामि, यं वाक्यं मम रुच्चति ।
रज्जं तुवं कारयसि [कारयन्ती (सी० स्या० पी०)], पापं दुच्चरितं बहुं ।
कायेन वाचा मनसा, येन गच्छसि [कञ्छिसि (सी० पी०)] दुग्गतिं ॥

२७८: “परदिन्नकेन परनिट्ठितेन, पिण्डेन यापेहि स धीरधम्मो” ॥

२७९: “योपि चतुत्थे भत्तकाले न भुज्जे, अजुट्टमारीव [अजट्टुमारीव (सी०), अज्झुट्टमारिव (स्या०), अजट्टुमारिव (पी०) मज्झिमनिकाये, अङ्गुत्तरनिकाये च पस्सितब्बं] खुदाय मिय्ये ।
न त्वेव पिण्डं लुळितं अनरियं, कुलपुत्तरूपो सप्पुरिसो न सेवे ।
तयिदं न साधु तयिदं न सुट्ठु, सुनखुच्छिट्ठकं जनक भुज्जसे तुवं” ॥

२८०: “न चापि मे सीवल्लि सो अभक्खो, यं होति चत्तं गिहिनो सुनस्स वा ।
ये केचि भोगा इध धम्मलद्धा, सब्बो सो भक्खो अनवयोति [अनवज्जोति (सी० पी०)] वुत्तो” ॥

२८१: “कुमारिके उपसेनिये, निच्चं निग्गळमण्डिते ।
कस्मा ते एको भुजो जनति, एको ते न जनती भुजो” ॥

२८२: “इमस्मिं मे समण हत्थे, पटिमुक्का दुनीवरा [दुनीधुरा (सी० पी०)] ।
सङ्घाता [संघट्टा (स्या० क०)] जायते सद्दो, दुतियस्सेव सा गति ॥

२८३: “इमस्मिं मे समण हत्थे, पटिमुक्को एकनीवरो [एकनीधुरो (सी० पी०)] ।
सो अदुतियो न जनति, मुनिभूतोव तिट्ठति ॥

२८४: “विवादप्पत्तो [विवादमत्तो (पी०)] दुतियो, केनेको विवदिस्सति ।
तस्स ते सग्गकामस्स, एकत्तमुपरोचत्तं” ॥

२८५: “सुणासि सीवल्लि कथा [गाथा (सी० स्या० पी०)], कुमारिया पवेदिता ।
पेसिया [पेस्सिया (सी० पी०)] मं गरहित्थो, दुतियस्सेव सा गति ॥

२८६: “अयं द्वेधापथो भद्दे, अनुचिण्णो पथाविहि ।
तेसं त्वं एकं गण्हाहि, अहमेकं पुनापरं ॥

२८७: “मावच [नेव (सी० पी०), मा च (स्या० क०)] मं त्वं पति मेति, नाहं [माहं (सी० पी०)] भरियाति वा पुन” ।
“इममेव कथयन्ता, थूणं नगरुपागमुं ॥

२८८: “कोट्टके उसुकारस्स, भत्तकाले उपट्ठिते ।

तत्रा च सो उसुकारो, (एकं दण्डं उजुं कतं ।) [() नत्थि बहूसु]
एकञ्च चक्खुं निग्गय्ह, जिम्हमेकेन पेक्खति” ॥

२८९. “एवं नो साधु पस्ससि, उसुकार सुणोहि मे ।
यदेकं चक्खुं निग्गय्ह, जिम्हमेकेन पेक्खसि” ॥

२९०. “द्वीहि समण चक्खूहि, विसालं विय खायति ।
असम्पत्वा परमं [परं (सी० पी०)] लिङ्गं, नुजुभावाय कप्पति ॥

२९१. “एकञ्च चक्खुं निग्गय्ह, जिम्हमेकेन पेक्खतो ।
सम्पत्वा परमं लिङ्गं, उजुभावाय कप्पति ॥

२९२. “विवादप्पत्तो [विवादमत्तो (पी०)] दुतियो, केनेको विवदिस्सति ।
तस्स ते सग्गकामस्स, एकत्तमुपरोचतं” ॥

२९३. “सुणासि सीवल्लि कथा [गाथा (सी० स्या० पी०)], उसुकारेन वेदिता ।
पेसिया मं गरहित्थो, दुतियस्सेव सा गति ॥

२९४. “अयं द्वेधापथो भद्दे, अनुचिण्णो पथाविहि ।
तेसं त्वं एकं गणहाहि, अहमेकं पुनापरं ॥

२९५. “मावच मं त्वं पति मेति, नाहं भरियाति वा पुन” ।
“मुज्जावेसिका पवाळ्हा, एका विहर सीवली”ति ॥

महाजनकजातकं दुतियं ।

५४०. सुवण्णसामजातकं (३)

२९६. “को नु मं उसुना विज्झि, पमत्तं उदहारकं [हारिकं (स्या०), हारियं (क०)] ।
खत्तियो ब्राह्मणो वेस्सो, को मं विद्धा निलीयसि ॥

२९७. “न मे मंसानि खज्जानि, चम्मेनत्थो न विज्जति ।
अथ केन नु वण्णेन, विद्धेय्यं मं अमज्जथ ॥

२९८. “को वा त्वं कस्स वा पुत्तो, कथं जानेमु तं मयं ।
पुट्ठो मे सम्म अक्खाहि, किं मं विद्धा निलीयसि” ॥

२९९. “राजाहमस्मि कासीनं, पीळियक्खोति मं विदू ।

लोभा रट्टं पहित्वान, मिगमेसं चरामहं ॥

३००. “इस्सत्थे चस्मि कुसलो, दळ्ळधम्मोति विस्सुतो ।
नागोपि मे न मुच्चेय्य, आगतो उसुपातनं ॥

३०१. “को वा त्वं कस्स वा पुत्तो [त्वं च कस्स वा पुत्तोसि (सी० पी०)], कथं जानेमु तं मयं ।
पितुनो अत्तनो चापि, नामगोत्तं पवेदय” ॥

३०२. “नेसादपुत्तो भदन्ते, सामो इति मं जातयो ।
आमन्तयिंसु जीवन्तं, स्वज्जेवाहं गतो [स्वाज्जेवङ्गतो (स्या०), स्वज्जेवङ्गते (क०)] सये ॥

३०३. “विद्धोस्मि पुथुसल्लेन, सविसेन यथा मिगो ।
सकम्हि लोहिते राज, पस्स सेमि परिप्लुतो ॥

३०४. “पटिवामगतं [पटिधम्म गतं (सी० पी०)] सल्लं, पस्स धिम्हामि [विहाम्हि (सी० पी०)] लोहितं ।
आतुरो त्यानुपुच्छामि, किं मं विद्धा निलीयसि ॥

३०५. “अजिनम्हि हज्जते दीपि, नागो दन्तेहि हज्जते ।
अथ केन नु वण्णेन, विद्धेय्यं मं अमज्जथ” ॥

३०६. “मिगो उपट्ठितो आसि, आगतो उसुपातनं ।
तं दिस्वा उब्बिजी साम, तेन कोधो ममाविसि” ॥

३०७. “यतो सरामि अत्तानं, यतो पत्तोस्मि विज्जुतं ।
न मं मिगा उत्तसन्ति, अरज्जे सापदानिपि ॥

३०८. “यतो निधिं परिहरिं, यतो पत्तोस्मि योब्बनं ।
न मं मिगा उत्तसन्ति, अरज्जे सापदानिपि ॥

३०९. “भीरू किम्पुरिसा राज, पब्बते गन्धमादने ।
सम्मोदमाना गच्छाम, पब्बतानि वनानि च ॥

३१०. (“न मं मिगा उत्तसन्ति, अरज्जे सापदानिपि ।) [() नत्थि सी० स्या० पी० पोत्थकेसु]
अथ केन नु वण्णेन, उत्रासन्ति मिगा ममं” [उत्रासे सो मिगो ममं (सी० पी०)] ॥

३११. “न तं तस [न तद्वसा (सी० पी०)] मिगो साम, किं ताहं अलिकं भणे ।
कोधलोभाभिभूताहं, उसुं ते तं अवस्सजि [अविस्सजि (स्या०)] ॥

३१२. “कुतो नु साम आगम्म, कस्स वा पहितो तुवं ।
उदहारो नदिं गच्छ, आगतो मिगसम्मत्तं” ॥

३१३. “अन्धा मातापिता मय्हं, ते भरामि ब्रहावने ।
तेसाहं उदकाहारो, आगतो मिगसम्मत्तं ॥

३१४. “अत्थि नेसं उसामत्तं, अथ साहस्स जीवितं ।
उदकस्स अलाभेन, मज्जे अन्धा मरिस्सरे ॥

३१५. “न मे इदं तथा दुक्खं, लब्भा हि पुमुना इदं ।
यच्च अम्मं न पस्सामि, तं मे दुक्खतरं इतो ॥

३१६. “न मे इदं तथा दुक्खं, लब्भा हि पुमुना इदं ।
यच्च तातं न पस्सामि, तं मे दुक्खतरं इतो ॥

३१७. “सा नून कपणा अम्मा, चिररत्ताय रुच्छति [रुच्चति (क०)] ।
अट्ठरत्तेव रत्ते वा, नदीव अवसुच्छति [अवसुस्सति (स्या०)] ॥

३१८. “सो नून कपणो तातो, चिररत्ताय रुच्छति [रुच्चति (क०)] ।
अट्ठरत्तेव रत्ते वा, नदीव अवसुच्छति [अवसुस्सति (स्या०)] ॥

३१९. “उट्ठानपादचरियाय [पारिचरियाय (सी० पी०)], पादसम्बाहनस्स च ।
साम तात विलपन्ता, हिण्डिस्सन्ति ब्रहावने ॥

३२०. “इदम्पि दुतियं सल्लं, कम्पेति हदयं ममं ।
यच्च अन्धे न पस्सामि, मज्जे हिस्सामि [यच्च हेस्सामि (सी० पी०), तं में हिस्सामि (क०)] जीवितं” ॥

३२१. “मा बाळ्हं परिदेवेसि, साम कल्याणदस्सन ।
अहं कम्मकरो हुत्वा, भरिस्सं ते ब्रहावने ॥

३२२. “इस्सत्थे चस्मि कुसलो, दळ्ढधम्मोति विस्सुतो ।
अहं कम्मकरो हुत्वा, भरिस्सं ते ब्रहावने ॥

३२३. “मिगानं [मिगानं (क०)] विघासमन्वेसं, वनमूलफलानि च ।
अहं कम्मकरो हुत्वा, भरिस्सं ते ब्रहावने ॥

३२४. “कतमं तं वनं साम, यत्थ मातापिता तव ।
अहं ते तथा भरिस्सं, यथा ते अभरी तुवं” ॥

३२५. “अयं एकपदी राज, योयं उस्सीसके मम ।
इतो गन्त्वा अड्डकोसं, तत्थ नेसं अगारकं ।
यत्थ मातापिता मय्हं, ते भरस्सु इतो गतो ॥
३२६. “नमो ते कासिराजत्थु, नमो ते कासिवड्डुन ।
अन्धा मातापिता मय्हं, ते भरस्सु ब्रहावने ॥
३२७. “अज्जलिं ते पगगण्हामि, कासिराज नमत्थु ते ।
मातरं पितरं मय्हं, वुत्तो वज्जासि वन्दनं” ॥
३२८. “इदं वत्त्वान सो सामो, युवा कल्याणदस्सनो ।
मुच्छितो विसवेगेन, विसज्जी समपज्जथ ॥
३२९. “स राजा परिदेवेसि, बहुं कारुज्जसज्झितं ।
अजरामरोहं आसिं, अज्जेतं जामि [अज्जहज्जामि (क०)] नो पुरे ।
सामं कालङ्कतं दिस्वा, नत्थि मच्चुस्स नागमो ॥
३३०. “यस्सु मं पटिमन्तेति, सविसेन समप्पितो ।
स्वज्जेवं गते काले, न किज्चि मभिभासति ॥
३३१. “निरयं नून गच्छामि, एत्थ मे नत्थि संसयो ।
तदा हि पकतं पापं, चिररत्ताय किब्बिसं ॥
३३२. “भवन्ति तस्स वत्तारो, गामे किब्बिसकारको ।
अरज्जे निम्मनुस्समिहि, को मं वत्तुमरहति ॥
३३३. “सारयन्ति हि कम्मनि, गामे संगच्छ माणवा ।
अरज्जे निम्मनुस्समिहि, को नु मं सारयिस्सति” ॥
३३४. “सा देवता अन्तरहिता, पब्बते गन्धमादने ।
रज्जोव अनुकम्पाय, इमा गाथा अभासथ ॥
३३५. “आगुं किर महाराज, अकरि [अकरा (सी०)] कम्म दुक्कटं ।
अदूसका पितापुत्ता, तयो एकूसुना हता ॥
३३६. “एहि तं अनुसिक्खामि, यथा ते सुगती सिया ।
धम्मेनन्धे वने पोस, मज्जेहं सुगती तया ॥

- ३३७: “स राजा परिदेवित्वा, बहं कारुञ्जसञ्जितं ।
उदककुम्भमादाय, पक्कामि दक्खिणामुखो ॥
- ३३८: “कस्स नु एसो पदसद्दो, मनुस्सस्सेव आगतो ।
नेसो सामस्स निग्घोसो, को नु त्वमसि मारिस ॥
- ३३९: “सन्तञ्जि सामो वजति, सन्तं पादानि नेयति [उत्तहि (सी०)] ।
नेसो सामस्स निग्घोसो, को नु त्वमसि मारिस” ॥
- ३४०: “राजाहमस्मि कासीनं, पीळियक्खोति मं विदू ।
लोभा रट्ठं पहित्वान, मिगमेसं चरामहं ॥
- ३४१: “इस्सत्थे चस्मि कुसलो, दळ्ळधम्मोति विस्सुतो ।
नागोपि मे न मुच्चेय्य, आगतो उसुपातनं” ॥
- ३४२: “स्वागतं ते महाराज, अथो ते अदुरागतं ।
इस्सरोसि अनुप्पत्तो, यं इधत्थि पवेदय ॥
- ३४३: “तिन्दुकानि पियालानि, मधुके कासुमारियो ।
फलानि खुद्दकप्पानि, भुञ्ज राज वरं वरं ॥
- ३४४: “इदम्पि पानीयं सीतं, आभतं गिरिगब्भरा ।
ततो पिव महाराज, सचे त्वं अभिकङ्खसि” ॥
- ३४५: “नालं अन्धा वने दट्ठं, को नु वो फलमाहरि ।
अनन्धस्सेवयं सम्मा, निवापो मय्ह खायति” ॥
- ३४६: “दहरो युवा नातिब्रहा, सामो कल्याणदस्सनो ।
दीघस्स केसा असिता, अथो सूनग्ग [सोनग्ग (क०)] वेल्लिता ॥
- ३४७: “सो हवे फलमाहरित्वा, इतो आदाय [आदा (सी० पी०)] कमण्डलुं ।
नदिं गतो उदहारो, मज्जे न दूरमागतो” ॥
- ३४८: “अहं तं अवधिं सामं, यो तुय्हं परिचारको ।
यं कुमारं पवेदेथ, सामं कल्याणदस्सनं ॥
- ३४९: “दीघस्स केसा असिता, अथो सूनग्गवेल्लिता ।
तेसु लोहितलित्तेसु, सेति सामो मया हतो” ॥

३५०: “केन दुकूलमन्तेसि, हतो सामोति वादिना ।
हतो सामोति सुत्वान, हदयं मे पवेधति ॥

३५१: “अस्सत्थस्सेव तरुणं, पवाळं मालुतेरितं ।
हतो सामोति सुत्वान, हदयं मे पवेधति” ॥

३५२: “पारिके कासिराजायं, सो सामं मिगसम्मते ।
कोधसा उसुना विज्झि, तस्स मा पापमिच्छिम्हा” ॥

३५३: “किच्छा लद्धो पियो पुत्तो, यो अन्धे अभरी वने ।
तं एकपुत्तं घातिम्हि, कथं चित्तं न कोपये” ॥

३५४: “किच्छा लद्धो पियो पुत्तो, यो अन्धे अभरी वने ।
तं एकपुत्तं घातिम्हि, अक्कोधं आहु पण्डिता” ॥

३५५: “मा बाळ्हं परिदेवेथ, हतो सामोति वादिना ।
अहं कम्मकरो हुत्वा, भरिस्सामि ब्रहावने ॥

३५६: “इस्सत्थे चस्मि कुसलो, दळ्ढधम्मोति विस्सुतो ।
अहं कम्मकरो हुत्वा, भरिस्सामि ब्रहावने ॥

३५७: “मिगानं विघासमन्वेसं, वनमूलफलानि च ।
अहं कम्मकरो हुत्वा, भरिस्सामि ब्रहावने” ॥

३५८: “नेस धम्मो महाराज, नेतं अम्हेसु कप्पति ।
राजा त्वमसि अम्हाकं, पादे वन्दाम ते मयं” ॥

३५९: “धम्मं नेसाद भणथ, कता अपचिती तया ।
पिता त्वमसि [त्वमहि (?)] अम्हाकं, माता त्वमसि पारिके” ॥

३६०: “नमो ते कासिराजत्थु, नमो ते कासिवड्डुन ।
अज्जलिं ते पग्गण्हाम, याव सामानुपापय ॥

३६१: “तस्स पादे समज्जन्ता [पवट्टन्ता (पी०)], मुखञ्च भुजदस्सनं ।
संसुम्भमाना अत्तानं, कालमागमयामसे” ॥

३६२: “ब्रहा वाळमिगाकिण्णं, आकासन्तं व दिस्सति ।
यत्थ सामो हतो सेति, चन्दोव पतितो छमा ॥

३६३: “ब्रहा वाळमिगाकिण्णं, आकासन्तं व दिस्सति ।
यत्थ सामो हतो सेति, सूरियोव पतितो छमा ॥

३६४: “ब्रहा वाळमिगाकिण्णं, आकासन्तं व दिस्सति ।
यत्थ सामो हतो सेति, पंसुना पतिकुन्तितो [कुण्ठितो (सी० स्या० पी०) एवमुपरिपि] ॥

३६५: “ब्रहा वाळमिगाकिण्णं, आकासन्तं व दिस्सति ।
यत्थ सामो हतो सेति, इधेव वसथस्समे” ॥

३६६: “यदि तत्थ सहस्सानि, सतानि नियुतानि [नहुतानि (सी० स्या० पी०)] च ।
नेवम्हाकं भयं कोचि, वने वाळेसु विज्जति” ॥

३६७: “ततो अन्धानमादाय, कासिराजा ब्रहावने ।
हत्ये गहेत्वा पक्कामि, यत्थ सामो हतो अहु ॥

३६८: “दिस्वान पतितं सामं, पुत्तकं पंसुकुन्थितं ।
अपविद्धं ब्रहारज्जे, चन्दं व पतितं छमा ॥

३६९: “दिस्वान पतितं सामं, पुत्तकं पंसुकुन्थितं ।
अपविद्धं ब्रहारज्जे, सूरियं व पतितं छमा ॥

३७०: “दिस्वान पतितं सामं, पुत्तकं पंसुकुन्थितं ।
अपविद्धं ब्रहारज्जे, कलूनं [करुणं (सी० पी०)] परिदेवयुं ॥

३७१: “दिस्वान पतितं सामं, पुत्तकं पंसुकुन्थितं ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, अधम्मो किर भो इति ॥

३७२: “बाळ्हं खो त्वं पमत्तोसि, साम कल्याणदस्सन ।
यो अज्जेवं [स्वज्जेवं (क०) एवमुपरिपि] गते काले, न किञ्चि मभिभाससि ॥

३७३: “बाळ्हं खो त्वं पदित्तोसि, साम कल्याणदस्सन ।
यो अज्जेवं गते काले, न किञ्चि मभिभाससि ॥

३७४: “बाळ्हं खो त्वं पकुद्धोसि, साम कल्याणदस्सन ।
यो अज्जेवं गते काले, न किञ्चि मभिभाससि ॥

३७५: “बाळ्हं खो त्वं पसुत्तोसि, साम कल्याणदस्सन ।
यो अज्जेवं गते काले, न किञ्चि मभिभाससि ॥

३७६:“बाळ्हं खो त्वं विमनोसि, साम कल्याणदस्सन ।
यो अज्जेवं गते काले, न किञ्चि मभिभाससि ॥

३७७:“जटं वलिनं पंसुगतं [पङ्कहतं (सी० पी०)], को दानि सण्ठपेस्सति [सण्ठपेस्सति (सी० स्या० पी०)] ।
सामो अयं कालङ्कतो, अन्धानं परिचारको ॥

३७८:“को मे सम्मज्जमादाय [चे सम्मज्जनादाय (सी०), नो सम्मज्जनादाय (स्या०), मे सम्मज्जनादाय (पी०)],
सम्मज्जिस्सति अस्समं ।
सामो अयं कालङ्कतो, अन्धानं परिचारको ॥

३७९:“को दानि न्हापयिस्सति, सीतेनुण्होदकेन च ।
सामो अयं कालङ्कतो, अन्धानं परिचारको ॥

३८०:“को दानि भोजयिस्सति, वनमूलफलानि च ।
सामो अयं कालङ्कतो, अन्धानं परिचारको” ॥

३८१:“दिस्वान पतितं सामं, पुत्तकं पंसुकुन्थितं ।
अट्ठिता पुत्तसोकेन, माता सच्चं अभासथ ॥

३८२:“येन सच्चेनयं सामो, धम्मचारी पुरे अहु ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हज्जतु ॥

३८३:“येन सच्चेनयं सामो, ब्रह्मचारी पुरे अहु ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हज्जतु ॥

३८४:“येन सच्चेनयं सामो, सच्चवादी पुरे अहु ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हज्जतु ॥

३८५:“येन सच्चेनयं सामो, मातापेत्तिभरो [मातापेत्तिभरो (स्या०), मातापित्तिभरो (क०)] अहु ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हज्जतु ॥

३८६:“येन सच्चेनयं सामो, कुले जेट्ठापचायिको ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हज्जतु ॥

३८७:“येन सच्चेनयं सामो, पाणा पियतरो मम ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हज्जतु ॥

३८८:“यं किञ्चित्थि कतं पुज्जं, मय्हज्जेव पितुच्च ते ।

सब्बेन तेन कुसलेन, विसं सामस्स हज्जतु” ॥

३८९. “दिस्वान पतितं सामं, पुत्तकं पंसुकुन्थितं ।
अट्टितो पुत्तसोकेन, पिता सच्चं अभासथ ॥

३९०. “येन सच्चेनयं सामो, धम्मचारी पुरे अहु ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हज्जतु ॥

३९१. “येन सच्चेनयं सामो, ब्रह्मचारी पुरे अहु ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हज्जतु ॥

३९२. “येन सच्चेनयं सामो, सच्चवादी पुरे अहु ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हज्जतु ॥

३९३. “येन सच्चेनयं सामो, मातापेत्तिभरो अहु ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हज्जतु ॥

३९४. “येन सच्चेनयं सामो, कुले जेड्ढापचायिको ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हज्जतु ॥

३९५. “येन सच्चेनयं सामो, पाणा पियतरो मम ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हज्जतु ॥

३९६. “यं किञ्चित्थि [किञ्चित्थि (सी० पी०)] कतं पुज्जं, मय्हज्जेव मातुच्च ते ।
सब्बेन तेन कुसलेन, विसं सामस्स हज्जतु ॥

३९७. “सा देवता अन्तरहिता, पब्बते गन्धमादने ।
सामस्स अनुकम्पाय, इमं सच्चं अभासथ ॥

३९८. “पब्बत्याहं गन्धमादने, चिररत्तनिवासिनी [चिरं रत्तं निवासिनी (स्या०)] ।
न मे पियतरो कोचि, अज्जो सामेन [सामा न (सी० पी०)] विज्जति ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हज्जतु ॥

३९९. “सब्बे वना गन्धमया, पब्बते गन्धमादने ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हज्जतु” ॥

४००. तेसं लालप्पमानानं, बहुं कारुज्जसज्झितं ।
खिप्पं सामो समुट्ठासि, युवा कल्याणदस्सनो ॥

४०१:“सामोहमस्मि भद्रं वो [भदन्ते (क०)], सोत्थिनाम्हि समुद्धितो ।
मा बाळ्हं परिदेवेथ, मञ्जुनाभिवदेथ मं” ॥

४०२:“स्वागतं ते महाराज, अथो ते अदुरागतं ।
इस्सरोसि अनुप्पत्तो, यं इधत्थि पवेदय ॥

४०३:“तिन्दुकानि पियालानि, मधुके कासुमारियो ।
फलानि खुद्दकप्पानि, भुञ्ज राज वरं वरं ॥

४०४:“अत्थि मे पानियं सीतं, आभतं गिरिगब्भरा ।
ततो पिव महाराज, सचे त्वं अभिकङ्खसि” ॥

४०५:“सम्मूहामि पमुहामि, सब्बा मुहन्ति मे दिसा ।
पेतं तं साममद्विखिं, को नु त्वं साम जीवसि” ॥

४०६:“अपि जीवं महाराज, पुरिसं गाळ्हवेदनं ।
उपनीतमनसङ्कप्पं, जीवन्तं मज्जते मतं ॥

४०७:“अपि जीवं महाराज, पुरिसं गाळ्हवेदनं ।
तं निरोधगतं सन्तं, जीवन्तं मज्जते मतं ॥

४०८:“यो मातरं पितरं वा, मच्चो धम्मेन पोसति ।
देवापि नं तिकिच्छन्ति, मातापेत्तिभरं नरं ॥

४०९:“यो मातरं पितरं वा, मच्चो धम्मेन पोसति ।
इधेव नं पसंसन्ति, पेच्च सगगे पमोदति” ॥

४१०:“एस भिय्यो पमुहामि, सब्बा मुहन्ति मे दिसा ।
सरणं तं साम गच्छामि [सरणं साम गच्छामि (स्या० क०)], त्वज्ज मे सरणं भव” ॥

४११:“धम्मं चर महाराज, मातापितूसु खत्तिय ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥

४१२:“धम्मं चर महाराज, पुत्तदारेसु खत्तिय ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥

४१३:“धम्मं चर महाराज, मित्तामच्चेसु खत्तिय ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥

४१४:“धम्मं चर महाराज, वाहनेसु बलेसु च ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥

४१५:“धम्मं चर महाराज, गामेसु निगमेसु च ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥

४१६:“धम्मं चर महाराज, रट्टेसु जनपदेसु च ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥

४१७:“धम्मं चर महाराज, समणब्राह्मणेसु च ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥

४१८:“धम्मं चर महाराज, मिगपक्खीसु खत्तिय ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥

४१९:“धम्मं चर महाराज, धम्मो चिण्णो सुखावहो ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥

४२०:“धम्मं चर महाराज, सइन्दा देवा सब्रह्मका ।
सुचिण्णेन दिवं पत्ता, मा धम्मं राज पामदो’ति ॥

सुवण्णसामजातकं [सामजातकं (सी० पी०)] ततियं ।

५४१. निमिजातकं (४)

४२१:“अच्छेरं वत लोकस्मिं, उप्पज्जन्ति विचक्खणा ।
यदा अहु निमिराजा, पण्डितो कुसलत्थिको ॥

४२२:“राजा सब्बविदेहानं, अदा दानं अरिन्दमो ।
तस्स तं ददतो दानं, सङ्कप्पो उदपज्जथ ।
दानं वा ब्रह्मचरियं वा, कतमं सु महप्फलं ॥

४२३:तस्स सङ्कप्पमज्जाय, मघवा देवकुज्जरो ।
सहस्सनेत्तो पातुरहु, वण्णेन विहनं [निहनं (सी० पी०), विहतं (स्या० क०)] तमं ॥

४२४:सलोमहट्ठो मनुजिन्दो, वासवं अवचा निमि ।
“देवता नुसि गन्धब्बो, अदु सक्को पुरिन्ददो ॥

४२५:“न च मे तादिसो वण्णो, दिट्ठो वा यदि वा सुतो ।

[नत्थि सी० पी० पोत्थकेसु] आचिक्ख मे त्वं भदन्ते, कथं जानेमु तं मयं” [नत्थि सी० पी० पोत्थकेसु] ॥

४२६सलोमहट्ठं जत्वान, वासवो अवचा निमिं ।

“सक्कोहमस्मि देविन्दो, आगतोस्मि तवन्तिके ।

अलोमहट्ठो मनुजिन्द, पुच्छ पज्जं यमिच्छसि” ॥

४२७सो च तेन कतोकासो, वासवं अवचा निमि ।

“पुच्छामि तं महाराज [महाबाहु (सी० पी०), देवराज (क०)], सब्भूतानमिस्सर ।

दानं वा ब्रह्मचरियं वा, कतमं सु महप्फलं” ॥

४२८सो पुट्ठो नरदेवेन, वासवो अवचा निमिं ।

“विपाकं ब्रह्मचरियस्स, जानं अक्खासिजानतो ॥

४२९:“हीनेन ब्रह्मचरियेन, खत्तिये उपपज्जति ।

मज्झिमेन च देवत्तं, उत्तमेन विसुज्झति ॥

४३०:“न हेते सुलभा काया, याचयोगेन केनचि ।

ये काये उपपज्जन्ति, अनागारा तपस्सिनो ॥

४३१:“दुदीपो [दुत्तिपो (क०)] सागरो सेलो, मुजकिन्दो [मुचलिन्दो (सी० स्या० पी०), मुजकिन्तो (क०)] भगीरसो ।

उसिन्दरो [उसीनरो (सी० पी०)] कस्सपो च [अट्ठको च (सी० पी०), अत्थको च (स्या०)], असको च पुथुज्जनो ॥

४३२:“एते चज्जे च राजानो, खत्तिया ब्राह्मणा बहू ।

पुथुयज्जं यजित्वान, पेतत्तं [पेतं ते (सी० पी०)] नातिवत्तिसुं ॥

४३३:“अथ यीमे [अद्धा इमे (सी० पी०), अद्धायिमे (स्या०)] अवत्तिसु, अनागारा तपस्सिनो ।

सत्तिसयो यामहनु, सोमयामो [सोमयागो (सी० स्या० पी०)] मनोजवो ॥

४३४:“समुदो माघो भरतो च, इसि कालपुरक्खतो [कालिकरिक्खयो (सी० पी०)] ।

अङ्गीरसो कस्सपो च, किसवच्छो अकत्ति [अकित्ति (सी० पी०), अकन्ति (स्या०)] च ॥

४३५:“उत्तरेन नदी सीदा, गम्भीरा दुरतिक्कमा ।

नळगिवण्णा जोतन्ति, सदा कज्जनपब्बता ॥

४३६:“परूळ्हकच्छा तगरा, रूळ्हकच्छा वना नगा ।

तत्रासुं दससहस्सा, पोराणा इसयो पुरे ॥

४३७: अहं सेट्ठोस्मि दानेन, संयमेन दमेन च ।
अनुत्तरं वतं कत्वा, पकिरचारी समाहिते ॥

४३८: जातिमन्तं अजच्चञ्च, अहं उजुगतं नरं ।
अतिवेलं नमस्सिस्सं, कम्मबन्धू हि माणवा [मातिया (सी० पी०)] ॥

४३९: सब्बे वण्णा अधम्मट्ठा, पतन्ति निरयं अधो ।
सब्बे वण्णा विसुज्झन्ति, चरित्वा धम्ममुत्तमं ॥

४४०: इदं वत्त्वान मघवा, देवराजा सुजम्पति ।
वेदेहमनुसासित्वा, सगगायं अपक्कमि ॥

४४१: इमं भोन्तो निसामेथ, यावन्तेत्थ समागता ।
धम्मिकानं मनुस्सानं, वण्णं उच्चावचं बहुं ॥

४४२: यथा अयं निमिराजा, पण्डितो कुसलत्थिको ।
राजा सब्बविदेहानं, अदा दानं अरिन्दमो ॥

४४३: तस्स तं ददतो दानं, सङ्कप्पो उदपज्जथ ।
दानं वा ब्रह्मचरियं वा, कतमं सु महप्फलं ॥

४४४: अभुतो वत लोकस्मिं, उप्पज्जि लोमहंसनो ।
दिब्बो रथो पातुरहु, वेदेहस्स यसस्सिनो ॥

४४५: देवपुत्तो महिद्धिको, मातलि देवसारथि ।
निमन्तयित्थ राजानं, वेदेहं मिथिलग्गहं ॥

४४६: एहिमं रथमारुह, राजसेट्ठु दिसम्पति ।
देवा दस्सनकामा ते, तावतिसा सइन्दका ।
सरमाना हि ते देवा, सुधम्मायं समच्छरे ॥

४४७: अतो राजा तरमानो, वेदेहो मिथिलग्गहो ।
आसना वुट्ठित्वान, पमुखो रथमारुहि ॥

४४८: अभिरूळ्हं रथं दिब्बं, मातलि एतदब्रवि ।
“केन तं नेमि मग्गेन, राजसेट्ठु दिसम्पति ।
येन वा पापकम्मन्ता, पुज्जकम्मा च ये नरा” ॥

४४९:“उभयेनेव मं नेहि, मातलि देवसारथि ।

येन वा पापकम्मन्ता, पुञ्जकम्मा च ये नरा” ॥

४५०:“केन तं पठमं नेमि, राजसेट्ठ दिसम्पति ।

येन वा पापकम्मन्ता, पुञ्जकम्मा च ये नरा” ॥

४५१:“निरये [निरियं (स्या० क०)] ताव पस्सामि, आवासे [आवासं (स्या० क०)] पापकम्मिनं ।

ठानानि लुद्धकम्मानं, दुस्सीलानञ्च या गति” ॥

४५२:“दस्सेसि मातलि रज्जो, दुग्गं वेतरणिं नदिं ।

कुथितं खारसंयुत्तं, तत्तं अगिसिखूपमं [अगिसमोदकं (क०)] ॥

४५३:“इमिमी हवे मातलिमज्झभासथ [मातलिमज्झभासि (स्या०)], दिस्वा जनं पतमानं विदुग्गे ।

“भयज्झि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।

इमे नु मच्चा किमकंसु पापं, येमे जना वेतरणिं पतन्ति” ॥

४५४:“तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।

विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

४५५:“ये दुब्बले बलवन्ता जीवलोके, हिंसन्ति रोसन्ति सुपापधम्मा ।

ते लुद्धकम्मा पसवेत्त्व पापं, तेमे जना वेतरणिं पतन्ति” ॥

४५६:“सामा च सोणा सबला च गिज्झा, काकोलसङ्घा अदन्ति [अदेन्ति (सी० स्या० पी०) एवमुपरिपि] भेरवा ।

भयज्झि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।

इमे नु मच्चा किमकंसु पापं, येमे जने काकोलसङ्घा अदन्ति” ॥

४५७:“तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।

विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

४५८:“ये केचिमे मच्छरिनो कदरिया, परिभासका समणब्राह्मणानं ।

हिंसन्ति रोसन्ति सुपापधम्मा, ते लुद्धकम्मा पसवेत्त्व पापं ।

तेमे जने काकोलसङ्घा अदन्ति” ॥

४५९:“सजोतिभूता पथविं कमन्ति, तत्तेहि खन्धेहि च पोथयन्ति ।

भयज्झि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।

इमे नु मच्चा किमकंसु पापं, येमे जना खन्धहता सयन्ति” ॥

४६०:“तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।

विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

४६१: “ये जीवलोकस्मि सुपापधम्मिनो, नरञ्च नारिञ्च अपापधम्मं ।
हिंसन्ति रोसन्ति सुपापधम्मा [सुपापधम्मिनो (क०)], ते लुद्धकम्मा पसवेत्त्व पापं ।
तेमे जना खन्धहता सयन्ति” ॥

४६२: “अङ्गारकासुं अपरे फुणन्ति [थुनन्ति (सी० स्या०), फुनन्ति (पी०)], नरा रुदन्ता परिदड्ढुगत्ता ।
भयज्झि मं विदन्ति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु पापं, येमे जना अङ्गारकासुं फुणन्ति” ॥

४६३: तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

४६४: “ये केचि पूगाय धनस्स [पूगायतनस्स (सी० पी०)] हेतु, सक्खिं करित्वा इणं जापयन्ति ।
ते जापयित्वा जनतं जनिन्द, ते लुद्धकम्मा पसवेत्त्व पापं ।
तेमे जना अङ्गारकासुं फुणन्ति” ॥

४६५: “सजोतिभूता जलिता पदित्ता, पदिस्सति महती लोहकुम्भी ।
भयज्झि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु पापं, येमे जना अवंसिरा लोहकुम्भिं पतन्ति” ॥

४६६: तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

४६७: “ये सीलवन्तं [सीलवं (पी०)] समणं ब्राह्मणं वा, हिंसन्ति रोसन्ति सुपापधम्मा ।
ते लुद्धकम्मा पसवेत्त्व पापं, तेमे जना अवंसिरा लोहकुम्भिं पतन्ति” ॥

४६८: “लुञ्चन्ति गीवं अथ वेठयित्वा [अविवेठयित्वा (क०)], उण्होदकस्मिं पकिलेदयित्वा [पकिलेदयित्वा (सी० पी०)] ।
भयज्झि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु पापं, येमे जना लुत्तिसिरा सयन्ति” ॥

४६९: तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

४७०: “ये जीवलोकस्मि सुपापधम्मिनो, पक्खी गहेत्वान विहेठयन्ति ते ।
विहेठयित्वा सकुणं जनिन्द, ते लुद्धकामा पसवेत्त्व पापं ।

तेमे जना लुत्तसिरा सयन्ति ॥

४७१:“पहूततोया अनिगाधकूला [अनिखातकूला (सी० स्या० पी०)], नदी अयं सन्दति सुप्पतित्था ।
घम्माभितत्ता मनुजा पिवन्ति, पीतञ्च [पिवतं च (सी० स्या० पी० क०)] तेसं भुस होति पानि ॥

४७२:“भयज्झि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु पापं, पीतञ्च तेसं भुस होति पानि” ॥

४७३:“अस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

४७४:“ये सुद्धधज्जं पलासेन मिस्सं, असुद्धकम्मा कयिनो ददन्ति ।
घम्माभितत्तानं पिपासितानं, पीतञ्च तेसं भुस होति पानि” ॥

४७५:“उसूहि सत्तीहि च तोमरेहि, दुभयानि पस्सानि तुदन्ति कन्दतं ।
भयज्झि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु पापं, येमे जना सत्तिहता सयन्ति” ॥

४७६:“अस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

४७७:“ये जीवलोकस्मि असाधुकम्मिनो, अदिन्नमादाय करोन्ति जीविकं ।
धज्जं धनं रजतं जातरूपं, अजेळकज्चापि पसुं महिसं [महीसं (सी० पी०)] ।
ते लुद्धकम्मा पसवेत्त्व पापं, तेमे जना सत्तिहता सयन्ति” ॥

४७८:“गीवाय बद्धा किस्स इमे पुनेके, अज्जे विकन्ता [विकत्ता (सी० पी०)] बिलकता सयन्ति [पुनेके (सी० पी०)] ।
भयज्झि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु पापं, येमे जना बिलकता सयन्ति” ॥

४७९:“अस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

४८०:“ओरब्भिका सूकरिका च मच्छिका, पसुं महिसज्जं अजेळकज्जं ।
हन्त्वान सूनेसु पसारयिंसु, ते लुद्धकम्मा पसवेत्त्व पापं ।
तेमे जना बिलकता सयन्ति ॥

४८१:“रहदो अयं मुत्तकरीसपूरो, दुग्गन्धरूपो असुचि पूति वाति ।
खुदापरेता मनुजा अदन्ति, भयज्झि मं विन्दति सूत दिस्वा ।

पुच्छामि तं मातलि देवसारथि, इमे नु मच्चा किमकंसु पापं ।
येमे जना मुत्तकरीसभक्खा” ॥

४८२तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

४८३:“ये केचिमे कारणिका विरोसका, परेसं हिंसाय सदा निविट्ठा ।
ते लुद्धकम्मा पसवेत्त्व पापं, मित्तदुनो मीळ्हमदन्ति बाला ॥

४८४:रहदो अयं लोहितपुब्बपूरो, दुग्गन्धरूपो असुचि पूति वाति ।
घम्माभितत्ता मनुजा पिवन्ति, भयज्झि मं विन्दति सूत दिस्वा ।
पुच्छामि तं मातलि देवसारथि, इमे नु मच्चा किमकंसु पापं ।
येमे जना लोहितपुब्बभक्खा” ॥

४८५तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

४८६:“ये मातरं वा पितरं वा जीवलोके [पितरं व जीवलोके (सी०), पितरं व लोके (पी०)], पाराजिका अरहन्ते
हनन्ति ।
ते लुद्धकम्मा पसवेत्त्व पापं, तेमे जना लोहितपुब्बभक्खा” ॥

४८७:जिक्खज्ज पस्स बळिसेन विद्धं, विहतं यथा सङ्कुसतेन चम्मं ।
फन्दन्ति मच्छाव थलम्हि खित्ता, मुञ्चन्ति खेळं रुदमाना किमेते ॥

४८८:“भयज्झि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु पापं, येमे जना वङ्कघस्ता सयन्ति” ॥

४८९तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

४९०:“ये केचि सन्थानगता [सन्थानगता (सी० पी०), सण्ठानगता (स्या०)] मनुस्सा, अग्घेन अग्घं कयं हापयन्ति ।
कुटेन कुटं धनलोभहेतु, छन्नं यथा वारिचरं वधाय ॥

४९१:“न हि कूटकारिस्स भवन्ति ताणा, सकेहि कम्मेहि पुरक्खतस्स ।
ते लुद्धकम्मा पसवेत्त्व पापं, तेमे जना वङ्कघस्ता सयन्ति” ॥

४९२:“नारी इमा सम्परिभिन्नगत्ता, पग्गय्ह कन्दन्ति भुजे दुजच्चा ।
सम्मक्खिता [समक्खिता (स्या०), समक्खिका (क०)] लोहितपुब्बलित्ता, गावो यथा आघातने विकन्ता ।

ता भूमिभागस्मिं सदा निखाता, खन्धातिवत्तन्ति सजोतिभूता ॥

४९३: “भयज्झि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमा नु नारियो किमकंसु पापं, या भूमिभागस्मिं सदा निखाता ।
खन्धातिवत्तन्ति सजोतिभूता” ॥

४९४ तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

४९५: “कोलित्थियायो [कोलिनियायो (सी० पी०)] इध जीवलोके, असुद्धकम्मा असतं अचारं ।
ता दित्तरूपा [धुत्तरूपा (क०)] पति विप्पहाय, अज्जं अचारं रतिखिड्डहेतु ।
ता जीवलोकस्मिं रमापयित्वा, खन्धातिवत्तन्ति सजोतिभूता ॥

४९६: “पादे गहेत्वा किस्स इमे पुनेके, अवंसिरा नरके पातयन्ति ।
भयज्झि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु पापं, येमे जना अवंसिरा नरके पातयन्ति” ॥

४९७ तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

४९८: “ये जीवलोकस्मि असाधुकम्मिनो, परस्स दारानि अतिक्कमन्ति ।
ते तादिसा उत्तमभण्डथेना, तेमे जना अवंसिरा नरके पातयन्ति ॥

४९९: “ते वस्सपूगानि बहूनि तत्थ, निरयेसु दुक्खं वेदनं वेदयन्ति ।
न हि पापकारिस्स [कूटकारिस्स (क०)] भवन्ति ताणा, सकेहि कम्मेहि पुरक्खतस्स ।
ते लुद्धकम्मा पसवेत्त्व पापं, तेमे जना अवंसिरा नरके पातयन्ति” ॥

५००: “उच्चावचामे विविधा उपक्कमा, निरयेसु दिस्सन्ति सुघोररूपा ।
भयज्झि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु पापं, येमे जना अधिमत्ता दुक्खा तिब्बा ।
खरा कटुका वेदना वेदयन्ति” ॥

५०१ तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

५०२: “ये जीवलोकस्मि सुपापदिट्ठिनो, विस्सासकम्मानि करोन्ति मोहा ।
परज्ज दिट्ठिसु समादपेन्ति, ते पापदिट्ठिं [पापदिट्ठि (सी० स्या०), पापदिट्ठिसु (पी०)] पसवेत्त्व पापं ।

तेमे जना अधिमत्ता दुक्खा तिब्बा, खरा कटुका वेदना वेदयन्ति ॥

५०३:“विदिता ते महाराज, आवासा पापकम्मिनं ।
ठानानि लुद्धकम्मानं, दुस्सीलानञ्च या गति ।
उय्याहि दानि राजीसि, देवराजस्स सन्तिके” ॥

५०४:“पञ्चथूपं दिस्सतिदं विमानं, मालापिळन्धा सयनस्स मज्झे ।
तत्थच्छति नारी महानुभावा, उच्चावचं इद्धि विकुब्बमाना ॥

५०५:“वित्ती हि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
अयं नु नारी किमकासि साधुं, या मोदति सग्गपत्ता विमाने” ॥

५०६:तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पुञ्जकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

५०७:“यदि ते सुता बीरणी जीवलोके, आमायदासी अहु ब्राह्मणस्स ।
सा पत्तकाले [पत्तकालं (सी० स्या० पी०)] अतिथिं विदित्वा, माताव पुत्तं सकिमाभिनन्दी ।
संयमा संविभागा च, सा विमानस्मि मोदति ॥

५०८:“ददल्लमाना आभेन्ति [आभन्ति (स्या० क०)], विमाना सत्त निम्मिता ।
तत्थ यक्खो महिद्धिको, सब्बाभरणभूसितो ।
समन्ता अनुपरियाति, नारीगणपुरक्खतो ॥

५०९:“वित्ती हि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
अयं नु मच्चो किमकासि साधुं, यो मोदति सग्गपत्तो विमाने” ॥

५१०:तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पुञ्जकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

५११:“सोणदिन्नो गहपति, एस दानपती अहु ।
एस पब्बजितुद्दिस्स, विहारे सत्त कारयि ॥

५१२:“सक्कच्चं ते उपट्ठासि, भिक्खवो तत्थ वासिके ।
अच्छादनञ्च भत्तञ्च, सेनासनं पदीपियं ।

अदासि उजुभूतेसु, विप्पसन्नेन चेतसा ॥

५१३:“चातुद्दसिं पञ्चदसिं, या च [या व (सी० पी०)] पक्खस्स अट्ठमी [अट्ठमिं (सी० पी०)] ।

पाटिहारियपक्खञ्च, अट्ठङ्गसुसमाहितं ॥

५१४: “उपोसथं उपवसी, सदा सीलेसु संवुतो ।
संयमा संविभागा च, सो विमानस्मि मोदति ॥

५१५: “पभासति मिदं ब्यम्हं, फलिकासु सुनिम्मितं ।
नारीवरगणाकिण्णं, कूटागारवरोचितं ।
उपेतं अन्नपानेहि, नच्चगीतेहि चूभयं ॥

५१६: “वित्ती हि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु साधुं, ये मोदरे सग्गपत्ता विमाने” ॥

५१७: तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पुञ्जकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

५१८: “या काचि नारियो इध जीवलोके, सीलवन्तियो उपासिका ।
दाने रता निच्चं पसन्नचित्ता, सच्चे ठिता उपोसथे अप्पमत्ता ।
संयमा संविभागा च, ता विमानस्मि मोदरे ॥

५१९: “पभासति मिदं ब्यम्हं, वेळुरियासु निम्मितं ।
उपेतं भूमिभागेहि, विभत्तं भागसो मितं ॥

५२०: “आळम्बरा मुदिङ्गा च, नच्चगीता सुवादिता ।
दिब्बा सद्दा निच्छरन्ति, सवनीया मनोरमा ॥

५२१: “नाहं एवंगतं जातु [जातं (क०)], एवंसुरुचिरं पुरे ।
सद्वं समभिजानामि, दिट्ठं वा यदि वा सुतं ॥

५२२: “वित्ती हि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु साधुं, ये मोदरे सग्गपत्ता विमाने” ॥

५२३: तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पुञ्जकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

५२४: “ये केचि मच्चा इध जीवलोके, सीलवन्ता [सीलवन्तो (सी० पी०)] उपासका ।
आरामे उदपाने च, पपा सङ्कमनानि च ।
अरहन्ते सीतिभूते [अरहन्तेसु सीतिभूतेसु (क०)], सक्कच्चं पटिपादयुं ॥

५२५:“चीवरं पिण्डपातञ्च, पच्चयं सयनासनं ।
अदंसु उजुभूतेसु, विप्पसन्नेन चेतसा ॥

५२६:“चातुदसिं पञ्चदसिं, या च पक्खस्स अट्टमी ।
पाटिहारियपक्खञ्च, अट्ठङ्गसुसमाहितं ॥

५२७:“उपोसथं उपवसुं, सदा सीलेसु संवुता ।
संयमा संविभागा च, ते विमानस्मि मोदरे ॥

५२८:“पभासति मिदं ब्यम्हं, फलिकासु सुनिम्मितं ।
नारीवरगणाकिण्णं, कूटागारवरोचितं ॥

५२९:“उपेतं अन्नपानेहि, नच्चगीतेहि चूभयं ।
नज्जो चानुपरियाति, नानापुप्फदुमायुता ॥

५३०:“वित्ती हि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
अयं नु मच्चो किमकासि साधुं, यो मोदती सग्गपत्तो विमाने” ॥

५३१:तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पुञ्जकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

५३२:“मिथिलायं गहपति, एस दानपती अहु ।
आरामे उदपाने च, पपा सङ्कमनानि च ।
अरहन्ते सीतिभूते, सक्कच्चं पटिपादयि ॥

५३३:“चीवरं पिण्डपातञ्च, पच्चयं सयनासनं ।
अदासि उजुभूतेसु, विप्पसन्नेन चेतसा ॥

५३४:“चातुदसिं पञ्चदसिं, या च पक्खस्स अट्टमी ।
पाटिहारियपक्खञ्च, अट्ठङ्गसुसमाहितं ॥

५३५:“उपोसथं उपवसी, सदा सीलेसु संवुतो ।
संयमा संविभागा च, सो विमानस्मि मोदति” ॥

५३६:“पभासति मिदं ब्यम्हं, फलिकासु सुनिम्मितं [वेळुरियासु निम्मितं (पी०)] ।
नारीवरगणाकिण्णं, कूटागारवरोचितं ॥

५३७:“उपेतं अन्नपानेहि, नच्चगीतेहि चूभयं ।

नज्जो चानुपरियाति, नानापुप्फदुमायुता ॥

५३८:“राजायतना कपित्था च, अम्बा साला च जम्बुयो ।
तिन्दुका च पियाला च, दुमा निच्चफला बहू ॥

५३९:“वित्ती हि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
अयं नु मच्चो किमकासि साधुं, यो मोदती सगगपत्तो विमाने” ॥

५४०:“तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पुज्जकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

५४१:“मिथिलायं गहपति, एस दानपती अहु ।
आरामे उदपाने च, पपा सङ्कमनानि च ।
अरहन्ते सीतिभूते, सक्कच्चं पटिपादयि ॥

५४२:“चीवरं पिण्डपातज्ज, पच्चयं सयनासनं ।
अदासि उजुभूतेसु, विप्पसन्नेन चेतसा ॥

५४३:“चातुदसिं पज्जदसिं, या च पक्खस्स अट्टमी ।
पाटिहारियपक्खज्ज, अट्टङ्गसुसमाहितं ॥

५४४:“उपोसथं उपवसी, सदा सीलेसु संवुतो ।
संयमा संविभागा च, सो विमानस्मि मोदति” ॥

५४५:“पभासति मिदं ब्यम्हं, वेळुरियासु निम्मितं ।
उपेतं भूमिभागेहि, विभत्तं भागसो मितं ॥

५४६:“आळम्बरा मुदिङ्गा च, नच्चगीता सुवादिता ।
दिब्बा सद्दा निच्छरन्ति, सवनीया मनोरमा ॥

५४७:“नाहं एवंगतं जातु [जातं (क०)], एवंसुरुचियं पुरे ।
सद्वं समभिजानामि, दिट्ठं वा यदि वा सुतं ॥

५४८:“वित्ती हि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
अयं नु मच्चो किमकासि साधुं, यो मोदति सगगपत्तो विमाने” ॥

५४९:“तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पुज्जकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

५५०:“बाराणसियं गहपति, एस दानपती अहु ।
आरामे उदपाने च, पपा सङ्कमनानि च ।
अरहन्ते सीतिभूते, सक्कच्चं पटिपादयि ॥

५५१:“चीवरं पिण्डपातञ्च, पच्चयं सयनासनं ।
अदासि उजुभूतेसु, विप्पसन्नेन चेतसा ॥

५५२:“चातुदसिं पञ्चदसिं, या च पक्खस्स अट्टमी ।
पाटिहारियपक्खञ्च, अट्टङ्गसुसमाहितं ॥

५५३:“उपोसथं उपवसी, सदासीलेसु संवुतो ।
संयमा संविभागा च, सो विमानस्मि मोदति ॥

५५४:“यथा उदयमादिच्चो, होति लोहितको महा ।
तथूपमं इदं ब्यम्हं, जातरूपस्स निम्मितं ॥

५५५:“वित्ती हि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
अयं नु मच्चो किमकासि साधुं, यो मोदती सगपत्तो विमाने” ॥

५५६:“तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पुञ्जकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

५५७:“सावत्थियं गहपति, एस दानपती अहु ।
आरामे उदपाने च, पपा सङ्कमनानि च ।
अरहन्ते सीतिभूते, सक्कच्चं पटिपादयि ॥

५५८:“चीवरं पिण्डपातञ्च, पच्चयं सयनासनं ।
अदासि उजुभूतेसु, विप्पसन्नेन चेतसा ॥

५५९:“चातुदसिं पञ्चदसिं, या च पक्खस्स अट्टमी ।
पाटिहारियपक्खञ्च, अट्टङ्गसुसमाहितं ॥

५६०:“उपोसथं उपवसी, सदा सीलेसु संवुतो ।
संयमा संविभागा च, सो विमानस्मि मोदति ॥

५६१:“वेहायसा मे बहुका, जातरूपस्स निम्मिता ।
ददल्लमाना आभेन्ति, विज्जुवब्भघनन्तरे ॥

५६२:“वित्ती हि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु साधुं, ये मोदरे सग्गपत्ता विमाने” ॥

५६३तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पुज्जकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

५६४:“सद्धाय सुनिविट्ठाय, सद्धम्मे सुप्पवेदिते ।
अकंसु सत्थु वचनं, सम्मासम्बुद्धसासने [सम्मासम्बुद्धसावका (स्या०), सम्मासम्बुद्धसासनं (पी०)] ।
तेसं एतानि ठानानि, यानि त्वं राज पस्ससि ॥

५६५:“विदिता ते महाराज, आवासा पापकम्मिनं ।
अथो कल्याणकम्मानं, ठानानि विदितानि ते ।
उय्याहि दानि राजीसि, देवराजस्स सन्तिके” ॥

५६६:“सहस्सयुत्तं हयवाहिं, दिब्बयानमधिट्ठितो ।
यायमानो महाराजा, अद्वा सीदन्तरे नगे ।
दिस्वानामन्तयी सूतं, “इमे के नाम पब्बता” ॥

५६७[अयं गाथा सी० स्या० पी० पोत्थकेसु अट्ठकथायञ्च न दिस्सति] तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पुज्जकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो [अयं गाथा सी० स्या० पी० पोत्थकेसु अट्ठकथायञ्च न दिस्सति]
॥

५६८:“सुदस्सनो करवीको, ईसन्धरो [ईसन्धरो (स्या०), ईसन्धरो (क०)] युगन्धरो ।
नेमिन्धरो विनतको, अस्सकण्णो गिरी ब्रहा ॥

५६९:“एते सीदन्तरे नगा, अनुपुब्बसमुग्गता ।
महाराजानमावासा, यानि त्वं राज पस्ससि ॥

५७०:“अनेकरूपं रुचिरं, नानाचित्रं पकासति ।
आकिण्णं इन्दसदिसेहि, ब्यग्घेहेव सुरक्खितं [पुरक्खितं (स्या० क०)] ॥

५७१:“वित्ती हि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमं नु द्वारं किमभज्जमाहु [किमभिज्जमाहु (सी० पी०)], (मनोरम दिस्सति दूरतोव ॥) [() अयं पाठो
स्यामपोत्थकेयेव दिस्सति]

५७२तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पुज्जकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

५७३:“चित्रकूटोति यं आहु, देवराजपवेसनं ।
सुदस्सनस्स गिरिनो, द्वारज्जेतं पकासति ॥

५७४:“अनेकरूपं रुचिरं, नानाचित्रं पकासति ।
आकिण्णं इन्दसदिसेहि, ब्यग्घेहेव सुरक्खितं ।
पविसेतेन राजीसि, अरजं भूमिमक्कम” ॥

५७५:“सहस्सयुत्तं हयवाहिं, दिब्बयानमधिद्धितो ।
यायमानो महाराजा, अद्वा देवसभं इदं ॥

५७६:“यथा सरदे आकासे [आकासो (सी० स्या० पी०)], नीलोभासो पदिस्सति ।
तथूपमं इदं ब्यम्हं, वेळुरियासु निम्मितं ॥

५७७:“वित्ती हि मं विन्दति सूत दिस्वा, पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमं नु ब्यम्हं किमभज्जमाहु [किमभिज्जमाहु (सी० पी०)], (मनोरम दिस्सति दूरतोव ॥) [() अयं पाठो
स्यामपोत्थकेयेव दिस्सति]

५७८:“तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पुज्जकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

५७९:“सुधम्मा इति यं आहु, पस्सेसा [एसेसा (स्या० क०)] दिस्सते सभा ।
वेळुरियारुचिरा चित्रा, धारयन्ति सुनिम्मिता ॥

५८०:“अट्ठंसा सुकता थम्भा, सब्बे वेळुरियामया ।
यत्थ देवा तावतिसा, सब्बे इन्दपुरोहिता ॥

५८१:“अत्थं देवमनुस्सानं, चिन्तयन्ता समच्छरे ।
पविसेतेन राजीसि, देवानं अनुमोदनं” ॥

५८२:“तं देवा पटिनन्दिसु, दिस्वा राजानमागतं ।
“स्वागतं ते महाराज, अथो ते अदुरागतं ।
निसीद दानि राजीसि, देवराजस्स सन्तिके” ॥

५८३:“सक्कोपि पटिनन्दित्थ [पटिनन्दित्वा (क०)], वेदेहं मिथिलगगहं ।
निमन्तयित्थ [निमन्तयी च (सी० पी०)] कामेहि, आसनेन च वासवो ॥

५८४:“साधु खोसि अनुप्पत्तो, आवासं वसवत्तिनं ।
वस देवेसु राजीसि, सब्बकामसमिद्धिसु ।

तावतिंसेसु देवेसु, भुञ्ज कामे अमानुसे” ॥

५८५: “यथा याचितकं यानं, यथा याचितकं धनं ।
एवंसम्पदमेवेतं, यं परतो दानपच्चया ॥

५८६: “न चाहमेतमिच्छामि, यं परतो दानपच्चया ।
सयंकतानि पुञ्जानि, तं मे आवेणिकं [आवेणियं (सी० स्या० पी०), आवेनिकं (क०)] धनं ॥

५८७: “सोहं गन्त्वा मनुस्सेसु, काहामि कुसलं बहुं ।
दानेन समचरियाय, संयमेन दमेन च ।
यं कत्वा सुखितो होति, न च पच्छानुत्तप्पति” ॥

५८८: “बहूपकारो नो भवं, मातलि देवसारथि ।
यो मे कल्याणकम्मानं, पापानं पटिदस्सयि” [पटिदंसयि (पी०)] ॥

५८९: “इदं वत्वा निमिराजा, वेदेहो मिथिलग्गहो ।
पुथुयञ्जं यजित्वान, संयमं अञ्जुपागमी”ति ॥

निमिजातकं [नेमिराजजातकं (स्या०)] चतुर्थं ।

५४२. उमङ्गजातकं (५)

५९०: “पञ्चालो सब्बसेनाय, ब्रह्मदत्तोयमागतो ।
सायं पञ्चालिया सेना, अप्पमेय्या महोसध ॥

५९१: “वीथिमती [पिट्ठिमती (सी० पी०), विद्धिमती (स्या०)] पत्तिमती, सब्बसङ्गामकोविदा ।
ओहारिनी सदवती, भेरिसङ्खप्पबोधना ॥

५९२: “लोहविज्जा अलङ्कारा, धजिनी वामरोहिनी ।
सिप्पियेहि सुसम्पन्ना, सूरुहि सुप्पतिट्ठिता ॥

५९३: “दसेत्थ पण्डिता आहु, भूरिपञ्जा रहोगमा [रहोगता (स्या० क०)] ।
माता एकादसी रज्जो, पञ्चालियं पसासति ॥

५९४: “अथेत्येकसतं खत्या, अनुयन्ता यसस्सिनो ।
अच्छिन्नरट्ठा ब्यथिता, पञ्चालियं [पञ्चालीनं (बहूसु)] वसं गता ॥

५९५: “यंवदा-तक्करा रज्जो, अकामा पियभाणिनो ।

पञ्चालमनुयायन्ति, अकामा वसिनो गता ॥

५९६: “ताय सेनाय मिथिला, तिसन्धिपरिवारिता ।
राजधानी विदेहानं, समन्ता परिखञ्जति ॥

५९७: “उद्धं तारकजाताव, समन्ता परिवारिता ।
महोसध विजानाहि, कथं मोक्खो भविस्सति” ॥

५९८: “पादे देव पसारेहि, भुञ्ज कामे रमस्सु च ।
हित्वा पञ्चालियं सेनं, ब्रह्मदत्तो पलायिति” [पलायति (सी० स्या०)] ॥

५९९: “राजा सन्थवकामो ते, रतनानि पवेच्छति ।
आगच्छन्तु इतो [ततो (सी० स्या०)] दूता, मञ्जुका पियभाणिनो ॥

६००: “भासन्तु मुदुका वाचा, या वाचा पटिनन्दिता ।
पञ्चालो च विदेहो च [पञ्चाला च विदेहा च (सी० पी०)], उभो एका भवन्तु ते” ॥

६०१: “कथं नु केवट्ट महोसधेन, समागमो आसि तदिद्ध ब्रूहि ।
कच्चि ते पटिनिज्झत्तो, कच्चि तुट्ठो महोसधो” ॥

६०२: “अनरियरूपो पुरिसो जनिन्द, असम्मोदको थद्धो असब्भिरूपो ।
यथा मूगो च बधिरो च, न किञ्चित्थं अभासथ” [अभासित्थ (क०)] ॥

६०३: “अद्धा इदं मन्तपदं सुदुद्धसं, अत्थो सुद्धो नरवीरियेन दिट्ठो ।
तथा हि कायो मम सम्पवेधति, हित्वा सयं को परहत्थमेस्सति” ॥

६०४: “छन्नज्झि एकाव मती समेति, ये पण्डिता उत्तमभूरिपत्ता ।
यानं अयानं अथ वापि ठानं, महोसध त्वम्पि मतिं करोहि” ॥

६०५: “जानासि खो राज महानुभावो, महब्बलो चूळनिब्रह्मदत्तो ।
राजा च तं इच्छति मारणत्थं [कारणत्थं (सी० पी०)], मिगं यथा ओकचरेन लुट्ठो ॥

६०६: “यथापि मच्छो बळिसं, वद्धं मंसेन छादितं ।
आमगिद्धो न जानाति, मच्छो मरणमत्तनो ॥

६०७: “एवमेव तुवं राज, चूळनेय्यस्स धीतरं ।
कामगिद्धो न जानासि, मच्छोव मरणमत्तनो ॥

६०८. “सचे गच्छसि पञ्चालं, खिप्पमत्तं जहिस्सति ।

मिगं पन्थानुबन्धंव [पथानुपन्नंव (सी० स्या० पी०)], महन्तं भयमेस्सति” ॥

६०९. “मयमेव बालम्हसे एळमूगा, ये उत्तमत्थानि तयी लपिम्हा ।

किमेव त्वं नङ्गलकोटिवड्डो, अत्थानि जानासि यथापि अज्जे” ॥

६१०. “इमं गले गहेत्वान, नासेथ विजिता मम ।

यो मे रतनलाभस्स, अन्तरायाय भासति” ॥

६११. “ततो च सो अपक्कम्म, वेदेहस्स उपन्तिका ।

अथ आमन्तयी दूतं, माधरं [मढरं (सी०), माधुरं (स्या०), माठरं (पी०)] सुवपण्डितं ॥

६१२. “एहि सम्म हरितपक्ख [हरीपक्ख (सी० पी०)], वेय्यावच्चं करोहि मे ।

अत्थि पञ्चालराजस्स, साळिका सयनपालिका ॥

६१३. “तं बन्धनेन [तं पत्थरेन (सी० पी०), तं सन्थवेन (स्या०)] पुच्छस्सु, सा हि सब्बस्स कोविदा ।

सा तेसं सब्बं जानाति, रज्जो च कोसियस्स च ॥

६१४. “आमो”ति सो पटिस्सुत्वा, माधरो सुवपण्डितो ।

अगमासि हरितपक्खो [हरीपक्खो (सी० पी०)], साळिकाय उपन्तिकं ॥

६१५. “ततो च खो सो गन्त्वान, माधरो सुवपण्डितो ।

अथामन्तयि सुघरं, साळिकं मज्जुभाणिकं ॥

६१६. “कच्चि ते सुघरे खमनीयं, कच्चि वेस्से अनामयं ।

कच्चि ते मधुना लाजा, लब्भते सुघरे तुवं [तव (सी० पी०)] ॥

६१७. “कुसलज्जेव मे सम्म, अथो सम्म अनामयं ।

अथो मे मधुना लाजा, लब्भते सुवपण्डित ॥

६१८. “कुतो नु सम्म आगम्म, कस्स वा पहितो तुवं ।

न च मेसि इतो पुब्बे, दिट्ठो वा यदि वा सुतो” ॥

६१९. “अहोसिं सिविराजस्स, पासादे सयनपालको ।

ततो सो धम्मिको राजा, बद्धे मोचेसि बन्धना” ॥

६२०. “तस्स मेका दुतियासि, साळिका मज्जुभाणिका ।

तं तत्थ अवधी सेनो, पेक्खतो सुघरे मम” ॥

६२१. “तस्सा कामा हि सम्मत्तो, आगतोस्मि तवन्तिके ।

सचे करेय्य [करेय्यासि (सी०), करेयु (स्या०), करेय्यासि मे (पी०)] ओकासं, उभयोव वसामसे” ॥

६२२. “सुवोव सुविं कामेय्य, साळिको पन साळिकं ।

सुवस्स साळिकायेव [साळिकाय च (सी० पी०)], संवासो होति कीदिसो” ॥

६२३. “योयं कामे [यं यं कामी (सी० पी०)] कामयति, अपि चण्डालिकामपि ।

सब्बो हि सदिसो होति, नत्थि कामे असादिसो” ॥

६२४. “अत्थि जम्पावती [जम्बावती (सी० स्या०), चम्पावती (क०)] नाम, माता सिविस्स [सिब्बिस्स (सी० पी०)] राजिनो ।

सा भरिया वासुदेवस्स, कणहस्स महेसी पिया ॥

६२५. “रट्ठवती [रथवती (सी० पी०), रतनवती (स्या०)] किम्पुरिसी, सापि वच्छं अकामयि ।

मनुस्सो मिगिया सद्धिं, नत्थि कामे असादिसो” ॥

६२६. “हन्द ख्वाहं गमिस्सामि, साळिके मज्जुभाणिके ।

पच्चक्खानुपदज्हेतं, अतिमज्जसि नून मं” ॥

६२७. “न सिरी तरमानस्स, माधर सुवपण्डित ।

इधेव ताव अच्छस्सु, याव राजान दक्खसि [दक्खिसि (पी०)] ।

सोस्सि [सोस्ससि (सी०)] सद्धं मुदिङ्गानं, आनुभावज्ज राजिनो” ॥

६२८. “यो नु ख्वायं तिब्बो सद्धो, तिरोजनपदे [तिरोजनपदं (पी० क०)] सुतो ।

धीता पञ्चालराजस्स, ओसधी विय वणिणी ।

तं दस्सति विदेहानं, सो विवाहो भविस्सति” ॥

६२९. “एदिसो मा [नेदिसो ते (सी०)] अमित्तानं, विवाहो होतु माधर ।

यथा पञ्चालराजस्स, वेदेहेन भविस्सति” ॥

६३०. “आनयित्वानं वेदेहं, पञ्चालानं रथेसभो ।

ततो नं घातयिस्सति, नस्स सखी भविस्सति” ॥

६३१. “हन्द खो मं अनुजानाहि, रत्तियो सत्तमत्तियो ।

यावाहं सिविराजस्स, आरोचेमि महेसिनो ।

लद्धो च मे आवसथो, साळिकाय उपन्तिकं” [उपन्तिका (सी० क०)] ॥

६३२. “हन्द खो तं अनुजानामि, रत्तियो सत्तमत्तियो ।

सचे त्वं सत्तरत्तेन, नागच्छसि ममन्तिके ।

मञ्जे ओक्कन्तसत्तं [ओक्कन्तसत्तं (स्या० पी० क०)] मं, मताय आगमिस्ससि” ॥

६३३: “ततो च खो सो गन्त्वान, माधरो सुवपण्डितो ।

महोसधस्स अक्खासि, साळिकावचनं इदं” ॥

६३४: “यस्सेव घरे भुञ्जेय्य भोगं, तस्सेव अत्थं पुरिसो चरेय्य” ।

“हन्दाहं गच्छामि पुरे जनिन्द, पञ्चालराजस्स पुरं सुरम्मं ।

निवेसनानि मापेतुं, वेदेहस्स यसस्सिनो ॥

६३५: “निवेसनानि मापेत्वा, वेदेहस्स यसस्सिनो ।

यदा ते पहिणेय्यामि, तदा एय्यासि खत्तिय” ॥

६३६: “ततो च पायासि पुरे महोसधो, पञ्चालराजस्स पुरं सुरम्मं ।

निवेसनानि मापेतुं, वेदेहस्स यसस्सिनो” ॥

६३७: “निवेसनानि मापेत्वा, वेदेहस्स यसस्सिनो ।

अथस्स पाहिणी दूतं, [नत्थि सी० पी० पोत्थकेसु] वेदेहं मिथिलगगहं [नत्थि सी० पी० पोत्थकेसु] ।

एहि दानि महाराज, मापितं ते निवेसनं” ॥

६३८: “ततो च राजा पायासि, सेनाय चतुरङ्गिया [चतुरङ्गिनिया (क०)] ।

अनन्तवाहनं दट्ठुं, फीतं कपिलियं [कम्पिल्लियं (सी० पी०)] पुरं” ॥

६३९: “ततो च खो सो गन्त्वान, ब्रह्मदत्तस्स पाहिणि ।

‘आगतो’स्मि महाराज, तव पादानि वन्दितुं ॥

६४०: “ददाहि दानि मे भरियं, नारिं सब्बङ्गसोभिनिं ।

सुवण्णेन पटिच्छन्नं, दासीगणपुरक्खतं” ॥

६४१: “स्वागतं तेव [ते (सी०), तेषि (स्या०), तेन (पी०)] वेदेह, अथो ते अदुरागतं ।

नक्खत्तंयेव परिपुच्छ, अहं कञ्जं ददामि ते ।

सुवण्णेन पटिच्छन्नं, दासीगणपुरक्खतं” ॥

६४२: “ततो च राजा वेदेहो, नक्खत्तं परिपुच्छथ [परिपुच्छति (स्या० क०)] ।

नक्खत्तं परिपुच्छित्वा, ब्रह्मदत्तस्स पाहिणि ॥

६४३: “ददाहि दानि मे भरियं, नारिं सब्बङ्गसोभिनिं ।

सुवण्णेन पटिच्छन्नं, दासीगणपुरक्खतं” ॥

६४४:“ददामि दानि ते भरियं, नारिं सब्बङ्गसोभिनिं ।
सुवण्णेन पटिच्छन्नं, दासीगणपुरक्खतं” ॥

६४५:“हत्थी अस्सा रथा पत्ती, सेना तिट्ठन्ति वम्मिता [वम्मिका (स्या० क०)] ।
उक्का पदिता ज्ञायन्ति, किन्नु मज्जन्ति पण्डिता ॥

६४६:“हत्थी अस्सा रथा पत्ती, सेना तिट्ठन्ति वम्मिता [वम्मिका (स्या० क०)] ।
उक्का पदिता ज्ञायन्ति, किं नु काहन्ति [काहति (क०)] पण्डित” ॥

६४७:“रक्खति तं महाराज, चूळनेय्यो महब्बलो ।
पदुड्डो ब्रह्मदत्तेन [पदुड्डो ते ब्रह्मदत्तो (सी० स्या० पी०)], पातो तं घातयिस्सति” ॥

६४८:“उब्बेधति मे हदयं, मुखञ्च परिसुस्सति ।
निब्बुतिं नाधिगच्छामि, अग्गिदड्ढोव आतपे ॥

६४९:“कम्मरानं यथा उक्का, अन्तो ज्ञायति नो बहि ।
एवमि हदयं मय्हं, अन्तो ज्ञायति नो बहि” ॥

६५०:“पमत्तो मन्तनातीतो, भिन्नमन्तोसि खत्तिय ।
इदानि खो तं तायन्तु, पण्डिता मन्तिनो जना ॥

६५१:“अकत्वामच्चस्स वचनं, अत्थकामहितेसिनो ।
अत्तपीतिरतो राजा, मिगो कूटेव ओहितो ॥

६५२:“यथापि मच्छो बळिसं, वङ्कं मंसेन छादितं ।
आमगिद्धो न जानाति, मच्छो मरणमत्तनो ॥

६५३:“एवमेव तुवं राज, चूळनेय्यस्स धीतरं ।
कामगिद्धो न जानासि, मच्छोव मरणमत्तनो ॥

६५४:“सचे गच्छसि पज्वालं, खिप्पमतं जहिस्ससि ।
मिगं पन्थानुबन्धं, महन्तं भयमेस्सति ॥

६५५:“अनरियरूपो पुरिसो जनिन्द, अहीव उच्छङ्गगतो डसेय्य ।
न तेन मित्तिं कयिराथ धीरो [पज्जो (पी०)], दुक्खो हवे कापुरिसेन [कापुरिसेहि (क०)] सङ्गमो ॥

६५६:“यदेव [यं त्वेव (सी० स्या० पी०)] जज्जा पुरिसं [पुरिसो (स्या० क०)] जनिन्द, सीलवायं बहुस्सुतो ।
तेनेव मित्तिं कयिराथ धीरो, सुखो हवे सप्पुरिसेन सङ्गमो” ॥

६५७:“बालो तुवं एळमूगोसि राज, यो उत्तमत्थानि मयी लपित्थो ।

किमेवहं नङ्गलकोटिवट्ठो, अत्थानि जानामि [जानिस्सं (सी० स्या० पी०)] यथापि अज्जे ॥

६५८:“इमं गले गहेत्वान, नासेथ विजिता मम ।

यो मे रतनलाभस्स, अन्तरायाय भासति” ॥

६५९:“महोसथ अतीतेन, नानुविज्झन्ति पण्डिता ।

किं मं अस्सं व सम्बन्धं, पतोदेनेव विज्झसि ॥

६६०:“सचे पस्ससि मोक्खं वा, खेमं वा पन पस्ससि ।

तेनेव मं अनुसास, किं अतीतेन विज्झसि” ॥

६६१:“अतीतं मानुसं कम्मं, दुक्करं दुरभिसम्भवं ।

न तं सक्कोमि मोचेतुं, त्वं पजानस्सु [त्वम्पि जानस्सु (सी० पी०)] खत्तिय ॥

६६२:“सन्ति वेहायसा [वेहासया (सी० पी०)] नागा, इद्धिमन्तो यसस्सिनो ।

तेपि आदाय गच्छेय्युं, यस्स होन्ति तथाविधा ॥

६६३:“सन्ति वेहायसा अस्सा, इद्धिमन्तो यसस्सिनो ।

तेपि आदाय गच्छेय्युं, यस्स होन्ति तथाविधा ॥

६६४:“सन्ति वेहायसा पक्खी, इद्धिमन्तो यसस्सिनो ।

तेपि आदाय गच्छेय्युं, यस्स होन्ति तथाविधा ॥

६६५:“सन्ति वेहायसा यक्खा, इद्धिमन्तो यसस्सिनो ।

तेपि आदाय गच्छेय्युं, यस्स होन्ति तथाविधा ॥

६६६:“अतीतं मानुसं कम्मं, दुक्करं दुरभिसम्भवं ।

न तं सक्कोमि मोचेतुं, अन्तलिक्खेन खत्तिय” ॥

६६७:“अतीरदस्सी पुरिसो, महन्ते उदकण्णवे ।

यत्थ सो लभते गाधं [नावं (क०)], तत्थ सो विन्दते सुखं ॥

६६८:“एवं अम्हज्ज रज्जो च, त्वं पतिट्ठा महोसथ ।

त्वं नोसि मन्तिनं सेट्ठो, अम्हे दुक्खा पमोचय” ॥

६६९:“अतीतं मानुसं कम्मं, दुक्करं दुरभिसम्भवं ।

न तं सक्कोमि मोचेतुं, त्वं पजानस्सु सेनक” ॥

६७०:“सुणोहि मेतं [एतं (सी० क०)] वचनं, पस्स सेनं [पस्ससेतं (सी० पी०)] महब्भयं ।
सेनकं दानि पुच्छामि, किं किच्चं इध मज्जसि” ॥

६७१:“अग्णिं वा द्वारतो देम, गण्हामसे विकन्तनं [विकत्तनं (सी० पी०)] ।
अज्जमज्जं वधित्वान, खिप्पं हिस्साम जीवितं ।
मा नो राजा ब्रह्मदत्तो, चिरं दुक्खेन मारयि” ॥

६७२:“सुणोहि मेतं वचनं, पस्स सेनं महब्भयं ।
पुक्कुसं दानि पुच्छामि, किं किच्चं इध मज्जसि” ॥

६७३:“विसं खादित्वा मिय्याम, खिप्पं हिस्साम जीवितं ।
मा नो राजा ब्रह्मदत्तो, चिरं दुक्खेन मारयि” ॥

६७४:“सुणोहि मेतं वचनं, पस्स सेनं महब्भयं ।
कामिन्दं [काविन्दं (सी० पी०)] दानि पुच्छामि, किं किच्चं इध मज्जसि” ॥

६७५:“रज्जुया बज्झ मिय्याम, पपाता पपतामसे [पपतेमसे (सी० पी०)] ।
मा नो राजा ब्रह्मदत्तो, चिरं दुक्खेन मारयि” ॥

६७६:“सुणोहि मेतं वचनं, पस्स सेनं महब्भयं ।
देविन्दं दानि पुच्छामि, किं किच्चं इध मज्जसि” ॥

६७७:“अग्णिं वा द्वारतो देम, गण्हामसे विकन्तनं ।
अज्जमज्जं वधित्वान, खिप्पं हिस्साम जीवितं ।
न नो सक्कोति मोचेतुं, सुखेनेव महोसधो” ॥

६७८:“यथा कदलिनो सारं, अन्वेसं नाधिगच्छति ।
एवं अन्वेसमाना नं, पज्झं नज्झगमामसे ॥

६७९:“यथा सिम्बलिनो सारं, अन्वेसं नाधिगच्छति ।
एवं अन्वेसमाना नं, पज्झं नज्झगमामसे ॥

६८०:“अदेसे वत नो वुट्ठं, कुज्जरानंवनोदके ।
सकासे दुम्मनुस्सानं, बालानं अविजानतं ॥

६८१:“उब्बेधति मे हृदयं, मुखञ्च परिसुस्सति ।
निब्बुतिं नाधिगच्छामि, अग्गिदद्धोव आतपे ॥

६८२: “कम्मरानं यथा उक्का, अन्तो ज्ञायति नो बहि ।
एवम्पि हृदयं मय्हं, अन्तो ज्ञायति नो बहि” ॥

६८३: “ततो सो पण्डितो धीरो, अत्थदस्सी महोसधो ।
वेदेहं दुक्खितं दिस्वा, इदं वचनमब्रवि ॥

६८४: मा त्वं भायि महाराज, मा त्वं भायि रथेसभ ।
अहं तं मोचयिस्सामि, राहुग्गहंव [राहुगहितंव (सी० स्या० पी०)] चन्दिमं ॥

६८५: मा त्वं भायि महाराज, मा त्वं भायि रथेसभ ।
अहं तं मोचयिस्सामि, राहुग्गहंव सूरियं ॥

६८६: “मा त्वं भायि महाराज, मा त्वं भायि रथेसभ ।
अहं तं मोचयिस्सामि, पङ्के सन्नंव कुञ्जरं ॥

६८७: मा त्वं भायि महाराज, मा त्वं भायि रथेसभ ।
अहं तं मोचयिस्सामि, पेळाबद्धंव पन्नगं ॥

६८८: [अयं गाथा सी० पी० पोत्थकेसु न दिस्सति] ‘मा त्वं भायि महाराज, मा त्वं भायि रथेसभ ।
अहं तं मोचयिस्सामि, पक्खिं बद्धंव पञ्जरे [अयं गाथा सी० पी० पोत्थकेसु न दिस्सति] ॥

६८९: मा त्वं भायि महाराज, मा त्वं भायि रथेसभ ।
अहं तं मोचयिस्सामि, मच्छे जालगतेरिव ॥

६९०: मा त्वं भायि महाराज, मा त्वं भायि रथेसभ ।
अहं तं मोचयिस्सामि, सयोगगबलवाहनं ॥

६९१: मा त्वं भायि महाराज, मा त्वं भायि रथेसभ ।
पञ्चालं वाहयिस्सामि [बाहयिस्सामि (स्या०), वारयिस्सामि (क०)], काकसेनंव लेडुना ॥

६९२: अदु पज्जा किमत्थिया, अमच्चो वापि तादिसो ।
यो तं सम्बाधपक्खन्दं [सम्बाधपक्खन्तं (सी० पी०)], दुक्खा न परिमोचये” ॥

६९३: “एथ माणवा उट्ठेथ, मुखं सोधेथ सन्धिनो ।
वेदेहो सहमच्चेहि, उमङ्गेन [उम्मग्गेन (सी० पी०), उम्मङ्गे (स्या०) एवमुपरिपि] गमिस्सति” ॥

६९४: “तस्स तं वचनं सुत्वा, पण्डितस्सानुचारिनो [पण्डितस्सानुसारिनो (सी० स्या० पी०)] ।
उमङ्गद्वारं विवरिंसु, यन्तयुत्ते च अगगळे” ॥

६९५: “पुरतो सेनको याति, पच्छतो च महोसधो ।
मज्झे च राजा वेदेहो, अमच्चपरिवारितो” ॥

६९६: “उमङ्गा निक्खमित्वान, वेदेहो नावमारुहि ।
अभिरूळ्हञ्च तं जत्वा [अभिरूळ्हञ्च जत्वान (स्या० क०)], अनुसासि महोसधो ॥

६९७: अयं ते ससुरो देव, अयं सस्सु जनाधिप ।
यथा मातु पटिपत्ति, एवं ते होतु सस्सुया ॥

६९८: “यथापि नियको भाता, सउदरियो एकमातुको ।
एवं पञ्चालचन्दो ते, दयितब्बो रथेसभ ॥

६९९: “अयं पञ्चालचन्दी ते, राजपुत्ती अभिच्छिता [अभिज्झिता (सी० स्या० पी०)] ।
कामं करोहि ते ताय, भरिया ते रथेसभ” ॥

७००: “आरुह नावं तरमानो, किन्नु तीरम्हि तिट्ठसि ।
किच्छा मुत्ताम्ह दुक्खतो, याम दानि महोसध” ॥

७०१: “नेस धम्मो महाराज, योहं सेनाय नायको ।
सेनङ्गं परिहापेत्वा, अत्तानं परिमोचये ॥

७०२: “निवेसनम्हि ते देव, सेनङ्गं परिहापितं ।
तं दिन्नं ब्रह्मदत्तेन, आनयिस्सं रथेसभ” ॥

७०३: “अप्पसेनो महासेनं, कथं विग्गह [निग्गह (स्या० क०)] ठस्ससि ।
दुब्बलो बलवन्तेन, विहज्जिस्ससि पण्डित” ॥

७०४: “अप्पसेनोपि चे मन्ती, महासेनं अमन्तिनं ।
जिनाति राजा राजानो, आदिच्चोवुदयं तमं” ॥

७०५: “सुसुखं वत संवासो, पण्डितेहीति सेनक ।
पक्खीव पज्जरे बद्धे, मच्छे जालगतेरिव ।
अमित्तहत्थत्तगते [अमित्तस्स हत्थगते (क०)], मोचयी नो महोसधो” ॥

७०६: “एवमेतं [एवमेव (स्या०)] महाराज, पण्डिता हि सुखावहा ।
पक्खीव पज्जरे बद्धे, मच्छे जालगतेरिव ।
अमित्तहत्थत्तगते, मोचयी नो महोसधो” ॥

- ७०७:“रक्खित्वा कसिणं रत्तिं, चूळनेय्यो महब्बलो ।
उदेन्तं अरुणुग्गस्मिं, उपकारिं उपागमि ॥
- ७०८:“आरुह पवरं नागं, बलवन्तं सट्ठिहायनं ।
राजा अवोच पञ्चालो, चूळनेय्यो महब्बलो ॥
- ७०९:“सन्नद्धो मणिवम्मेन [मणिचम्मेन (स्या०)], सरमादाय पाणिना ।
पेसिये अज्झभासित्थ, पुथुगुम्बे समागते ॥
- ७१०:“हत्थारोहे अनीकट्ठे, रथिके पत्तिकारके ।
उपासनम्हि कतहत्थे, वालवेधे समागते” ॥
- ७११:“पेसेथ कुज्जरे दन्ती, बलवन्ते सट्ठिहायने ।
मद्वन्तु कुज्जरा नगरं, वेदेहेन सुमापितं ॥
- ७१२:“वच्छदन्तमुखा सेता, तिक्खग्गा अट्ठिवेधिनो ।
पणुन्ना धनुवेगेन, सम्पतन्तुतरीतरा ॥
- ७१३:“माणवा वम्मिनो सूरा, चित्रदण्डयुतावुधा ।
पक्खन्दिनो महानागा, हत्थीनं होन्तु सम्मुखा ॥
- ७१४:“सत्तियो तेलधोतायो, अच्चिमन्ता [अच्चिमन्ती (सी०)] पभस्सरा ।
विज्जोतमाना तिड्ढन्तु, सतरंसीव [सतरंसा विय (सी०)] तारका ॥
- ७१५:“आवुधबलवन्तानं, गुणिकायूरधारिनं ।
एतादिसानं योधानं, सङ्गामे अपलायिनं ।
वेदेहो कुतो मुच्चिस्सति, सचे पक्खीव काहिति ॥
- ७१६:“तिंस मे पुरिसनावुत्थो, सब्बेवेकेकनिच्चिता ।
येसं समं न पस्सामि, केवलं महिमं चरं ॥
- ७१७:“नागा च कप्पिता दन्ती, बलवन्तो सट्ठिहायना ।
येसं खन्धेसु सोभन्ति, कुमारं चारुदस्सना ।
- ७१८:“पीतालङ्कारा पीतवसना, पीतुत्तरनिवासना ।
नागखन्धेसु सोभन्ति, देवपुत्ताव नन्दने ॥
- ७१९:“पाठीनवण्णा नेत्तिसा, तेलधोता पभस्सरा ।

निद्धिता नरधीरेहि [नरवीरेहि (सी० स्या० पी०)], समधारा सुनिस्सिता ॥

७२०: “वेल्लालिनो वीतमला, सिक्कायसमया दळ्हा ।
गहिता बलवन्तेहि, सुप्पहारप्पहारिभि ॥

७२१: “सुवण्णथरुसम्पन्ना, लोहितकच्छुपधारिता ।
विवत्तमाना सोभन्ति, विज्जुवब्भघनन्तरे ॥

७२२: “पटाका [पताका (सी० पी०), पथका (स्या०)] वम्मिनो सूरा, असिचम्मस्स कोविदा ।
धनुग्गहा सिक्खितरा [थरुग्गहा सिक्खितारो (सी० पी०)], नागखन्धे निपातिनो [नागखन्धातिपातिनो (सी० पी०)] ॥

७२३: “एतादिसेहि परिक्खित्तो, नत्थि मोक्खो इतो तव ।
पभावं ते न पस्सामि, येन त्वं मिथिलं वजे” ॥

७२४: “किं नु सन्तरमानोव, नागं पेसेसि कुज्जरं ।
पहट्ठरूपो आपतसि [आगमसि (स्या०), आतपसि (क०)], सिद्धत्थोस्मीति [लद्धत्थोस्मीति (सी० स्या० पी०)]
मज्जसि ॥

७२५: “ओहरेतं धनुं चापं, खुरप्पं पटिसंहर ।
ओहरेतं सुभं वम्मं, वेळुरियमणिसन्धितं” [वेळुरियमणिसन्धिभं (स्या०)] ॥

७२६: “पसन्नमुखवण्णोसि, मितपुब्बञ्च भाससि ।
होति खो मरणकाले, एदिसी [तादिसी (सी० पी०)] वण्णसम्पदा” ॥

७२७: “मोघं ते गज्जितं राज, भिन्नमन्तोसि खत्तिय ।
दुग्गण्होसि [दुग्गण्हो हि (सी० स्या० पी०)] तथा राजा, खळुङ्गेनेव [खळुङ्गेनेव (क०)] सिन्धवो ॥

७२८: “तिण्णो हिय्यो राजा गङ्गं, सामच्चो सपरिज्जनो ।
हंसराजं यथा धङ्को, अनुज्जवं पतिस्ससि” ॥

७२९: “सिङ्गाला रत्तिभागेन, फुल्लं दिस्वान किंसुकं ।
मंसपेसीति मज्जन्ता, परिव्यूळ्हा मिगाधमा ॥

७३०: “वीतिवत्तासु रत्तीसु, उग्गतस्मिं दिवाकरे [दिवाकरे (सी० स्या० पी०)] ।
किंसुकं फुल्लितं दिस्वा, आसच्छिन्ना मिगाधमा ॥

७३१: “एवमेव तुवं राज, वेदेहं परिवारिय [परिवारय (स्या० पी०), परिवारितं (क०)] ।

आसच्छिन्नो गमिस्ससि, सिङ्गाला किंसुकं यथा” ॥

७३२: “इमस्स हत्थे पादे च, कण्णनासञ्च छिन्दथ ।

यो मे अमित्तं हत्थगतं, वेदेहं परिमोचयि ॥

७३३: “इमं मंसंव पातब्बं [मंसंव पातब्बं (सी० पी०), मंसञ्च पातब्बं (क०)], सूले कत्वा पचन्तु नं ।

यो मे अमित्तं हत्थगतं, वेदेहं परिमोचयि ॥

७३४: “यथापि आसभं चम्मं, पथब्बा वितनिय्यति ।

सीहस्स अथो व्यग्घस्स, होति सङ्कुसमाहतं ॥

७३५: “एवं तं वितनित्वान, वेधयिस्सामि सत्तिया ।

यो मे अमित्तं हत्थगतं, वेदेहं परिमोचयि” ॥

७३६: “सचे मे हत्थे पादे च, कण्णनासञ्च छेच्छसि ।

एवं पञ्चालचन्दस्स, वेदेहो छेदयिस्सति ॥

७३७: “सचे मे हत्थे पादे च, कण्णनासञ्च छेच्छसि ।

एवं पञ्चालचन्दिया, वेदेहो छेदयिस्सति ॥

७३८: “सचे मे हत्थे पादे च, कण्णनासञ्च छेच्छसि ।

एवं नन्दाय देविया, वेदेहो छेदयिस्सति ॥

७३९: “सचे मे हत्थे पादे च, कण्णनासञ्च छेच्छसि ।

एवं ते पुत्तदारस्स, वेदेहो छेदयिस्सति ॥

७४०: “सचे मंसंव पातब्बं, सूले कत्वा पचिस्ससि ।

एवं पञ्चालचन्दस्स, वेदेहो पाचयिस्सति ॥

७४१: “सचे मंसंव पातब्बं, सूले कत्वा पचिस्ससि ।

एवं पञ्चालचन्दिया, वेदेहो पाचयिस्सति ॥

७४२: “सचे मंसंव पातब्बं, सूले कत्वा पचिस्ससि ।

एवं नन्दाय देविया, वेदेहो पाचयिस्सति ॥

७४३: “सचे मंसंव पातब्बं, सूले कत्वा पचिस्ससि ।

एवं ते पुत्तदारस्स, वेदेहो पाचयिस्सति ॥

७४४:सचे मं वितनित्वान, वेधयिस्ससि सत्तिया ।
एवं पञ्चालचन्दस्स, वेदेहो वेधयिस्सति ॥

७४५:सचे मं वितनित्वान, वेधयिस्ससि सत्तिया ।
एवं पञ्चालचन्दिया, वेदेहो वेधयिस्सति ॥

७४६:सचे मं वितनित्वान, वेधयिस्ससि सत्तिया ।
एवं नन्दाय देविया, वेदेहो वेधयिस्सति ॥

७४७:सचे मं वितनित्वान, वेधयिस्ससि सत्तिया ।
एवं ते पुत्तदारस्स, वेदेहो वेधयिस्सति ।
एवं नो मन्तितं रहो, वेदेहेन मया सह ॥

७४८:यथापि पलसतं चम्मं, कोन्तिमन्तासुनिद्धितं [कोन्तीमन्तीसुनिद्धितं (सी० पी०)] ।
उपेति तनुताणाय, सरानं पटिहन्तवे ॥

७४९:सुखावहो दुक्खनुदो, वेदेहस्स यसस्सिनो ।
मतिं ते पटिहज्जामि, उसुं पलसतेन वा” ॥

७५०:इह पस्स महाराज, सुज्जं अन्तेपुरं तव ।
ओरोधा च कुमारा च, तव माता च खत्तिय ।
उमङ्गा नीहरित्वान, वेदेहस्सुपनामिता” ॥

७५१:इह अन्तेपुरं मय्हं, गन्त्वान विचिनाथ नं ।
यथा इमस्स वचनं, सच्चं वा यदि वा मुसा” ॥

७५२:एवमेतं महाराज, यथा आह महोसधो ।
सुज्जं अन्तेपुरं सब्बं, काकपट्टनकं यथा” ॥

७५३:इतो गता महाराज, नारी सब्बङ्गसोभना ।
कोसम्बफलकसुस्सोणी [कोसुम्भफलकसुस्सोणी (सी० स्या० पी०)], हंसगगरभाणिनी ॥

७५४:इतो नीता महाराज, नारी सब्बङ्गसोभना ।
कोसेय्यवसना सामा, जातरूपसुमेखला ॥

७५५:सुरत्तपादा कल्याणी, सुवण्णमणिमेखला ।
पारेवतक्खी सुतनू, बिम्बोद्धा तनुमज्झिमा ॥

७५६:“सुजाता भुजलट्टीव, वेदीव [वेल्लीव (सी० पी०)] तनुमज्झिमा ।
दीघस्सा केसा असिता, ईसकग्गपवेल्लिता ॥

७५७:“सुजाता मिगछापाव, हेमन्तगिसिखारिव ।
नदीव गिरिदुग्गोसु, सञ्छन्ना खुद्दवेळुभि ॥

७५८:“नागनासूरु कल्याणी, परमा [पठमा (सी० पी०)] तिम्वरुत्थनी ।
नातिदीघा नातिरस्सा, नालोमा नातिलोमसा” ॥

७५९:“नन्दाय नून मरणेन, नन्दसि सिरिवाहन ।
अहञ्च नून नन्दा च, गच्छाम यमसाधनं” ॥

७६०:“दिब्बं अधीयसे मायं, अकासि चक्खुमोहनं ।
यो मे अमित्तं हत्थगतं, वेदेहं परिमोचयि” ॥

७६१:“अधीयन्ति महाराज [अधीयन्ति वे महाराज (स्या० क०)], दिब्बमायिध पण्डिता ।
ते मोचयन्ति अत्तानं, पण्डिता मन्तिनो जना ॥

७६२:“सन्ति माणवपुत्ता मे, कुसला सन्धिछेदका ।
येसं कतेन मग्गेन, वेदेहो मिथिलं गतो” ॥

७६३:“इङ्ग पस्स महाराज, उमङ्गं साधु मापितं ।
हत्थीनं अथ अस्सानं, रथानं अथ पत्तिनं ।
आलोकभूतं तिट्ठन्तं, उमङ्गं साधु मापितं” [निट्ठितं (सी० स्या० पी०)] ॥

७६४:“लाभा वत विदेहानं, यस्सिमेदिसा पण्डिता ।
घरे वसन्ति विजिते, यथा त्वंसि महोसध” ॥

७६५:“वुत्तिञ्च परिहारञ्च, दिगुणं भत्तवेतनं ।
ददामि विपुले भोगे, भुञ्ज कामे रमस्सु च ।
मा विदेहं पच्चगमा, किं विदेहो करिस्सति” ॥

७६६:“यो चजेथ महाराज, भत्तारं धनकारणा ।
उभिन्नं होति गारय्हो, अत्तनो च परस्स च ।
याव जीवेय्य वेदेहो, नाञ्जस्स पुरिसो सिया ॥

७६७:“यो चजेथ महाराज, भत्तारं धनकारणा ।
उभिन्नं होति गारय्हो, अत्तनो च परस्स च ।

याव तिष्ठेय्य वेदेहो, नाञ्जस्स विजिते वसे” ॥

७६८:“दम्मि निक्खसहस्सं ते, गामासीतिञ्च कासिसु ।
दासिसतानि चत्तारि, दम्मि भरियासतञ्च ते ।
सब्बं सेनङ्गमादाय, सोत्थिं गच्छ महोसध ॥

७६९:“याव ददन्तु हत्थीनं, अस्सानं दिगुणं विधं ।
तप्पेन्तु अन्नपानेन, रथिके पत्तिकारके” ॥

७७०:“हत्थी अस्से रथे पत्ती, गच्छेवादाय पण्डित ।
पस्सतु तं महाराजा, वेदेहो मिथिलं गतं [मिथिलग्गहं (क०)] ॥

७७१:“हत्थी अस्सा रथा पत्ती, सेना पदिस्सते महा ।
चतुरङ्गिनी भीसरूपा, किं नु मञ्जसि पण्डित” [मञ्जन्ति पण्डिता (सी० स्या० पी०)] ॥

७७२:“आनन्दो ते महाराज, उत्तमो पटिदिस्सति ।
सब्बं सेनङ्गमादाय, सोत्थिं पत्तो महोसधो” ॥

७७३:“यथा पेतं सुसानस्मिं, छड्ढेत्वा चतुरो जना ।
एवं कपिलये त्यम्ह [कप्पिलिये त्यम्हा (स्या०), कम्पिल्लिये त्यम्हा (सी०), कम्पिल्लियरट्ठे (पी०)], छड्ढयित्वा
इधागता ॥

७७४:अथ त्वं केन वण्णेन, केन वा पन हेतुना ।
केन वा अत्थजातेन, अत्तानं परिमोचयि” ॥

७७५:अत्थं अत्थेन वेदेह, मन्तं मन्तेन खत्तिय ।
परिवारयिं [परिवारयिस्सं (सी० स्या०)] राजानं, जम्बुदीपंव सागरो” ॥

७७६:“दिन्नं निक्खसहस्सं मे, गामासीति च कासिसु ।
दासीसतानि चत्तारि, दिन्नं भरियासतञ्च मे ।
सब्बं सेनङ्गमादाय, सोत्थिनाम्हि इधागतो” ॥

७७७:सुसुखं वत संवासो, पण्डितेहीति सेनक ।
पक्खीव पञ्जरे बद्धे, मच्छे जालगतेरिव ।
अमित्तहत्थत्तगते [अमित्तस्स हत्थगते (क०)], मोचयी नो महोसधो” ॥

७७८:“एवमेतं महाराज, पण्डिता हि सुखावहा ।
पक्खीव पञ्जरे बद्धे, मच्छे जालगतेरिव ।

अमित्तहत्थत्तगते, मोचयी नो महोसधो” ॥

७७९:“आहञ्जन्तु सब्बवीणा, भेरियो दिन्दिमानि च ।
धमेन्तु मागधा सङ्घा, वग्गू नदन्तु दुन्दुभी” ॥

७८०:“ओरोधा च कुमारा च, वेसियाना च ब्राह्मणा ।
बहुं अन्नञ्च पानञ्च, पण्डितस्साभिहारयुं ॥

७८१:“हत्थारोहा अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका ।
बहुं अन्नञ्च पानञ्च, पण्डितस्साभिहारयुं ॥

७८२:“समागता जानपदा, नेगमा च समागता ।
बहुं अन्नञ्च पानञ्च, पण्डितस्साभिहारयुं ॥

७८३:“बहुजनो पसन्नोसि, दिस्वा पण्डितमागतं ।
पण्डितमिह अनुप्पत्ते, चेलुक्खेपो अवत्तथा”ति ॥

उमङ्गजातकं [महाउम्मगजातकं (सी० पी०), महोसधजातकं (स्या०§क०)] पञ्चमं ।

५४३. भूरिदत्तजातकं (६)

७८४:“यं किञ्चि रतनं अत्थि, धतरट्ठनिवेसने ।
सब्बानि ते उपयन्तु, धीतरं देहि राजिनो” ॥

७८५:“न नो विवाहो नागेहि, कतपुब्बो कुदाचनं ।
तं विवाहं असंयुत्तं, कथं अम्हे करोमसे” ॥

७८६:“जीवितं नून ते चत्तं, रट्ठं वा मनुजाधिप ।
न हि नागे कुपितमिह, चिरं जीवन्ति तादिसा ॥

७८७:“यो त्वं देव मनुस्सोसि, इद्धिमन्तं अनिद्धिमा ।
वरुणस्स नियं पुत्तं, यामुनं अतिमञ्जसि” ॥

७८८:“नातिमञ्जामि राजानं, धतरट्ठं यसस्सिनं ।
धतरट्ठो हि नागानं, बहूनमपि इस्सरो ॥

७८९:“अहि महानुभावोपि, न मे धीतरमारहो ।
खत्तियो च विदेहानं, अभिजाता समुद्दजा” ॥

- ७९०: “कम्बलस्सतरा उट्ठेन्तु, सब्बे नागे निवेदय ।
बाराणसिं पवज्जन्तु, मा च कज्जि [किज्जि (सी० पी० क०)] विहेठयुं” ॥
- ७९१: “निवेसनेसु सोब्भेसु, रथिया चच्चरेसु च ।
रुक्खग्गेसु च लम्बन्तु, वितता तोरणेसु च ॥
- ७९२: “अहम्पि सब्बसेतेन, महता सुमहं पुरं ।
परिक्खिपिस्सं भोगेहि, कासीनं जनयं भयं” ॥
- ७९३: तस्स तं वचनं सुत्वा, उरगानेकवण्णिनो ।
बाराणसिं पवज्जिंसु, न च कज्जि विहेठयुं ॥
- ७९४: निवेसनेसु सोब्भेसु, रथिया चच्चरेसु च ।
रुक्खग्गेसु च लम्बिंसु, वितता तोरणेसु च ॥
- ७९५: तेसु दिस्वान लम्बन्ते, पुथू कन्दिंसु नारियो ।
नागे सोण्डिकते दिस्वा, पस्ससन्ते मुहुं मुहुं ॥
- ७९६: बाराणसी पब्बधिता, आतुरा समपज्जथ ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, “धीतरं देहि राजिनो” ॥
- ७९७: “पुप्फाभिहारस्स वनस्स मज्झे, को लोहितक्खो विततन्तरंसो ।
का कम्बुकायूरधरा सुवत्था, तिट्ठन्ति नारियो दस वन्दमाना ॥
- ७९८: “को त्वं ब्रहाबाहु वनस्स मज्झे, विरोचसि घतसित्तोव अग्गि ।
महेसक्खो अज्जतरोसि यक्खो, उदाहु नागोसि महानुभावो” ॥
- ७९९: “नागोहमस्मि इद्धिमा, तेजस्सी [तेजसी (सी० स्या० पी० क०)] दुरतिक्कमो ।
डंसेय्यं तेजसा कुद्धो, फीतं जनपदं अपि ॥
- ८००: “समुद्दजा हि मे माता, धतरट्ठो च मे पिता ।
सुदस्सनकनिट्ठोस्मि, भूरिदत्तोति मं विदू” ॥
- ८०१: “यं गम्भीरं सदावट्ठं, रहदं भिस्मं पेक्खसि ।
एस दिब्बो ममावासो, अनेकसतपोरिसो ॥
- ८०२: “मयूरकोज्जाभिरुदं, नीलोदं वनमज्झतो ।
यमुनं पविस मा भीतो, खेमं वत्तवतं [वत्तवति (स्या० क०)] सिवं” ॥

८०३. “तत्थ पत्तो सानुचरो, सह पुत्तेन ब्राह्मण ।
पूजितो मय्हं कामेहि, सुखं ब्राह्मण वच्छसि” ॥
८०४. “समा समन्तपरितो, पटूततगरा [बहुका तगरा (सी० स्या० पी०)] मही ।
इन्दगोपकसञ्छन्ना, सोभति हरितुत्तमा ॥
८०५. “रम्मानि वनचेत्यानि, रम्मा हंसूपकूजिता ।
ओपुष्पापद्मा तिड्ढन्ति, पोक्खरज्जो [पोक्खरज्जा (स्या० पी०)] सुनिम्मिता ॥
८०६. “अट्ठंसा सुकता थम्भा, सब्बे वेळुरियामया ।
सहस्सथम्भा पासादा, पूरा कज्जाहि जोतरे ॥
८०७. “विमानं उपपन्नोसि, दिव्यं पुज्जेहि अत्तनो ।
असम्बाधं सिवं रम्मं, अच्चन्तसुखसंहितं ॥
८०८. “मज्जे सहस्सनेत्तस्स, विमानं नाभिकङ्कुसि ।
इद्धी हि त्यायं विपुला, सक्कस्सेव जुतीमतो” ॥
८०९. “मनसापि न पत्तब्बो, आनुभावो जुतीमतो ।
परिचारयमानानं, सइन्दानं [इन्दानं (स्या० क०)] वसवत्तिनं” ॥
८१०. “तं विमानं अभिज्झाय, अमरानं सुखेसिनं ।
उपोसथं उपवसन्तो, सेमि वम्मिकमुद्धनि” ॥
८११. “अहज्ज मिगमेसानो, सपुत्तो पाविसिं वनं ।
तं मं मतं वा जीवं वा, नाभिवेदेन्ति जातका ॥
८१२. “आमन्तये भूरिदत्तं, कासिपुत्तं यसस्सिनं ।
तया नो समनुज्जाता, अपि पस्सेमु जातके” ॥
८१३. “एसो हि वत मे छन्दो, यं वसेसि ममन्तिके ।
न हि एतादिसा कामा, सुलभा होन्ति मानुसे ॥
८१४. “सचे त्वं निच्छसे वत्थुं, मम कामेहि पूजितो ।
मया त्वं समनुज्जातो, सोत्थिं पस्साहि जातके” ॥
८१५. “धारयिमं मणिं दिव्यं, पसुं पुत्ते च विन्दति ।
अरोगो सुखितो होति [होहि (स्या०)], गच्छेवादाय ब्राह्मण” ॥

८१६. “कुसलं पटिनन्दामि, भूरिदत्त वचो तव ।
पब्बजिस्सामि जिण्णोस्मि, न कामे अभिपत्थये” ॥
८१७. “ब्रह्मचरियस्स चे भङ्गो, होति भोगेहि कारियं ।
अविकम्पमानो एय्यासि, बहुं दस्सामि ते धनं” ॥
८१८. “कुसलं पटिनन्दामि, भूरिदत्त वचो तव ।
पुनपि आगमिस्सामि, सचे अत्थो भविस्सति” ॥
८१९. “इदं वत्वा भूरिदत्तो, पेसेसि चतुरो जने ।
एथ गच्छथ उट्ठेथ, खिप्पं पापेथ ब्राह्मणं ॥
८२०. तस्स तं वचनं सुत्वा, उट्ठाय चतुरो जना ।
पेसिता भूरिदत्तेन, खिप्पं पापेसु ब्राह्मणं ॥
८२१. “मणिं पग्गह्म मङ्गल्यं, साधुवित्तं [साधुचित्तं (पी०)] मनोरमं ।
सेलं व्यञ्जनसम्पन्नं, को इमं मणिमज्झगा” ॥
८२२. “लोहितक्खसहस्साहि, समन्ता परिवारितं ।
अज्ज कालं पथं [पदं (सी० पी०)] गच्छं, अज्झगाहं मणिं इमं” ॥
८२३. “सुपचिण्णो अयं सेलो, अच्चितो महितो [मानितो (क०)] सदा ।
सुधारितो सुनिक्खित्तो, सब्बत्थमभिसाधये ॥
८२४. “उपचारविपन्नस्स, निक्खेपे धारणाय वा ।
अयं सेलो विनासाय, परिचिण्णो अयोनिस्सो ॥
८२५. “न इमं अकुसलो [कुसलं (क०)] दिब्बं, मणिं धारेतुमारहो ।
पटिपज्ज सतं निक्खं, देहिमं रतनं मम” ॥
८२६. “न च म्यायं मणी केय्यो, गोहि [केहि (क०)] वा रतनेहि वा ।
सेलो व्यञ्जनसम्पन्नो, नेव केय्यो मणी मम” ॥
८२७. “नो चे तया मणी केय्यो, गोहि [केहि (क०)] वा रतनेहि वा ।
अथ केन मणी केय्यो, तं मे अक्खाहि पुच्छित्तो” ॥
८२८. “यो मे संसे महानागं, तेजस्सिं दुरतिक्कमं ।
तस्स दज्जं इमं सेलं, जलन्तमिव तेजसा” ॥

८२९. “को नु ब्राह्मणवण्णेन, सुपण्णो पततं वरो ।
नागं जिगीसमन्वेसि, अन्वेसं भक्खमत्तनो ॥

८३०. “नाहं दिजाधिपो होमि, न दिट्ठो गरुळो मया ।
आसीविसेन वित्तोति [वित्तोस्मि (स्या० क०)], वज्जो ब्राह्मण मं विदू” ॥

८३१. “किं नु तुय्हं बलं अत्थि, किं सिप्पं विज्जते तव ।
किस्मिं वा त्वं परत्थद्दो, उरगं नापचायसि” ॥

८३२. “आरज्जिकस्स इसिनो, चिररत्तं तपस्सिनो ।
सुपण्णो कोसियस्सक्खा, विसविज्जं अनुत्तरं ॥

८३३. “तं भावितत्तज्जतरं, सम्मन्तं पब्बतन्तरे ।
सक्कच्चं तं उपट्ठासिं, रत्तिन्दिवमतन्दितो ॥

८३४. “सो तदा परिचिण्णो मे, वत्तवा ब्रह्मचरियवा ।
दिब्बं पातुकरी मन्तं, कामसा भगवा मम ॥

८३५. “त्याहं मन्ते परत्थद्दो, नाहं भायामि भोगिनं ।
आचरियो विसघातानं, अलम्पानोति [आलम्बानोति (सी० पी०), आलम्बायनोति (स्या०)] मं विदू” ॥

८३६. “गण्हामसे मणिं तात, सोमदत्त विजानहि ।
मा दण्डेन सिरिं पत्तं, कामसा पजहिम्हसे” ॥

८३७. “सकं निवेसनं पत्तं, यो तं ब्राह्मण पूजयि ।
एवं कल्याणकारिस्स, किं मोहा दुब्भिमिच्छसि” ॥

८३८. “सचे त्वं [सचे हि (सी० पी० क०)] धनकामोसि, भूरिदत्तो पदस्सति [भूरिदत्तं पदिस्ससि (क०)] ।
तमेव गन्त्वा याचस्सु, बहुं दस्सति ते धनं” ॥

८३९. “हत्थगतं पत्तगतं, निकिण्णं खादितुं वरं ।
मा नो सन्दिट्ठिको अत्थो, सोमदत्त उपच्चगा” ॥

८४०. “पच्चति निरये घोरे, महिस्समपि विवरति [महिस्समव दीयति (सी० पी०), महिमस्स विन्द्रीयति (स्या०)] ।
मित्तदुब्धी हितच्चागी, जीवरेवापि सुस्सति [जीवरे चापि सुस्सरे (सी० पी०)] ॥

८४१. “सचे त्वं [सचे हि (सी० पी० क०)] धनकामोसि, भूरिदत्तो पदस्सति ।
मज्जे अत्तकतं वेरं, नचिरं वेदयिस्ससि” ॥

८४२: “महायज्जं यजित्वान, एवं सुज्झन्ति ब्राह्मणा ।
महायज्जं यजिस्साम, एवं मोक्खाम पापका” ॥

८४३: “हन्द दानि अपायामि, नाहं अज्ज तया सह ।
पदम्पेकं [पदमेकं (स्या० क०)] न गच्छेय्यं, एवं किब्बिसकारिना” ॥

८४४: “इदं वत्त्वान पितरं, सोमदत्तो बहुस्सुतो ।
उज्झापेत्त्वान भूतानि, तम्हा ठाना अपक्कमि ॥

८४५: “गण्हाहेतं महानागं, आहरेतं मणिं मम ।
इन्दगोपकवण्णाभो, यस्स लोहितको सिरो ॥

८४६: “कप्पासपिचुरासीव, एसो कायो पदिस्सति [कायंस्स दिस्सति (सी० पी०)] ।
वम्मिकग्गतो सेति, तं त्वं गण्हाहि ब्राह्मण” ॥

८४७: “अथोसधेहि दिब्बेहि, जप्पं मन्तपदानि च ।
एवं तं असक्खि सत्थुं [सट्ठं (सी० पी०), युट्ठं (स्या०), सुत्तुं (क०)], कत्वा परित्तमत्तनो” ॥

८४८: “ममं दिस्वान आयन्तं, सब्बकामसमिद्धिनं ।
इन्द्रियाणि अहट्ठानि, सावं [सामं (सी० पी०)] जातं मुखं तव ॥

८४९: “पद्मं यथा हत्थगतं, पाणिना परिमद्धितं ।
सावं जातं [यन्तं (क०)] मुखं तुहं, ममं दिस्वान एदिसं ॥

८५०: “कच्चि नु ते नाभिससि [ते नाभिसयि (सी०), ते नाभिस्ससि (स्या०)], कच्चि ते अत्थि वेदना ।
येन सावं मुखं तुहं, ममं दिस्वान आगतं” ॥

८५१: “सुपिनं तात अद्वक्खिं, इतो मासं अधोगतं ।
दक्खिणं विय मे बाहुं, छेत्वा रुहिरमक्खितं ।
पुरिसो आदाय पक्कामि, मम रोदन्तिया सति ॥

८५२: “यतोहं [यतो तं (सी०)] सुपिनमद्वक्खिं, सुदस्सन विजानहि ।
ततो दिवा वा रत्तिं वा, सुखं मे नोपलब्भति” ॥

८५३: “यं पुब्बे परिवारिंसु [परिचारिंसु (सी० पी०)], कज्जा रुचिरविग्गहा ।
हेमजालपटिच्छन्ना, भूरिदत्तो न दिस्सति ॥

८५४: “यं पुब्बे परिवारिंसु [परिचारिंसु (सी० पी०)], नेत्तिसवरधारिनो ।

कणिकाराव सम्फुल्ला, भूरिदत्तो न दिस्सति ॥

८५५: “हन्द दानि गमिस्साम, भूरिदत्तनिवेसनं ।
धम्मट्ठं सीलसम्पन्नं, पस्साम तव भातरं” ॥

८५६: “तच्च दिस्वान आयन्तिं, भूरिदत्तस्स मातरं ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, भूरिदत्तस्स नारियो ॥

८५७: “पुत्तं तेय्ये न जानाम, इतो मासं अधोगतं ।
मतं वा यदि वा जीवं, भूरिदत्तं यसस्सिनं” ॥

८५८: “सकुणी हतपुत्ताव, सुज्जं दिस्वा कुलावकं ।
चिरं दुक्खेन झायिस्सं, भूरिदत्तं अपस्सती [इमिस्सा गाथायानन्तरे सी० पी० पोत्थकेसु — “सकुणी हतपुत्ताव,
सुज्जं दिस्वा कुलावकं । तेन तेन पधाविस्स, पियपुत्तं अपस्सती”ति इति अयम्पि गाथा आगता] ॥

८५९: “कुररी हतछापाव, सुज्जं दिस्वा कुलावकं ।
चिरं दुक्खेन झायिस्सं, भूरिदत्तं अपस्सती ॥

८६०: “सा नून चक्कवाकीव, पल्ललस्मिं अनोदके ।
चिरं दुक्खेन झायिस्सं, भूरिदत्तं अपस्सती ॥

८६१: “कम्मरानं यथा उक्का, अन्तो झायति नो बहि ।
एवं झायामि सोकेन, भूरिदत्तं अपस्सती” ॥

८६२: “सालाव सम्ममथिता [सम्ममद्धिता (स्या० क०)], मालुतेन पमद्धिता ।
सेन्ति पुत्ता च दारा च, भूरिदत्तनिवेसने” ॥

८६३: “इदं सुत्वान निग्घोसं, भूरिदत्तनिवेसने ।
अरिड्ढो च सुभोगो [सुभगो (सी० पी०)] च, पधाविंसु अनन्तरा [उपधाविंसु अनन्तरा (सी० पी०)] ॥

८६४: “अम्म अस्सास मा सोचि, एवंधम्मा हि पाणिनो ।
चवन्ति उपपज्जन्ति, एसस्स परिणामिता” ॥

८६५: “अहम्पि तात जानामि, एवंधम्मा हि पाणिनो ।
सोकेन च परेतस्मि, भूरिदत्तं अपस्सती ॥

८६६: “अज्ज चे मे इमं रत्तिं, सुदस्सन विजानहि ।
भूरिदत्तं अपस्सन्ती, मज्जे हिस्सामि जीवितं” ॥

८६७:“अम्म अस्सास मा सोचि, आनयिस्साम भातरं ।
दिसोदिसं गमिस्साम, भातुपरियेसनं चरं ॥

८६८:“पब्बते गिरिदुग्गेसु, गामेसु निगमेसु च ।
ओरेन सत्तरत्तस्स [ओरेन दसरत्तस्स (सी० पी०)], भातरं पस्स आगतं” ॥

८६९:“हत्था पमुत्तो उरगो, पादे ते निपती भुसं ।
कच्चि नु तं डंसी तात [कच्चि तं नु डसी तात (सी०), कच्चि नु डंसितो तात (स्या०), कच्चितानुडसी तात (पी०)], मा भायि सुखितो भव” ॥

८७०:“नेव मय्हं अयं नागो, अलं दुक्खाय कायचि ।
यावतत्थि अहिग्गाहो, मया भिय्यो न विज्जति” ॥

८७१:“को नु ब्राह्मणवण्णेन, दित्तो [दत्तो (सी० स्या० पी०)] परिसमागतो ।
अक्कायन्तु सुयुद्धेन, सुणन्तु परिसा मम” ॥

८७२:“त्वं मं नागेन आलम्प, अहं मण्डूकछापिया ।
होतु नो अब्भुतं तत्थ, आसहस्सेहि पञ्चहि” ॥

८७३:“अहज्झि वसुमा अट्ठो, त्वं दलिद्वोसि माणव ।
को नु ते पाटिभोगत्थि, उपजूतञ्च किं सिया ॥

८७४:“उपजूतञ्च मे अस्स, पाटिभोगो च तादिसो ।
होतु नो अब्भुतं तत्थ, आसहस्सेहि पञ्चहि” ॥

८७५:“सुणोहि मे महाराज, वचनं भद्वमत्थु ते ।
पञ्चन्नं मे सहस्सानं, पाटिभोगो हि कित्तिम” ॥

८७६:“पेत्तिकं वा इणं होति, यं वा होति सयंकतं ।
किं त्वं एवं बहुं मय्हं, धनं याचसि ब्राह्मण” ॥

८७७:“अलम्पानो हि नागेन, ममं अभिजिगीसति [अभिजिगिंसति (सी० स्या० पी०)] ।
अहं मण्डूकछापिया, डंसयिस्सामि ब्राह्मणं ॥

८७८:“तं त्वं दट्ठं महाराज, अज्ज रट्ठाभिवट्ठन ।
खत्तसङ्गपरिव्यूहो, निव्याहि अहिदस्सनं” [अभिदस्सनं (सी० पी०)] ॥

८७९:“नेव तं अतिमज्जामि, सिप्पवादेन माणव ।

अतिमत्तोसि सिप्पेन, उरगं नापचायसि” ॥

८८०: “अहमि नातिमज्जामि, सिप्पवादेन ब्राह्मण ।
अविसेन च नागेन, भुसं वज्जयसे जनं ॥

८८१: “एवं चेतं जनो जज्जा, यथा जानामि तं अहं ।
न त्वं लभसि आलम्प, भुसमुट्ठिं [थुसमुट्ठिं (स्या०), सत्तुमुट्ठिं (सी० पी०)] कुतो धनं” ॥

८८२: “खराजिनो जटी दुम्मी [रुम्मी (सी० स्या० पी०)], दित्तो परिसमागतो ।
यो त्वं एवं गतं नागं, अविसो अतिमज्जसि ॥

८८३: “आसज्ज खो नं जज्जासि, पुण्णं उग्गस्स तेजसो ।
मज्जे तं भस्मरासिं व, खिप्पमेसो करिस्सति” ॥

८८४: “सिया विसं सिलुत्तस्स, देडुभस्स सिलाभुनो ।
नेव लोहितसीसस्स, विसं नागस्स विज्जति” ॥

८८५: “सुतमेतं अरहतं, सज्जतानं तपस्सिनं ।
इध दानानि दत्त्वान, सग्गं गच्छन्ति दायका ।
जीवन्तो देहि दानानि, यदि ते अत्थि दातवे ॥

८८६: “अयं नागो महिद्धिको, तेजस्सी दुरतिक्कमो ।
तेन तं डंसयिस्सामि, सो तं भस्मं करिस्सति” ॥

८८७: “मयापेतं सुतं सम्म, सज्जतानं तपस्सिनं ।
इध दानानि दत्त्वान, सग्गं गच्छन्ति दायका ।
त्वमेव देहि जीवन्तो, यदि ते अत्थि दातवे ॥

८८८: “अयं अजमुखी [अच्चिमुखी (सी० स्या० पी०)] नाम, पुण्णा उग्गस्स तेजसो ।
ताय तं डंसयिस्सामि, सा तं भस्मं करिस्सति” ॥

८८९: “या धीता धतरट्ठस्स, वेमाता भगिनी मम ।
सा तं डंसत्वजमुखी [सा दिस्सतु अच्चिमुखी (सी० पी०)], पुण्णा उग्गस्स तेजसो” ॥

८९०: “छमायं चे निसिज्जिस्सं, ब्रह्मदत्त विजानहि ।
तिणलतानि ओसध्यो, उस्सुस्सेय्युं असंसयं ॥

८९१: “उद्धं चे पातयिस्सामि, ब्रह्मदत्त विजानहि ।

सत्त वस्सानियं देवो, न वस्से न हिमं पते ॥

८९२. “उदके चे निसिञ्चिस्सं, ब्रह्मदत्त विजानहि ।

यावन्तोदकजा [यावता ओदका (सी०), यावता उदकजा (पी०)] पाणा, मरेय्युं मच्छकच्छपा” ॥

८९३. “लोक्यं सजन्तं उदकं, पयागस्मिं पतिट्ठितं ।

कोमं अज्झोहरी भूतो, ओगाळ्हं यमुनं नदिं” ॥

८९४. “यदेस लोकाधिपती यसस्सी, बाराणसिं पक्रिय [पकिरपरी (सी० पी०), पकिरहरी (स्या०)] समन्ततो ।

तस्साह पुत्तो उरगूसभस्स, सुभोगोति मं ब्राह्मण वेदयन्ति” ॥

८९५. “सचे हि पुत्तो उरगूसभस्स, कासिस्स [कंसस्स (सी० पी०)] रज्जो अमराधिपस्स ।

महेसक्खो अज्जतरो पिता ते, मच्चेसु माता पन ते अतुल्या ।

न तादिसो अरहति ब्राह्मणस्स, दासम्पि ओहारितुं [ओहातुं (सी० पी०)] महानुभावो” ॥

८९६. “रुक्खं निस्साय विज्झित्थो, एण्यं पातुमागतं ।

सो विद्धो दूरमचरि [दूरमसरा (सी० पी०)], सरवेगेन सीघवा [सेखवा (सी० पी०), पेक्खवा (स्या० क०)] ॥

८९७. “तं त्वं पतितमद्वक्खि, अरज्जस्मिं ब्रहावने ।

समं सकाजमादाय, सायं निग्रोधुपागमि ॥

८९८. “सुकसाळिकसङ्कुट्ठं, पिङ्गलं [पिङ्गियं (सी० स्या० पी०)] सन्थतायुतं ।

कोकिलाभिरुदं रम्मं, धुवं हरितसद्वलं ॥

८९९. “तत्थ ते सो पातुरहु, इद्धिया यससा जलं ।

महानुभावो भाता मे, कज्जाहि परिवारितो ॥

९००. “सो तेन परिचिण्णो त्वं, सब्बकामेहि तप्पितो ।

अदुट्ठस्स तुवं दुब्भि, तं ते वेरं इधागतं ॥

९०१. “खिप्पं गीवं पसारेहि, न ते दस्सामि जीवितं ।

भातु परिसरं वेरं, छेदयिस्सामि ते सिरं” ॥

९०२. “अज्झायको याचयोगी, आहुतग्गि च ब्राह्मणो ।

एतेहि तीहि ठानेहि, अवज्झो होति [भवति (सी० स्या० पी०)] ब्राह्मणो” ॥

९०३. “यं पूरं धतरट्ठस्स, ओगाळ्हं यमुनं नदिं ।

जोतते सब्बसोवण्णं, गिरिमाहच्च यामुनं ॥

१०४. “तत्थ ते पुरिसव्यग्घा, सोदरिया मम भातरो ।
यथा ते तत्थ वक्खन्ति, तथा हेस्ससि ब्राह्मण” ॥

१०५. “अनित्तरा इत्तरसम्पयुत्ता, यज्जा च वेदा च सुभोगलोके ।
तदग्गरह्जि विनिन्दमानो, जहाति वित्तञ्च सतञ्च धम्मं ॥

१०६. “अज्जेनमरिया पथविं जनिन्दा, वेस्सा कसिं पारिचरियञ्च सुद्धा ।
उपागु पच्चेकं यथापदेसं, कताहु एते वसिनाति आहु” ॥

१०७. “धाता विधाता वरुणो कुवेरो, सोमो यमो चन्दिमा वायु सूरियो ।
एतेपि यज्जं पुथुसो यजित्वा, अज्झायकानं अथो सब्बकामे ॥

१०८. “विकासिता चापसतानि पञ्च, यो अज्जुनो बलवा भीमसेनो ।
सहस्सबाहु असमो पथब्बा, सोपि तदा मादहि जातवेदं” ॥

१०९. “यो ब्राह्मणे भोजयि दीघरत्तं, अन्नेन पानेन यथानुभावं ।
पसन्नचित्तो अनुमोदमानो, सुभोग देवज्जतरो अहोसि” ॥

११०. “महासनं देवमनोमवण्णं, यो सप्पिना असक्खि भोजेतुमग्गिं [जेतुमग्गिं (सी० पी०)] ।
स यज्जतन्तं वरतो यजित्वा, दिब्बं गतिं मुचलिन्दज्झगच्छि” ॥

१११. “महानुभावो वस्ससहस्सजीवी, यो पब्बजी दस्सनेय्यो उळारो ।
हित्वा अपरियन्तरट्ठं [रथं (सी० पी०)] ससेनं, राजा दुदीपोपि जगाम [दुदीपोपज्झगामि (स्या०)] सग्गं” ॥

११२. “यो सागरन्तं सागरो विजित्वा, यूपं सुभं सोण्णमयं [सोवण्णमयं (स्या० क०)] उळारं ।
उस्सेसि वेस्सानरमादहानो, सुभोग देवज्जतरो अहोसि ॥

११३. “यस्सानुभावेन सुभोग गङ्गा, पवत्तथ [पवत्तति (स्या० क०)] दधिसन्निसिन्नं [दधिसन्न (सी० पी०)] समुद्धं ।
सलोमपादो परिचरियमग्गिं, अङ्गो सहस्सक्खपुरज्झगच्छि” ॥

११४. “महिद्धिको देववरो यसस्सी, सेनापति तिदिवे वासवस्स ।
सो सोमयागेन मलं विहन्त्वा, सुभोग देवज्जतरो अहोसि” ॥

११५. “अकारयि लोकमिमं परञ्च, भागीरथिं हिमवन्तञ्च गिज्झं [गिज्झं (स्या० क०), विज्झं (?)] ।
यो इद्धिमा देववरो यसस्सी, सोपि तदा आदहि जातवेदं ॥

११६. “मालागिरी हिमवा यो च गिज्झो [विज्झो (क०), विज्झा (स्या०)], सुदस्सनो निसभो कुवेरु [काकनेरु (सी० पी०), काकवेरु (स्या०)] ।

एते च अञ्जे च नगा महन्ता, चित्या कता यञ्जकरेहि माहु” ॥

९१७. “अज्झायकं मन्तगुणूपपन्नं, तपस्सिनं याचयोगोतिधाहु [तिचाह (सी० पी०), ति चाहु (क०)] ।
तीरे समुदस्सुदकं सजन्तं [सिञ्चन्तं (क०)], सागरोज्झोहरि तेनपेय्यो ॥

९१८. “आयागवत्थूनि पुथू पथब्बा, संविज्जन्ति ब्राह्मणा वासवस्स ।
पुरिमं दिसं पच्छिमं दक्खिणुत्तरं, संविज्जमाना जनयन्ति वेदं” ॥

९१९. “कली हि धीरान कटं मगानं, भवन्ति वेदज्झगतानरिट्ठ ।
मरीचिधम्मं असमेक्खितत्ता, मायागुणा नातिवहन्ति पञ्जं ॥

९२०. “वेदा न ताणाय भवन्ति दस्स, मित्तहुनो भूनहुनो नरस्स ।
न तायते परिचिण्णो च अग्गि, दोसन्तरं मच्चमनरियकम्मं ॥

९२१. “सब्बञ्च मच्चा सधनं सभोगं [सधना सभोगा (सी० स्या० पी० क०)], आदीपितं दारु तिणेन मिस्सं ।
दहं न तप्पे [न तप्पे अग्गि (क०)] असमत्थतेजो, को तं सुभिक्षं द्विरसञ्जु कयिरा [दिरसञ्ज कुरिया (सी०),
दिरसञ्जु कुरिया (पी०)] ॥

९२२. “यथापि खीरं विपरिणामधम्मं, दधि भवित्वा नवनीतम्पि होति ।
एवम्पि अग्गि विपरिणामधम्मो, तेजो समोरोहती योगयुत्तो ॥

९२३. “न दिस्सती अग्गिमनुप्पविट्ठो, सुक्खेसु कट्ठेसु नवेसु चापि ।
नामत्थमानो [नामन्थमानो (सी० पी०)] अरणीनरेन, नाकम्मुना जायति जातवेदो ॥

९२४. “सचे हि अग्गि अन्तरतो वसेय्य, सुक्खेसु कट्ठेसु नवेसु चापि ।
सब्बानि सुस्सेय्यु वनानि लोके, सुक्खानि कट्ठानि च पज्जलेय्युं ॥

९२५. “करोति चे दारुतिणेन पुञ्जं, भोजं नरो धूमसिखिं पतापवं ।
अङ्गारिका लोणकरा च सूदा, सरीरदाहापि करेय्यु पुञ्जं ॥

९२६. “अथ चे हि एते न करोन्ति पुञ्जं, अज्झेनमग्गिं इध तप्पयित्वा ।
न कोचि लोकस्मिं करोति पुञ्जं, भोजं नरो धूमसिखिं पतापवं ॥

९२७. “कथञ्चि लोकापचितो समानो, अमनुज्जगन्धं बहूनं अकन्तं ।
यदेव मच्चा परिवज्जयन्ति, तदप्पसत्थं द्विरसञ्जु भुञ्जे ॥

९२८. “सिखिम्पि देवेसु वदन्ति हेके, आपं मिलक्खू [मिलक्खा (सी० पी०)] पन देवमाहु ।
सब्बेव एते वितथं भणन्ति [गण्हन्ति (क०)], अग्गी न देवज्जतरो न चापो ॥

१२९. “अनिन्द्रियबद्धमसञ्जकायं [निरिन्द्रियं अन्तं असञ्जकायं (सी० पी०), अनिन्द्रियं सन्तमसञ्जकायं (स्या०)], वेस्सानरं कम्मकरं पजानं ।
परिचरिय मग्गिं सुगतिं कथं वजे, पापानि कम्मानि पकुब्बमानो [पकुब्बमानो (स्या० क०)] ॥
१३०. “सब्बाभिभू ताहुध जीविकत्था, अग्गिस्स ब्रह्मा परिचारकोति ।
सब्बानुभावी च वसी किमत्थं, अनिम्मितो निम्मितं वन्दितस्स ॥
१३१. “हस्सं अनिज्झानखमं अतच्छं, सक्कारहेतु पकिरिंसु पुब्बे ।
ते लाभसक्कारे अपातुभोन्ते, सन्धापिता [सन्धम्भिता (सी० पी०), सन्धाभिता (स्या०), सन्तापिता (क०)]
जन्तुभि सन्तिधम्मं ॥
१३२. “अज्झेनमरिया पथविं जनिन्दा, वेस्सा कसिं पारिचरियञ्च सुद्धा ।
उपागु पच्चेकं यथापदेसं, कताहु एते वसिनाति आहु ॥
१३३. “एतञ्च सच्चं वचनं भवेय्य, यथा इदं भासितं ब्राह्मणेहि ।
नाखत्तियो जातु लभेथ रज्जं, नाब्राह्मणो मन्तपदानि सिक्खे ।
नाञ्जत्र वेस्सेहि कसिं करेय्य, सुद्धो न मुच्चे परपेसनाय [परपेस्सिताय (सी० पी०)] ॥
१३४. “यस्मा च एतं वचनं अभूतं, मुसाविमे ओदरिया भणन्ति ।
तदप्पपज्जा अभिसद्वहन्ति, पस्सन्ति तं पण्डिता अत्तनाव ॥
१३५. “खत्था हि वेस्सानं [खत्ता न वेस्सा न (सी० पी०)] बलिं हरन्ति, आदाय सत्थानि चरन्ति ब्राह्मणा ।
तं तादिसं सङ्कुभितं पभिन्नं, कस्मा ब्रह्मा नुज्जु करोति लोकं ॥
१३६. “सचे हि सो इस्सरो सब्बलोके, ब्रह्मा बहूभूतपती [ब्रह्मपहू भूतपती (स्या०)] पजानं ।
किं सब्बलोकं विदही अलक्खिं, किं सब्बलोकं न सुखिं अकासि ॥
१३७. “सचे हि सो इस्सरो सब्बलोके, ब्रह्मा बहूभूतपती पजानं ।
माया मुसावज्जमदेन [मुसावज्जनपदेन (क०)] चापि, लोकं अधम्मेन किमत्थमकारि [किमत्थं कासि (सी० पी०), किमत्थकारी (स्या०)] ॥
१३८. “सचे हि सो इस्सरो सब्बलोके, ब्रह्मा बहूभूतपती पजानं ।
अधम्मिको भूतपती अरिट्ठ, धम्मे सति यो विदही अधम्मं ॥
१३९. “कीटा पटङ्गा उरगा च भेका [भिङ्गा (स्या०)], हन्त्वा किमी सुज्झति मक्खिका च ।
एतेपि धम्मा अनरियरूपा, कम्बोजकानं वितथा बहूनां ॥
१४०. “सचे हि सो सुज्झति यो हनाति, हतोपि सो सग्गमुपेति ठानं ।

भोवादि भोवादिन मारयेय्युं [मारभेय्युं (क०)], ये चापि तेसं अभिसद्वहेय्युं ॥

१४१:“नेव मिगा न पसू नोपि गावो, आयाचन्ति अत्तवधाय केचि ।

विप्फन्दमाने इध जीविकत्था, यज्जेसु पाणे पसुमारभन्ति [माहरन्ति (सी० स्या० पी०)] ॥

१४२:“यूपुस्सने [यूपस्स ते (सी०), यूपस्स ने (पी०)] पसुबन्धे च बाला, चित्तेहि वण्णेहि मुखं नयन्ति ।

अयं ते यूपो कामदुहो परत्थ, भविस्सति सस्सतो सम्पराये ॥

१४३:“सचे च यूपे मणिसङ्खमुत्तं, धज्जं धनं रजतं जातरूपं ।

सुक्खेसु कट्टेसु नवेसु चापि, सचे दुहे तिदिवे सब्बकामे ।

तेविज्जसङ्गाव पुथू यजेय्युं, अब्राह्मणं [न ब्राह्मणा (सी० स्या०)] कज्जि न याजयेय्युं ॥

१४४:“कुतो च यूपे मणिसङ्खमुत्तं, धज्जं धनं रजतं जातरूपं ।

सुक्खेसु कट्टेसु नवेसु चापि, कुतो दुहे तिदिवे सब्बकामे ॥

१४५:“सठा च लुद्धा च पलुद्धबाला [उपलद्धबाला (सी० पी०)], चित्तेहि वण्णेहि मुखं नयन्ति ।

आदाय अग्गिं मम देहि वित्तं, ततो सुखी होहिसि सब्बकामे ॥

१४६:“तमग्गिहुत्तं सरणं पविस्स, चित्तेहि वण्णेहि मुखं नयन्ति ।

ओरोपयित्वा केसमस्सुं नखज्ज, वेदेहि वित्तं अतिगाळयन्ति [अतिगाळयन्ति (सी० पी०)] ॥

१४७:“काका उलूकं व रहो लभित्वा, एकं समानं बहुका समेच्च ।

अन्नानि भुत्वा कुहका कुहित्वा, मुण्डं करित्वा यज्जपथोस्सजन्ति ॥

१४८:“एवज्जि सो वज्जितो ब्राह्मणेहि, एको समानो बहुका [बहुही (सी०)] समेच्च ।

ते योगयोगेन विलुम्पमाना, दिट्ठं अदिट्ठेन धनं हरन्ति ॥

१४९:“अकासिया राजूहिवानुसिद्धा, तदस्स आदाय धनं हरन्ति ।

ते तादिसा चोरसमा असन्ता, वज्झा न हज्जन्ति अरिद्व लोके ॥

१५०:“इन्दस्स बाहारसि दक्खिणाति, यज्जेसु छिन्दन्ति पलासयट्ठिं ।

तं चेपि सच्चं मघवा छिन्नबाहु, केनस्स इन्दो असुरे जिनाति ॥

१५१:“तज्जेव तुच्छं मघवा समङ्गी, हन्ता अवज्झो परमो स देवो [सुदेवो (स्या० क०)] ।

मन्ता इमे ब्राह्मणा तुच्छरूपा, सन्दिट्ठिका वज्चना एस लोके ॥

१५२:“मालागिरि हिमवा यो च गिज्झो, सुदस्सनो निसभो कुवेरु ।

एते च अज्जे च नगा महन्ता, चित्था कता यज्जकरेहि माहु ॥

१५३: “यथापकारानि हि इडुकानि, चित्था कता यज्जकरेहि माहु ।
न पब्बता होन्ति तथापकारा, अज्जा दिसा अचला तिडुसेला ॥

१५४: “न इडुका होन्ति सिला चिरेन [चिरेनपि (सी० पी०)], न तत्थ सज्जायति अयो न लोहं ।
यज्जच्च एतं परिवण्णयन्ता, चित्था कता यज्जकरेहि माहु ॥

१५५: “अज्झायकं मन्तगुणूपपन्नं, तपस्सिनं याचयोगोतिधाहु ।
तीरे समुद्दस्सुदकं सजन्तं, तं सागरोज्झोहरि तेनपेय्यो ॥

१५६: “परोसहस्सम्पि समन्तवेदे, मन्तूपपन्ने नदियो वहन्ति ।
न तेन ब्यापन्नरसूदका न, कस्मा समुद्दो अतुलो अपेय्यो ॥

१५७: “ये केचि कूपा इध जीवलोके, लोणूदका कूपखणेहि खाता ।
न ब्राह्मणज्झोहरणेन [ब्राह्मणज्झोहरि तेन (क०)] तेसु, आपो अपेय्यो द्विरसज्जु माहु ॥

१५८: “पुरे पुरत्था का कस्स भरिया, मनो मनुस्सं अजनेसि पुब्बे ।
तेनापि धम्मेन न कोचि हीनो, एवम्पि वोस्सग्गविभङ्गमाहु [वोस्सग्गविभागमाहु (सी०)] ॥

१५९: “चण्डालपुत्तोपि अधिच्च वेदे, भासेय्य मन्ते कुसलो मतीमा [मुतीमा (सी० पी०)] ।
न तस्स मुद्धापि फलेय्य सत्तधा, मन्ता इमे अत्तवधाय कता [कत्त (सी० पी०)] ॥

१६०: “वाचाकता गिद्धिकता [गिद्धिगता (क०)] गहीता, दुम्मोचया कव्वपथानुपन्ना ।
बालान चित्तं विसमे निविट्ठं, तदप्पपज्जा अभिसद्वहन्ति ॥

१६१: “सीहस्स ब्यग्घस्स च दीपिनो च, न विज्जती पोरिसियंबलेन ।
मनुस्सभावो च गवंव पेक्खो, जाती हि तेसं असमा समाना [समानं (स्या० क०)] ॥

१६२: “सचे च राजा पथविं विजित्वा, सजीववा अस्सवपारिसज्जो ।
सयमेव सो सत्तुसङ्गं विजेय्य, तस्सप्पजा निच्चसुखी [निच्चसुखा (पी०)] भवेय्य ॥

१६३: “खत्तियमन्ता च तयो च वेदा, अत्थेन एते समका भवन्ति ।
तेसज्ज अत्थं अविनिच्छिनित्वा, न बुज्झती ओघपथं व छन्नं ॥

१६४: “खत्तियमन्ता च तयो च वेदा, अत्थेन एते समका भवन्ति ।
लाभो अलाभो अयसो यसो च, सब्बेव तेसं चतुन्नज्ज [सब्बे ते सब्बेसं चतुन्न (सी० पी०)] धम्मा ॥

१६५: “यथापि इब्भा धनधज्जहेतु, कम्मानि करोन्ति [कारेन्ति (सी० स्या० पी०)] पुथू पथब्बा ।
तेविज्जसङ्गा च तथेव अज्ज, कम्मानि करोन्ति [कारेन्ति (सी० स्या० पी०)] पुथू पथब्बा ॥

१६६. “इब्भेहि ये ते [एते (सी० स्या० पी०)] समका भवन्ति, निच्चुस्सुका कामगुणेषु युत्ता ।
कम्मनि करोन्ति [कारेन्ति (सी० स्या० पी०)] पुथू पथब्बा, तदप्पपज्जा द्विरसज्जुरा ते” ॥

१६७. “कस्स भेरी मुदिङ्गा च, सङ्खापणवदिन्दिमा ।
पुरतो पटिपन्नानि, हासयन्ता रथेसभं ॥

१६८. “कस्स कञ्चनपट्टेन, पुथुना विज्जुवणिना ।
युवा कलापसन्नद्धो, को एति सिरिया जलं ॥

१६९. “उक्कामुखपहट्ठं, खदिरङ्गारसन्निभं ।
मुखञ्च रुचिरा भाति, को एति सिरिया जलं ॥

१७०. “कस्स जम्बोनदं छत्तं, ससलाकं मनोरमं ।
आदिच्चरंसावरणं, को एति सिरिया जलं ॥

१७१. “कस्स अङ्गं [अङ्गं (सी० पी०)] परिग्गह्, वाळबीजनिमुत्तमं ।
उभतो वरपुञ्जस्स [चरते वरपुञ्जस्स (सी० पी०)], मुद्धनि उपरूपरि ॥

१७२. “कस्स पेखुणहत्थानि, चित्रानि च मुदूनि च ।
कञ्चनमणिदण्डानि [तपञ्जमणिदण्डानि (सी० पी०), सुवण्णमणिदण्डानि (स्या० क०)], चरन्ति दुभतो मुखं ॥

१७३. “खदिरङ्गारवण्णाभा, उक्कामुखपहंसिता ।
कस्सेते कुण्डला वग्गू, सोभन्ति दुभतो मुखं ॥

१७४. “कस्स वातेन छुपिता, निद्धन्ता मुदुकाळका [मुदुकाळकं (सी०), मुदु काळिका (स्या०)] ।
सोभयन्ति नलाटन्तं, नभा विज्जुरिबुग्गता ॥

१७५. “कस्स एतानि अक्खीनि, आयतानि पुथूनि च ।
को सोभति विसालक्खो, कस्सेतं उण्णजं मुखं ॥

१७६. “कस्सेते लपनजाता [लपनजा सुद्धा (सी० पी०)], सुद्धा सङ्खवरूपमा ।
भासमानस्स सोभन्ति, दन्ता कुप्पिलसादिसा ॥

१७७. “कस्स लाखारससमा, हत्थपादा सुखेधिता ।
को सो बिम्बोद्वसम्पन्नो, दिवा सूरियोव भासति ॥

१७८. “हिमच्चये हिमवति [हेमवतो (सी० स्या० पी०)], महासालोव पुप्फितो ।
को सो ओदातपावारो, जयं इन्दोव सोभति ॥

१७९. “सुवण्णपीळकाकिण्णं, मणिदण्डविचित्तकं ।

को सो परिसमोगग्घं, ईसं खग्गं पमुज्जति [ईसो खग्गं मुज्जति (सी० पी०), भन्ते खग्गं पमुज्जति (स्या०)] ॥

१८०. “सुवण्णविकता चित्ता, सुकता चित्तसिब्बना [सिब्बिनी (स्या० क०)] ।

को सो ओमुज्जते पादा, नमो कत्वा महेसिनो” ॥

१८१. “धतरट्ठा हि ते नागा, इद्धिमन्तो यसस्सिनो ।

समुद्दजाय उप्पन्ना, नागा एते महिद्धिका” ॥

भूरिदत्तजातकं छट्ठं ।

५४४. चन्दकुमारजातकं (७)

१८२. “राजासि लुद्धकम्मो, एकराजा पुप्फवतीया ।

सो पुच्छि ब्रह्मबन्धुं, खण्डहालं पुरोहितं मूळ्हं ॥

१८३. “सग्गान मग्गमाचिक्ख [सग्गमग्गमाचिक्ख (सी० पी०)], त्वंसि ब्राह्मण धम्मविनयकुसलो ।

यथा इतो वजन्ति सुगतिं, नरा पुज्जानि कत्वान’ ॥

१८४. “अतिदानं ददित्वान, अवज्जे देव घातेत्वा ।

एवं वजन्ति सुगतिं, नरा पुज्जानि कत्वान’ ॥

१८५. “किं पन तं अतिदानं, के च अवज्झा इमस्मि लोकस्मिं ।

एतज्च खो नो अक्खाहि, यजिस्सामि ददामि [यजिस्साम ददाम (सी० पी०)] दानानि’ ॥

१८६. “पुत्तेहि देव यजितब्बं, महेसीहि नेगमेहि च ।

उसभेहि आजानियेहि चतूहि, सब्बचतुक्केन देव यजितब्बं” ॥

१८७. “तं सुत्वा अन्तेपुरे, कुमारा महेसियो च हज्जन्तु ।

एको अहोसि निग्घोसो, भिस्मा अच्चुग्गतो सद्दो” ॥

१८८. “गच्छथ वदेथ कुमारे, चन्दं सूरियज्च भद्दसेनज्च ।

सूरज्च वामगोत्तज्च, पचुरा [पसुरा (सी० पी० क०)] किर होथ यज्जत्थाय ॥

१८९. “कुमारियोपि वदेथ, उपसेनं [उपसेनिं (सी०), उपसेणिं (पी०)] कोकिलज्च मुदितज्च ।

नन्दज्चापि कुमारिं, पचुरा [पसुरा (सी० पी० क०)] किर होथ यज्जत्थाय ॥

१९०. “विजयम्पि मग्घं महेसिं, एरावतिं [एकपतिं (पी०), एरापतिं (क०)] केसिनिं सुनन्दज्च ।

लक्खणवरूपपन्ना, पचुरा किर होथ यज्जत्थाय ॥

९९१. “गहपतयो च वदेथ, पुण्णमुखं भद्वियं सिङ्गालञ्च ।
वट्टुञ्चापि गहपतिं, पचुरा किर होथ यज्जत्थाय” ॥

९९२. “ते तत्थ गहपतयो, अवोचिसुं समागता पुत्तदारपरिकिण्णा ।
सब्बेव सिखिनो देव करोहि, अथ वा नो दासे सावेहि” ॥

९९३. “अभयंकरम्मि मे हत्थिं, नाळागिरिं अच्चुगगतं वरुणदन्तं [नाळागिरिं अच्चुतं वरुणदन्तं (सी०), राजगिरिं
अच्चुतवरुणदन्तं (पी०)] ।
आनेथ खो ने खिप्पं, यज्जत्थाय भविस्सन्ति ॥

९९४. “अस्सरतनम्मि [अस्सरतनम्मि (सी० पी०), अस्सरतनम्मि मे (स्या०)] केसिं, सुरामुखं पुण्णकं विनतकञ्च ।
आनेथ खो ने खिप्पं, यज्जत्थाय भविस्सन्ति ॥

९९५. “उसभम्मि [उसभम्मि मे (स्या०)] यूथपतिं अनोजं, निसभं गवम्पतिं तेपि मय्हं आनेथ ।
समूह [समुपा (सी० पी०), सम्मुखा (स्या०)] करोन्तु सब्बं, यजिस्सामि ददामि दानानि ॥

९९६. “सब्बं [सब्बम्मि (स्या०)] पटियादेथ, यज्जं पन उग्गतमिह सूरियमिह ।
आणापेथ च कुमारे [आणापेथ चन्दकुमारे (स्या० क०)], अभिरमन्तु इमं रत्तिं ॥

९९७. “सब्बं [सब्बम्मि (स्या०)] उपट्टपेथ, यज्जं पन उग्गतमिह सूरियमिह ।
वदेथ दानि कुमारे, अज्ज खो [वो (पी०)] पच्छिमा रत्तिं” ॥

९९८. “तंतं माता अवच, रोदन्ती आगन्त्वा विमानतो ।
यज्जो किर ते पुत्त, भविस्सति चतूहि पुत्तेहि” ॥

९९९. “सब्बेपि मय्हं पुत्ता चत्ता, चन्दस्मिं हज्जमानस्मिं ।
पुत्तेहि यज्जं यजित्वान, सुगतिं सगं गमिस्सामि” ॥

१०००. मा तं [मा (सी० पी०)] पुत्त सद्धहेसि, सुगति किर होति पुत्तयज्जेन ।
निरयानेसो मग्गो, नेसो मग्गो हि सग्गानं ॥

१००१. दानानि देहि कोण्डञ्ज, अहिंसा सब्बभूतभयानं” ।
एस मग्गो सुगतिया, न च मग्गो पुत्तयज्जेन” ॥

१००२. आचरियानं वचना, घातेस्सं चन्दञ्च सूरियञ्च ।
पुत्तेहि यज्जं [पुत्तेहि (सी० स्या० पी०)] यजित्वान दुच्चजेहि, सुगतिं सगं गमिस्सामि” ॥

- १००३:तंतं पितापि अवच, वसवत्ती ओरसं सकं पुत्तं ।
यज्जो किर ते पुत्त, भविस्सति चतूहि पुत्तेहि” ॥
- १००४:सब्बेपि मय्हं पुत्ता चत्ता, चन्दस्मिं हज्जमानस्मिं ।
पुत्तेहि यज्जं यजित्वान, सुगतिं सगं गमिस्सामि” ॥
- १००५:मा तं पुत्त सदहेसि, सुगति किर होति पुत्तयज्जेन ।
निरयानेसो मग्गो, नेसो मग्गो हि सग्गानं ॥
- १००६:दानानि देहि कोण्डज्ज, अहिंसा सब्बभूतभयानं ।
एस मग्गो सुगतिया, न च मग्गो पुत्तयज्जेन” ॥
- १००७:आचरियानं वचना, घातेस्सं चन्दज्ज सूरियज्ज ।
पुत्तेहि यज्जं यजित्वान दुच्चजेहि, सुगतिं सगं गमिस्सामि” ॥
- १००८:दानानि देहि कोण्डज्ज, अहिंसा सब्बभूतभयानं ।
पुत्तपरिवुतो तुवं, रट्ठं जनपदज्ज पालेहि” ॥
- १००९:मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्स ।
अपि निगळबन्धकापि, हत्थी अस्से च पालेम ॥
- १०१०:मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्स ।
अपि निगळबन्धकापि, हत्थिछकणानि उज्झेम ॥
- १०११:मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्स ।
अपि निगळबन्धकापि, अस्सछकणानि उज्झेम ॥
- १०१२:मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्स [इदं पदं सी० पी० पोत्थकेसु नत्थि] ।
यस्स होन्ति तव कामा, अपि रट्ठा पब्बाजिता ।
भिक्षाचरियं चरिस्साम” ॥
- १०१३:दुक्खं खो मे जनयथ, विलपन्ता जीवितस्स कामा हि ।
मुज्जेथ [मुज्जथ (सी० पी०)] दानि कुमारे, अलम्पि मे होतु पुत्तयज्जेन” ॥
- १०१४:पुब्बेव खोसि मे वुत्तो, दुक्करं दुरभिसम्भवज्जेतं ।
अथ नो उपक्खटस्स यज्जस्स, कस्मा करोसि विक्खेपं ॥
- १०१५:सब्बे वजन्ति सुगतिं, ये यजन्ति येपि याजेन्ति ।

ये चापि अनुमोदन्ति, यजन्तानं एदिसं महायज्जं” ॥

१०१६:अथ किस्स जनो [च नो (सी० स्या० पी०)] पुब्बे, सोत्थानं ब्राह्मणे अवाचेसि ।
अथ नो अकारणस्मा, यज्जत्थाय देव घातेसि ॥

१०१७:पुब्बेव नो दहरकाले [दहरके समाने (सी० पी०)], न हनेसि [न मारेसि (सी० पी०)] न घातेसि ।
दहरम्हा योब्बनं पत्ता, अदूसका तात हज्जाम ॥

१०१८:हत्थिगते अस्सगते, सन्नद्धे पस्स नो महाराज ।
युद्धे वा युज्जमाने वा, न हि मादिसा सूरा होन्ति यज्जत्थाय ॥

१०१९:पच्चन्ते वापि कुपिते, अटवीसु वा मादिसे नियोजेन्ति ।
अथ नो अकारणस्मा, अभूमियं तात हज्जाम ॥

१०२०:यापि हि ता सकुणियो, वसन्ति तिणघरानि कत्त्वान ।
तासम्पि पिया पुत्ता, अथ नो त्वं देव घातेसि ॥

१०२१:मा तस्स सद्दहेसि, न मं खण्डहालो घातेय्य ।
ममज्झि सो घातेत्त्वान, अनन्तरा तम्पि देव घातेय्य ॥

१०२२:गामवरं निगमवरं ददन्ति, भोगम्पिस्स महाराज ।
अथग्गपिण्डिकापि, कुले कुले हेते भुज्जन्ति ॥

१०२३:तेसम्पि तादिसानं, इच्छन्ति दुब्भितुं महाराज ।
येभुय्येन एते, अकतज्जुनो ब्राह्मणा देव ॥

१०२४:मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्स ।
अपि निगळबन्धकापि, हत्थी अस्से च पालेम ॥

१०२५:मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्स ।
अपि निगळबन्धकापि, हत्थिछकणानि उज्झेम ॥

१०२६:मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्स ।
अपि निगळबन्धकापि, अस्सछकणानि उज्झेम ॥

१०२७:मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्स ।
यस्स होन्ति तव कामा, अपि रट्ठा पब्बाजिता ।
भिक्षाचरियं चरिस्साम” ॥

१०२८:दुक्खं खो मे जनयथ, विलपन्ता जीवितस्स कामा हि ।
मुञ्चेथ दानि कुमारे, अलम्पि मे होतु पुत्तयञ्जेन” ॥

१०२९:पुब्बेव खोसि मे वुत्तो, दुक्करं दुरभिसम्भवञ्चेतं ।
अथ नो उपक्खटस्स यञ्जस्स, कस्मा करोसि विक्खेपं ॥

१०३०:सब्बे वजन्ति सुगतिं, ये यजन्ति येपि याजेन्ति ।
ये चापि अनुमोदन्ति, यजन्तानं एदिसं महायञ्जं” ॥

१०३१:यदि किर यजित्वा पुत्तेहि, देवलोकं इतो चुता यन्ति ।
ब्राह्मणो ताव यजतु, पच्छापि यजसि तुवं राजा ॥

१०३२:यदि किर यजित्वा पुत्तेहि, देवलोकं इतो चुता यन्ति ।
एस्वेव खण्डहालो, यजतं सकेहि पुत्तेहि ॥

१०३३:एवं जानन्तो खण्डहालो, किं पुत्तके न घातेसि ।
सब्बञ्च जातिजनं, अत्तानञ्च न घातेसि ॥

१०३४:सब्बे वजन्ति निरयं, ये यजन्ति येपि याजेन्ति ।
ये चापि अनुमोदन्ति, यजन्तानं एदिसं महायञ्जं ॥

१०३५:अयं गाथा सी० स्या० पी० पोत्थकेसु न दिस्सति] “सचे हि सो सुज्झति यो हनाति, हतोपि सो सग्गमुपेति ठानं ।
भोवादि भोवादिन मारयेय्युं, ये चापि तेसं अभिसद्देहेय्युं” [अयं गाथा सी० स्या० पी० पोत्थकेसु न दिस्सति] ॥

१०३६:कथञ्च किर पुत्तकामायो, गहपतयो घरणियो च ।
नगरम्हि न उपरवन्ति राजानं, मा घातयि ओरसं पुत्तं ॥

१०३७:कथञ्च किर पुत्तकामायो, गहपतयो घरणियो च ।
नगरम्हि न उपरवन्ति राजानं, मा घातयि अत्रजं पुत्तं ॥

१०३८:रज्जो चम्हि अत्थकामो, हितो च सब्बजनपदस्स [सब्बदा जनपदस्स (सी० पी०)] ।
न कोचि अस्स पटिघं, मया जानपदो न पवेदेति” ॥

१०३९:गच्छथ वो घरणियो, तातञ्च वदेथ खण्डहालञ्च ।
मा घातेथ कुमारे, अदूसके सीहसङ्कासे ॥

१०४०:गच्छथ वो घरणियो, तातञ्च वदेथ खण्डहालञ्च ।
मा घातेथ कुमारे, अपेक्खिते सब्बलोकस्स” ॥

१०४१.यं नूनाहं जायेय्यं, रथकारकुलेसु वा ।
 पुक्कुसकुलेसु वा वेस्सेसु वा जायेय्यं ।
 न हज्जं मं राज यज्जे [यज्जत्थाय (सी० पी०)] घातेय्य” ॥

१०४२.सब्बा सीमन्तिनियो गच्छथ, अय्यस्स खण्डहालस्स ।
 पादेसु निपतथ, अपराधाहं न पस्सामि ॥

१०४३.सब्बा सीमन्तिनियो गच्छथ, अय्यस्स खण्डहालस्स ।
 पादेसु निपतथ, किन्ते भन्ते मयं अदूसेम” ॥

१०४४.कपणा [कपणं (सी० पी०)] विलपति सेला, दिस्वान भातरे [भातरो (सी० स्या० पी० क०)] उपनीतत्ते ।
 यज्जो किर मे उक्खिपितो, तातेन सग्गकामेन” ॥

१०४५.आवत्ति परिवत्ति च, वसुलो सम्मुखा रज्जो ।
 मा नो पितरं अवधि, दहरम्हा योब्बनं पत्ता” ॥

१०४६.एसो ते वसुल पिता, समेहि पितरा सह ।
 दुक्खं खो मे जनयसि, विलपन्तो अन्तेपुरस्मिं ।
 मुज्जेथ दानि कुमारे, अलम्पि मे होतु पुत्तयज्जेन” ॥

१०४७.पुब्बेव खोसि मे वुत्तो, दुक्करं दुरभिसम्भवज्जेतं ।
 अथ नो उपक्खटस्स यज्जस्स, कस्मा करोसि विक्खेपं ॥

१०४८.सब्बे वजन्ति सुगतिं, ये यजन्ति येपि याजेन्ति ।
 ये चापि अनुमोदन्ति, यजन्तानं एदिसं महायज्जं” ॥

१०४९.सब्बरतनस्स यज्जो उपक्खटो, एकराज तव पटियत्तो ।
 अभिनिक्खमस्सु देव, सग्गं गतो त्वं पमोदिस्ससि” ॥

१०५०.दहरा सत्तसता एता, चन्दकुमारस्स भरियायो ।
 केसे पकिरित्वान [परिकिरित्वान (सी० पी०), विकिरित्वान (स्या० क०)], रोदन्तियो मग्गमनुयायिंसु
 [मग्गमनुयन्ति (सी० पी०), मग्गमनुयायन्ति (स्या०)] ॥

१०५१.अपरा पन सोकेन, निक्खन्ता नन्दने विय देवा ।
 केसे पकिरित्वान [परिकिरित्वान (सी० पी०), विकिरित्वान (स्या० क०)], रोदन्तियो
 मग्गमनुयायिंसु” [मग्गमनुयन्ति (सी० पी०), मग्गमनुयायन्ति (स्या०)] ॥

१०५२.कासिकसुचिवत्थधरा, कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता ।

निय्यन्ति चन्दसूरिया, यज्जत्थाय एकराजस्स ॥

१०५३ःक्रासिकसुचिवत्थधरा, कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता ।

निय्यन्ति चन्दसूरिया, मातु कत्वा हदयसोकं ॥

१०५४ःक्रासिकसुचिवत्थधरा, कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता ।

निय्यन्ति चन्दसूरिया, जनस्स कत्वा हदयसोकं ॥

१०५५ःमंसरसभोजना न्हापकसुन्हापिता [नहापकसुन्हाता (पी०)], कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता ।

निय्यन्ति चन्दसूरिया, यज्जत्थाय एकराजस्स ॥

१०५६ःइमा द्वे गाथा नत्थि पी पोत्थके] “मंसरसभोजना न्हापकसुन्हापिता, कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता ।

निय्यन्ति चन्दसूरिया, मातु कत्वा हदयसोकं ॥

१०५७ःमंसरसभोजना न्हापकसुन्हापिता, कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता ।

निय्यन्ति चन्दसूरिया, जनस्स कत्वा हदयसोकं [इमा द्वे गाथा नत्थि पी पोत्थके] ॥

१०५८ःयस्सु पुब्बे हत्थिवरधुरगते, हत्थीहि [हत्थिका (स्या०), पत्तिका (पी०)] अनुवजन्ति ।

त्यज्ज चन्दसूरिया, उभोव पत्तिका यन्ति ॥

१०५९ःयस्सु पुब्बे अस्सवरधुरगते, अस्सेहि [अस्सका (स्या०), पत्तिका (पी०)] अनुवजन्ति ।

त्यज्ज चन्दसूरिया, उभोव पत्तिका यन्ति ॥

१०६०ःयस्सु पुब्बे रथवरधुरगते, रथेहि [रथिका (स्या०), पत्तिका (पी०)] अनुवजन्ति ।

त्यज्ज चन्दसूरिया, उभोव पत्तिका यन्ति ॥

१०६१ःयेहिस्सु पुब्बे नीयिंसु [निय्यंसु (सी० पी०)], तपनीयकप्पनेहि तुरङ्गेहि ।

त्यज्ज चन्दसूरिया, उभोव पत्तिका यन्ति” ॥

१०६२ःयदि सकुणि मंसमिच्छसि, डयस्सु [उय्यस्सु (स्या० क०)] पुब्बेन पुप्फवतिया ।

यजतेत्थ एकराजा, सम्मूळ्हो चतूहि पुत्तेहि ॥

१०६३ःयदि सकुणि मंसमिच्छसि, डयस्सु पुब्बेन पुप्फवतिया ।

यजतेत्थ एकराजा, सम्मूळ्हो चतूहि कज्जाहि ॥

१०६४ःयदि सकुणि मंसमिच्छसि, डयस्सु पुब्बेन पुप्फवतिया ।

यजतेत्थ एकराजा, सम्मूळ्हो चतूहि महेसीहि ॥

१०६५:यदि सकुणि मंसमिच्छसि, डयस्सु पुब्बेन पुप्फवतिया ।
यजतेत्थ एकराजा, सम्मूळ्हो चतूहि गहपतीहि ॥

१०६६:यदि सकुणि मंसमिच्छसि, डयस्सु पुब्बे पुप्फवतिया ।
यजतेत्थ एकराजा, सम्मूळ्हो चतूहि हत्थीहि ॥

१०६७:यदि सकुणि मंसमिच्छसि, डयस्सु पुब्बेन पुप्फवतिया ।
यजतेत्थ एकराजा, सम्मूळ्हो चतूहि अस्सेहि ॥

१०६८:यदि सकुणि मंसमिच्छसि, डयस्सु पुब्बेन पुप्फवतिया ।
यजतेत्थ एकराजा, सम्मूळ्हो चतूहि उसभेहि ॥

१०६९:यदि सकुणि मंसमिच्छसि, डयस्सु पुब्बेन पुप्फवतिया ।
यजतेत्थ एकराजा, सम्मूळ्हो सब्बचतुक्केन” ॥

१०७०:अयमस्स पासादो, इदं अन्तेपुरं सुरमणीयं [सोवण्णो पुप्फमल्यविकिण्णो (क०)] ।
तेदानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता ॥

१०७१:इदमस्स कूटागारं, सोवण्णं पुप्फमल्यविकिण्णं ।
तेदानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता ॥

१०७२:इदमस्स उय्यानं, सुपुप्फितं सब्बकालिकं रम्मं ।
तेदानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता ॥

१०७३:इदमस्स असोकवनं, सुपुप्फितं सब्बकालिकं रम्मं ।
तेदानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता ॥

१०७४:इदमस्स कणिकारवनं, सुपुप्फितं सब्बकालिकं रम्मं ।
तेदानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता ॥

१०७५:इदमस्स पाटलिवनं, सुपुप्फितं सब्बकालिकं रम्मं ।
तेदानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता ॥

१०७६:इदमस्स अम्बवनं, सुपुप्फितं सब्बकालिकं रम्मं ।
तेदानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता ॥

१०७७:अयमस्स पोक्खरणी, सञ्छन्ना पदुमपुण्डरीकेहि ।
नावा च सोवण्णविकता, पुप्फवल्लिया [पुप्फावल्लिया (सी० पी०)] चित्ता सुरमणीया ।

तेदानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता” ॥

१०७८: इदमस्स हत्थिरतनं, एरावणो गजो बली दन्ती ।

तेदानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता ॥

१०७९: इदमस्स अस्सरतनं, एकखूरो [एकखूरो वेगो (स्या०)] अस्सो ।

तेदानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता ॥

१०८०: अयमस्स अस्सरथो, साळिय [साळिय विय (स्या०)] निग्घोसो सुभो रतनविचित्तो ।

यत्थस्सु अय्यपुत्ता, सोभिसु नन्दने विय देवा ।

तेदानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता ॥

१०८१: कथं नाम सामसमसुन्दरेहि, चन्दनमुदुकगत्तेहि [चन्दनमरकतगत्तेहि (सी० पी०)] ।

राजा यजिस्सते यज्जं, सम्मूळ्हो चतूहि पुत्तेहि ॥

१०८२: कथं नाम सामसमसुन्दराहि, चन्दनमुदुकगत्ताहि ।

राजा यजिस्सते यज्जं, सम्मूळ्हो चतूहि कज्जाहि ॥

१०८३: कथं नाम सामसमसुन्दराहि, चन्दनमुदुकगत्ताहि ।

राजा यजिस्सते यज्जं, सम्मूळ्हो चतूहि महेसीहि ॥

१०८४: कथं नाम सामसमसुन्दरेहि, चन्दनमुदुकगत्तेहि ।

राजा यजिस्सते यज्जं, सम्मूळ्हो चतूहि गहपतीहि ॥

१०८५: यथा होन्ति गामनिगमा, सुज्जा अमनुस्सका ब्रह्मरज्जा ।

तथा हेस्सति पुप्फवतिया, यिट्ठेसु चन्दसूरियेसु” ॥

१०८६: उम्मत्तिका भविस्सामि, भूनहता पंसुना च [पंसुनाव (स्या० क०)] परिकिण्णा ।

सचे चन्दवरं [चन्दकुमारं (स्या०)] हन्ति, पाणा मे देव रुज्झन्ति [निरुज्झन्ति (सी०), भिज्जन्ति (स्या०)] ॥

१०८७: उम्मत्तिका भविस्सामि, भूनहता पंसुना च परिकिण्णा ।

सचे सूरियवरं हन्ति, पाणा मे देव रुज्झन्ति” ॥

१०८८: किं नु मा न रमापेय्युं, अज्जमज्जं पियंवदा ।

घट्टिका उपरिक्खी च, पोक्खरणी च भारिका [घट्टिया ओपरक्खी च पोक्खरक्खी च नायिका (सी०) घट्टिया ओपरक्खी च पोक्खरक्खी च गायिका (पी०)] ।

चन्दसूरियेसु नच्चन्तियो, समा तासं न विज्जति” ॥

- १०८९ः इमं मय्हं हदयसोकं, पटिमुञ्चतु [पटिमुच्चतु (क०)] खण्डहाल तव माता ।
यो मय्हं हदयसोको, चन्दमिह वधाय निन्नीते ॥
- १०९०ः इमं मय्हं हदयसोकं, पटिमुञ्चतु खण्डहाल तव माता ।
यो मय्हं हदयसोको, सूरियमिह वधाय निन्नीते ॥
- १०९१ः इमं मय्हं हदयसोकं, पटिमुञ्चतु खण्डहाल तव जाया ।
यो मय्हं हदयसोको, चन्दमिह वधाय निन्नीते ॥
- १०९२ः इमं मय्हं हदयसोकं, पटिमुञ्चतु खण्डहाल तव जाया ।
यो मय्हं हदयसोको, सूरियमिह वधाय निन्नीते ॥
- १०९३ः मा च पुत्ते मा च पतिं, अद्विखि खण्डहाल तव माता ।
यो घातेसि कुमारे, अदूसके सीहसङ्कासे ॥
- १०९४ः मा च पुत्ते मा च पतिं, अद्विखि खण्डहाल तव माता ।
यो घातेसि कुमारे, अपेक्खिते सब्बलोकस्स ॥
- १०९५ः मा च पुत्ते मा च पतिं, अद्विखि खण्डहाल तव जाया ।
यो घातेसि कुमारे, अदूसके सीहसङ्कासे ॥
- १०९६ः मा च पुत्ते मा च पतिं, अद्विखि खण्डहाल तव जाया ।
यो घातेसि कुमारे, अपेक्खिते सब्बलोकस्स'' ॥
- १०९७ः मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्स ।
अपि निगळबन्धकापि, हत्थी अस्से च पालेम ॥
- १०९८ः मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्स ।
अपि निगळबन्धकापि, हत्थिच्छकणानि उज्झेम ॥
- १०९९ः मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्स ।
अपि निगळबन्धकापि, अस्सच्छकणानि उज्झेम ॥
- ११००ः मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्स ।
यस्स होन्ति तव कामा, अपि रट्ठा पब्बाजिता ।
भिक्षवाचरियं चरिस्साम ॥
- ११०१ः दिब्बं देव उपयाचन्ति, पुत्तत्थिकापि दलिद्वा ।

पटिभानानिपि हित्वा, पुत्ते न लभन्ति एकच्चा ॥

११०२: आसीसिकानि [अस्सासकानि (सी० पी०), आसासकानि (स्या०)] करोन्ति, पुत्ता नो जायन्तु ततो पपुत्ता [पुत्ता (सी० पी०)] ।

अथ नो अकारणस्मा, यज्जत्थाय देव घातेसि ॥

११०३: उपयाचितकेन पुत्तं लभन्ति, मा तात नो अघातेसि ।

मा किच्छालद्धकेहि पुत्तेहि, यजित्थो इमं यज्जं ॥

११०४: उपयाचितकेन पुत्तं लभन्ति, मा तात नो अघातेसि ।

मा कपणलद्धकेहि पुत्तेहि, अम्माय नो विप्पवासेसि” ॥

११०५: बहुदुक्खा [बहुदुखं (स्या० क०)] पोसिय चन्दं, अम्म तुवं जीयसे पुत्तं ।

वन्दामि खो ते पादे, लभतं तातो परलोकं ॥

११०६: हन्द च मं उपगुह्, पादे ते अम्म वन्दितुं देहि ।

गच्छामि दानि पवासं [विप्पवासं (क०)], यज्जत्थाय एकराजस्स ॥

११०७: हन्द च मं उपगुह् [उपगुह् (स्या० क०)], पादे ते अम्म वन्दितुं देहि ।

गच्छामि दानि पवासं, मातु कत्वा हृदयसोकं ॥

११०८: हन्द च मं उपगुह् [उपगुह् (स्या० क०)], पादे ते अम्म वन्दितुं देहि ।

गच्छामि दानि पवासं, जनस्स कत्वा हृदयसोकं” ॥

११०९: हन्द च पदुमपत्तानं, मोळि बन्धस्सु गोतमिपुत्त ।

चम्पकदलमिस्सायो [चम्पकदलिवीतिमिस्सायो (सी० पी०), चम्पकदलमिस्सायो (क०)], एसा ते पोराणिका पकति ॥

१११०: हन्द च विलेपनं ते, पच्छिमकं चन्दनं विलिम्पस्सु ।

येहि च सुविलित्तो, सोभसि राजपरिसायं ॥

११११: हन्द च मुदुकानि वत्थानि, पच्छिमकं कासिकं निवासेहि ।

येहि च सुनिवत्थो, सोभसि राजपरिसायं ॥

१११२: मुत्तामणिकनकविभूसितानि, गण्हस्सु हत्थाभरणानि ।

येहि च हत्थाभरणेहि, सोभसि राजपरिसायं” ॥

१११३: न हि नूनायं रट्टपालो, भूमिपति जनपदस्स दायादो ।

लोकस्सरो महन्तो, पुत्ते स्नेहं जनयति” ॥

१११४:महम्मि पिया पुत्ता, अत्ता च पियो तुम्हे च भरियायो ।
सग्गञ्च पत्थयानो [पत्थयमानो (स्या० क०)], तेनाहं घातयिस्सामि” ॥

१११५:मं पठमं घातेहि, मा मे हदयं दुक्खं फालेसि ।
अलङ्कतो [अनलङ्कतो (क०)] सुन्दरको, पुत्तो देव तव सुखुमालो ॥

१११६:हन्दय्य मं हनस्सु, परलोके [सलोका (सी० स्या० क०)] चन्दकेन [चन्दियेन (सी० पी० क०)] हेस्सामि ।
पुज्जं करस्सु विपुलं, विचराम उभोपि परलोके” ॥

१११७:मा त्वं चन्दे रुच्चि मरणं [इदं पदं नत्थि सी० पी० पोत्थकेसु], बहुका तव देवरा विसालक्खि ।
ते तं रमयिस्सन्ति, यिट्ठस्मिं गोतमिपुत्ते” ॥

१११८:एवं वुत्ते चन्दा अत्तानं, हन्ति हत्थतलकेहि” ।
“अलमेत्थ [अलमत्थु (सी० पी०)] जीवितेन, पिस्सामि [पायामि (सी० पी०)] विसं मरिस्सामि ॥

१११९:न हि नूनिमस्स रज्जो, मित्तामच्चा च विज्जरे सुहदा ।
ये न वदन्ति राजानं, मा घातयि ओरसे पुत्ते ॥

११२०:न हि नूनिमस्स रज्जो, जाती मित्ता च विज्जरे सुहदा ।
ये न वदन्ति राजानं, मा घातयि अत्रजे पुत्ते ॥

११२१:इमे तेपि महं पुत्ता, गुणिनो कायूरधारिनो राज ।
तेहिपि यजस्सु यज्जं, अथ मुच्चतु [मुच्चतु (पी० क०)] गोतमिपुत्ते ॥

११२२:बिलसतं मं कत्वान, यजस्सु सत्तथा महाराज ।
मा जेट्ठपुत्तमवधि, अदूसकं सीहसङ्कासं ॥

११२३:बिलसतं मं कत्वान, यजस्सु सत्तथा महाराज ।
मा जेट्ठपुत्तमवधि, अपेक्खितं सब्बलोकस्स” ॥

११२४:बहुका तव दिन्नाभरणा, उच्चावचा सुभणितम्हि ।
मुत्तामणिवेळुरिया, एतं ते पच्छिमकं दानं” ॥

११२५:येसं पुब्बे खन्धेसु, फुल्ला मालागुणा विवत्तिसु ।
तेसज्जपि सुनिसितो [पित्तनिसितो (सी० पी०)], नेत्तिसो विवत्तिस्सति खन्धेसु ॥

११२६:येसं पुब्बे खन्धेसु, चित्ता मालागुणा विवत्तिंसु ।

तेसज्जपि सुनिसितो, नेत्तिंसो विवत्तिस्सति खन्धेसु ॥

११२७:अचिरं [अचिरा (सी० स्या० पी०)] वत नेत्तिंसो, विवत्तिस्सति राजपुत्तानं खन्धेसु ।

अथ मम हृदयं न फलति, ताव दब्बहबन्धञ्च मे आसि ॥

११२८:कासिकसुचिवत्थधरा, कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता ।

निय्याथ चन्दसूरिया, यज्जत्थाय एकराजस्स ॥

११२९:कासिकसुचिवत्थधरा, कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता ।

निय्याथ चन्दसूरिया, मातु कत्वा हृदयसोकं ॥

११३०:कासिकसुचिवत्थधरा, कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता ।

निय्याथ चन्दसूरिया, जनस्स कत्वा हृदयसोकं ॥

११३१:मंसरसभोजना न्हापकसुन्हापिता, कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता ।

निय्याथ चन्दसूरिया, यज्जत्थाय एकराजस्स ॥

११३२:मंसरसभोजना न्हापकसुन्हापिता, कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता ।

निय्याथ चन्दसूरिया, मातु कत्वा हृदयसोकं ॥

११३३:मंसरसभोजना न्हापकसुन्हापिता, कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता ।

निय्याथ चन्दसूरिया, जनस्स कत्वा हृदयसोकं” ॥

११३४:सब्बस्मिं उपक्खटस्मिं, निसीदिते चन्दस्मिं [चन्दियस्मिं (सी० पी०), चन्दसूरियस्मिं (स्या०)] यज्जत्थाय ।

पज्जालराजधीता पज्जलिका, सब्बपरिसाय समनुपरियायि [सब्बपरिसमनुपरियासि (सी० पी०),

सब्बपरिसन्तरमनुपरियासि (स्या०)] ॥

११३५:येन सच्चवेन खण्डहालो, पापकम्मं करोति दुम्मेधो ।

एतेन सच्चवज्जेन, समङ्गिनी सामिकेन होमि ॥

११३६:ये इधत्थि अमनुस्सा, यानि च यक्खभूतभब्बानि ।

करोन्तु मे वेय्यावटिकं, समङ्गिनी सामिकेन होमि ॥

११३७:या देवता इधागता, यानि च यक्खभूतभब्बानि ।

सरणेसिनि अनाथं तायथ मं, याचामहं पतिमाहं अजेयं” [अजिय्यं (सी०)] ॥

११३८:तं सुत्वा अमनुस्सो, अयोकूटं परिब्भमेत्वान ।

भयमस्स जनयन्तो, राजानं इदमवोच ॥

११३९: बुज्झस्सु खो राजकलि, मा ताहं [मा तेहं (स्या०)] मत्थकं निताळेसिं [नितालेमि (सी० पी०), निष्फालेसिं (क०)] ।

मा जेट्ठपुत्तमवधि, अदूसकं सीहसङ्कासं ॥

११४०: को ते दिट्ठो राजकलि, पुत्तभरियायो हज्जमानायो [हज्जमाना (क०)] ।

सेट्ठि च गहपतयो, अदूसका सग्गकामा हि ॥

११४१: तं सुत्वा खण्डहालो, राजा च अब्भुतमिदं दिस्वान ।

सब्बेसं बन्धनानि मोचेसुं, यथा तं अनुपघातं [अपापानं (सी० पी०)] ॥

११४२: सब्बेसु विप्पमुत्तेसु, ये तत्थ समागता तदा आसुं ।

सब्बे एकेकलेडुकमदंसु, एस वधो खण्डहालस्स” ॥

११४३: सब्बे पविट्ठा [पतिसु (सी०), पतित्वा (पी०)] निरयं, यथा तं पापकं करित्वान ।

न हि पापकम्मं कत्वा, लब्भा सुगतिं इतो गन्तुं” ॥

११४४: सब्बेसु विप्पमुत्तेसु, ये तत्थ समागता तदा आसुं ।

चन्दं अभिसिञ्चिंसु, समागता राजपरिसा [राजपुरिसा (स्या०)] च ॥

११४५: सब्बेसु विप्पमुत्तेसु, ये [या (स्या०)] तत्थ समागता तदा आसुं ।

चन्दं अभिसिञ्चिंसु, समागता राजकज्जायो च ॥

११४६: सब्बेसु विप्पमुत्तेसु, ये तत्थ समागता तदा आसुं ।

चन्दं अभिसिञ्चिंसु, समागता देवपरिसा [देवपुरिसा (स्या०)] च ॥

११४७: सब्बेसु विप्पमुत्तेसु, ये [या (स्या०)] तत्थ समागता तदा आसुं ।

चन्दं अभिसिञ्चिंसु, समागता देवकज्जायो च ॥

११४८: सब्बेसु विप्पमुत्तेसु, ये तत्थ समागता तदा आसुं ।

चेलुक्खेपमकरं, समागता राजपरिसा [राजपुरिसा (स्या०)] च ॥

११४९: सब्बेसु विप्पमुत्तेसु, ये [या (स्या०)] तत्थ समागता तदा आसुं ।

चेलुक्खेपमकरं, समागता राजकज्जायो च ॥

११५०: सब्बेसु विप्पमुत्तेसु, ये तत्थ समागता तदा आसुं ।

चेलुक्खेपमकरं, समागता देवपरिसा [देवपुरिसा (स्या०)] च ॥

११५१:सब्बेसु विप्पमुत्तेसु, ये [या (स्या०)] तत्थ समागता तदा आसुं ।
चेलुक्खेपमकरं, समागता देवकज्जायो च ॥

११५२:सब्बेसु विप्पमुत्तेसु, बहु आनन्दिता अहुं [बहु आनन्दनो अहु वंसो (सी०), बहु आनन्दितो अहु वंसो (पी०)] ।
नन्दिं पवेसि नगरं [वादिंसु नन्दिपवेसनगरं (स्या०), नन्दिं पवेसि नगरे (क०)], बन्धना मोक्खो
अघोसित्था'ति ॥

चन्दकुमारजातकं [खण्डहालजातकं (सी० पी०)] सत्तमं ।

५४५. महानारदकस्सपजातकं (८)

११५३:अहु राजा विदेहानं, अङ्गति [अङ्गाति (सी०) एवमुपरिपि] नाम खत्तियो ।
पहूतयोगो धनिमा, अनन्तबलपोरिसो ॥

११५४:ओ च पन्नरसिं [पन्नरसे (स्या० क०)] रत्तिं, पुरिमयामे अनागते ।
चातुमासा [चातुमस्स (सी० पी०)] कोमुदिया, अमच्चे सन्निपातयि ॥

११५५:पण्डिते सुतसम्पन्ने, मितपुब्बे [मिहितपुब्बे (सी० पी०)] विचक्खणे ।
विजयञ्च सुनामञ्च, सेनापतिं अलातकं ॥

११५६:तमनुपुच्छि वेदेहो, “पच्चेकं बूथ सं रुचिं ।
चातुमासा कोमुदज्ज, जुण्हं ब्यपहतं [व्यपगतं (सी० पी०)] तमं ।
कायज्ज रतिया रत्तिं, विहरेमु इमं उत्तुं” ॥

११५७:ततो सेनापति रज्जो, अलातो एतदब्रवि ।
“हट्ठं योगं बलं सब्बं, सेनं सन्नाहयामसे ॥

११५८:निय्याम देव युद्धाय, अनन्तबलपोरिसा ।
ये ते वसं न आयन्ति, वसं उपनयामसे [उपनिय्यामसे (क०)] ।
एसा मय्हं सका दिट्ठि, अजितं ओजिनामसे ॥

११५९:अलातस्स वचो सुत्वा, सुनामो एतदब्रवि ।
“सब्बे तुय्हं महाराज, अमित्ता वसमागता ॥

११६०:निक्खित्तसत्था पच्चत्था, निवातमनुवत्तरे ।
उत्तमो उस्सवो अज्ज, न युद्धं मम रुच्चति ॥

११६१:अन्नपानञ्च खज्जञ्च, खिप्पं अभिहरन्तु ते ।

रमस्सु देव कामेहि, नच्चगीते सुवादिते” ॥

११६२: सुनामस्स वचो सुत्वा, विजयो एतदब्रवि ।
“सब्बे कामा महाराज, निच्चं तव मुपट्ठिता ॥

११६३: न हेते दुल्लभा देव, तव कामेहि मोदितुं ।
सदापि कामा सुलभा, नेतं चित्तमतं [चित्तं मती (क०)] मम ॥

११६४: समणं ब्राह्मणं वापि, उपासेमु बहुस्सुतं ।
यो नज्ज विनये कङ्खं, अत्थधम्मविदू इसे” ॥

११६५: विजयस्स वचो सुत्वा, राजा अङ्गति मब्रवि ।
“यथा विजयो भणति, मय्हम्पेतं व रुच्चति ॥

११६६: समणं ब्राह्मणं वापि, उपासेमु बहुस्सुतं ।
यो नज्ज विनये कङ्खं, अत्थधम्मविदू इसे ॥

११६७: सब्बेव सन्ता करोथ मतिं, कं उपासेमु पण्डितं ।
यो [को (सी० पी०)] नज्ज विनये कङ्खं, अत्थधम्मविदू इसे” ॥

११६८: वेदेहस्स वचो सुत्वा, अलातो एतदब्रवि ।
“अत्थायं मिगदायस्मिं, अचेलो धीरसम्मतो ॥

११६९: गुणो कस्सपगोत्तायं, सुतो चित्रकथी गणी ।
तं देव [तदेव (क०)] पयिरुपासेमु [पयिरुपासय (सी० पी०)], सो नो कङ्खं विनेस्सति” ॥

११७०: अलातस्स वचो सुत्वा, राजा चोदेसि सारथिं ।
“मिगदायं गमिस्साम, युत्तं यानं इधानय” ॥

११७१: स्स यानं अयोजेसुं, दन्तं रूपियपक्खरं [रूपियुपक्खरं (क०)] ।
सुक्कमट्ठपरिवारं, पण्डरं दोसिनामुखं ॥

११७२: तत्रासुं कुमुदायुत्ता, चत्तारो सिन्धवा हया ।
अनिलूपमसमुप्पाता [अनिलूपमसमुप्पादा (क०)], सुदन्ता सोण्णमालिनो ॥

११७३: सेतच्छत्तं सेतरथो, सेतस्सा सेतबीजनी ।
वेदेहो सहमच्चोहि, निय्यं चन्दोव सोभति ॥

११७४ तमनुयायिंसु बहवो, इन्दिखग्गधरा [इन्दिखग्गधरा (सी०), इट्ठिखग्गधरा (पी०)] बली ।
अस्सपिट्ठिगता वीरा, नरा नरवराधिपं ॥

११७५ सो मुहुत्तं व यायित्वा, याना ओरुह्ख खत्तियो ।
वेदेहो सहमच्चेहि, पत्ती गुणमुपागमि ॥

११७६ अपि तत्थ तदा आसुं, ब्राह्मणिब्भा समागता ।
न ते अपनयी राजा, अकतं भूमिमागते ॥

११७७ ततो सो मुदुका भिसिया, मुदुचित्तकसन्थते [मुदुचित्तकळन्दके (सी० पी०)] ।
मुदुपच्चत्थते राजा, एकमन्तं उपाविसि ॥

११७८ निसज्ज राजा सम्मोदि, कथं सारणियं ततो ।
“कच्चि यापनियं भन्ते, वातानमवियग्गता [वातानमविसग्गता (सी० पी०), वातानमवियत्तता (स्या०)] ॥

११७९ कच्चि अकसिरा वुत्ति, लभसि [लब्भति (सी० पी०)] पिण्डयापनं [पिण्डियापनं (स्या० क०)] ।
अपाबाधो चसि कच्चि, चक्खुं न परिहायति” ॥

११८० गुणो पटिसम्मोदि, वेदेहं विनये रतं ।
“यापनीयं महाराज, सब्बमेतं तदूभयं ॥

११८१ कच्चि तुहम्पि वेदेह, पच्चन्ता न बलीयरे ।
कच्चि अरोगं योग्गं ते, कच्चि वहति वाहनं ।
कच्चि ते ब्याधयो नत्थि, सरीरस्सुपतापिया” [सरीरस्सुपतापिका (सी० पी०), सरीरस्सुपतापना (?)] ॥

११८२ पटिसम्मोदितो राजा, ततो पुच्छि अनन्तरा ।
अत्थं धम्मञ्च जायञ्च, धम्मकामो रथेसभो ॥

११८३ कथं धम्मं चरे मच्चो, मातापितूसु कस्सप ।
कथं चरे आचरिये, पुत्तदारे कथं चरे ॥

११८४ कथं चरेय्य वुड्डेसु, कथं समणब्राह्मणे ।
कथञ्च बलकायस्मिं, कथं जनपदे चरे ॥

११८५ कथं धम्मं चरित्वान, मच्चा गच्छन्ति [पेच्च गच्छति (सी० स्या० पी०)] सुग्गतिं ।
कथञ्चेके अधम्मद्वा, पतन्ति निरयं अथो” ॥

११८६ वेदेहस्स वचो सुत्वा, कस्सपो एतदब्रवि ।

“सुणोहि मे महाराज, सच्चं अवितथं पदं ॥

११८७: “नत्थि धम्मचरितस्स [धम्मस्स चिण्णस्स (सी०)], फलं कल्याणपापकं ।
नत्थि देव परो लोको, को ततो हि इधागतो ॥

११८८: “नत्थि देव पितरो वा, कुतो माता कुतो पिता ।
नत्थि आचरियो नाम, अदन्तं को दमेस्सति ॥

११८९: “समतुल्यानि भूतानि, नत्थि जेड्ढापचायिका ।
नत्थि बलं वीरियं वा, कुतो उट्ठानपोरिसं ।
नियतानि हि भूतानि, यथा गोटविसो तथा ॥

११९०: “लद्धेय्यं लभते मच्चो, तत्थ दानफलं कुतो ।
नत्थि दानफलं देव, अवसो देववीरियो ॥

११९१: “बालेहि दानं पज्जत्तं, पण्डितेहि पटिच्छित्तं ।
अवसा देन्ति धीरानं, बाला पण्डितमानिनो ॥

११९२: “सत्तिमे सस्सता काया, अच्छेज्जा अविकोपिनो ।
तेजो पथवी आपो च, वायो सुखं दुखञ्चिमे ।
जीवे च सत्तिमे काया, येसं छेत्ता न विज्जति ॥

११९३: “नत्थि हन्ता व छेत्ता वा, हज्जे येवापि [हज्जरे वापि (सी० स्या० पी०)] कोचि नं ।
अन्तरेनेव कायानं, सत्थानि वीतिवत्तरे ॥

११९४: “यो चापि [योपायं (सी० पी०), यो चायं (स्या० क०)] सिरमादाय, परेसं निसितासिना ।
न सो छिन्दति ते काये, तत्थ पापफलं कुतो ॥

११९५: “चुल्लासीतिमहाकप्पे, सब्बे सुज्झन्ति संसरं ।
अनागते तम्हि काले, सज्जतोपि न सुज्झति ॥

११९६: “चरित्वापि बहुं भद्रं, नेव सुज्झन्तिनागते ।
पापञ्चेपि बहुं कत्वा, तं खणं नातिवत्तरे ॥

११९७: “अनुपुब्बेन नो सुद्धि, कप्पानं चुल्लासीतिया ।
निर्यतिं नातिवत्ताम, वेलन्तमिव सागरो” ॥

११९८: “क्कस्सपस्स वचो सुत्वा, अलातो एतदब्रवि ।

“यथा भदन्तो भणति, मय्हम्पेतंव रुच्चति ॥

११९९ःअहम्पि पुरिमं जातिं, सरे संसरित्तनो ।
पिङ्गलो नामहं आसिं, लुद्धो गोघातको पुरे ॥

१२००ःबाराणसियं फीतायं, बहुं पापं कतं मया ।
बहू मया हता पाणा, महिंसा सूकरा अजा ॥

१२०१ःततो चुतो इध जातो, इद्धे सेनापतीकुले ।
नत्थि नून फलं पापं, योहं [पापे सोहं (सी० पी०)] न निरयं गतो ॥

१२०२ःअथेत्य बीजको नाम, दासो आसि पटच्चरी [पळच्चरी (सी० पी०), पटज्जरी (क०)] ।
उपोसथं उपवसन्तो, गुणसन्तिकुपागमि ॥

१२०३ःअस्सपस्स वचो सुत्वा, अलातस्स च भासितं ।
पस्ससन्तो मुहं उण्हं, रुदं अस्सूनि वत्तयि ॥

१२०४ःअमनुपुच्छि वेदेहो, “किमत्थं सम्म रोदसि ।
किं ते सुतं वा दिट्ठं वा, किं मं वेदेसि वेदनं” ॥

१२०५ःवेदेहस्स वचो सुत्वा, बीजको एतदब्रवि ।
“नत्थि मे वेदना दुक्खा, महाराज सुणोहि मे ॥

१२०६ःअहम्पि पुरिमं जातिं, सरामि सुखमत्तनो ।
साकेताहं पुरे आसिं, भावसेट्ठि गुणे रतो ॥

१२०७ःसम्मतो ब्राह्मणिब्भानं, संविभागरतो सुचि ।
न चापि पापकं कम्मं, सरामि कतमत्तनो ॥

१२०८ःततो चुताहं वेदेह, इध जातो दुरित्थिया ।
गब्भम्हि कुम्भदासिया, यतो जातो सुदुग्गतो ॥

१२०९ःएवम्पि दुग्गतो सन्तो, समचरियं अधिट्ठितो ।
उपट्ठुभागं भत्तस्स, ददामि यो मे इच्छति ॥

१२१०ःचातुद्दसिं पञ्चदसिं, सदा उपवसामहं ।
न चापि [न अहं (क०)] भूते हिंसामि, थेय्यज्चापि विवज्जयिं ॥

१२११:सब्वमेव हि नूनेतं, सुचिण्णं भवति निष्फलं ।
निरत्थं मज्जिदं सीलं, अलातो भासती यथा ॥

१२१२:कलिमेव नून गण्हामि, असिण्णो धुत्तको यथा ।
कटं अलातो गण्हति, कितवोसिक्खितो यथा ॥

१२१३:द्वारं नप्पटिपस्सामि, येन गच्छामि सुगतिं ।
तस्मा राज परोदामि, सुत्वा कस्सपभासितं” ॥

१२१४:बीजकस्स वचो सुत्वा, राजा अङ्गति मब्रवि ।
“नत्थि द्वारं सुगतिया, नियतिं [नियतं (स्या०)] कङ्ख बीजक ॥

१२१५:सुखं वा यदि वा दुक्खं, नियतिया किर लब्भति ।
संसारसुद्धि सब्बेसं, मा तुरित्थो [तुरितो (स्या०)] अनागते ॥

१२१६:अहमि पुब्बे कल्याणो, ब्राह्मणिब्बेसु ब्यावटो [वावटो (क०)] ।
वोहारमनुसासन्तो, रतिहीनो तदन्तरा” ॥

१२१७:पुनपि भन्ते दक्खेमु, सङ्गति चे भविस्सति” ।
इदं वत्त्वान वेदेहो, पच्चगा सनिवेसनं ॥

१२१८:ततो रत्या विवसाने, उपट्ठानमिह अङ्गति ।
अमच्चे सन्निपातेत्वा, इदं वचनमब्रवि ॥

१२१९:चन्दके मे विमानस्मिं, सदा कामे विधेन्तु मे ।
मा उपगच्छुं अत्थेसु, गुह्यप्पकासियेसु च ॥

१२२०:विजयो च सुनामो च, सेनापति अलातको ।
एते अत्थे निसीदन्तु, वोहारकुसला तयो” ॥

१२२१:इदं वत्त्वान वेदेहो, कामेव बहुमज्जथ ।
न चापि ब्राह्मणिब्बेसु, अत्थे किस्मिज्च ब्यावटो ॥

१२२२:ततो द्वेसत्तरत्तस्स, वेदेहस्सत्रजा पिया ।
राजकज्जा रुचा [रुजा (सी० पी०)] एवमुपरिपि नाम, धातिमातरमब्रवि ॥

१२२३:अलङ्करोथ मं खिण्णं, सखियो चालङ्करोन्तु [च करोन्तु (सी० पी०)] मे ।
सुवे पन्नरसो दिब्बो, गच्छं इस्सरसन्तिके’ [पितुस्स सन्तिके (स्या०)] ॥

१२२४ः माल्यं अभिहरिंसु, चन्दनञ्च महारहं ।
मणिसङ्घमुत्तारतनं, नानारत्ने च अम्बरे ॥

१२२५ः सोवण्णये [सोण्णमये (क०)] पीठे, निसिन्नं बहुकित्थियो ।
परिकिरिय पसोभिंसु [असोभिंसु (सी० स्या० पी०)], रुचं रुचिरवणिग्गिणिं ॥

१२२६ः स च सखिमज्झगता, सब्बाभरणभूसिता ।
सतेरता अब्भमिव, चन्दकं पाविसी रुचा ॥

१२२७ः पसङ्कमित्वा वेदेहं, वन्दित्वा विनये रतं ।
सुवण्णखचिते [सुवण्णविकते (सी० पी०)] पीठे, एकमन्तं उपाविसि” ॥

१२२८ः दिस्वान वेदेहो, अच्छरानंव सङ्गमं ।
रुचं सखिमज्झगतं, इदं वचनमब्रवि ॥

१२२९ः कच्चि रमसि पासादे, अन्तोपोक्खरणिं पति ।
कच्चि बहुविधं खज्जं, सदा अभिहरन्ति ते ॥

१२३०ः कच्चि बहुविधं माल्यं, ओचिनित्वा कुमारियो ।
घरके करोथ पच्चेकं, खिड्डारतिरता मुहं [अहु (स्या० क०)] ॥

१२३१ः केन वा विकलं तुय्हं, किं खिप्पं आहरन्तु ते ।
मनोकरस्सु कुड्डमुखी [कुट्टमुखी (सी० पी०)], अपि चन्दसमहिपि” [अपि चन्दसमम्पि ते (क०)] ॥

१२३२ः सदेहस्स वचो सुत्वा, रुचा पितरमब्रवि ।
“सब्बमेतं महाराज, लब्भतिस्सरसन्तिके ॥

१२३३ः सुवे पन्नरसो दिब्बो, सहस्सं आहरन्तु मे ।
यथादिन्नञ्च दस्सामि, दानं सब्बवनीस्वहं” [सब्बवणीस्वहं (स्या० क०)] ॥

१२३४ः क्कयाय वचनं सुत्वा, राजा अङ्गति मब्रवि ।
“बहुं विनासितं वित्तं, निरत्थं अफलं तया ॥

१२३५ः उपोसथे वसं निच्चं, अन्नपानं न भुज्जसि ।
नियतेतं अभुत्तब्बं, नत्थि पुज्जं अभुज्जतो” ॥

१२३६ः बीजकोपि हि सुत्वान, तदा कस्सपभासितं ।
पस्ससन्तो मुहं उण्हं, रुदं अस्सूनि वत्तयि ॥

१२३७ याव रुचे जीवमाना [जीवसिनो (सी० पी०)], मा भत्तमपनामयि ।
नत्थि भद्रे परो लोको, किं निरत्थं विहज्जसि” ॥

१२३८ देहस्स वचो सुत्वा, रुचा रुचिरवणिणी ।
जानं पुब्बापरं धम्मं, पितरं एतदब्रवि ॥

१२३९ सुतमेव पुरे आसि, सक्खि [पच्चक्खं (क०)] दिट्ठमिदं मया ।
बालूपसेवी यो होति, बालोव समपज्जथ ॥

१२४० मूळ्हो हि मूळ्हमागम्म, भिय्यो मोहं निगच्छति ।
पतिरूपं अलातेन, बीजकेन च मुह्धितुं ॥

१२४१ त्वज्च देवासि सप्पज्जो, धीरो अत्थस्स कोविदो ।
कथं बालेहि सदिसं, हीनदिट्ठिं उपागमि ॥

१२४२ सचेपि संसारपथेन सुज्झति, निरत्थिया पब्बज्जा गुणस्स ।
कीटोव अग्निं जलितं अपापतं, उपपज्जति मोहमूळ्हो [मोमुहो (सी० पी०)] नग्गभावं ॥

१२४३ संसारसुद्धीति पुरे निविट्ठा, कम्मं विदूसेन्ति बहू अजानं [बहू पजा (क०)] ।
पुब्बे कली दुग्गहितोव अत्था [अत्थो (क०), दुग्गहितोव नत्था (?)], दुम्मो च या बलिसा अम्बुजोव ॥

१२४४ उपमं ते करिस्सामि, महाराज तवत्थिया ।
उपमाय मिधेकच्चे, अत्थं जानन्ति पण्डिता ॥

१२४५ वाणिजानं यथा नावा, अप्पमाणभरा [अप्पमाणहरा (पी०)] गरु ।
अतिभारं समादाय, अण्णवे अवसीदति ॥

१२४६ एवमेव नरो पापं, थोकं थोकम्पि आचिनं ।
अतिभारं समादाय, निरये अवसीदति ॥

१२४७ न ताव भारो परिपूरो, अलातस्स महीपति ।
आचिनाति च तं पापं, येन गच्छति दुग्गतिं ॥

१२४८ पुब्बेवस्स कतं पुज्जं, अलातस्स महीपति ।
तस्सेव देव निस्सन्दो, यज्जेसो लभते सुखं ॥

१२४९ खीयते चस्स तं पुज्जं, तथा हि अगुणे रतो ।
उजुमगं अवहाय [अपाहाय (सी०)], कुम्मगमनुधावति ॥

१२५७ तुला यथा पग्गहिता, ओहिते तुलमण्डले ।
उन्नमेति तुलासीसं, भारे ओरोपिते सति ॥

१२५८ एवमेव नरो पुज्जं, थोकं थोकम्पि आचिनं ।
सग्गातिमानो दासोव, बीजको सातवे [साधवे (क०)] रतो ॥

१२५९ यमज्ज बीजको दासो, दुक्खं पस्सति अत्तनि ।
पुब्बेवस्स [पुब्बे तस्स (सी० पी०)] कतं पापं, तमेसो पटिसेवति ॥

१२६० खीयते चस्स तं पापं, तथा हि विनये रतो ।
कस्सपज्ज समापज्ज, मा हेवुप्पथमागमा ॥

१२६१ यं यज्झि राज भजति, सन्तं वा यदि वा असं ।
सीलवन्तं विसीलं वा, वसं तस्सेव गच्छति ॥

१२६२ यादिसं कुरुते मित्तं, यादिसं चूपसेवति ।
सोपि तादिसको होति, सहवासो हि [सहवासोपि (क०)] तादिसो ॥

१२६३ सेवमानो सेवमानं, सम्फुट्ठो सम्फुसं परं ।
सरो दिद्धो कलापंव, अलित्तमुपलिम्पति ।
उपलेपभया [उपलिम्पभया (क०)] धीरो, नेव पापसखा सिया ॥

१२६४ प्रूतिमच्छं कुसग्गेन, यो नरो उपनय्हति ।
कुसापि पूति वायन्ति, एवं बालूपसेवना ॥

१२६५ तगरज्ज पलासेन, यो नरो उपनय्हति ।
पत्तापि सुरभि वायन्ति, एवं धीरूपसेवना ॥

१२६६ तस्मा पत्तपुटस्सेव [फलपुटस्सेव (सी० पी०)], अत्वा सम्पाकमत्तनो ।
असन्तो नोपसेवेय्य, सन्तो सेवेय्य पण्डितो ।
असन्तो निरयं नेन्ति, सन्तो पापेन्ति सुग्गतिं ॥

१२६७ अहम्पि जातियो सत्त, सरे संसरित्तनो ।
अनागतापि सत्तेव, या गमिस्सं इतो चुता ॥

१२६८ या मे सा सत्तमी जाति, अहु पुब्बे जनाधिप ।
कम्मरपुत्तो मगधेसु, अहुं राजगहे पुरे ॥

१२६३:पापं सहायमागम्म, बहुं पापं कतं मया ।
परदारस्स हेठेन्तो, चरिम्हा अमरा विय ॥

१२६३:तं कम्मं निहितं अट्ठा, भस्मच्छन्नोव पावको ।
अथ अज्जेहि कम्मोहि, अजायिं वंसभूमियं ॥

१२६४:कोसम्बियं सेट्ठिकुले, इद्धे फीते महद्धने ।
एकपुत्तो महाराज, निच्चं सक्कतपूजितो ॥

१२६५:तत्थ मित्तं असेविस्सं, सहायं सातवे रतं ।
पण्डितं सुतसम्पन्नं, सो मं अत्थे निवेसयि ॥

१२६६:चातुदसिं पञ्चदसिं, बहुं रत्तिं उपावसिं ।
तं कम्मं निहितं अट्ठा, निधीव उदकन्तिके ॥

१२६७:अथ पापान कम्मानं, यमेतं मगधे कतं ।
फलं परियाग मं [परियाग तं (सी० पी०)], परियागतं (स्या० पी०)] पच्छा, भुत्वा दुट्ठविसं यथा ॥

१२६८:ततो चुताहं वेदेह, रोरुवे निरये चिरं ।
सकम्मुना अपच्चिस्सं, तं सरं न सुखं लभे ॥

१२६९:बहुवस्सगणे तत्थ, खेपयित्वा बहुं दुखं ।
भिन्नागते [भेण्णाकटे (सी० पी०)] अहुं राज, छगलो उद्धतप्फलो [छकलो उद्धितप्फलो (सी० पी०)] ॥

१२७०:सातपुत्ता मया वूळ्हा, पिट्ठिया च रथेन च ।
तस्स कम्मस्स निस्सन्दो, परदारगमनस्स मे ॥

१२७१:ततो चुताहं वेदेह, कपि आसिं ब्रह्मवने ।
निलुज्जितफलो [निलिच्छितफलो (सी० पी०)] येव, यूथपेन पगब्भिना ।
तस्स कम्मस्स निस्सन्दो, परदारगमनस्स मे ॥

१२७२:ततो चुताहं वेदेह, दस्सनेसु [दसण्णेसु (सी० पी०), दसन्नेसु (स्या०)] पसू अहुं ।
निलुज्जितो जवो भद्रो, योगं वूळ्हं चिरं मया ।
तस्स कम्मस्स निस्सन्दो, परदारगमनस्स मे ॥

१२७३:ततो चुताहं वेदेह, वज्जीसु कुलमागमा ।
नेवित्थी न पुमा आसिं, मनुस्सत्ते सुदुल्लभे ।
तस्स कम्मस्स निस्सन्दो, परदारगमनस्स मे ॥

- १२७४ ततो चुताहं वेदेह, अजायिं नन्दने वने ।
भवने तावतिसाहं, अच्छरा कामवणिनी [वरवणिनी (क०)] ॥
- १२७५ विचित्तवत्थाभरणा, आमुत्तमणिकुण्डला ।
कुसला नच्चगीतस्स, सक्कस्स परिचारिका ॥
- १२७६ तत्थ ठिताहं वेदेह, सरामि जातियो इमा ।
अनागतापि सत्तेव, या गमिस्सं इतो चुता ॥
- १२७७ प्ररियागतं तं कुसलं, यं मे कोसम्बियं कतं ।
देवे चेव मनुस्से च, सन्धाविस्सं इतो चुता ॥
- १२७८ सत्त जच्चो [जच्चा (स्या० पी०)] महाराज, निच्चं सक्कतपूजिता ।
थीभावापि न मुच्चिस्सं, छट्ठा निगतियो [छट्ठा गतियो (स्या०)] इमा ॥
- १२७९ सत्तमी च गति देव, देवपुत्तो महिद्धिको ।
पुमा देवो भविस्सामि [भविस्सति (क०)], देवकायस्मिमुत्तमो ॥
- १२८० अज्जापि सन्तानमयं, मालं गन्थेन्ति नन्दने ।
देवपुत्तो जवो नाम, यो मे मालं पटिच्छति ॥
- १२८१ मुहुत्तो विय सो दिब्बो, इध वस्सानि सोळस ।
रत्तिन्दिवो च सो दिब्बो, मानुसिं सरदोसतं ॥
- १२८२ इति कम्मानि अन्वेन्ति, असङ्खेय्यापि जातियो ।
कल्याणं यदि वा पापं, न हि कम्मं विनस्सति [पनस्सति (सी० पी०)] ॥
- १२८३ यो इच्छे पुरिसो होतुं, जातिं जातिं [जातिजातिं (सी० पी०)] पुनप्पुनं ।
परदारं विवज्जेय्य, धोतपादोव कद्दमं ॥
- १२८४ या इच्छे पुरिसो होतुं, जातिं जातिं पुनप्पुनं ।
सामिकं अपचायेय्य, इन्दं परिचारिका ॥
- १२८५ यो इच्छे दिब्बभोगञ्च, दिब्बमायुं यसं सुखं ।
पापानि परिवज्जेत्वा [परिवज्जेय्य (क०)], तिविधं धम्ममाचरे ॥
- १२८६ कायेन वाचा मनसा, अप्पमत्तो विचक्खणो ।
अत्तनो होति अत्थाय, इत्थी वा यदि वा पुमा ॥

१२८७: ये केचिमे मानुजा जीवलोके, यसस्सिनो सब्बसमन्तभोगा ।
असंसयं तेहि पुरे सुचिण्णं, कम्मस्सकासे पुथु सब्बसत्ता ॥

१२८८: इङ्गानुचिन्तेसि सयम्पि देव, कुतोनिदाना ते इमा जनिन्द ।
या ते इमा अच्छरासन्निकासा, अलङ्कता कञ्चनजालछन्ना” ॥

१२८९: च्चेवं पितरं कज्जा, रुचा तोसेसि अङ्गतिं ।
मूळहस्स मग्गमाचिक्खि, धम्ममक्खासि सुब्बता ॥

१२९०: अथागमा ब्रह्मलोका, नारदो मानुसिं पजं ।
जम्बुदीपं अवेक्खन्तो, अद्वा राजानमङ्गतिं ॥

१२९१: ततो पतिट्ठा पासादे, वेदेहस्स पुरत्थतो [पुरक्खतो (स्या० क०)] ।
तज्ज दिस्वानानुप्पत्तं, रुचा इसिमवन्दथ ॥

१२९२: अथासनम्हा ओरुह, राजा ब्यथितमानसो [ब्यम्हितमानसो (सी० स्या० पी०)] ।
नारदं परिपुच्छन्तो, इदं वचनमब्रवि ॥

१२९३: कुतो नु आगच्छसि देववणि, ओभासयं सब्बदिसा [संवरिं (सी० पी०)] चन्दिमाव ।
अक्खाहि मे पुच्छितो नामगोत्तं, कथं तं जानन्ति मनुस्सलोके” ॥

१२९४: अहज्झि देवतो इदानि एमि, ओभासयं सब्बदिसा [संवरिं (सी० पी०)] चन्दिमाव ।
अक्खामि ते पुच्छितो नामगोत्तं, जानन्ति मं नारदो कस्सपो च” ॥

१२९५: अच्छेररूपं तव [वत (सी० पी०)] यादिसज्ज, वेहायसं गच्छसि तिट्ठसी च ।
पुच्छामि तं नारद एतमत्थं, अथ केन वण्णेन तवायमिद्धि” ॥

१२९६: सच्चज्ज धम्मो च दमो च चागो, गुणा ममेते पक्ता पुराणा ।
तेहेव धम्मोहि सुसेवितेहि, मनोजवो येन कामं गतोस्मि” ॥

१२९७: अच्छेरमाचिक्खसि पुज्जसिद्धिं, सचे हि एतेहि [एते त्वं (सी० पी०)] यथा वदेसि ।
पुच्छामि तं नारद एतमत्थं, पुट्ठो च मे साधु वियाकरोहि” ॥

१२९८: पुच्छस्सु मं राज तवेस अत्थो, यं संसयं कुरुसे भूमिपाल ।
अहं तं निस्संसयतं गमेमि, नयेहि जायेहि च हेतुभी च” ॥

१२९९: पुच्छामि तं नारद एतमत्थं, पुट्ठो च मे नारद मा मुसा भणि ।
अत्थि नु देवा पितरो नु अत्थि, लोको परो अत्थि जनो यमाहु” ॥

१३००: अत्थेव देवा पितरो च अत्थि, लोको परो अत्थि जनो यमाहु ।
कामेसु गिद्धा च नरा पमूळ्हा, लोकं परं न विदू मोहयुत्ता” ॥

१३०१: अत्थीति चे नारद सद्वहासि, निवेसनं परलोके मतानं ।
इधेव मे पञ्च सतानि देहि, दस्सामि ते परलोके सहस्सं” ॥

१३०२: दज्जेमु खो पञ्च सतानि भोतो, जज्जामु चे सीलवन्तं वदज्जुं [वतज्जुं (क०)] ।
लुद्धं तं भोन्तं निरये वसन्तं, को चोदये परलोके सहस्सं ॥

१३०३: इधेव यो होति अधम्मसीलो [अकम्मसीलो (पी०)], पापाचारो अलसो लुद्धकम्मो ।
न पण्डिता तस्मिं इणं ददन्ति, न हि आगमो होति तथाविधम्हा ॥

१३०४: दक्खज्ज पोसं मनुजा विदित्वा, उट्ठानकं [उट्ठाहकं (सी०)] सीलवन्तं वदज्जुं ।
सयमेव भोगेहि निमन्तयन्ति, कम्मं करित्वा पुन माहरेसि” ॥

१३०५: इतो चुतो [गतो (सी० पी०)] दक्खसि तत्थ राज, काकोलसङ्गेहि विकस्समानं [काकोळसङ्गेहिपि कट्टुमानं (सी० पी०)] ।

तं खज्जमानं निरये वसन्तं, काकेहि गिज्जेहि च सेनकेहि [सोणकेहि (स्या० क०)] ।
सज्झिन्नगतं रुहरं सवन्तं, को चोदये परलोके सहस्सं ॥

१३०६: अन्धंतमं तत्थ न चन्दसूरिया, निरयो सदा तुमुलो घोररूपो ।
सा नेव रत्ती न दिवा पज्जायति, तथाविधे को विचरे धनत्थिको ॥

१३०७: सबलो च सामो च दुवे सुवाना, पवद्धकाया बलिनो महन्ता ।
खादन्ति दन्तेहि अयोमयेहि, इतो पणुन्नं परलोकपत्तं [परलोके पतन्तं (क०)] ॥

१३०८: तं खज्जमानं निरये वसन्तं, लुद्धेहि वाळेहि अघम्मिगेहि च ।
सज्झिन्नगतं रुहरं सवन्तं, को चोदये परलोके सहस्सं ॥

१३०९: उसूहि सत्तीहि च सुनिसिताहि, हनन्ति विज्झन्ति च पच्चमिता [पोथयन्ति (क०)] ।
काळूपकाळा निरयम्हि घोरे, पुब्बे नरं दुक्कटकम्मकारिं ॥

१३१०: तं हज्जमानं निरये वजन्तं, कुच्छिस्मिं पस्सस्मिं विप्फालितूदरं ।
सज्झिन्नगतं रुहरं सवन्तं, को चोदये परलोके सहस्सं ॥

१३११: सत्ती उसू तोमरभिण्डवाला, विविधावुधा वस्सन्ति तत्थ देवा ।
पतन्ति अङ्गारमिवच्चिमन्तो, सिलासनी वस्सति लुद्धकम्मे ॥

१३१२ःउण्हो च वातो निरयम्हि दुस्सहो, न तम्हि सुखं लब्धति [सेति (क०)] इत्तरम्पि ।
तं तं विधावन्तमलेनमातुरं, को चोदये परलोके सहस्सं ॥

१३१३ःसन्धावमानम्पि [सन्धावमानं तं (सी० पी०)] रथेसु युत्तं, सजोतिभूतं पथविं कमन्तं ।
पतोदलद्दीहि सुचोदयन्तं [सुचोदियन्तं (सी० पी०)], को चोदये परलोके सहस्सं ॥

१३१४ःतमारुहन्तं खुरसज्चितं गिरिं, विभिंसनं पज्जलितं भयानकं ।
सज्छिन्नगतं रुहिरं सवन्तं, को चोदये परलोके सहस्सं ॥

१३१५ःतमारुहन्तं पब्बतसन्निकासं, अङ्गाररासिं जलितं भयानकं ।
सुदड्ढगतं कपणं रुदन्तं, को चोदये परलोके सहस्सं ॥

१३१६ःअब्भकूटसमा उच्चा, कण्टकनिचिता [कण्टकापचिता (सी० पी०), कण्टकाहिचिता (स्या०)] दुमा ।
अयोमयेहि तिक्खेहि, नरलोहितपायिभि ॥

१३१७ःतमारुहन्ति नारियो, नरा च परदारगू ।
चोदिता सत्तिहत्थेहि, यमनिद्वेसकारिभि ॥

१३१८ःतमारुहन्तं निरयं, सिम्बलिं रुहरिमक्खितं ।
विदड्ढकायं [विदड्ढकायं (पी०)] वितचं, आतुरं गाळहवेदनं ॥

१३१९ःपस्ससन्तं मुहुं उण्हं, पुब्बकम्मापराधिकं ।
दुमग्गे वितचं गतं [दुमग्गवितपग्गतं (सी०)], को तं याचेय्य तं धनं ॥

१३२०ःअब्भकूटसमा उच्चा, असिपत्ताचिता दुमा ।
अयोमयेहि तिक्खेहि, नरलोहितपायिभि ॥

१३२१ःतमारुहन्तं असिपत्तपादपं, असीहि तिक्खेहि च छिज्जमानं [पभिज्जमानं (क०)] ।
सज्छिन्नगतं रुहिरं सवन्तं, को चोदये परलोके सहस्सं ॥

१३२२ःततो निक्खन्तमत्तं तं, असिपत्ताचिता दुमा [असिपत्तनिरया दुखा (सी० पी०)] ।
सम्पतितं वेतरणिं, को तं याचेय्य तं धनं ॥

१३२३ःखरा खरोदका [खारोदिका (सी०), खरोदिका (पी०)] तत्ता, दुग्गा वेतरणी नदी ।
अयोपोक्खरसज्छन्ना, तिक्खा पत्तेहि सन्दति ॥

१३२४ःतत्थ सज्छिन्नगतं तं, वुहन्तं रुहरिमक्खितं ।
वेतरज्जे अनालम्बे, को तं याचेय्य तं धनं ॥

- १३२५:वेधामि रुक्खो विय छिज्जमानो, दिसं न जानामि पमूळ्हसज्जो ।
भयानुतप्पामि महा च मे भया, सुत्त्वान कथा [गाथा (सी० स्या० पी०)] तव भासिता इसे ॥
- १३२६:आदित्ते वारिमज्झं व, दीपं वोधे महण्णवे ।
अन्धकारेव पज्जोतो, त्वं नोसि सरणं इसे ॥
- १३२७:अत्थज्ज धम्मं अनुसास मं इसे, अतीतमद्वा अपराधितं मया ।
आचिक्ख मे नारद सुद्धिमग्गं, यथा अहं नो निरयं पतेय्यं” ॥
- १३२८:यथा अहु धतरट्ठो () [एत्थ किञ्चि ऊनं विय दिस्सति], वेस्सामित्तो अट्ठको यामतग्गि ।
उसिन्दरो चापि सिवी च राजा, परिचारका समणब्राह्मणानं ॥
- १३२९:एते चज्जे च राजानो, ये सग्गविसयं [सक्कविसयं (सी० पी०)] गता ।
अधम्मं परिवज्जेत्वा, धम्मं चर महीपति ॥
- १३३०:अन्नहत्था च ते ब्यम्हे, घोसयन्तु पुरे तव ।
को छातो को च तसितो, को मालं को विलेपनं ।
नानारत्तानं वत्थानं, को नग्गो परिदहिस्सति ॥
- १३३१:को पन्थे छत्तमानेति [छत्तं मादेति (सी० स्या० पी०)], पादुका च मुदू सुभा ।
इति सायज्ज पातो च, घोसयन्तु पुरे तव ॥
- १३३२:जिण्णं पोसं गवस्सज्ज, मास्सु युज्ज यथा पुरे ।
परिहारज्ज दज्जासि, अधिकारकतो बली ॥
- १३३३:कायो ते रथसज्जातो, मनोसारथिको लहु ।
अविहिंसासारितक्खो, संविभागपटिच्छदो ॥
- १३३४:प्रादसज्जमनेमियो, हत्थसज्जमपक्खरो ।
कुच्छिसज्जमनब्भन्तो, वाचासज्जमकूजनो ॥
- १३३५:सच्चवाक्यसमत्तङ्गो, अपेसुज्जसुसज्जतो ।
गिरासखिलनेलङ्गो, मितभाणिसिलेसितो ॥
- १३३६:सद्दालोभसुसङ्खारो, निवातज्जलिकुब्बरो ।
अथद्दतानतीसाको [अत्थद्दतानतीसाको (सी० पी०)], सीलसंवरनन्धनो ॥
- १३३७:अक्कोधनमनुग्घाती, धम्मपण्डरछत्तको ।

बाहुसच्चमपालम्बो, ठितचित्तमुपाधियो [धित्तिचित्तमुपाधियो (क०)] ॥

१३३८:कालञ्जुताचित्तसारो, वेसारज्जतिदण्डको ।
निवातवुत्तियोत्तको [निवातवुत्तियोत्तङ्गो (क०)], अनतिमानयुगो लहु ॥

१३३९:अलीनचित्तसन्थारो, बुद्धिसेवी रजोहतो ।
सति पतोदो धीरस्स, धिति योगो च रस्मियो ॥

१३४०:मनो दन्तं पथं नेति [पथं न्वेति (सी० पी०)], समदन्तेहि वाहिभि ।
इच्छा लोभो च कुम्मग्गो, उजुमग्गो च संयमो ॥

१३४१:रूपे सद्दे रसे गन्धे, वाहनस्स पधावतो ।
पज्जा आकोटनी राज, तत्थ अत्ताव सारथि ॥

१३४२:सचे एतेन यानेन, समचरिया दळ्हा धिति ।
सब्बकामदुहो राज, न जातु निरयं वजे” ॥

१३४३:अलातो देवदत्तोसि, सुनामो आसि भद्दजि ।
विजयो सारिपुत्तोसि, मोग्गल्लानोसि बीजको ॥

१३४४:सुनक्खत्तो लिच्छविपुत्तो, गुणो आसि अचेलको ।
आनन्दो सा रुचा आसि, या राजानं पसादयि ॥

१३४५:ऊरुवेळकस्सपो राजा, पापदिट्ठि तदा अहु ।
महाब्रह्मा बोधिसत्तो, एवं धारेथ जातक”न्ति ॥

महानारदकस्सपजातकं अट्टमं ।

५४६. विधुरजातकं (९)

दोहळकण्डं

१३४६:प्रण्डु किसियासि दुब्बला, वण्णरूपं [वण्णरूपे (क०)] नतवेदिसं पुरे ।
विमले अक्खाहि पुच्छिता, कीदिसी तुय्हं सरीरवेदना” ॥

१३४७:धम्मो मनुजेसु मातीनं [मातिनं (सी० पी०)], दोहळो नाम जनिन्द वुच्चति ।
धम्माहतं नागकुञ्जर, विधुरस्स हदयाभिपत्थये” ॥

१३४८:चन्दं खो त्वं दोहळायसि, सूरियं वा अथ वापि मालुतं ।

दुल्लभञ्चि [दुल्लभे (सी० पी०)] विधुरस्स दस्सनं [दस्सने (सी० पी०)], को विधुरमिध मानयिस्सति” ॥

१३४९ किन्नु तात तुवं पज्झायसि, पदुमं हत्थगतं ते मुखं ।
किन्नु दुम्मनरूपोसि इस्सर, मा त्वं सोचि अमित्ततापन” ॥

१३५० माता हि तव इरन्धति [इरन्दति (सी० स्या० पी०)], विधुरस्स हृदयं धनियति ।
दुल्लभञ्चि विधुरस्स दस्सनं, को विधुरमिध मानयिस्सति” ॥

१३५१ तस्स भत्तुपरियेसनं [भत्तुपरियेसनं (सी० पी०)] चर, यो विधुरमिध मानयिस्सति” ।
“पितुनो च सा सुत्वान वाक्यं, रत्तिं निक्खम्म अवस्सुतिं चरि” ॥

१३५२ के गन्धब्बे रक्खसे च नागे, के किम्पुरिसे चापि मानुसे ।
के पण्डिते सब्बकामददे [सब्बकामदे (सी० पी०)], दीघरत्तं भत्ता मे भविस्सति” ॥

१३५३ अस्सास हेस्सामि ते पति, भत्ता ते हेस्सामि अनिन्दलोचने ।
पज्जा हि ममं तथाविधा, अस्सास हेस्ससि भरिया मम ॥

१३५४ अवचासि पुण्णकं इरन्धती [इरन्दती (सी० पी०)], पुब्बपथानुगतेन चेतसा ।
एहि गच्छाम पितु ममन्तिके [पितु मम सन्तिकं (क०)], एसोव ते एतमत्थं पवक्खति ॥

१३५५ अलङ्कता सुवसना, मालिनी चन्दनुस्सदा ।
यक्खं हत्थे गहेत्वान, पितुसन्तिकुपागमि” ॥

१३५६ नागवर वचो सुणोहि मे, पतिरूपं पटिपज्ज सुङ्किं ।
पत्थेमि अहं इरन्धतिं, तां समङ्गिं करोहि मं तुवं ॥

१३५७ सतं हत्थी सतं अस्सा, सतं अस्सतरीरथा ।
सतं वलभियो पुण्णा, नानारत्तस्स केवला ।
ते नाग पटिपज्जस्सु, धीतरं देहिरन्धतिं” ॥

१३५८ याव आमन्तये जाती, मित्ते च सुहदज्जने [सुहदंजनं (सी० पी०)] ।
अनामन्त कतं कम्मं, तं पच्छा अनुत्तप्पति” ॥

१३५९ ततो सो वरुणो नागो, पविसित्वा निवेसनं ।
भरियं आमन्तयित्वान, इदं वचनमब्रवि ॥

१३६० अयं सो पुण्णको यक्खो, याचती मं इरन्धतिं ।
बहुना वित्तलाभेन, तस्स देम पियं ममं” ॥

१३६१:न धनेन न वित्तेन, लब्धा अहं इरन्धती ।

सचे च खो हृदयं पण्डितस्स, धम्मेन लब्धा इध माहरेय्य ।
एतेन वित्तेन कुमारि लब्धा, नाज्जं धनं उत्तरि पत्थयाम” ॥

१३६२:सतो सो वरुणो नागो, निक्खमित्वा निवेसना ।

पुण्णकामन्तयित्वान, इदं वचनमब्रवि ॥

१३६३:न धनेन न वित्तेन, लब्धा अहं इरन्धती ।

सचे तुवं हृदयं पण्डितस्स, धम्मेन लब्धा इध माहरेसि ।
एतेन वित्तेन कुमारि लब्धा, नाज्जं धनं उत्तरि पत्थयाम” ॥

१३६४:यं पण्डितोत्येके वदन्ति लोके, तमेव बालोति पुनाहु अज्जे ।

अक्खाहि मे विप्पवदन्ति एत्थ, कं पण्डितं नाग तुवं वदेसि” ॥

१३६५:कोरब्बराजस्स धनज्जयस्स [धनज्जयस्स (सी० स्या० पी०)], यदि ते सुतो विधुरो नाम कत्ता ।

आनेहि तं पण्डितं धम्मलब्धा, इरन्धती पदचरा [पद्धचरा (सी० पी०), पट्टचरा (स्या० क०)] ते होतु ॥

१३६६:इदञ्च सुत्वा वरुणस्स वाक्यं, उट्ठाय यक्खो परमप्पतीतो ।

तत्थेव सन्तो पुरिसं असंसि, आनेहि आजज्जमिधेव युत्तं ॥

१३६७:जातरूपमया कण्णा, काचम्हिचमया [काचम्हमया (सी०), काचम्भमया (पी०)] खुरा ।

जम्बोनदस्स पाकस्स, सुवण्णस्स उरच्छदो” ॥

१३६८:देववाहवहं यानं, अस्समारुह्य पुण्णको ।

अलङ्कृतो कप्पितकेसमस्सु, पक्कामि वेहायसमन्तलिक्खे [अन्तलिक्खं (क०)] ॥

१३६९:सो पुण्णको कामरागेन [कामवेगेन (सी० पी०)] गिद्धो, इरन्धतिं नागकज्जं जिगीसं [जिगिसं (सी० स्या० पी०)] ।

गन्त्वान तं भूतपतिं यसस्सिं, इच्चब्रवी वेस्सवणं कुवेरं ॥

१३७०:भोगवती नाम मन्दिरे, वासा हिरज्जवतीति वुच्चति ।

नगरे निम्मिते कज्जनमये, मण्डलस्स उरगस्स निद्धितं ॥

१३७१:अट्टालका ओट्टुगीवियो, लोहितङ्कस्स मसारगल्लिनो ।

पासादेत्थ सिलामया, सोवण्णरतनेहि छादिता ॥

१३७२:अम्बा तिलका च जम्बुयो, सत्तपण्णा मुचलिन्दकेतका ।

पियङ्गु [पियका (सी० पी०), पियङ्गुका (स्या०)] उट्टालका सहा, उपरिभद्दका सिन्दुवारका [भिन्दुवारिता (स्या०

पी०), भिन्धवारिता (क०)] ॥

१३७३.चम्पेय्यका नागमल्लिका, भगिनीमाला अथ मेत्थ कोलिया ।

एते दुमा परिणामिता, सोभयन्ति उरगस्स मन्दिरं [मन्दिरे (स्या० क०)] ॥

१३७४.खज्जुरेत्य सिलामया, सोवण्णधुवपुष्फिता बहू ।

यत्थ वसतो पपातिको, नागराजा वरुणो महिद्धिको ॥

१३७५.तस्स कोमारिका भरिया, विमला कञ्चनवेल्लिविग्गहा ।

काला तरुणाव उग्गता, पुचिमन्दत्थनी चारुदस्सना ॥

१३७६.लाखारसरत्तसुच्छवी, कणिकाराव निवातपुष्फिता [कणिकारोव निवातपुष्फितो (सी० पी०)] ।

तिदिवोकचराव अच्छरा, विज्जुवब्भघना विनिस्सटा ॥

१३७७.सा दोहळिनी सुविम्हिता, विधुरस्स हदयं धनियति ।

तं तेसं देमि इस्सर, तेन ते देन्ति इरन्थतिं ममं” ॥

१३७८.सो पुण्णको भूतपतिं यसस्सिं, आमन्तय वेस्सवणं कुवेरं ।

तत्थेव सन्तो [सन्तं (पी०)] पुरिसं असंसि, आनेहि आजज्जमिधेव युत्तं ॥

१३७९.जातरूपमया कण्णा, काचम्हिचमया खुरा ।

जम्बोनदस्स पाकस्स, सुवण्णस्स उरच्छदो ॥

१३८०.देववाहवहं यानं, अस्समारुह पुण्णको ।

अलङ्कतो कप्पितकेसमस्सु, पक्कामि वेहायसमन्तलिकखे” ॥

१३८१.सो अग्गमा राजगहं सुरम्मं, अङ्गस्स रज्जो नगरं दुरायुतं [दुरासदं (स्या०)] ।

पहूतभक्खं बहुअन्नपानं, मसक्कसारं विय वासवस्स ॥

१३८२.मयूरकोज्जागणसम्पघुट्टं, दिजाभिघुट्टं दिजसङ्गसेवितं ।

नानासकुन्ताभिरुदं सुवङ्गणं [सुभङ्गणं (सी० पी०)], पुप्फाभिकिण्णं हिमवंव पब्बतं ॥

१३८३.सो पुण्णको वेपुलमाभिरूहि [वेपुल्लमाभिरुच्छि (सी० पी०)], सिलुच्चयं किम्पुरिसानुचिण्णं ।

अन्वेसमानो मणिरतनं उळारं, तमद्दसा पब्बतकूटमज्झे ॥

१३८४.दिस्वा मणिं पभस्सरं जातिमन्तं [जातिवन्तं (सी० स्या०)], मनोहरं [धनाहरं (सी० पी० क०)] मणिरतनं

उळारं ।

ददल्लमानं यससा यसस्सिनं, ओभासती विज्जुरिवन्तलिकखे ॥

१३८५:तमगही वेळुरियं महग्घं, मनोहरं नाम महानुभावं ।

आजज्जमारुह मनोमवण्णो, पक्कामि वेहायसमन्तलिक्खे ॥

१३८६:सो अग्गमा [अग्गमा (स्या० पी० क०)] नगरमिन्दपत्थं, ओरुय्हुपागच्छि सभं कुरूनं ।

समागते एकसतं समग्गे, अवेत्थ यक्खो अविकम्पमानो ॥

१३८७:को नीध रज्जं वरमाभिजेति, कमाभिजेय्याम वरद्धनेन [वरंधनेन (सी० पी०)] ।

कमनुत्तरं रतनवरं जिनाम, को वापि नो जेति वरद्धनेन” ॥

१३८८:कुहिं नु रट्ठे तव जातिभूमि, न कोरब्बस्सेव वचो तवेदं ।

अभीतोसि [अभिभोसि (सी० पी०)] नो वण्णनिभाय सब्बे, अक्खाहि मे नामज्ज बन्धवे च” ॥

१३८९:कच्चायनो माणवकोस्मि राज, अनूननामो इति मव्हयन्ति ।

अङ्गेसु मे जातयो बन्धवा च, अक्खेन देवस्मि इधानुपत्तो” ॥

१३९०:किं माणवस्स रतनानि अत्थि, ये तं जिनन्तो हरे अक्खधुत्तो ।

बहूनि रज्जो रतनानि अत्थि, ते त्वं दलिदो कथमव्हयेसि” ॥

१३९१:मनोहरो नाम मणी ममायं, मनोहरं मणिरतनं उळारं ।

इमज्ज आजज्जममित्तापनं, एतं मे जिनित्वा हरे अक्खधुत्तो” ॥

१३९२:एको मणी माणव किं करिस्सति, आजानियेको पन किं करिस्सति ।

बहूनि रज्जो मणिरतनानि अत्थि, आजानिया वातजवा अनप्पका” ॥

दोहळकण्डं नाम ।

मणिकण्डं

१३९३:इदज्ज मे मणिरतनं, पस्स त्वं द्विपदुत्तम ।

इत्थीनं विग्गहा चेत्थ, पुरिसानज्ज विग्गहा ॥

१३९४:मिगानं विग्गहा चेत्थ, सकुणानज्ज विग्गहा ।

नागराजा सुपण्णा च [नागराजे सुपण्णे च (सी० स्या० पी०)], मणिमिह पस्स निम्मितं ॥

१३९५:हत्थानीकं रथानीकं, अस्से पत्ती च वम्मिने [धजानि च (पी०)] ।

चतुरङ्गिनिमं सेनं, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥

१३९६:हत्थारोहे अनीकट्टे, रथिके पत्तिकारके ।

बलग्गानि वियूळहानि [वियूहानि (स्या० क०)], मणिमिह पस्स निम्मितं ॥

१३९७:पुरं उद्धापसम्पन्नं [उद्धापसम्पन्नं (सी० पी०), अट्टालसम्पन्नं (स्या०)], बहुपाकारतोरणं ।
सिङ्घाटकेसु भूमियो, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥

१३९८:एसिका परिखायो च, पलिखं अग्गळानि च ।
अट्टालके च द्वारे च, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥

१३९९:पस्स तोरणमग्गेसु, नानादिजा गणा बहू ।
हंसा कोज्या मयूरा च, चक्कवाका च कुक्कुहा ॥

१४००:कुणालका बहू चित्रा, सिखण्डी जीवजीवका ।
नानादिजगणाकिण्णं, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥

१४०१:पस्स नगरं सुपाकारं, अब्भुतं लोमहंसनं ।
समुस्सितधजं रम्मं, सोण्णवालुकसन्थतं ॥

१४०२:पस्सेत्थ [पस्स त्वं (सी० पी०)] पण्णसालायो, विभत्ता भागसो मिता ।
निवेसने निवेसे च, सन्धिब्यूहे पथद्वियो ॥

१४०३:प्रानागारे च सोण्डे च, सूना [सूणा (सी० पी०), सुद्धा (स्या० क०)] ओदनिया घरा ।
वेसी च गणिकायो च, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥

१४०४:मालाकारे च रजके, गन्धिके अथ दुस्सिके ।
सुवण्णकारे मणिकारे, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥

१४०५:आळारिके च सूदे च, नटनाटकगायिनो ।
पाणिस्सरे कुम्भथूनिके, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥

१४०६:पस्स भेरी मुदिङ्गा च, सङ्घा पणवदिन्दिमा ।
सब्बञ्च ताळावचरं, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥

१४०७:सम्मतालञ्च वीणञ्च, नच्चगीतं सुवादितं ।
तूरियताळितसङ्घुट्टं, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥

१४०८:लङ्घिका मुट्टिका चेत्थ, मायाकारा च सोभिया ।
वेतालिके [वेत्तलिके (क०)] च जल्ले च, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥

- १४०९:समज्जा चेत्थ वत्तन्ति, आकिण्णा नरनारिभि ।
मज्जातिमज्जे भूमियो, मणिमहि पस्स निम्मितं ॥
- १४१०:पस्स मल्ले समज्जस्मिं, फोटेन्ते [पाठेन्ते (सी० स्या० पी०)] दिगुणं भुजं ।
निहते निहतमाने च, मणिमहि पस्स निम्मितं ॥
- १४११:पस्स पब्बतपादेसु, नानामिगगणा बहू ।
सीहा ब्यग्घा वराहा च, अच्छकोकतरच्छयो ॥
- १४१२:पलासादा गवजा च, महिसा रोहिता रुरू ।
एणेय्या च वराहा [सरभा (स्या०)] च, गणिनो नीक [निङ्क (सी० स्या० पी०)] सूकरा ॥
- १४१३:कदलिमिगा बहू चित्रा, बिळारा ससकण्टका ।
नानामिगगणाकिण्णां, मणिमहि पस्स निम्मितं ॥
- १४१४:नज्जायो सुपतित्थायो, सोण्णवालुकसन्थता ।
अच्छा सवन्ति अम्बूनि, मच्छगुम्बनिसेविता ॥
- १४१५:कुम्भीला मकरा चेत्थ, सुसुमारा च कच्छपा ।
पाठीना पावुसा मच्छा, बलजा [वलजा (सी०), वालजा (पी०)] मुज्जरोहिता ॥
- १४१६:नानादिजगणाकिण्णा, नानादुमगणायुता ।
वेळुरियक-रोदायो [वेळुरियफलकरोदायो (सी०)], मणिमहि पस्स निम्मितं ॥
- १४१७:प्रस्सेत्थ पोक्खरणियो, सुविभत्ता चतुद्विसा ।
नानादिजगणाकिण्णा, पुथुलोमनिसेविता ॥
- १४१८:समन्तोदकसम्पन्नं, महिं सागरकुण्डलं ।
उपेतं वनराजेहि, मणिमहि पस्स निम्मितं ॥
- १४१९:पुरतो विदेहे पस्स, गोयानिये च पच्छतो ।
कुरुरो जम्बुदीपज्ज, मणिमहि पस्स निम्मितं ॥
- १४२०:प्रस्स चन्दं सूरियज्ज, ओभासन्ते चतुद्विसा ।
सिनेरुं अनुपरियन्ते, मणिमहि पस्स निम्मितं ॥
- १४२१:सिनेरुं हिमवन्तज्ज, सागरज्ज महीतलं [महिद्विकं (सी० पी०), महिद्वियं (स्या०)] ।
चत्तारो च महाराजे, मणिमहि पस्स निम्मितं ॥

१४२१.आरामे वनगुम्बे च, पाटिये [पिड्डिये (क०)] च सिलुच्चये ।
रम्मे किम्पुरिसाकिण्णे, मणिम्हि पस्स निम्मितं ॥

१४२३.फारुसकं चित्तलतं, मिस्सकं नन्दनं वनं ।
वेजयन्तञ्च पासादं, मणिम्हि पस्स निम्मितं ॥

१४२४.सुधम्मं तावतिसञ्च, पारिछत्तञ्च पुप्फितं ।
एरावणं नागराजं, मणिम्हि पस्स निम्मितं ॥

१४२५.प्रस्सेत्थ देवकञ्जायो, नभा विज्जुरिवुग्गता ।
नन्दने विचरन्तियो, मणिम्हि पस्स निम्मितं ॥

१४२६.प्रस्सेत्थ देवकञ्जायो, देवपुत्तपलोभिनी ।
देवपुत्ते रममाने [चरमाने (सी० पी०)], मणिम्हि पस्स निम्मितं ॥

१४२७.प्ररोसहस्सपासादे, वेळुरियफलसन्थते ।
पज्जलन्ते च [पज्जलन्तेन (सी० स्या० पी०)] वण्णेन, मणिम्हि पस्स निम्मितं ॥

१४२८.तावतिंसे च यामे च, तुसिते चापि निम्मिते ।
परनिमित्तवसवत्तिनो [परनिमिताभिरतिनो (सी० पी०)], मणिम्हि पस्स निम्मितं ॥

१४२९.प्रस्सेत्थ पोक्खरणियो, विप्पसन्नोदिका सुची ।
मन्दालकेहि सञ्छन्ना, पदुमुप्पलकेहि च ॥

१४३०.दसेत्थ राजियो सेता, दसनीला [दस्सनीया (क०)] मनोरमा ।
छ पिङ्गला पन्नरस, हलिद्वा च चतुदस ॥

१४३१.वीसति तत्थ सोवण्णा, वीसति रजतामया ।
इन्दगोपकवण्णाभा, ताव दिस्सन्ति तिसति ॥

१४३२.दसेत्थ काळियो छच्च, मज्जेद्वा पन्नवीसति ।
मिस्सा बन्धुकपुप्फेहि, नीलुप्पलविचित्तिका ॥

१४३३.एवं सब्बङ्गसम्पन्नं, अच्चिमन्तं पभस्सरं ।
ओधिसुङ्गं महाराज, पस्स त्वं द्विपदुत्तम” ॥

मणिकण्डं नाम ।

अक्खकण्डं

- १४३४ उपागतं राज मुपेहि लक्खं, नेतादिसं मणिरतनं तवत्थि ।
धम्मेन जिस्साम [जिय्याम (सी० स्या० पी०)] असाहसेन, जितो च नो खिप्पमवाकरोहि ॥
- १४३५ प्रज्वाल - पच्चुग्गत-सूरसेन, मच्छा [मज्झा (क०)] च मद्दा सह केककेभि ।
पस्सन्तु नोते असठेन युद्धं, न नो सभायं न करोन्ति किञ्चि” ॥
- १४३६ ते पाविसुं अक्खमदेन मत्ता, राजा कुरूनं पुण्णको चापि यक्खो ।
राजा कलिं विच्चिनमग्गहेसि, कटं अग्गही पुण्णको नाम यक्खो ॥
- १४३७ ते तत्थ जूते उभये समागते, रज्जं सकासे सखीनञ्च मज्झे ।
अजेसि यक्खो नरवीरसेट्ठं, तत्थप्पनादो तुमुलो बभूव” ॥
- १४३८ जयो महाराज पराजयो च, आयूहतं अज्जतरस्स होति ।
जनिन्द जीनोसि [जिन्नोसि (स्या०), जितोसि (पी०) जिनोमहि (क०)] वरद्धनेन, जितो च मे खिप्पमवाकरोहि” ॥
- १४३९ हत्थी गवस्सा मणिकुण्डला च, यज्जापि मय्हं [अज्जं (क०)] रतनं पथब्बा ।
गण्हाहि कच्चान वरं धनानं, आदाय येनिच्छसि तेन गच्छ” ॥
- १४४० हत्थी गवस्सा मणिकुण्डला च, यज्जापि तुय्हं रतनं पथब्बा ।
तेसं वरो विधुरो नाम कत्ता, सो मे जितो तं मे अवाकरोहि” ॥
- १४४१ अत्ता च मे सो सरणं गती च, दीपो च लेणो च परायणो च ।
असन्तुलेय्यो मम सो धनेन, पाणेन मे सादिसो एस कत्ता” ॥
- १४४२ चिरं विवादो मम तुय्हञ्चस्स, कामञ्च पुच्छाम तमेव गन्त्वा ।
एसोव नो विवरतु एतमत्थं, यं वक्खती होतु कथा [तथा (स्या० क०)] उभिन्नं” ॥
- १४४३ अद्धा हि सच्चं भणसि, न च माणव साहसं ।
तमेव गन्त्वा पुच्छाम, तेन तुस्सामुभो जना” ॥
- १४४४ सच्चं नु देवा विदहू कुरूनं, धम्मे ठितं विधुरं नाममच्चं ।
दासोसि रज्जो उद वासि जाति, विधुरोति सङ्घा कतमासि लोके” ॥
- १४४५ आमायदासापि भवन्ति हेके, धनेन कीतापि भवन्ति दासा ।
सयम्पि हेके उपयन्ति दासा, भया पणुन्नापि भवन्ति दासा ॥

१४४६ एते नरानं चतुरोव दासा, अब्धा हि योनितो अहम्पि जातो ।
भवो च रज्जो अभवो च रज्जो, दासाहं देवस्स परम्पि गन्त्वा ।
धम्मेन मं माणव तुह दज्जा” ॥

१४४७ अयं [अयम्पि (स्या० क०)] दुतीयो विजयो ममज्ज, पुट्टो हि कत्ता विवरेत्थ [विवरित्थ (सी० स्या० क०)]
पज्जं ।
अधम्मरूपो वत राजसेट्ठो, सुभासितं नानुजानासि मय्हं” ॥

१४४८ एवं चे नो सो विवरेत्थ पज्जं, दासोहमस्मि न च खोस्मि जाति ।
गणहाहि कच्चान वरं धनानं, आदाय येनिच्छसि तेन गच्छ” ॥
अक्खकण्डं नाम ।

घरावासपज्हा

१४४९ विधुर वसमानास्स, गहट्टस्स सकं घरं ।
खेमा वुत्ति कथं अस्स, कथन्नु अस्स सङ्गहो ॥

१४५० अब्याबज्झं [अब्यापज्झं (सी० स्या० पी०)] कथं अस्स, सच्चवादी च माणवो ।
अस्मा लोका परं लोकं, कथं पेच्च न सोचति” ॥

१४५१ तत्थ गतिमा धितिमा, मतिमा अत्थदस्सिमा ।
सङ्घाता [सङ्घातो (क०)] सब्बधम्मनं, विधुरो एतदब्रवि ॥

१४५२ न साधारणदारस्स, न भुज्जे सादुमेकको ।
न सेवे लोकायतिकं, नेतं पज्जाय वड्ढनं ॥

१४५३ सीलवा वत्तसम्पन्नो, अप्पमतो विचक्खणो ।
निवातवुत्ति अत्थद्दो, सुरतो सखिलो मुदु ॥

१४५४ सङ्गहेता च मित्तानं, संविभागी विधानवा ।
तप्पेय्य अन्नपानेन, सदा समणब्राह्मणे ॥

१४५५ धम्मकामो सुताधारो, भवेय्य परिपुच्छको ।
सक्कच्चं पयिरुपासेय्य, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥

१४५६ घरमावसमानस्स, गहट्टस्स सकं घरं ।
खेमा वुत्ति सिया एवं, एवं नु अस्स सङ्गहो ॥

१४५७अब्याबज्झं सिया एवं, सच्चवादी च माणवो ।
अस्मा लोका परं लोकं, एवं पेच्च न सोचति” ॥

घरावासपज्हा नाम ।

लक्खणकण्डं

१४५८एहि दानि गमिस्साम, दिन्नो नो इस्सरेन मे ।
ममेवत्थं [तमेवत्थं (पी०)] पटिपज्ज, एस धम्मो सनन्तनो” ॥

१४५९जानामि माणव तयाहमस्मि, दिन्नोहमस्मि तव इस्सरेन ।
तीहज्ज तं वासयेमु अगारे, येनद्धुना अनुसासेमु पुत्ते” ॥

१४६०तं मे तथा होतु वसेमु तीहं, कुरुतं भवज्ज घरेसु किच्चं ।
अनुसासतं पुत्तदारे भवज्ज, यथा तयी पेच्च [पच्छा (सी० पी०)] सुखी भवेय्य” ॥

१४६१साधूति वत्त्वान पहूतकामो, पक्कामि यक्खो विधुरेन सद्धिं ।
तं कुज्जराजज्जहयानुचिण्णं, पावेक्खि अन्तेपुरमरियसेट्ठो” ॥

१४६२कोज्जं मयूरज्ज पियज्ज केतं, उपागमि तत्थ सुरम्मरूपं ।
पहूतभक्खं बहुअन्नपानं, मसक्कसारं विय वासवस्स” ॥

१४६३तत्थ नच्चन्ति गायन्ति, अक्कायन्ति वरावरं ।
अच्छरा विय देवेसु, नारियो समलङ्कता ॥

१४६४समङ्गिकत्वा पमदाहि यक्खं, अन्नेन पानेन च धम्मपालो ।
अत्थत्थ [अगत्थ (स्या० अट्ठ०)] मेवानुविचिन्तयन्तो, पावेक्खि भरियाय तदा सकासे ॥

१४६५तं चन्दनगन्धरसानुलित्तं, सुवण्णजम्बोनदनिक्खसादिसं ।
भरियंवचा एहि सुणोहि भोति, पुत्तानि आमन्तय तम्बनेत्ते ॥

१४६६सुत्त्वान वाक्यं पतिनो अनुज्जा [अनोजा (स्या० क०)], सुणिसंवच तम्बनखिं सुनेत्तं ।
आमन्तय वम्मधरानि चेते, पुत्तानि इन्दीवरपुप्फसामे” ॥

१४६७ते आगते मुद्धनि धम्मपालो, चुम्बित्वा पुत्ते अविकम्पमानो ।
आमन्तयित्वान अवोच वाक्यं, दिन्नाहं रज्जा इध माणवस्स ॥

१४६८तस्सज्जहं अत्तसुखी विधेय्यो, आदाय येनिच्छति तेन गच्छति ।

अहञ्च वो सासितुमागतोस्मि [अनुसासितुं आगतोस्मि (स्या० क०)], कथं अहं अपरित्ताय गच्छे ॥

१४६९सचे वो राजा कुरुद्ववासी [कुरुखेत्तवासी (सी० पी०)], जनसन्धो पुच्छेय्य पहूतकामो ।
किमाभिजानाथ पुरे पुराणं, किं वो पिता अनुसासे पुरत्था ॥

१४७०समासना होथ मयाव सब्बे, कोनीध रज्जो अब्भतिको मनुस्सो ।
तमज्जलिं करिय वदेथ एवं, मा हेवं देव न हि एस धम्मो ।
वियग्घराजस्स निहीनजच्चो, समासनो देव कथं भवेय्य' ॥

लक्खणकण्डं [पेक्खणकण्डं (सी० क०)] नाम ।

राजवसति

१४७१सो च पुत्ते [मित्ते (सी० पी०)] अमच्चे च, जातयो सुहदज्जने ।
अलीनमनसङ्कप्पो, विधुरो एतदब्रवि ॥

१४७२एथय्यो [एथय्या (स्या०)] राजवसतिं, निसीदित्वा सुणाथ मे ।
यथा राजकुलं पत्तो, यसं पोसो निगच्छति ॥

१४७३न हि राजकुलं पत्तो, अज्जातो लभते यसं ।
नासूरो नापि दुम्मेधो, नप्पमत्तो कुदाचनं ॥

१४७४यदास्स सीलं पज्जञ्च, सोचेय्यं चाधिगच्छति ।
अथ विस्ससते त्यम्हि, गुह्यञ्चस्स न रक्खति ॥

१४७५तुला यथा पग्गहिता, समदण्डा सुधारिता ।
अज्झिट्ठो न विकम्पेय्य, स राजवसतिं वसे ॥

१४७६तुला यथा पग्गहिता, समदण्डा सुधारिता ।
सब्बानि अभिसम्भोन्तो, स राजवसतिं वसे ॥

१४७७दिवा वा यदि वा रत्तिं, राजकिच्चेसु पण्डितो ।
अज्झिट्ठो न विकम्पेय्य, स राजवसतिं वसे ॥

१४७८दिवा वा यदि वा रत्तिं, राजकिच्चेसु पण्डितो ।
सब्बानि अभिसम्भोन्तो, स राजवसतिं वसे ॥

१४७९ग्रो चस्स सुकतो मग्गो, रज्जो सुप्पटियादितो ।

न तेन वृत्तो गच्छेय्य, स राजवसतिं वसे ॥

१४८० न रज्जो सदिसं [समकं (सी० स्या० पी०)] भुज्जे, कामभोगे कुदाचनं ।
सब्बत्थ पच्छतो गच्छे, स राजवसतिं वसे ॥

१४८१ न रज्जो सदिसं वत्थं, न मालं न विलेपनं ।
आकप्पं सरकुत्तिं वा, न रज्जो सदिसमाचरे ।
अज्जं करेय्य आकप्पं, स राजवसतिं वसे ॥

१४८२ क्रीळे राजा अमच्चेहि, भरियाहि परिवारितो ।
नामच्चो राजभरियासु, भावं कुब्बेथ पण्डितो ॥

१४८३ अनुद्धतो अचपलो, निपको संवुत्तिन्द्रियो ।
मनोपणिधिसम्पन्नो, स राजवसतिं वसे ॥

१४८४ नास्स भरियाहि कीळेय्य, न मन्तेय्य रहोगतो ।
नास्स कोसा धनं गण्हे, स राजवसतिं वसे ॥

१४८५ न निहं बहु मज्जेय्य [न निहन्नं बहुं मज्जे (सी० पी०)], न मदाय सुरं पिवे ।
नास्स दाये मिगे हज्जे, स राजवसतिं वसे ॥

१४८६ नास्स पीठं न पल्लङ्कं, न कोच्छं न नावं [नागं (सी० पी०)] रथं ।
सम्मतोम्हीति आरूहे, स राजवसतिं वसे ॥

१४८७ नातिदूरे भजे [भवे (सी० पी०)] रज्जो, नाच्चासन्ने विचक्खणो ।
सम्मुखज्जस्स तिठ्ठेय्य, सन्दिस्सन्तो सभत्तुनो ॥

१४८८ न वे [मे (स्या० क०)] राजा सखा होति, न राजा होति मेथुनो ।
खिप्पं कुज्झन्ति राजानो, सूकेन कखीव घट्टितं ॥

१४८९ न पूजितो मज्जमानो, मेधावी पण्डितो नरो ।
फरुसं पतिमन्तेय्य, राजानं परिसंगतं ॥

१४९० लद्धद्वारो लभे द्वारं [लद्धवारोलभे वारं (पी०)], नेव राजूसु विस्ससे ।
अग्गीव संयतो तिठ्ठे [अग्गीव यतो तिठ्ठेय्य (सी० पी०)], स राजवसतिं वसे ॥

१४९१ पुत्तं वा भातरं वा सं, सम्पगण्हाति खत्तियो ।
गामेहि निगमेहि वा, रट्ठेहि जनपदेहि वा ।

तुण्हीभूतो उपेक्खेय्य, न भणे छेकपापकं ॥

१४९२ हत्थारोहे अनीकट्ठे, रथिके पत्तिकारके ।

तेसं कम्मावदानेन [कम्मापवादेन (स्या०)], राजा वट्ठेति वेतनं ।

न तेसं अन्तरा गच्छे, स राजवसतिं वसे ॥

१४९३ चापोवूनूदरो धीरो [चापोव ओनमे धीरो (स्या०)], वंसोवापि पक्कम्पये ।

पटिलोमं न वत्तेय्य, स राजवसतिं वसे ॥

१४९४ चापोवूनूदरो अस्स, मच्छोवस्स अजिक्खवा [अजिक्खता (स्या० क०)] ।

अप्पासी निपको सूरु, स राजवसतिं वसे ॥

१४९५ न बाळ्हं इत्थिं गच्छेय्य, सम्पस्सं तेजसङ्ख्यं ।

कासं सासं दरं बल्यं, खीणमेधो निगच्छति ॥

१४९६ नातिवेलं पभासेय्य, न तुण्ही सब्बदा सिया ।

अविकिण्णं मितं वाचं, पत्ते काले उदीरये ॥

१४९७ अक्कोधनो असङ्खट्ठो, सच्चो सण्हो अपेसुणो ।

सम्फं गिरं न भासेय्य, स राजवसतिं वसे ॥

१४९८ अयं गाथा नत्थि पी० पोत्थके] “मातापेत्तिभरो अस्स, कुले जेट्ठापचायिको ।

सण्हो सखिलसम्भासो [हिरिओत्तप्पसम्पन्नो (सी० क०)], स राजवसतिं वसे [अयं गाथा नत्थि पी० पोत्थके] ॥

१४९९ विनीतो सिप्पवा दन्तो, कतत्तो नियतो मुदु ।

अप्पमत्तो सुचि दक्खो, स राजवसतिं वसे ॥

१५०० निवातवुत्ति वुद्धेसु, सप्पतिस्सो सगारवो ।

सुरतो सुखसंवासो, स राजवसतिं वसे ॥

१५०१ आरका परिवज्जेय्य, सहितुं पहितं जनं ।

भत्तारज्जेवुदिक्खेय्य, न च अज्जस्स राजिनो ॥

१५०२ समणे ब्राह्मणे चापि, सीलवन्ते बहुस्सुते ।

सक्कच्चं पयिरुपासेय्य, स राजवसतिं वसे ॥

१५०३ समणे ब्राह्मणे चापि, सीलवन्ते बहुस्सुते ।

सक्कच्चं अनुवासेय्य, स राजवसतिं वसे ॥

१५०४ समणे ब्राह्मणे चापि, सीलवन्ते बहुस्सुते ।
तप्पेय्य अन्नपानेन, स राजवसतिं वसे ॥

१५०५ समणे ब्राह्मणे चापि, सीलवन्ते बहुस्सुते ।
आसज्ज पज्जे सेवेथ, आकङ्खं बुद्धिमत्तनो ॥

१५०६ दिन्नपुब्बं न हापेय्य, दानं समणब्राह्मणे ।
न च किञ्चि निवारेय्य, दानकाले वणिब्बके ॥

१५०७ प्रज्जवा बुद्धिसम्पन्नो, विधानविधिकोविदो ।
कालञ्जू समयञ्जू च, स राजवसतिं वसे ॥

१५०८ उट्ठाता कम्मधेय्येसु, अप्पमत्तो विचक्खणो ।
सुसंविहीतकम्मन्तो, स राजवसतिं वसे ॥

१५०९ खलं सालं पसुं खेत्तं, गन्ता चस्स अभिक्खणं ।
मितं धज्जं निधापेय्य, मितं पाचये घरे ॥

१५१० पुत्तं वा भातरं वा सं, सीलेसु असमाहितं ।
अनङ्गवा हि ते बाला, यथा पेता तथेव ते ।
चोळञ्च नेसं पिण्डञ्च, आसीनानं पदापये ॥

१५११ दासे कम्मकरे पेस्से, सीलेसु सुसमाहिते ।
दक्खे उट्ठानसम्पन्ने, आधिपच्चम्हि ठापये ॥

१५१२ सीलवा च अलोलो [अलोभो (स्या० क०)] च, अनुरक्खो [अनुरत्तो (सी० पी०)] च राजिनो ।
आवी रहो हितो तस्स, स राजवसतिं वसे ॥

१५१३ छन्दञ्जू राजिनो चस्स, चित्तट्ठो अस्स राजिनो ।
असङ्कुसकवुत्तिस्स, स राजवसतिं वसे ॥

१५१४ उच्छादये च न्हापये [अच्छादने च न्हापे च (स्या० क०)], धोवे पादे अधोसिरं ।
आहतोपि न कुप्पेय्य, स राजवसतिं वसे ॥

१५१५ कुम्भम्पज्जलिं करिया [कुरिया (सी०)], चाटज्वापि [वायसं वा (सी० पी०)] पदक्खिणं ।
किमेव सब्बकामानं, दातारं धीरमुत्तमं ॥

१५१६ यो देति सयनं वत्थं, यानं आवसथं घरं ।

पज्जुन्नोरिव भूतानि, भोगेहि अभिवस्सति ॥

१५१७.एसय्यो राजवसति, वत्तमानो यथा नरो ।
आराधयति राजानं, पूजं लभति भत्तुसु” ॥

राजवसति नाम ।

अन्तरपेय्यालं

१५१८.एवं समनुसासित्वा, जातिसङ्घं विचक्खणो ।
परिकिण्णो सुहदेहि, राजानमुपसङ्गमि ॥

१५१९.वन्दित्वा सिरसा पादे, कत्वा च नं पदक्खिणं ।
विधुरो अवच राजानं, पग्गहेत्वान अज्जलिं ॥

१५२०.अयं मं माणवो नेति, कत्तुकामो [गन्तुकामो (क०)] यथामति ।
जातीनत्थं पवक्खामि, तं सुणोहि अरिन्दम ॥

१५२१.पुत्ते च मे उदिक्खेसि, यज्ज मज्जं घरे धनं ।
यथा पेच्च [पच्छा (स्या० क०)] न हायेथ, जातिसङ्घो मयी गते ॥

१५२२.यथेव खलती भूम्या, भूम्यायेव पतिट्ठति ।
एवेतं खलितं मय्हं, एतं पस्सामि अच्चयं” ॥

१५२३.सक्का न गन्तुं इति मय्हं होति, छेत्वा [झत्वा (सी० पी०)] वधित्वा इध कातियानं ।
इधेव होही इति मय्हं रुच्चति, मा त्वं अगा उत्तमभूरिपज्ज” ॥

१५२४.मा हेवधम्मेषु मनं पणीदहि, अत्थे च धम्मे च युत्तो भवस्सु ।
धिरत्थु कम्मं अकुसलं अनरियं, यं कत्वा पच्छा निरयं वजेय्य ॥

१५२५.नेवेस धम्मो न पुनेत [पुनेति (स्या० क०)] किच्चं, अयिरो हि दासस्स जनिन्द इस्सरो ।
घातेतुं ज्ञापेतुं अथोपि हन्तुं, न च मय्हं कोधत्थि वजामि चाहं” ॥

१५२६.जेट्ठपुत्तं उपगुह, विनेय्य हृदये दरं ।
अस्सुपुण्णेहि नेत्तेहि, पाविसी सो महाघरं” ॥

१५२७.सालाव सम्मपतिता [सम्मथिता (सी० पी०)], मालुतेन पमद्विता ।
सेन्ति पुत्ता च दारा च, विधुरस्स निवेसने ॥

१५२८ इत्थिसहस्सं भरियानं, दासिसत्तसतानि च ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, विधुरस्स निवेसने ॥

१५२९ ओरोधा च कुमारा च, वेसियाना च ब्राह्मणा ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, विधुरस्स निवेसने ॥

१५३० हत्थारोहा अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, विधुरस्स निवेसने ॥

१५३१ समागता जानपदा, नेगमा च समागता ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, विधुरस्स निवेसने ॥

१५३२ इत्थिसहस्सं भरियानं, दासिसत्तसतानि च ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, कस्मा नो विजहिस्ससि ॥

१५३३ ओरोधा च कुमारा च, दासिसत्तसतानि च ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, कस्मा नो विजहिस्ससि ॥

१५३४ हत्थारोहा अनीकट्ठा, दासिसत्तसतानि च ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, कस्मा नो विजहिस्ससि ॥

१५३५ समागता जानपदा, दासिसत्तसतानि च ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, कस्मा नो विजहिस्ससि” ॥

१५३६ कत्वा घरेसु किच्चानि, अनुसासित्वा सकं जनं ।
मित्तामच्चे च भच्चे च [सुहज्जे (पी० क०)], पुत्तदारे च बन्धवे ॥

१५३७ क्रम्मन्तं संविधेत्त्वान, आचिक्खित्वा घरे धनं ।
निधिञ्च इणदानञ्च, पुण्णकं एतदब्रवि ॥

१५३८ अवसी तुवं मय्ह तीहं अगारे, कतानि किच्चानि घरेसु मय्हं ।
अनुसासिता पुत्तदारा मया च, करोम कच्चान [किच्चानि (स्या० क०)] यथामतिं ते” ॥

१५३९ सचे हि कत्ते अनुसासिता ते, पुत्ता च दारा अनुजीविनो च ।
हन्देहि दानी तरमानरूपो, दीघो हि अब्धापि अयं पुरत्था ॥

१५४० अछम्भितोव [अयम्भितोव (सी० पी०)] गणहाहि, आजानेय्यस्स वालधिं ।
इदं पच्छिमकं तुय्हं, जीवलोकस्स दस्सनं” ॥

१५४१सोहं किस्स नु भायिस्सं, यस्स मे नत्थि दुक्कटं ।
कायेन वाचा मनसा, येन गच्छेय्य दुग्गतिं” ॥

१५४२सो अस्सराजा विधुरं वहन्तो, पक्कामि वेहायसमन्तलिक्खे ।
साखासु सेलेसु असज्जमानो, कालागिरिं खिप्पमुपागमासि” ॥

१५४३इत्थिसहस्सं भरियानं, दासिसत्तसतानि च ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, यक्खो ब्राह्मणवण्णेन ।
विधुरं आदाय गच्छति ॥

१५४४समागता जानपदा, नेगमा च समागता ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, यक्खो ब्राह्मणवण्णेन ।
विधुरं आदाय गच्छति ॥

१५४५इत्थिसहस्सं भरियानं, दासिसत्तसतानि च ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, पण्डितो सो कुहिं गतो ॥

१५४६समागता जानपदा, नेगमा च समागता ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, पण्डितो सो कुहिं गतो” ॥

१५४७सचे सो सत्तरत्तेन, नागच्छिस्सति पण्डितो ।
सब्बे अग्गिं पवेक्खाम [\[पविस्साम \(स्या०\)\]](#), नत्थत्थो जीवितेन नो” ॥

१५४८प्रण्डितो च वियत्तो च, विभावी च विचक्खणो ।
खिप्पं मोचिय अत्तानं, मा भायित्थागमिस्सति” [\[खिप्पं मोचेस्सत’त्तानं, मा भाथ आगमिस्सति \(सी० पी०\)\]](#) ॥

अन्तरपेय्यालं नाम ।

साधुनरधम्मकण्डं

१५४९सो तत्थ गन्त्वान विचिन्तयन्तो, उच्चावचा चेतनका [\[चेतनता \(क०\)\]](#) भवन्ति ।
नयिमस्स जीवेन ममत्थि किञ्चि, हन्त्वानिमं हृदयमानयिस्सं” [\[आदियिस्सं \(सी० पी०\)\]](#) ॥

१५५०सो तत्थ गन्त्वा पब्बतन्तरस्मिं [\[पब्बतपादस्मिं \(क०\)\]](#), अन्तो पविसित्वान पदुट्ठचित्तो ।
असंवुतस्मिं जगतिप्पदेसे, अधोसिरं धारयि कातियानो ॥

१५५१सो लम्बमानो नरके पपाते, महब्भये लोमहंसे विदुग्गे ।
असन्तसन्तो कुरूनं कत्तुसेट्ठो, इच्चब्रवि पुण्णकं नाम यक्खं ॥

१५५१ अरियावकासोसि अनरियरूपो, असज्जतो सज्जतसन्निकासो ।
अच्चाहितं कम्मं करोसि लुद्रं, भावे च ते कुसलं नत्थि किञ्चि ॥

१५५२ इयं मं पपातस्मिं पपातुमिच्छसि, को नु तवत्थो मरणेन मय्हं ।
अमानुसस्सेव तवज्ज वण्णो, आचिक्ख मे त्वं कतमासि देवता” ॥

१५५३ यदि ते सुतो पुण्णको नाम यक्खो, रज्जो कुवेरस्स हि सो सजिब्बो [सजीवो (सी० पी०)] ।
भूमिन्धरो वरुणो नाम नागो, ब्रह्मा सुची वण्णबलूपपन्नो ॥

१५५४ तस्सानुजं धीतरं कामयामि, इरन्धती नाम सा नागकज्जा ।
तस्सा सुमज्झाय पियाय हेतु, पतारयिं तुय्ह वधाय धीर” ॥

१५५५ मा हेव त्वं [ते (स्या० क०)] यक्ख अहोसि मूळ्हो, नट्ठा बहू दुग्गहीतेन लोके [लोका (सी० स्या० क०)] ।
किं ते सुमज्झाय पियाय किच्चं, मरणेन मे इङ्ग सुणोमि [सुणोम (सी० पी०)] सब्बं” ॥

१५५६ महानुभावस्स महोरगस्स, धीतुकामो जातिभतो [जातिगतो (पी०)] हमस्मि ।
तं याचमानं ससुरो अवोच, यथा ममज्जिंसु सुकामनीतं ॥

१५५७ द्रज्जेमु खो ते सुतनुं सुनेत्तं, सुचिम्हितं चन्दनलित्तगतं ।
सचे तुवं हदयं पण्डितस्स, धम्मेन लद्धा इध माहरेसि ।
एतेन वित्तेन कुमारि लब्भा, नज्जं धनं उत्तरि पत्थयाम ॥

१५५८ एवं न मूळ्होस्मि सुणोहि कत्ते, न चापि मे दुग्गहितत्थि किञ्चि ।
हदयेन ते धम्मलद्धेन नागा, इरन्धतिं नागकज्जं ददन्ति ॥

१५५९ तस्मा अहं तुय्हं वधाय युत्तो, एवं ममत्थो मरणेन तुय्हं ।
इधेव तं नरके पातयित्वा, हन्त्वान तं हदयमानयिस्सं” ॥

१५६० खिप्पं ममं उद्धर कातियान, हदयेन मे यदि ते अत्थि किच्चं ।
ये केचिमे साधुनरस्स धम्मा, सब्बेव ते पातुकरोमि अज्ज” ॥

१५६१ सो पुण्णको कुरूनं कत्तुसेट्ठं, नगमुद्धनि खिप्पं पतिट्ठपेत्वा ।
अस्सत्थमासीनं समेक्खियान, परिपुच्छि कत्तारमनोमपज्जं ॥

१५६२ समुद्धतो मेसि तुवं पपाता, हदयेन ते अज्ज ममत्थि किच्चं ।
ये केचिमे साधुनरस्स धम्मा, सब्बेव मे पातुकरोहि अज्ज” ॥

१५६३ समुद्धतो त्यस्मि अहं पपाता, हदयेन मे यदि ते अत्थि किच्चं ।

ये केचिमे साधुनरस्स धम्मा, सब्बेव ते पातुकरोमि अज्ज” ॥

१५६५ यातानुयायी च भवाहि माणव, अल्लज्ज [अद्दज्ज (सी० पी०)] पाणिं परिवज्जयस्सु ।
मा चस्सु मित्तेसु कदाचि दुब्भी, मा च वसं असतीनं निगच्छे” ॥

१५६६ कथं नु यातं अनुयायी होति, अल्लज्ज पाणिं दहते कथं सो ।
असती च का को पन मित्तदुब्भो, अक्खाहि मे पुच्छितो एतमत्थं” ॥

१५६७ असन्थुतं [असन्धवं (स्या० क०)] नोपि च दिट्ठपुब्बं, यो आसनेनापि निमन्तयेय्य ।
तस्सेव अत्थं पुरिसो करेय्य, यातानुयायीति तमाहु पण्डिता ॥

१५६८ यस्सेकरत्तम्पि घरे वसेय्य, यत्थन्नपानं पुरिसो लभेय्य ।
न तस्स पापं मनसापि चिन्तये, अदुब्भी पाणिं दहते मित्तदुब्भो ॥

१५६९ यस्स रुक्खस्स छायाय, निसीदेय्य सयेय्य वा ।
न तस्स साखं भज्जेय्य, मित्तदुब्भो हि पापको ॥

१५७० पुण्णम्पि चेमं पथविं धनेन, दज्जित्थिया पुरिसो सम्मताय ।
लद्धा खणं अतिमज्जेय्य तम्पि, तासं वसं असतीनं न गच्छे ॥

१५७१ एवं खो यातं अनुयायी होति, अल्लज्ज पाणिं दहते पुनेवं ।
असती च सा सो पन मित्तदुब्भो, सो धम्मिको होति जहस्सु अधम्मं” ॥

साधुनरधम्मकण्डं नाम ।

कालागिरिकण्डं

१५७२ अवसिं अहं तुहं तीहं अगारे, अन्नेन पानेन उपट्ठितोस्मि ।
मित्तो ममासी विसज्जामहं तं, कामं घरं उत्तमपज्ज गच्छ ॥

१५७३ अपि हायतु नागकुला [नागकुलस्स (सी० स्या० पी०)] अत्थो, अलम्पि मे नागकज्जाय होतु ।
सो त्वं सकेनेव सुभासितेन, मुत्तोसि मे अज्ज वधाय पज्ज” ॥

१५७४ हन्द तुवं यक्ख ममम्पि नेहि, ससुरं ते [सस्सुरं नु ते (सी० स्या० पी० क०)] अत्थं मयि चरस्सु ।
मयज्ज नागाधिपतिं विमानं, दक्खेमु नागस्स अदिट्ठपुब्बं” ॥

१५७५ यं वे नरस्स अहिताय अस्स, न तं पज्जो अरहति दस्सनाय ।
अथ केन वण्णेन अमित्तगामं, तुवमिच्छसि उत्तमपज्ज गन्तुं” ॥

१५७६ अद्धा पजानामि अहम्पि एतं, न तं पज्जो अरहति दस्सनाय ।
पापञ्च मे नत्थि कतं कुहिञ्चि, तस्मा न सङ्के मरणागमाय” ॥

१५७७ हन्द च ठानं अतुलानुभावं, मया सह दक्खसि एहि कत्ते ।
यत्थच्छति नच्चगीतेहि नागो, राजा यथा वेस्सवणो नळिज्जं [निळिज्जं (स्या०), निळज्जं (क०)] ॥

१५७८ तं नागकज्जा चरितं गणेन, निकीळितं निच्चमहो च रत्तिं ।
पहूतमाल्यं [बहुत्तमल्लं (क०)] बहुपुप्फछन्नं [बहुपुप्फसज्जन्नं (क०)], ओभासती विज्जुरिवन्तलिक्खे ॥

१५७९ अन्नेन पानेन उपेतरूपं, नच्चेहि गीतेहि च वादितेहि ।
परिपूरं कज्जाहि अलङ्कताहि, उपसोभति वत्थपिलन्धनेन [वत्थपिलन्धनेहि (क०)] ॥

१५८० सो पुण्णको कुरूनं कत्तुसेट्ठं, निसीदयी पच्छतो आसनस्मिं ।
आदाय कत्तारमनोमपज्जं, उपानयी भवनं नागरज्जो ॥

१५८१ पत्त्वान ठानं अतुलानुभावं, अट्ठासि कत्ता पच्छतो पुण्णकस्स ।
सामग्गि पेक्खमानो [सामग्गिपेक्खी पन (सी० स्या० पी०)] नागराजा, पुब्बेव जामातरमज्झभासथ” ॥

१५८२ यन्नु तुवं अगमा मच्चलोकं, अन्वेसमानो हृदयं पण्डितस्स ।
कच्चि समिद्धेन इधानुपत्तो, आदाय कत्तारमनोमपज्जं” ॥

१५८३ अयञ्चि सो आगतो यं त्वमिच्छसि, धम्मेन लद्धो मम धम्मपालो ।
तं पस्सथ सम्मुखा [तं पस्स धम्मं समुखा (क०)] भासमानं, सुखो हवे [भवे (पी०)] सप्पुरिसेहि सङ्गमो” ॥

कालागिरिकण्डं नाम ।

१५८४ अदिट्ठपुब्बं दिस्वान, मच्चो मच्चुभयट्ठितो [भयट्ठितो (सी० पी०)] ।
ब्यम्हितो नाभिवादेसि, नयिदं पज्जवतामिव” ॥

१५८५ न चम्हि ब्यम्हितो नाग, न च मच्चुभयट्ठितो ।
न वज्झो अभिवादेय्य, वज्झं वा नाभिवादये ॥

१५८६ कथं नो अभिवादेय्य, अभिवादापयेथ वे ।
यं नरो हन्तुमिच्छेय्य, तं कम्मं नुपपज्जति” ॥

१५८७ एवमेतं यथा बूसि, सच्चं भाससि पण्डित ।
न वज्झो अभिवादेय्य, वज्झं वा नाभिवादये ॥

१५८८ऋथं नो अभिवादेय्य, अभिवादापयेथ वे ।
यं नरो हन्तुमिच्छेय्य, तं कम्मं नुपपज्जति” ॥

१५८९ःअसस्सतं सस्सतं नु तवयिदं, इद्धीजुतीबलवीरियूपपत्ति [इद्धिं जुतिं बलं वीरियूपपत्ति (क०)] ।
पुच्छामि तं नागराजेतमत्थं, कथं नु ते लद्धमिदं विमानं ॥

१५९०ःअधिच्चलद्धं परिणामजं ते, सयंकतं उदाहु देवेहि दिन्नं ।
अक्खाहि मे नागराजेतमत्थं, यथेव ते लद्धमिदं विमानं ॥

१५९१ःनाधिच्चलद्धं न परिणामजं मे, न सयंकतं नापि देवेहि दिन्नं ।
सकेहि कम्मेहि अपापकेहि, पुज्जेहि मे लद्धमिदं विमानं” ॥

१५९२ःकिं ते वतं किं पन ब्रह्मचरियं, किस्स सुचिण्णस्स अयं विपाको ।
इद्धीजुतीबलवीरियूपपत्ति, इदञ्च ते नाग महाविमानं” ॥

१५९३ःअहञ्च भरिया च मनुस्सलोके, सद्धा उभो दानपती अहुम्हा ।
ओपानभूतं मे घरं तदासि, सन्तप्पिता समणब्राह्मणा च ॥

१५९४ःमालञ्च गन्धञ्च विलेपनञ्च, पदीपियं सेय्यमुपस्सयञ्च ।
अच्छादनं सायनमन्नपानं, सक्कच्च दानानि अदम्ह तत्थ ॥

१५९५ःतं मे वतं तं पन ब्रह्मचरियं, तस्स सुचिण्णस्स अयं विपाको ।
इद्धीजुतीबलवीरियूपपत्ति, इदञ्च मे धीर महाविमानं” ॥

१५९६ःएवं चे ते लद्धमिदं विमानं, जानासि पुज्जानं फलूपपत्तिं ।
तस्मा हि धम्मं चर अप्पमत्तो, यथा विमानं पुन मावसेसि” ॥

१५९७ःनयिध सन्ति समणब्राह्मणा च, येसन्नपानानि ददेमु कत्ते ।
अक्खाहि मे पुच्छितो एतमत्थं, यथा विमानं पुन मावसेम” ॥

१५९८ःभोगी हि ते सन्ति इधूपपन्ना, पुत्ता च दारा अनुजीविनो च ।
तेसु तुवं वचसा कम्मुना च, असम्पदुट्ठो च भवाहि निच्चं ॥

१५९९ःएवं तुवं नाग असम्पदोसं, अनुपालय वचसा कम्मुना च ।
ठत्वा इध यावतायुकं विमाने, उद्धं इतो गच्छसि देवलोकं” ॥

१६००ःअद्धा हि सो सोचति राजसेट्ठो, तथा विना यस्स तुवं सजिब्बो ।
दुक्खूपनीतोपि तथा समेच्च, विन्देय्य पोसो सुखमातुरोपि” ॥

१६०१:अद्धा सतं भाससि नाग धम्मं, अनुत्तरं अत्थपदं सुचिण्णं ।
एतादिसियासु हि आपदासु, पञ्जायते मादिसानं विसेसो” ॥

१६०२:अक्खाहि नो तायं मुधा नु लद्धो, अक्खेहि नो तायं अजेसि जूते ।
धम्मेन लद्धो इति तायमाह [मा'य'माह (स्या०)], कथं नु त्वं हत्थमिमस्स मागतो” ॥

१६०३:यो मिस्सरो तत्थ अहोसि राजा, तमायमक्खेहि अजेसि जूते ।
सो मं जितो राजा इमस्सदासि, धम्मेन लद्धोस्मि असाहसेन ॥

१६०४:महोरगो अत्तमनो उदग्गो, सुत्वान धीरस्स सुभासितानि ।
हत्ये गहेत्वान अनोमपज्जं, पावेक्खि भरियाय तदा सकासे ॥

१६०५:येन त्वं विमले पण्डु, येन भत्तं न रुच्चति ।
न च मे तादिसो वण्णो, अयमेसो तमोनुदो ॥

१६०६:यस्स ते हदयेनत्थो, आगतायं पभङ्गरो ।
तस्स वाक्यं निसामेहि, दुल्लभं दस्सनं पुन ॥

१६०७:दिस्वान तं विमला भूरिपज्जं, दसङ्गुली अज्जलिं पगगहेत्वा ।
हट्ठेन भावेन पतीतरूपा, इच्चब्रवि कुरूनं कत्तुसेट्ठं ॥

१६०८:अदिट्ठपुब्बं दिस्वान, मच्चो मच्चुभयट्ठितो ।
ब्यम्हितो नाभिवादेसि, नयिदं पज्जवतामिव” ॥

१६०९:न चम्हि ब्यम्हितो नागि, न च मच्चुभयट्ठितो ।
न वज्झो अभिवादेय्य, वज्झं वा नाभिवादये ॥

१६१०:कथं नो अभिवादेय्य, अभिवादापयेथ वे ।
यं नरो हन्तुमिच्छेय्य, तं कम्मं नुपपज्जति” ॥

१६११:एवमेतं यथा बूसि, सच्चं भाससि पण्डित ।
न वज्झो अभिवादेय्य, वज्झं वा नाभिवादये ॥

१६१२:कथं नो अभिवादेय्य, अभिवादापयेथ वे ।
यं नरो हन्तुमिच्छेय्य, तं कम्मं नुपपज्जति” ॥

१६१३:असस्सतं सस्सतं नु तवयिदं, इद्धीजुतीबलवीरियूपपत्ति ।
पुच्छामि तं नागकज्जेतमत्थं, कथं नु ते लद्धमिदं विमानं ॥

- १६१४:अधिच्चलद्धं परिणामजं ते, सयंकतं उदाहु देवेहि दिन्नं ।
अक्खाहि मे नागकज्जेतमत्थं, यथेव ते लद्धमिदं विमानं” ॥
- १६१५:नाधिच्चलद्धं न परिणामजं मे, न सयं कतं नापि देवेहि दिन्नं ।
सकेहि कम्मेहि अपापकेहि, पुज्जेहि मे लद्धमिदं विमानं” ॥
- १६१६:किं ते वतं किं पन ब्रह्मचरियं, किस्स सुचिण्णस्स अयं विपाको ।
इद्धीजुतीबलवीरियूपपत्ति, इदञ्च ते नागि महाविमानं” ॥
- १६१७:अहञ्च खो सामिको चापि मय्हं, सद्धा उभो दानपती अहुम्हा ।
ओपानभूतं मे घरं तदासि, सन्तप्पिता समणब्राह्मणा च ॥
- १६१८:मालञ्च गन्धञ्च विलेपनञ्च, पदीपियं सेय्यमुपस्सयञ्च ।
अच्छादनं सायनमन्नपानं, सक्कच्चं दानानि अदम्ह तत्थ ॥
- १६१९:तं मे वतं तं पन ब्रह्मचरियं, तस्स सुचिण्णस्स अयं विपाको ।
इद्धीजुतीबलवीरियूपपत्ति, इदञ्च मे धीर महाविमानं” ॥
- १६२०:एवं चे ते लद्धमिदं विमानं, जानासि पुज्जानं फलूपपत्तिं ।
तस्मा हि धम्मं चर अप्पमत्ता, यथा विमानं पुन मावसेसि” ॥
- १६२१:नयिध सन्ति समणब्राह्मणा च, येसन्नपानानि ददेमु कत्ते ।
अक्खाहि मे पुच्छितो एतमत्थं, यथा विमानं पुन मावसेम” ॥
- १६२२:भोगी हि ते सन्ति इधूपपन्ना, पुत्ता च दारा अनुजीविनो च ।
तेसु तुवं वचसा कम्मुना च, असम्पदुद्धा च भवाहि निच्चं ॥
- १६२३:एवं तुवं नागि असम्पदोसं, अनुपालय वचसा कम्मुना च ।
ठत्वा इध यावतायुकं विमाने, उद्धं इतो गच्छसि देवलोकं” ॥
- १६२४:अद्धा हि सो सोचति राजसेट्ठो, तथा विना यस्स तुवं सजिब्बो ।
दुक्खूपनीतोपि तथा समेच्च, विन्देय्य पोसो सुखमातुरोपि” ॥
- १६२५:अद्धा सतं भाससि नागि धम्मं, अनुत्तरं अत्थपदं सुचिण्णं ।
एतादिसियासु हि आपदासु, पज्जायते मादिसानं विसेसो” ॥
- १६२६:अक्खाहि नो तायं मुधा नु लद्धो, अक्खेहि नो तायं अजेसि जूते ।
धम्मेन लद्धो इति तायमाह, कथं नु त्वं हत्थमिमस्स मागतो” ॥

१६२७:यो मिस्सरो तत्थ अहोसि राजा, तमायमक्खेहि अजेसि जूते ।
सो मं जितो राजा इमस्सदासि, धम्मेन लद्धोस्मि असाहसेन ॥

१६२८:यथेव वरुणो नागो, पज्झं पुच्छित्थ पण्डितं ।
तथेव नागकज्जापि, पज्झं पुच्छित्थ पण्डितं ॥

१६२९:यथेव वरुणं नागं, धीरो तोसेसि पुच्छितो ।
तथेव नागकज्जम्पि, धीरो तोसेसि पुच्छितो ॥

१६३०:उभोपि ते अत्तमने विदित्वा, महोरगं नागकज्जञ्च धीरो [विधूरो (क०)] ।
अछम्भी अभीतो अलोमहट्ठो, इच्चब्रवि वरुणं नागराजानं ॥

१६३१:मा रोधयि [मा हेठयि (पी०)] नाग आयाहमस्मि, येन तवत्थो इदं सरीरं ।
हृदयेन मंसेन करोहि किच्चं, सयं करिस्सामि यथामति ते” ॥

१६३२:पज्जा हवे हृदयं पण्डितानं, ते त्यम्ह पज्जाय मयं सुतुट्ठा ।
अनूननामो लभतज्ज दारं, अज्जेव तं कुरुयो पापयातु” ॥

१६३३:स पुण्णको अत्तमनो उदग्गो, इरन्धति नागकज्जं लभित्वा ।
हट्ठेन भावेन पतीतरूपो, इच्चब्रवि कुरुनं कत्तुसेट्ठं ॥

१६३४:भरियाय मं त्वं अकरि समङ्गिं, अहज्ज ते विधुर करोमि किच्चं ।
इदज्ज ते मणिरतनं ददामि, अज्जेव तं कुरुयो पापयामि” ॥

१६३५:अजेय्यमेसा तव होतु मेत्ति, भरियाय कच्चान पियाय सद्धि ।
आनन्दि वित्तो [आनन्दचित्तो (स्या० पी०)] सुमनो पतीतो, दत्त्वा मणिं मज्ज नयिन्दपत्थं ॥

१६३६:स पुण्णको कुरुनं कत्तुसेट्ठं, निसीदयी पुरतो आसनस्मिं ।
आदाय कत्तारमनोमपज्जं, उपानयी नगरं इन्दपत्थं ॥

१६३७:मनो मनुस्सस्स यथापि गच्छे, ततोपिस्स खिप्पतरं [ततोपि संखिप्पतरं (सी० पी०)] अहोसि ।
स पुण्णको कुरुनं कत्तुसेट्ठं, उपानयी नगरं इन्दपत्थं” ॥

१६३८:एतिन्दपत्थं नगरं पदिस्सति, रम्मनि च अम्बवनानि भागसो ।
अहज्ज भरियाय समङ्गिभूतो, तुवज्ज पत्तोसि सकं निकेतं” ॥

१६३९:स पुण्णको कुरुनं कत्तुसेट्ठं, ओरोपिय धम्मसभाय मज्झे ।
आजज्जमारुह अनोमवण्णो, पक्कामि वेहायसमन्तलिक्खे ॥

१६४० तं दिस्वा राजा परमप्पतीतो, उड्डाय बाहाहि पलिस्सजित्वा ।
अविकम्पयं धम्मसभाय मज्झे, निसीदयी पमुखमासनस्मिं” ॥

१६४१ त्वं नो विनेतासि रथं नद्धं, नन्दन्ति तं कुरुयो दस्सनेन ।
अक्खाहि मे पुच्छितो एतमत्थं, कथं पमोक्खो अहु माणवस्स” ॥

१६४२ यं माणवोत्थाभिवदी जनिन्द, न सो मनुस्सो नरवीरसेट्ठ ।
यदि ते सुतो पुण्णको नाम यक्खो, रज्जो कुवेरस्स हि सो सजिब्बो ॥

१६४३ भूमिन्धरो वरुणो नाम नागो, ब्रहा सुची वण्णबलूपपन्नो ।
तस्सानुजं धीतरं कामयानो, इरन्धती नाम सा नागकज्जा ॥

१६४४ तस्सा सुमज्झाय पियाय हेतु, पतारयित्थ मरणाय मय्हं ।
सो चेव भरियाय समङ्गिभूतो, अहज्ज अनुज्जातो मणि च लद्धो” ॥

१६४५ रुक्खो हि मय्हं पद्धारे [घरद्वारे (स्या०)] सुजातो, पज्जाक्खन्धो सीलमयस्स साखा ।
अत्थे च धम्मे च ठितो निपाको, गवप्फलो हत्थिगवस्सछन्नो ॥

१६४६ नच्चगीततूरियाभिनादिते, उच्छिज्ज सेनं [मेनं (सी० पी०)] पुरिसो अहासि ।
सो नो अयं आगतो सन्निकेतं, रुक्खस्सिमस्सापचितिं करोथ ॥

१६४७ ये केचि वित्ता मम पच्चयेन, सब्बेव ते पातुकरोन्तु अज्ज ।
तिब्बानि कत्वान उपायनानि, रुक्खस्सिमस्सापचितिं करोथ ॥

१६४८ ये केचि बद्धा मम अत्थि रट्ठे, सब्बेव ते बन्धना मोचयन्तु ।
यथेव यं बन्धनस्मा पमुत्तो, एवमेते मुज्जरे बन्धनस्मा ॥

१६४९ उन्नङ्गला मासमिमं करोन्तु, मंसोदनं ब्राह्मणा भक्खयन्तु ।
अमज्जपा मज्जरहा पिवन्तु, पुण्णाहि थालाहि पलिस्सुताहि ॥

१६५० महापथं निच्च समव्हयन्तु, तिब्बज्ज रक्खं विदहन्तु रट्ठे ।
यथाज्जमज्जं न विहेठयेय्युं, रुक्खस्सिमस्सापचितिं करोथ” ॥

१६५१ ओरोधा च कुमारा च, वेसियाना च ब्राह्मणा ।
बहुं अन्नज्ज पानज्ज, पण्डितस्साभिहारयुं ॥

१६५२ हत्थारोहा अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका ।
बहुं अन्नज्ज पानज्ज, पण्डितस्साभिहारयुं ॥

१६५३:समागता जानपदा, नेगमा च समागता ।
बहुं अन्नञ्च पानञ्च, पण्डितस्साभिहारयुं ॥

१६५४:बहुजनो पसन्नोसि, दिस्वा पण्डितमागते ।
पण्डितमिह अनुप्पत्ते, चेलुक्खेपो पवत्तथाति ॥

विधुरजातकं नवमं ।

५४७. वेस्सन्तरजातकं (१०)

दसवरकथा

१६५५:फुस्सती [फुसति (सी० पी०)] वरवण्णाभे, वरस्सु दसधा वरे ।
पथब्बा चारुपुब्बङ्गि, यं तुहं मनसो पियं” ॥

१६५६:देवराज नमो त्यत्थु, किं पापं पकतं मया ।
रम्मा चावेसि मं ठाना, वातोव धरणीरुहं” ॥

१६५७:न चेव ते कतं पापं, न च मे त्वमसि अप्पिया ।
पुज्जञ्च ते परिक्खीणं, येन तेवं वदामहं ॥

१६५८:सन्तिके मरणं तुहं, विनाभावो भविस्सति ।
पटिगण्हाहि मे एते, वरे दस पवेच्छतो” ॥

१६५९:वरं चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।
सिविराजस्स भद्दन्ते, तत्थ अस्सं निवेसने ॥

१६६०:नीलनेत्ता नीलभमु, निलक्खी च यथा मिगी ।
फुस्सती नाम नामेन, तत्थपस्सं पुरिन्दद ॥

१६६१:पुत्तं लभेथ वरदं, याचयोगं [याचयोगिं (क०)] अमच्छरिं ।
पूजितं पटिराजूहि, कित्तिमन्तं यसस्सिनं ॥

१६६२:गब्भं मे धारयन्तिया, मज्झिमङ्गं अनुन्नतं ।
कुच्छि अनुन्नतो अस्स, चापंव लिखितं समं ॥

१६६३:थना मे नप्पपतेय्युं, पलिता न सन्तु वासव ।
काये रजो न लिम्पेथ, वज्झञ्चापि पमोचये ॥

१६६४ मयूरकोञ्चाभिरुदे, नारिवरगणायुते ।
खुज्जचेलापकाकिण्णे, सूदमागधवणिण्ते ॥

१६६५ चित्रगळेरुघुसिते, सुरामंसपबोधने ।
सिविराजस्स भदन्ते, तत्थस्सं महेसी पिया” ॥

१६६६ ये ते दस वरा दिन्ना, मया सब्बङ्गसोभने ।
सिविराजस्स विजिते, सब्बे ते लच्छसी वरे ॥

१६६७ इदं वत्त्वान मघवा, देवराजा सुजम्पति ।
फुस्सतिया वरं दत्त्वा, अनुमोदित्थ वासवो ॥

दसवरकथा नाम ।

हेमवन्तं

१६६८ परूळ्हकच्छनखलोमा, पङ्कदन्ता रजस्सिरा ।
पग्गय्ह दक्खिणं बाहुं, किं मं याचन्ति ब्राह्मणा” ॥

१६६९ रतनं देव याचाम, सिवीनं रट्टवट्टनं ।
ददाहि पवरं नागं, ईसादन्तं उरूळ्हवं” ॥

१६७० ददामि न विकम्पामि, यं मं याचन्ति ब्राह्मणा ।
पभिन्नं कुज्जरं दन्तिं, ओपवय्हं गजुत्तमं” ॥

१६७१ हत्थिक्खन्धतो ओरुय्ह, राजा चागाधिमानसो ।
ब्राह्मणानं अदा दानं, सिवीनं रट्टवट्टनो” ॥

१६७२ तदासि यं भिंसनकं, तदासि लोमहंसनं ।
हत्थिनागे पदिन्नम्हि, मेदनी सम्पकम्पथ ॥

१६७३ तदासि यं भिंसनकं, तदासि लोमहंसनं ।
हत्थिनागे पदिन्नम्हि, खुब्भित्थ नगरं तदा ॥

१६७४ समाकुलं पुरं आसि, घोसो च विपुलो महा ।
हत्थिनागे पदिन्नम्हि, सिवीनं रट्टवट्टने” ॥

१६७५ उग्गा च राजपुत्ता च, वेसियाणा च ब्राह्मणा ।

हत्थारोहा अनीकट्टा, रथिका पत्तिकारका ॥

१६७६ःक्रेवलो चापि निगमो, सिवयो च समागता ।
दिस्वा नागं नीयमानं, ते रज्जो पटिवेदयुं ॥

१६७७ःविधमं देव ते रट्टं, पुत्तो वेस्सन्तरो तव ।
कथं नो हत्थिनं दज्जा, नागं रट्टस्स पूजितं ॥

१६७८ःकथं नो कुज्जरं दज्जा, ईसादन्तं उरूळहवं ।
खेत्तज्जुं सब्बयुद्धानं, सब्बसेतं गजुत्तमं ॥

१६७९ःपण्डुकम्बलसञ्छन्नं, पभिन्नं सत्तुमह्वनं ।
दन्तिं सवाळबीजनिं, सेतं केलाससादिसं ॥

१६८०ःससेतच्छत्तं सउपाधेय्यं, साथब्बनं सहत्थिपं ।
अगगयानं राजवाहिं, ब्राह्मणानं अदा गजं [धनं (सी० पी०), दानं (स्या०)] ॥

१६८१ःअन्नं पानञ्च यो [सो (सी० स्या० क०)] दज्जा, वत्थसेनासनानि च ।
एतं खो दानं पतिरूपं, एतं खो ब्राह्मणारहं ॥

१६८२ःअयं ते वंसराजा नो, सिवीनं रट्टवट्ठनो [रट्टवट्ठनं (सी०), रट्टवट्ठन (पी०)] ।
कथं वेस्सन्तरो पुत्तो, गजं भाजेति सज्जय ॥

१६८३ःसचे त्वं न करिस्ससि, सिवीनं वचनं इदं ।
मज्जे तं सह पुत्तेन, सिवी हत्थे करिस्सरे” ॥

१६८४ःक्रामं जनपदो मासि, रट्टज्वापि विनस्सतु ।
नाहं सिवीनं वचना, राजपुत्तं अदूसकं ।
पब्बाजेय्यं सका रट्ठा, पुत्तो हि मम ओरसो ॥

१६८५ःक्रामं जनपदो मासि, रट्टज्वापि विनस्सतु ।
नाहं सिवीनं वचना, राजपुत्तं अदूसकं ।
पब्बाजेय्यं सका रट्ठा, पुत्तो हि मम अत्रजो ॥

१६८६ःन चाहं तस्मिं दुब्भेय्यं, अरियसीलवतो हि सो ।
असिलोकोपि मे अस्स, पापञ्च पसवे बहुं ।
कथं वेस्सन्तरं पुत्तं, सत्थेन घातयामसे” ॥

१६८७:मा नं दण्डेन सत्थेन, न हि सो बन्धनारहो ।
पब्बाजेहि च नं रट्ठा, वड्ढे वसतु पब्बते” ॥

१६८८:एसो चे सिवीनं छन्दो, छन्दं न पनुदामसे ।
इमं सो वसतु रत्तिं, कामे च परिभुञ्जतु ॥

१६८९:ततो रत्या विवसाने, सूरियस्सुग्गमनं पति [सूरियुग्गमने सति (क०)] ।
समग्गा सिवयो हुत्वा, रट्ठा पब्बाजयन्तु नं” ॥

१६९०:उट्ठेहि कत्ते तरमानो, गन्त्वा वेस्सन्तरं वद ।
सिवयो देव ते कुब्धा, नेगमा च समागता ॥

१६९१:उग्गा च राजपुत्ता च, वेसियाना च ब्राह्मणा ।
हत्थारोहा अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका ।
केवलो चापि निगमो, सिवयो च समागता ॥

१६९२:अस्मा रत्या विवसाने, सूरियस्सुग्गमनं पति ।
समग्गा सिवयो हुत्वा, रट्ठा पब्बाजयन्ति तं ॥

१६९३:स कत्ता तरमानोव, सिविराजेन पेसितो ।
आमुत्तहत्थाभरणा, सुवत्थो चन्दनभूसितो ॥

१६९४:सीसं न्हातो उदके सो, आमुत्तमणिकुण्डलो ।
उपागमि पुरं रम्मं, वेस्सन्तरनिवेसनं ॥

१६९५:तत्थदस कुमारं सो, रममानं सके पुरे ।
परिकिण्णं अमच्चेहि, तिदसानं व वासवं ॥

१६९६:सो तत्थ गन्त्वा तरमानो, कत्ता वेस्सन्तरं ब्रवि ।
दुक्खं ते वेदयिस्सामि, मा मे कुज्झि रथेसभ ॥

१६९७:वन्दित्वा रोदमानो सो, कत्ता राजानमब्रवि ।
भत्ता मेसि महाराज, सब्बकामरसाहरो ॥

१६९८:दुक्खं ते वेदयिस्सामि, तत्थ अस्सासयन्तु मं ।
सिवयो देव ते कुब्धा, नेगमा च समागता ॥

१६९९:उग्गा च राजपुत्ता च, वेसियाना च ब्राह्मणा ।

हत्थारोहा अनीकट्टा, रथिका पत्तिकारका ।
केवलो चापि निगमो, सिवयो च समागता ॥

१७०४.अस्मा रत्या विवसाने, सूरियस्सुग्गमनं पति ।
समग्गा सिवयो हुत्वा, रट्ठा पब्बाजयन्ति तं” ॥

१७०१.किस्मिं मे सिवयो कुट्टा, नाहं पस्सामि दुक्कटं ।
तं मे कत्ते वियाचिक्ख, कस्मा पब्बाजयन्ति मं” ॥

१७०२.उग्गा च राजपुत्ता च, वेसियाना च ब्राह्मणा ।
हत्थारोहा अनीकट्टा, रथिका पत्तिकारका ।
नागदानेन खिय्यन्ति, तस्मा पब्बाजयन्ति तं” ॥

१७०३.हृदयं चक्खुम्पहं दज्जं, किं मे बाहिरकं धनं ।
हिरज्जं वा सुवण्णं वा, मुत्ता वेळुरिया मणि ॥

१७०४.द्रक्खिणं वापहं बाहुं, दिस्वा याचकमागते ।
ददेय्यं न विकम्पेय्यं, दाने मे रमते मनो ॥

१७०५.क्रामं मं सिवयो सब्बे, पब्बाजेन्तु हनन्तु वा ।
नेव दाना विरमिस्सं, कामं छिन्दन्तु सत्तथा” ॥

१७०६.एवं तं सिवयो आहु, नेगमा च समागता ।
कोन्तिमाराय तीरेन, गिरिमारज्जरं पति ।
येन पब्बाजिता यन्ति, तेन गच्छतु सुब्बतो” ॥

१७०७.सोहं तेन गमिस्सामि, येन गच्छन्ति दूसका ।
रत्तिन्दिवं मे खमथ, याव दानं ददामहं” ॥

१७०८.आमन्तयित्थ राजानं, मद्दिं सब्बङ्गसोभनं ।
यं ते किञ्चि मया दिन्नं, धनं धज्जञ्च विज्जति ॥

१७०९.हिरज्जं वा सुवण्णं वा, मुत्ता वेळुरिया बहू ।
सब्बं तं निदहेय्यासि, यज्ज ते पेत्तिकं धनं ॥

१७१०.तमब्रवि राजपुत्ती, मद्दी सब्बङ्गसोभना ।
कुहिं देव निदहामि, तं मे अक्खाहि पुच्छितो” ॥

१७११:सीलवन्तेसु दज्जासि, दानं मद्दि यथारहं ।
न हि दाना परं अत्थि, पतिट्ठा सब्बपाणिनं ॥

१७१२:पुत्तेसु मद्दि दयेसि, सस्सुया ससुरम्हि च ।
यो च तं भत्ता मज्जेय्य, सक्कच्चं तं उपट्ठहे ॥

१७१३:नो चे तं भत्ता मज्जेय्य, मया विप्पवसेन ते ।
अज्जं भत्तारं परियेस, मा किसित्थो [मा किलित्थ (सी० पी०)] मया विना” ॥

१७१४:अहज्झि वनं गच्छामि, घोरं वाळमिगायुतं ।
संसयो जीवितं मय्हं, एककस्स ब्रहावने” ॥

१७१५:तमब्रवि राजपुत्ती, मद्दी सब्बङ्गसोभना ।
“अभुम्मे कथं नु भणसि, पापकं वत भाससि ॥

१७१६:नेस धम्मो महाराज, यं त्वं गच्छेय्य एक्को ।
अहम्पि तेन गच्छामि, येन गच्छसि खत्तिय ॥

१७१७:मरणं वा तया सद्धिं, जीवितं वा तया विना ।
तदेव मरणं सेय्यो, यं चे जीवे तया विना ॥

१७१८:अग्णिं उज्जालयित्वान [निज्जालयित्वान (सी० पी०)], एकजालसमाहितं ।
तत्थ मे [तत्थेव (स्या० क०)] मरणं सेय्यो, यं चे जीवे तया विना ॥

१७१९:यथा आरज्जकं नागं, दन्तिं अन्वेति हत्थिनी ।
जेस्सन्तं गिरिदुग्गेसु, समेसु विसमेसु च ॥

१७२०:एवं तं अनुगच्छामि, पुत्ते आदाय पच्छतो ।
सुभरा ते भविस्सामि, न ते हेस्सामि दुब्भरा ॥

१७२१:इमे कुमारे पस्सन्तो, मज्जुके पियभाणिने ।
आसीने [आसने (क०)] वनगुम्बस्मिं, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

१७२२:इमे कुमारे पस्सन्तो, मज्जुके पियभाणिने ।
कीळन्ते वनगुम्बस्मिं, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

१७२३:इमे कुमारे पस्सन्तो, मज्जुके पियभाणिने ।
अस्समे रमणीयम्हि, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

- १७२४ इमे कुमारे पस्सन्तो, मज्जुके पियभाणिने ।
कीळन्ते अस्समे रम्मे, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥
- १७२५ इमे कुमारे पस्सन्तो, मालधारी अलङ्कते ।
अस्समे रमणीयम्हि, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥
- १७२६ इमे कुमारे पस्सन्तो, मालधारी अलङ्कते ।
कीळन्ते अस्समे रम्मे, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥
- १७२७ यदा दक्खिसि नच्चन्ते, कुमारे मालधारिने ।
अस्समे रमणीयम्हि, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥
- १७२८ यदा दक्खिसि नच्चन्ते, कुमारे मालधारिने ।
कीळन्ते अस्समे रम्मे, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥
- १७२९ यदा दक्खिसि मातङ्गं, कुञ्जरं सट्ठिहायनं ।
एकं अरज्जे चरन्तं, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥
- १७३० यदा दक्खिसि मातङ्गं, कुञ्जरं सट्ठिहायनं ।
सायं पातो विचरन्तं, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥
- १७३१ यदा करेणुसङ्घस्स, यूथस्स पुरतो वजं ।
कोज्जं काहति मातङ्गो, कुञ्जरो सट्ठिहायनो ।
तस्स तं नदतो सुत्वा, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥
- १७३२ दुभतो वनविकासे, यदा दक्खिसि कामदो ।
वने वाळमिगाकिण्णे, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥
- १७३३ मिगं दिस्वान सायन्हं, पञ्चमालिनमागतं ।
किम्पुरिसे च नच्चन्ते, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥
- १७३४ यदा सोस्ससि निग्घोसं, सन्दमानाय सिन्धुया ।
गीतं किम्पुरिसानज्ज, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥
- १७३५ यदा सोस्ससि निग्घोसं, गिरिगब्भरचारिनो ।
वस्समानस्सुलूकस्स, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥
- १७३६ यदा सीहस्स ब्यग्घस्स, खग्गस्स गवयस्स च ।

वने सोस्ससि वाळानं, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

१७३७ यदा मोरीहि परिकिण्णं, बरिहीनं मत्थकासिनं ।
मोरं दक्खिसि नच्चन्तं, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

१७३८ यदा मोरीहि परिकिण्णं, अण्डजं चित्रपक्खिनं ।
मोरं दक्खिसि नच्चन्तं, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

१७३९ यदा मोरीहि परिकिण्णं, नीलगीवं सिखण्डिनं ।
मोरं दक्खिसि नच्चन्तं, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

१७४० यदा दक्खिसि हेमन्ते, पुप्फिते धरणीरुहे ।
सुरभिं सम्पवायन्ते, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

१७४१ यदा हेमन्तिके मासे, हरितं दक्खिसि मेदनिं [मेदिनिं (सी० पी०)] ।
इन्दगोपकसञ्चन्तं, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

१७४२ यदा दक्खिसि हेमन्ते, पुप्फिते धरणीरुहे ।
कुटजं बिम्बजालञ्च, पुप्फितं लोद्वपद्भकं [लोमपद्भकं (सी० पी०)] ।
सुरभिं सम्पवायन्ते, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

१७४३ यदा हेमन्तिके मासे, वनं दक्खिसि पुप्फितं ।
ओपुप्फानि च पद्भानि, न रज्जस्स सरिस्ससि” ॥

हेमवन्तं नाम ।

दानकण्डं

१७४४ त्वेसं लालप्पितं सुत्वा, पुत्तस्स सुणिसाय च ।
कलुनं [करुणं (सी० पी०), कलूनं (स्या० क०)] परिदेवेसि, राजपुत्ती यसस्सिनी ॥

१७४५ सेय्यो विसं मे खायितं, पपाता पपतेय्यहं ।
रज्जुया बज्झ मिय्याहं, कस्मा वेस्सन्तरं पुत्तं ।
पब्बाजेन्ति अदूसकं ॥

१७४६ अज्झायकं दानपतिं, याचयोगं अमच्छरिं ।
पूजितं पटिराजूहि, कित्तिमन्तं यसस्सिनं ।
कस्मा वेस्सन्तरं पुत्तं, पब्बाजेन्ति अदूसकं ॥

१७४७ आतापेत्तिभरं जन्तुं, कुले जेड्ढापचायिकं ।
कस्मा वेस्सन्तरं पुत्तं, पब्बाजेन्ति अदूसकं ॥

१७४८ रज्जो हितं देविहितं, जातीनं सखिनं हितं ।
हितं सब्बस्स रट्ठस्स, कस्मा वेस्सन्तरं पुत्तं ।
पब्बाजेन्ति अदूसकं ॥

१७४९ मधूनिव पलातानि, अम्बाव पतिता छमा ।
एवं हेस्सति ते रट्ठं, पब्बाजेन्ति अदूसकं ॥

१७५० हंसो निखीणपत्तोव, पल्ललस्मिं अनूदके ।
अपविट्ठो अमच्चेहि, एको राजा विहिय्यसि ॥

१७५१ तं तं ब्रूमि महाराज, अत्थो ते मा उपच्चगा ।
मा नं सिवीनं वचना, पब्बाजेसि अदूसकं'' ॥

१७५२ धम्मस्सापचितिं कुम्मि, सिवीनं विनयं धजं ।
पब्बाजेमि सकं पुत्तं, पाणा पियतरो हि मे'' ॥

१७५३ यस्स पुब्बे धजग्गानि, कणिकाराव पुप्फिता ।
यायन्तमनुयायन्ति, स्वज्जेकोव गमिस्सति ॥

१७५४ यस्स पुब्बे धजग्गानि, कणिकारवनानिव ।
यायन्तमनुयायन्ति, स्वज्जेकोव गमिस्सति ॥

१७५५ यस्स पुब्बे अनीकानि, कणिकाराव पुप्फिता ।
यायन्तमनुयायन्ति, स्वज्जेकोव गमिस्सति ॥

१७५६ यस्स पुब्बे अनीकानि, कणिकारवनानिव ।
यायन्तमनुयायन्ति, स्वज्जेकोव गमिस्सति ॥

१७५७ इन्दगोपकवण्णाभा, गन्धारा पण्डुकम्बला ।
यायन्तमनुयायन्ति, स्वज्जेकोव गमिस्सति ॥

१७५८ यो पुब्बे हत्थिना याति, सिविकाय रथेन च ।
स्वज्ज वेस्सन्तरो राजा, कथं गच्छति पत्तिको ॥

१७५९ कथं चन्दनलित्तङ्गो, नच्चगीतप्पबोधनो ।

खुराजिनं फरसुञ्च, खारिकाजञ्च हाहिति [हारिति (स्या० क०)] ॥

१७६० कस्मा नाभिहरिस्सन्ति, कासाव अजिनानि च ।
पविसन्तं ब्रहारज्जं, कस्मा चीरं न बज्झरे ॥

१७६१ कथं नु चीरं धारेन्ति, राजपब्बाजिता जना ।
कथं कुसमयं चीरं, मद्दी परिदहिस्सति ॥

१७६२ कासियानि च धारेत्वा, खोमकोटुम्बरानि च ।
कुसचीरानि धारेन्ती, कथं मद्दी करिस्सति ॥

१७६३ वय्हाहि परियायित्वा, सिविकाय रथेन च ।
सा कथज्ज अनुज्झङ्गी, पथं गच्छति पत्तिका ॥

१७६४ यस्सा मुदुतला हत्था, चरणा च सुखेधिता ।
सा कथज्ज अनुज्झङ्गी, पथं गच्छति पत्तिका ॥

१७६५ यस्सा मुदुतला पादा, चरणा च सुखेधिता ।
पादुकाहि सुवण्णाहि, पीळमानाव गच्छति ।
सा कथज्ज अनुज्झङ्गी, पथं गच्छति पत्तिका ॥

१७६६ यास्सु इत्थिसहस्सानं, पुरतो गच्छति मालिनी ।
सा कथज्ज अनुज्झङ्गी, वनं गच्छति ऐकिका ॥

१७६७ यास्सु सिवाय सुत्वान, मुहुं उत्तसते पुरे ।
सा कथज्ज अनुज्झङ्गी, वनं गच्छति भीरुका ॥

१७६८ यास्सु इन्दसगोत्तस्स, उलूकस्स पवस्सतो ।
सुत्वान नदतो भीता, वारुणीव पवेधति ।
सा कथज्ज अनुज्झङ्गी, वनं गच्छति भीरुका ॥

१७६९ सकुणी हतपुत्ताव, सुज्जं दिस्वा कुलावकं ।
चिरं दुक्खेन ज्ञायिस्सं, सुज्जं आगम्मिमं पुरं ॥

१७७० सकुणी हतपुत्ताव, सुज्जं दिस्वा कुलावकं ।
किसा पण्डु भविस्सामि, पिये पुत्ते अपस्सती ॥

१७७१ सकुणी हतपुत्ताव, सुज्जं दिस्वा कुलावकं ।

तेन तेन पधाविस्सं, पिये पुत्ते अपस्सती ॥

१७७२ कुररी [कुररी (स्या० क०)] हतछापाव, सुज्जं दिस्वा कुलावकं ।
चिरं दुक्खेन झायिस्सं, सुज्जं आगम्मिमं पुरं ॥

१७७३ कुररी हतछापाव, सुज्जं दिस्वा कुलावकं ।
किसा पण्डु भविस्सामि, पिये पुत्ते अपस्सती ॥

१७७४ कुररी हतछापाव, सुज्जं दिस्वा कुलावकं ।
तेन तेन पधाविस्सं, पिये पुत्ते अपस्सती ॥

१७७५ सा नून चक्कवाकीव, पल्ललस्मिं अनूदके ।
चिरं दुक्खेन झायिस्सं, सुज्जं आगम्मिमं पुरं ॥

१७७६ सा नून चक्कवाकीव, पल्ललस्मिं अनूदके ।
किसा पण्डु भविस्सामि, पिये पुत्ते अपस्सती ॥

१७७७ सा नून चक्कवाकीव, पल्ललस्मिं अनूदके ।
तेन तेन पधाविस्सं, पिये पुत्ते अपस्सती ॥

१७७८ एवं मे विलपन्तिया, राजा पुत्तं अदूसकं ।
पब्बाजेसि वनं रट्ठा, मज्जे हिस्सामि जीवितं ॥

१७७९ तस्सा लालपितं सुत्वा, सब्बा अन्तेपुरे बहू [अहु (स्या० क०)] ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, सिविकज्जा समागता ॥

१७८० सालाव सम्पमथिता, मालुतेन पमद्विता ।
सेन्ति पुत्ता च दारा च, वेस्सन्तरनिवेसने ॥

१७८१ ओरोधा च कुमारा च, वेसियाना च ब्राह्मणा ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, वेस्सन्तरनिवेसने ॥

१७८२ हत्थारोहा अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, वेस्सन्तरनिवेसने ॥

१७८३ ततो रत्या विवसाने, सूरियस्सुग्गमनं पति ।
अथ वेस्सन्तरो राजा, दानं दातुं उपागमि ॥

१७८४ वत्थानि वत्थकामानं, सोण्डानं देथ वारुणिं ।
भोजनं भोजनत्थीनं, सम्मदेव पवेच्छथ ॥

१७८५ मा च किञ्चि वनिब्बके, हेट्ठयित्थ इधागते ।
तप्पेथ अन्नपानेन, गच्छन्तु पटिपूजिता ॥

१७८६ अथेत्य वत्तती सद्दो, तुमुलो भेरवो महा ।
दानेन तं नीहरन्ति, पुन दानं अदा तुवं [अयं गाथा सी० स्या० पी० पोत्थकेसु न दिस्सति] ॥

१७८७ तेसु मत्ता किलन्ताव, सम्पतन्ति वनिब्बका ।
निक्खमन्ते महाराजे, सिवीनं रट्ठवट्ठने ॥

१७८८ अच्छेच्छुं वत भो रुक्खं, नानाफलधरं दुमं ।
यथा वेस्सन्तरं रट्ठा, पब्बाजेन्ति अदूसकं ॥

१७८९ अच्छेच्छुं वत भो रुक्खं, सब्बकामददं दुमं ।
यथा वेस्सन्तरं रट्ठा, पब्बाजेन्ति अदूसकं ॥

१७९० अच्छेच्छुं वत भो रुक्खं, सब्बकामरसाहरं ।
यथा वेस्सन्तरं रट्ठा, पब्बाजेन्ति अदूसकं ॥

१७९१ ये वुट्ठा ये च दहरा, ये च मज्झिमपोरिसा ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, निक्खमन्ते महाराजे ।
सिवीनं रट्ठवट्ठने ॥

१७९२ अतियक्खा वस्सवरा, इत्थागारा च राजिनो ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, निक्खमन्ते महाराजे ।
सिवीनं रट्ठवट्ठने ॥

१७९३ थियोपि तत्थ पक्कन्दुं, या तम्हि नगरे अहु ।
निक्खमन्ते महाराजे, सिवीनं रट्ठवट्ठने ॥

१७९४ ये ब्राह्मणा ये च समणा, अज्जे वापि वनिब्बका ।
बाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, अधम्मो किर भो इति ॥

१७९५ यथा वेस्सन्तरो राजा, यजमानो सके पुरे ।
सिवीनं वचनत्थेन, सम्हा रट्ठा निरज्जति ॥

१७९६ःसत्त हत्थिसते दत्त्वा, सब्बालङ्कारभूसिते ।
सुवण्णकच्छे मातङ्गे, हेमकप्पनवाससे ॥

१७९७ःआरूळ्हे गामणीयेहि, तोमरङ्कुसपाणिभि ।
एस वेस्सन्तरो राजा, सम्हा रट्ठा निरज्जति ॥

१७९८ःसत्त अस्ससते दत्त्वा, सब्बालङ्कारभूसिते ।
आजानीयेव जातिया, सिन्धवे सीघवाहने ॥

१७९९ःआरूळ्हे गामणीयेहि, इल्लियाचापधारिभि ।
एस वेस्सन्तरो राजा, सम्हा रट्ठा निरज्जति ॥

१८००ःसत्त रथसते दत्त्वा, सन्नद्धे उस्सितद्धजे ।
दीपे अथोपि वेयग्घे, सब्बालङ्कारभूसिते ॥

१८०१ःआरूळ्हे गामणीयेहि, चापहत्थेहि वम्मिभि ।
एस वेस्सन्तरो राजा, सम्हा रट्ठा निरज्जति ॥

१८०२ःसत्त इत्थिसते दत्त्वा, एकमेका रथे ठिता ।
सन्नद्धा निक्खरज्जूहि, सुवण्णेहि अलङ्कता ॥

१८०३ःपीतालङ्कारा पीतवसना, पीताभरणविभूसिता ।
अळारपम्हा हसुला, सुसज्जा तनुमज्झिमा ।
एस वेस्सन्तरो राजा, सम्हा रट्ठा निरज्जति ॥

१८०४ःसत्त धेनुसते दत्त्वा, सब्बा कंसुपधारणा [कुसुमधारिने (क०)] ।
एस वेस्सन्तरो राजा, सम्हा रट्ठा निरज्जति ॥

१८०५ःसत्त दासिसते दत्त्वा, सत्त दाससतानि च ।
एस वेस्सन्तरो राजा, सम्हा रट्ठा निरज्जति ॥

१८०६ःहत्थी अस्सरथे [अस्से रथे (स्या०)] दत्त्वा, नारियो च अलङ्कता ।
एस वेस्सन्तरो राजा, सम्हा रट्ठा निरज्जति ॥

१८०७ःतदासि यं भिसनकं, तदासि लोमहंसनं ।
महादाने पदिन्नम्हि, मेदनी सम्पकम्पथ ॥

१८०८ःतदासि यं भिसनकं, तदासि लोमहंसनं ।

यं पञ्जलिकतो राजा, सम्हा रट्ठा निरज्जति ॥

१८०९:अथेत्य वत्तती सद्दो, तुमुलो भेरवो महा ।
दानेन तं नीहरन्ति, पुन दानं अदा तुवं ॥

१८१०:तेसु मत्ता किलन्ताव, सम्पतन्ति वनिब्बका ।
निक्खमन्ते महाराजे, सिवीनं रट्ठवट्ठने” ॥

१८११:आमन्तयित्थ राजानं, सज्जयं धम्मिनं वरं [धम्मिकंवरं (स्या० क०)] ।
अवरुद्धसि मं देव, वट्ठं गच्छामि पब्बतं ॥

१८१२:ये हि केचि महाराज, भूता ये च भविस्सरे ।
अतित्तायेव कामेहि, गच्छन्ति यमसाधनं ॥

१८१३:स्वाहं सके अभिस्ससिं, यजमानो सके पुरे ।
सिवीनं वचनत्थेन, सम्हा रट्ठा निरज्जति ॥

१८१४:अघं तं पटिसेविस्सं, वने वाळमिगाकिण्णे ।
खगदीपिनिसेविते, अहं पुज्जानि करोमि ।
तुम्हे पङ्कम्हि सीदथ” ॥

१८१५:अनुजानाहि मं अम्म, पब्बज्जा मम रुच्चति ।
स्वाहं सके अभिस्ससिं, यजमानो सके पुरे ।
सिवीनं वचनत्थेन, सम्हा रट्ठा निरज्जति ॥

१८१६:अघं तं पटिसेविस्सं, वने वाळमिगाकिण्णे ।
खगदीपिनिसेविते, अहं पुज्जानि करोमि ।

तुम्हे पङ्कम्हि सीदथ [वट्ठं गच्छामि पब्बतं (क०)] ॥

१८१७:अनुजानामि तं पुत्त, पब्बज्जा ते समिज्झतु ।
अयज्ज मद्दी कल्याणी, सुसज्जा तनुमज्झिमा ।
अच्छतं सह पुत्तेहि, किं अरज्जे करिस्सति” ॥

१८१८:नाहं अकामा दासिम्पि, अरज्जं नेतुमुस्सहे ।
सचे इच्छति अन्वेतु, सचे निच्छति अच्छतु” ॥

१८१९:ततो सुण्हं महाराजा, याचितुं पटिपज्जथ ।

मा चन्दनसमाचारे, रजोजल्लं आधारयि ॥

१८२०:मा कासियानि धारेत्वा [कासियानि च धारेत्वा (क०)], कुसचीरं आधारयि ।
दुक्खो वासो अरञ्जस्मिं, मा हि त्वं लक्खणे गमि ॥

१८२१:तमब्रवि राजपुत्ती, मदी सब्बङ्गसोभना ।
नाहं तं सुखमिच्छेय्यं, यं मे वेस्सन्तरं विना” ॥

१८२२:तमब्रवि महाराजा, सिवीनं रट्ठवट्ठनो ।
इङ्ग मदी निसामेति, वने ये होन्ति दुस्सहा ॥

१८२३:बहू कीटा पटङ्गा च, मकसा मधुमक्खिका ।
तेपि तं तत्थ हिंसेय्युं, तं ते दुक्खतरं सिया ॥

१८२४:अपरे पस्स सन्तापे, नदीनुपनिसेविते ।
सप्पा अजगरा नाम, अविसा ते महब्बला ॥

१८२५:ते मनुस्सं मिगं वापि, अपि मासन्नमागतं ।
परिक्खपित्वा भोगेहि, वसमानेन्ति अत्तनो ॥

१८२६:अज्जेपि कण्हजटिनो [कण्हजटिला (क०)], अच्छा नाम अघम्मिगा ।
न तेहि पुरिसो दिट्ठो, रुक्खमारुह मुच्चति ॥

१८२७:सङ्गट्टयन्ता सिङ्गानि, तिक्खग्गातिप्पहारिनो [तिक्खग्गानि पहारिनो (सी० स्या०)] ।
महिंसा विचरन्तेत्थ, नदिं सोतुम्बरं पति ॥

१८२८:दिस्वा मिगानं यूथानं, गवं सञ्चरतं वने ।
धेनुव वच्छगिद्धाव, कथं मद्दि करिस्ससि ॥

१८२९:दिस्वा सम्पतिते घोरे, दुमग्गेसु प्लवङ्गमे ।
अखेत्तज्जाय ते मद्दि, भविस्सते महब्भयं ॥

१८३०:या त्वं सिवाय सुत्वान, मुहुं उत्तसयी [उत्तससे (सी० स्या० क०)] पुरे ।
सा त्वं वङ्कमनुप्पत्ता, कथं मद्दि करिस्ससि ॥

१८३१:ठिते मज्झन्तिके [मज्झन्तिके (सी० स्या० पी०)] काले, सन्निसिन्नेसु पक्खिसु ।
सणतेव ब्रह्मरञ्जं, तत्थ किं गन्तुमिच्छसि” ॥

१८३३ःतमब्रवि राजपुत्ती, मदी सब्बङ्गसोभना ।
यानि एतानि अक्खासि, वने पटिभयानि मे ।
सब्बानि अभिसम्भोस्सं, गच्छज्जेव रथेसभ ॥

१८३३ःकासं कुसं पोटकिलं, उसिरं मुज्जपब्बजं [मुज्जबब्बजं (सी०)] ।
उरसा पनुदहिस्सामि, नस्स हेस्सामि दुन्नया ॥

१८३४ब्रह्म वत चरियाहि, कुमारी विन्दते पतिं ।
उदरस्सुपरोधेन, गोहनुवेठनेन च ॥

१८३५ःअगिस्स पारिचरियाय, उदकुम्मुज्जनेन च ।
वेधब्बं [वेधब्बं (सी० पी०)] कटुकं लोके, गच्छज्जेव रथेसभ ॥

१८३६ःअपिस्सा होति अप्पत्तो, उच्छिद्धमपि भुज्जितुं ।
यो नं हत्थे गहेत्त्वान, अकामं परिकट्टति ।
वेधब्बं कटुकं लोके, गच्छज्जेव रथेसभ ॥

१८३७ःकेसगगहणमुखेपा, भूम्या च परिसुम्भना ।
दत्त्वा च नोपक्कमति, बहुदुक्खं अनप्पकं ।
वेधब्बं कटुकं लोके, गच्छज्जेव रथेसभ ॥

१८३८ःसुकच्छवी वेधवेरा, दत्त्वा सुभगमानिनो ।
अकामं परिकट्टन्ति, उलूकज्जेव वायसा ।
वेधब्बं कटुकं लोके, गच्छज्जेव रथेसभ ॥

१८३९ःअपि जातिकुले फीते, कंसपज्जोतने वसं ।
नेवाभिवाक्यं न लभे, भातूहि सखिनीहिपि [सखिकाहि च (सी० पी०)] ।
वेधब्बं कटुकं लोके, गच्छज्जेव रथेसभ ॥

१८४०ःनग्गा नदी अनूदका, नगं रट्ठं अराजकं ।
इत्थीपि विधवा नग्गा, यस्सापि दस भातरो ।
वेधब्बं कटुकं लोके, गच्छज्जेव रथेसभ ॥

१८४१ःधजो रथस्स पज्जाणं, धूमो पज्जाणमग्गिनो ।
राजा रथस्स पज्जाणं, भत्ता पज्जाणमित्थिया ।
वेधब्बं कटुकं लोके, गच्छज्जेव रथेसभ ॥

१८४१या दलिद्वी दलिद्वस्स, अड्ढा अड्ढस्स कित्तिमं ।
तं वे देवा पसंसन्ति, दुक्करहिं करोति सा ॥

१८४३सामिकं अनुबन्धिस्सं, सदा कासायवासिनी ।
पथव्यापि अभिज्जन्त्या [अभेज्जन्त्या (सी० पी०)], वेधब्बं कटुकित्थिया ॥

१८४४अपि सागरपरियन्तं, बहुवित्तधरं महिं ।
नानारतनपरिपूरं, निच्छे वेस्सन्तरं विना ॥

१८४५कथं नु तासं हदयं, सुखरा वत इत्थियो ।
या सामिके दुक्खितम्हि, सुखमिच्छन्ति अत्तनो ॥

१८४६निक्खमन्ते महाराजे, सिवीनं रट्टवड्डने ।
तमहं अनुबन्धिस्सं, सब्बकामददो हि मे” ॥

१८४७तमब्रवि महाराजा, मद्दिं सब्बङ्गसोभनं ।
इमे ते दहरा पुत्ता, जाली कण्हाजिना चुभो ।
निक्खिप्प लक्खणे गच्छ, मयं ते पोसयामसे” [पोसियामसे (सी० पी० क०)] ॥

१८४८तमब्रवि राजपुत्ती, मदीं सब्बङ्गसोभना ।
पिया मे पुत्तका देव, जाली कण्हाजिना चुभो ।
त्यम्हं तत्थ रमेस्सन्ति, अरज्जे जीवसोकिनं” ॥

१८४९तमब्रवि महाराजा, सिवीनं रट्टवड्डनो ।
सालीनं ओदनं भुत्वा, सुचिं मंसूपसेचनं ।
रुक्खफलानि भुज्जन्ता, कथं काहन्ति दारका ॥

१८५०भुत्वा सतपले कंसे, सोवण्णे सतराजिके ।
रुक्खपत्तेसु भुज्जन्ता, कथं काहन्ति दारका ॥

१८५१कासियानि च धारेत्वा, खोमकोटुम्बरानि च ।
कुसचीरानि धारेन्ता, कथं काहन्ति दारका ॥

१८५२वह्माहि परियायित्वा, सिविकाय रथेन च ।
पत्तिका परिधावन्ता, कथं काहन्ति दारका ॥

१८५३कूटागारे सयित्वान, निवाते फुसितग्गळे ।
सयन्ता रुक्खमूलस्मिं, कथं काहन्ति दारका ॥

१८५४ प्रल्लङ्घे सु सयित्वान, गोनके चित्तसन्थते ।
सयन्ता तिणसन्थारे, कथं काहन्ति दारका ॥

१८५५ गन्धकेन विलिम्पित्वा, अगरुचन्दनेन च ।
रजोजल्लानि धारेन्ता, कथं काहन्ति दारका ॥

१८५६ चामरमोरहत्येहि, बीजितङ्गा सुखेधिता [सुखे ठिता (स्या० पी०)] ।
फुट्ठा डंसेहि मकसेहि, कथं काहन्ति दारका” ॥

१८५७ तमब्रवि राजपुत्ती, मदी सब्बङ्गसोभना ।
मा देव परिदेवेसि, मा च त्वं विमनो अहु ।
यथा मयं भविस्साम, तथा हेस्सन्ति दारका ॥

१८५८ इदं वत्तान पक्कामि, मदी सब्बङ्गसोभना ।
सिविमग्गेन अन्वेसि, पुत्ते आदाय लक्खणा” ॥

१८५९ ततो वेस्सन्तरो राजा, दानं दत्तवान खत्तियो ।
पितु मातु च वन्दित्वा, कत्वा च नं पदक्खिणं ॥

१८६० तुवाहिं रथं युत्तं, सीघमारुह सन्दनं ।
आदाय पुत्तदारञ्च, वङ्कं पायासि पब्बतं ॥

१८६१ ततो वेस्सन्तरो राजा, येनासि बहुको जनो ।
“आमन्त खो तं गच्छाम, अरोगा होन्तु जातयो” ॥

१८६२ इङ्गं मद्दि निसामेहि, रम्मरूपं व दिस्सति ।
आवासं सिविसेट्ठस्स, पेत्तिकं भवनं मम” ॥

१८६३ तं ब्राह्मणा अन्वगमुं, ते नं अस्से अयाचिसुं ।
याचितो पटिपादेसि, चतुन्नं चतुरो हये” ॥

१८६४ इङ्गं मद्दि निसामेहि, चित्तरूपं व दिस्सति ।
मिगरोहिच्चवण्णेन, दक्खिणस्सा वहन्ति मं” ॥

१८६५ अथेत्य पञ्चमो आगा, सो तं रथमयाचथ ।
तस्स तं याचितोदासि, न चस्सुपहतो मनो ॥

१८६६ ततो वेस्सन्तरो राजा, ओरोपेत्वा [ओतारेत्वा (क०)] सकं जनं ।

अस्सासयि अस्सरथं, ब्राह्मणस्स धनेसिनो” ॥

१८६७ त्वं मद्दि कण्हं गण्हाहि, लहु एसा कनिट्टिका ।
अहं जालिं गहेस्सामि, गरुको भातिको हि सो” ॥

१८६८ राजा कुमारमादाय, राजपुत्ती च दारिकं ।
सम्मोदमाना पक्कामुं, अज्जमज्जं पियंवदा” ॥

दानकण्डं नाम ।

वनपवेसनं

१८६९ यदि केचि मनुजा एन्ति, अनुमग्गे पटिपथे ।
मग्गं ते पटिपुच्छाम, कुहिं वङ्कतपब्बतो ॥

१८७० ते तत्थ अम्हे पस्सित्वा, कलुनं परिदेवयुं ।
दुक्खं ते पटिवेदेन्ति, दूरे वङ्कतपब्बतो” ॥

१८७१ यदि पस्सन्ति पवने, दारका फलिने [फलिते (सी० स्या० पी०)] दुमे ।
तेसं फलानं हेतुम्हि, उपरोदन्ति दारका ॥

१८७२ रोदन्ते दारके दिस्वा, उब्बिद्धा [उब्बिग्गा (सी० स्या० पी०)] विपुला दुमा ।
सयमेवोनमित्वान, उपगच्छन्ति दारके ॥

१८७३ इदं अच्छेरकं दिस्वा, अब्भुतं लोमहंसनं ।
साधुकारं पवत्तेसि, मद्दी सब्बङ्गसोभना ॥

१८७४ अच्छेरं वत लोकस्मिं, अब्भुतं लोमहंसनं ।
वेस्सन्तरस्स तेजेन, सयमेवोनता दुमा” ॥

१८७५ सङ्घिपिंसु पथं यक्खा, अनुकम्पाय दारके ।
निक्खन्तदिवसेनेव, चेतरेट्ठं उपागमुं” ॥

१८७६ ते गन्त्वा दीघमद्धानं, चेतरेट्ठं उपागमुं ।
इद्धं फीतं जनपदं, बहुमंससुरोदनं” ॥

१८७७ चेतियो परिवारिंसु, दिस्वा लक्खणमागतं ।
सुखुमाली वत अय्या, पत्तिका परिधावति ॥

१८७८:ब्रह्माहि परियायित्वा, सिविकाय रथेन च ।
साज्ज मद्दी अरज्जस्मिं, पत्तिका परिधावति” ॥

१८७९:तं दिस्वा चेतपामोक्खा, रोदमाना उपागमुं ।
कच्चि नु देव कुसलं, कच्चि देव अनामयं ।
कच्चि पिता अरोगो ते, सिवीनज्ज अनामयं ॥

१८८०:को ते बलं महाराज, को नु ते रथमण्डलं ।
अनस्सको अरथको, दीघमद्धानमागतो ।
कच्चामित्तेहि पकतो, अनुप्पत्तोसिमं दिसं” ॥

१८८१:कुसलज्जेव मे सम्म, अथो सम्म अनामयं ।
अथो पिता अरोगो मे, सिवीनज्ज अनामयं ॥

१८८२:अहज्झि कुज्जरं दज्जं, ईसादन्तं उरूळहवं ।
खेत्तज्जुं सब्बयुद्धानं, सब्बसेतं गजुत्तमं ॥

१८८३:पण्डुकम्बलसज्छन्नं, पभिन्नं सत्तुमदनं ।
दन्तिं सवाळबीजनिं, सेतं केलाससादिसं ॥

१८८४:ससेतच्छत्तं सउपाधेय्यं, साथप्पनं सहत्थिपं ।
अग्गयानं राजवाहिं, ब्राह्मणानं अदासहं ॥

१८८५:तस्मिं मे सिवयो कुद्धा, पिता चुपहतोमनो ।
अवरुद्धसि मं राजा, वड्ढं गच्छामि पब्बतं ।
ओकासं सम्मा जानाथ, वने यत्थ वसामसे” ॥

१८८६:स्वागतं ते महाराज, अथो ते अदुरागतं ।
इस्सरोसि अनुप्पत्तो, यं इधत्थि पवेदय ॥

१८८७:साकं भिसं मधुं मंसं, सुद्धं सालिनमोदनं ।
परिभुज्ज महाराज, पाहुनो नोसि आगतो” ॥

१८८८:पटिग्गहितं यं दिन्नं, सब्बस्स अग्घियं कतं ।
अवरुद्धसि मं राजा, वड्ढं गच्छामि पब्बतं ।
ओकासं सम्मा जानाथ, वने यत्थ वसामसे” ॥

१८८९:इधेव ताव अच्छस्सु, चेतरेट्ठे रथेसभ ।

याव चेता गमिस्सन्ति, रज्जो सन्तिक याचितुं ॥

१८९०: निज्झापेतुं महाराजं, सिवीनं रट्ठवट्ठनं ।
तं तं चेता पुरक्खत्वा, पतीता लद्धपच्चया ।
परिवारेत्वान गच्छन्ति, एवं जानाहि खत्तिय” ॥

१८९१: मा वो रुच्चित्थ गमनं, रज्जो सन्तिक याचितुं ।
निज्झापेतुं महाराजं, राजापि तत्थ निस्सरो ॥

१८९२: अच्चुग्गता हि सिवयो, बलग्गा नेगमा च ये ।
ते विधंसेतुमिच्छन्ति, राजानं मम कारणा” ॥

१८९३: सचे एसा पवत्तेत्थ, रट्ठस्मिं रट्ठवट्ठन ।
इधेव रज्जं कारेहि, चेतेहि परिवारितो ॥

१८९४: इद्धं फीतज्जिदं रट्ठं, इद्धो जनपदो महा ।
मतिं करोहि त्वं देव, रज्जस्स मनुसासितुं” ॥

१८९५: न मे छन्दो मति अत्थि, रज्जस्स अनुसासितुं ।
पब्बाजितस्स रट्ठस्मा, चेतपुत्ता सुणाथ मे ॥

१८९६: अतुट्ठा सिवयो आसुं, बलग्गा नेगमा च ये ।
पब्बाजितस्स रट्ठस्मा, चेता रज्जेभिसेचयुं ॥

१८९७: असम्मोदियम्पि वो अस्स, अच्चन्तं मम कारणा ।
सिवीहि भण्डनज्जापि, विग्गहो मे न रुच्चति ॥

१८९८: अथस्स भण्डनं घोरं, सम्पहारो अनप्पको ।
एकस्स कारणा मय्हं, हिंसेय्य बहुको जनो ॥

१८९९: पटिग्गहितं यं दिन्नं, सब्बस्स अघियं कतं ।
अवरुद्धसि मं राजा, वड्ढं गच्छामि पब्बतं ।
ओकासं सम्मा जानाथ, वने यत्थ वसामसे” ॥

१९००: तग्घ ते मयमक्खाम, यथापि कुसला तथा ।
राजिसी यत्थ सम्मन्ति, आहुतग्गी समाहिता ॥

१९०१: एस सेलो महाराज, पब्बतो गन्धमादनो ।

यत्थ त्वं सह पुत्तेहि, सह भरियाय चच्छसि ॥

१९०२: तं चेता अनुसासिंसु, अस्सुनेत्ता रुदंमुखा ।
इतो गच्छ महाराज, उजुं येनुत्तरा मुखो ॥

१९०३: अथ दक्खिसि भदन्ते, वेपुल्लं नाम पब्बतं ।
नानादुमगणाकिण्णं, सीतच्छायं मनोरमं ॥

१९०४: तमतिक्कम्म भदन्ते, अथ दक्खिसि आपगं ।
नदिं केतुमतिं नाम, गम्भीरं गिरिगब्भरं ॥

१९०५: पुथुलोममच्छाकिण्णं, सुपतित्थं महोदकं ।
तत्थ न्हत्वा पिवित्वा च, अस्सासेत्वा सपुत्तके ॥

१९०६: अथ दक्खिसि भदन्ते, निग्रोधं मधुपिप्पलं ।
रम्मके सिखरे जातं, सीतच्छायं मनोरमं ॥

१९०७: अथ दक्खिसि भदन्ते, नाळिकं नाम पब्बतं ।
नानादिजगणाकिण्णं, सेलं किम्पुरिसायुतं ॥

१९०८: तस्स उत्तरपुब्बेन, मुचलिन्दो नाम सो सरो ।
पुण्डरीकेहि सञ्छन्नो, सेतसोगन्धिकेहि च ॥

१९०९: सो वनं मेघसङ्कासं, धुवं हरितसद्वलं ।
सीहोवामिसपेक्खीव वनसण्डं विगाहय ।
पुप्फरुक्खेहि सञ्छन्नं, फलरुक्खेहि चूभयं ॥

१९१०: तत्थ बिन्दुस्सरा वग्गू, नानावण्णा बहू दिजा ।
कूजन्तमुपकूजन्ति, उतुसंपुप्फिते दुमे ॥

१९११: गन्त्वा गिरिविदुग्गानं, नदीनं पभवानि च ।
सो अद्दस [दक्खिसि (सी० पी०)] पोक्खरणिं, करञ्जककुधायुतं ॥

१९१२: पुथुलोममच्छाकिण्णं, सुपतित्थं महोदकं ।
समञ्च चतुरंसञ्च, सादुं अप्पटिगन्धियं ॥

१९१३: तस्सा उत्तरपुब्बेन, पण्णसालं अमापय ।
पण्णसालं अमापेत्वा, उज्जाचरियाय ईहथ ॥

वनपवेसनं नाम ।

जूजकपब्बं

१९१४:अहु वासी कलिङ्गेसु, जूजको नाम ब्राह्मणो ।
तस्सासि दहरा भरिया, नामेनामित्तापना ॥

१९१५:ता नं तत्थ गतावोचुं, नदिं उदकहारिया ।
थियो नं परिभासिंसु, समागन्त्वा कुतूहला ॥

१९१६:अमित्ता नून ते माता, अमित्तो नून ते पिता ।
ये तं जिण्णस्स पादंसु, एवं दहरियं सतिं ॥

१९१७:अहितं वत ते आती, मन्तयिंसु रहोगता ।
ये तं जिण्णस्स पादंसु, एवं दहरियं सतिं ॥

१९१८:अमित्ता वत ते आती, मन्तयिंसु रहोगता ।
ये तं जिण्णस्स पादंसु, एवं दहरियं सतिं ॥

१९१९:दुक्कटं वत ते आती, मन्तयिंसु रहोगता ।
ये तं जिण्णस्स पादंसु, एवं दहरियं सतिं ॥

१९२०:पापकं वत ते आती, मन्तयिंसु रहोगता ।
ये तं जिण्णस्स पादंसु, एवं दहरियं सतिं ॥

१९२१:अमनापं वत ते आती, मन्तयिंसु रहोगता ।
ये तं जिण्णस्स पादंसु, एवं दहरियं सतिं ॥

१९२२:अमनापवासं वसि, जिण्णेन पतिना सह [एवं दहरिया सती (सी० पी०)] ।
या त्वं वससि जिण्णस्स, मतं ते जीविता वरं ॥

१९२३:न हि नून तुहं कल्याणि, पिता माता च सोभने ।
अञ्जं भत्तारं विन्दिंसु, ये तं जिण्णस्स पादंसु ।
एवं दहरियं सतिं ॥

१९२४:दुयिट्ठं ते नवमियं, अकतं अग्गिहुत्तकं ।
ये तं जिण्णस्स पादंसु, एवं दहरियं सतिं ॥

१९२५:समणे ब्राह्मणे नून, ब्राह्मणचरियपरायणे ।
सा त्वं लोके अभिसपि, सीलवन्ते बहुस्सुते ।
या त्वं वससि जिण्णस्स, एवं दहरिया सती ॥

१९२६:न दुक्खं अहिना दट्ठं, न दुक्खं सत्तिया हतं ।
तज्ज दुक्खज्ज तिब्बज्ज, यं पस्से जिण्णकं पतिं ॥

१९२७:नत्थि खिड्डा नत्थि रति, जिण्णेन पतिना सह ।
नत्थि अल्लापसल्लापो, जग्घितुम्पि [जग्घितम्पि (सी० पी०)] न सोभति ॥

१९२८:यदा च दहरो दहरा, मन्तयन्ति [मन्तयिंसु (स्या० क०)] रहोगता ।
सब्बेसं सोका नस्सन्ति, ये केचि हृदयस्सिता ॥

१९२९:दहरा त्वं रूपवती, पुरिसानंभिपत्थिता ।
गच्छ जातिकुले अच्छ, किं जिण्णो रमयिस्सति” ॥

१९३०:न ते ब्राह्मण गच्छामि, नदिं उदकहारिया ।
थियो मं परिभासन्ति, तया जिण्णेन ब्राह्मण” ॥

१९३१:मा मे त्वं अकरा कम्मं, मा मे उदकमाहरि ।
अहं उदकमाहिस्सं, मा भोति कुपिता अहु” ॥

१९३२:नाहं तम्हि कुले जाता, यं त्वं उदकमाहरे ।
एवं ब्राह्मण जानाहि, न ते वच्छामहं घरे ॥

१९३३:सचे मे दासं दासिं वा, नानयिस्ससि ब्राह्मण ।
एवं ब्राह्मण जानाहि, न ते वच्छामि सन्तिके” ॥

१९३४:नत्थि मे सिप्पठानं वा, धनं धज्जज्ज ब्राह्मणि ।
कुतोहं दासं दासिं वा, आनयिस्सामि भोतिया ।
अहं भोतिं उपट्ठिस्सं, मा भोति कुपिता अहु” ॥

१९३५:एहि ते अहमक्खिस्सं, यथा मे वचनं सुतं ।
एस वेस्सन्तरो राजा, वड्ढे वसति पब्बते ॥

१९३६:तं त्वं गन्त्वान याचस्सु, दासं दासिज्ज ब्राह्मण ।
सो ते दस्सति याचितो, दासं दासिज्ज खत्तियो” ॥

१९३७:जिण्णोहमस्मि दुब्बलो [अबलो (सी० पी० क०)], दीघो चद्धा सुदुग्गमो ।
मा भोति पटिदेवेसि, मा च त्वं [मा भोति (स्या० क०)] विमना अहु ।
अहं भोतिं उपट्टिस्सं, मा भोति कुपिता अहु” ॥

१९३८:यथा अगन्त्वा सङ्गमं, अयुद्धोव पराजितो ।
एवमेव तुवं ब्रह्मे, अगन्त्वाव पराजितो ॥

१९३९:सचे मे दासं दासिं वा, नानयिस्ससि ब्राह्मण ।
एवं ब्राह्मण जानाहि, न ते वच्छामहं घरे ।
अमनापं ते करिस्सामि, तं ते दुक्खं भविस्सति ॥

१९४०:नक्खत्ते उतुपुब्बेसु, यदा मं दक्खिसिलङ्कतं ।
अज्जेहि सद्धिं रममानं, तं ते दुक्खं भविस्सति ॥

१९४१:अदस्सनेन मय्हं ते, जिण्णस्स परिदेवतो ।
भिय्यो वड्ढा च पलिता, बहू हेस्सन्ति ब्राह्मण” ॥

१९४२:ततो सो ब्राह्मणो भीतो, ब्राह्मणिया वसानुगो ।
अट्ठितो कामरागेन, ब्राह्मणिं एतदब्रवि” ॥

१९४३:पाथेय्यं मे करोहि त्वं, संकुल्या सगुळानि च [सङ्कुला सङ्कुळानि च (स्या०), अङ्कुळा सकलानि च (क०)] ।
मधुपिण्डिका च सुकतायो, सत्तुभत्तञ्च ब्राह्मणि ॥

१९४४:आनयिस्सं मेथुनके, उभो दासकुमारके ।
ते तं परिचरिस्सन्ति, रत्तिन्दिवमतन्दिता” ॥

१९४५:इदं वत्वा ब्रह्मबन्धु, पटिमुज्जि उपाहना ।
ततो सो मन्तयित्वान, भरियं कत्वा पदक्खिणं ॥

१९४६:प्रक्कामि सो रुण्णमुखो, ब्राह्मणो सहितब्बतो ।
सिवीनं नगरं फीतं, दासपरियेसनं चरं” ॥

१९४७:सो तत्थ गन्त्वा अवच [अवचासि (स्या० क०)], ये तत्थासुं समागता ।
कुहिं वेस्सन्तरो राजा, कत्थ पस्सेमु खत्तियं” ॥

१९४८:ते जना तं अवचिंसु, ये तत्थासुं समागता ।
तुम्हेहि ब्रह्मे पकतो, अतिदानेन खत्तियो ।
पब्बाजितो सका रट्ठा, वड्ढे वसति पब्बते ॥

१९४९: तुम्हेहि ब्रह्मे पकतो, अतिदानेन खत्तियो ।
आदाय पुत्तदारञ्च, वङ्गे वसति पब्बते” ॥

१९५०: सो चोदितो ब्राह्मणिया, ब्राह्मणो कामगिद्धिमा ।
अघं तं पटिसेवित्थ, वने वाळमिगाकिण्णे ।
खग्गदीपिनिसेविते ॥

१९५१: आदाय बेळुवं दण्डं, अग्गिहुत्तं कमण्डलुं ।
सो पाविसि ब्रह्मरञ्जं, यत्थ अस्सोसि कामदं ॥

१९५२: तं पविट्ठं ब्रह्मरञ्जं, कोका नं परिवारयुं ।
विक्कन्दि सो विप्पनट्ठो, दूरे पन्था अपक्कमि ॥

१९५३: ततो सो ब्राह्मणो गन्त्वा, भोगलुद्धो असञ्जतो ।
वङ्कस्सोरोहणे नट्ठे, इमा गाथा अभासथ” ॥

१९५४: को राजपुत्तं निसभं, जयन्तमपराजितं ।
भये खेमस्स दातारं, को मे वेस्सन्तरं विदू ॥

१९५५: यो याचतं पतिट्ठासि, भूतानं धरणीरिव ।
धरणूपमं महाराजं, को मे वेस्सन्तरं विदू ॥

१९५६: यो याचतं गती आसि, सवन्तीनं व सागरो ।
सागरूपमं [उदधूपमं (सी० स्या० पी०), तथूपमं (क०)] महाराजं, को मे वेस्सन्तरं विदू ॥

१९५७: कल्याणतित्थं सुचिमं, सीतूदकं मनोरमं ।
पुण्डरीकेहि सञ्छन्नं, युत्तं किञ्जक्खरेणुना ।
रहदूपमं [सरूपमं (क०)] महाराजं, को मे वेस्सन्तरं विदू ॥

१९५८: अस्सत्थं व पथे जातं, सीतच्छायं मनोरमं ।
सन्तानं विसमेतारं, किलन्तानं पटिग्गहं ।
तथूपमं महाराजं, को मे वेस्सन्तरं विदू ॥

१९५९: निग्रोधं व पथे जातं, सीतच्छायं मनोरमं ।
सन्तानं विसमेतारं, किलन्तानं पटिग्गहं ।
तथूपमं महाराजं, को मे वेस्सन्तरं विदू ॥

१९६०: अम्बं इव पथे जातं, सीतच्छायं मनोरमं ।

सन्तानं विसमेतारं, किलन्तानं पटिग्गहं ।
तथूपमं महाराजं, को मे वेस्सन्तरं विदू ॥

१९६१:सालं इव पथे जातं, सीतच्छायं मनोरमं ।
सन्तानं विसमेतारं, किलन्तानं पटिग्गहं ।
तथूपमं महाराजं, को मे वेस्सन्तरं विदू ॥

१९६२:दुमं इव पथे जातं, सीतच्छायं मनोरमं ।
सन्तानं विसमेतारं, किलन्तानं पटिग्गहं ।
तथूपमं महाराजं, को मे वेस्सन्तरं विदू ॥

१९६३:एवञ्च मे विलपतो, पविट्ठस्स ब्रहावने ।
अहं जानन्ति यो वज्जा, नन्दिं सो जनये मम ॥

१९६४:एवञ्च मे विलपतो, पविट्ठस्स ब्रहावने ।
अहं जानन्ति यो वज्जा, ताय सो एकवाचाय ।
पसवे पुञ्जं अनप्पकं” ॥

१९६५:तस्स चेतो पटिस्सोसि, अरञ्जे लुद्धको चरं ।
तुम्हेहि ब्रह्मे पकतो, अतिदानेन खत्तियो ।
पब्बाजितो सका रट्ठा, वड्ढे वसति पब्बते ॥

१९६६:तुम्हेहि ब्रह्मे पकतो, अतिदानेन खत्तियो ।
आदाय पुत्तदारञ्च, वड्ढे वसति पब्बते ॥

१९६७:अकिच्चकारी दुम्मेधो, रट्ठा पवनमागतो ।
राजपुत्तं गवेसन्तो, बको मच्छमिवोदके ॥

१९६८:तस्स त्याहं न दस्सामि, जीवितं इध ब्राह्मण ।
अयञ्हि ते मया नुन्नो [मया रुळ्हो (क०)], सरो पिस्सति लोहितं ॥

१९६९:सिरो ते वज्झयित्वान, हदयं छेत्वा सबन्धनं ।
पन्थसकुणं [बन्धसकुणं (क०)] यजिस्सामि, तुहं मंसेन ब्राह्मण ॥

१९७०:तुहं मंसेन मेदेन, मत्थकेन च ब्राह्मण ।
आहुतिं पग्गहेस्सामि, छेत्त्वान हदयं तव ॥

१९७१:तं मे सुयिट्ठं सुहुतं, तुहं मंसेन ब्राह्मण ।

न च त्वं राजपुत्तस्स, भरियं पुत्ते च नेस्ससि” ॥

१९७२: अवज्झो ब्राह्मणो दूतो, चेतपुत्त सुणोहि मे ।
तस्मा हि दूतं न हन्ति, एस धम्मो सनन्तनो ॥

१९७३: निज्झत्ता सिवयो सब्बे, पिता नं दट्ठमिच्छति ।
माता च दुब्बला तस्स, अचिरा चक्खूनि जीयरे ॥

१९७४: तेसाहं पहितो दूतो, चेतपुत्त सुणोहि मे ।
राजपुत्तं नयिस्सामि, यदि जानासि संस मे ॥
“पियस्स मे पियो दूतो, पुण्णपत्तं ददामि ते” ।

१९७५: इमञ्च मधुनो तुम्बं, मिगसत्थिञ्च ब्राह्मण ।
तञ्च ते देसमक्खिस्सं, यत्थ सम्मति कामदो” ॥

जूजकपब्बं नाम ।

चूळवनवण्णना

१९७६: एस सेलो महाब्रह्मे, पब्बतो गन्धमादनो ।
यत्थ वेस्सन्तरो राजा, सह पुत्तेहि सम्मति ॥

१९७७: धारेन्तो ब्राह्मणवण्णं, आसदञ्च [आसटञ्च (क०)] मसं जटं ।
चम्मवासी छमा सेति, जातवेदं नमस्सति ॥

१९७८: एते नीला पदिस्सन्ति, नानाफलधरा दुमा ।
उग्गता अब्भकूटाव, नीला अञ्जनपब्बता ॥

१९७९: धवस्सकण्णा खदिरा, साला फन्दनमालुवा ।
सम्पवेधन्ति वातेन, सकिं पीताव माणवा ॥

१९८०: उपरि दुमपरियायेसु, सङ्गीतियोव सुय्यरे ।
नज्जुहा कोकिलसङ्घा [कोकिला सिङ्घा (क०)], सम्पतन्ति दुमा दुमं ॥

१९८१: अक्खयन्तेव गच्छन्तं, साखापत्तसमीरिता ।
रमयन्तेव आगन्तं, मोदयन्ति निवासिनं ।
यत्थ वेस्सन्तरो राजा, सह पुत्तेहि सम्मति ॥

१९८३: धारेन्तो ब्राह्मणवण्णं, आसदञ्च मसं जटं ।
चम्मवासी छमा सेति, जातवेदं नमस्सति ॥

१९८३: अम्बा कपित्था पनसा, साला जम्बू विभीतका ।
हरीतकी आमलका, अस्सत्था बदरानि च ॥

१९८४: चारुतिम्बरुक्खा चेत्थ, निग्रोधा च कपित्थना ।
मधुमधुका थेवन्ति, नीचे पक्का चुदुम्बरा ॥

१९८५: पारेवता भवेय्या च, मुद्दिका च मधुत्थिका ।
मधुं अनेलकं तत्थ, सकमादाय भुञ्जरे ॥

१९८६: अञ्जेत्थ पुष्फिता अम्बा, अञ्जे तिट्ठन्ति दोविला ।
अञ्जे आमा च पक्का च, भेकवण्णा तदूभयं ॥

१९८७: अथेत्थ हेट्ठा पुरिसो, अम्बपक्कानि गणहति ।
आमानि चेव पक्कानि, वण्णगन्धरसुत्तमे ॥

१९८८: अतेव मे अच्छरियं, हिङ्कारो पटिभाति मं ।
देवानमिव आवासो, सोभति नन्दनूपमो ॥

१९८९: विभेदिका नाळिकेरा, खज्जुरीनं ब्रहावने ।
मालाव गन्थिता ठन्ति, धजगानेव दिस्सरे ।
नानावण्णेहि पुष्फेति, नभं ताराचितामिव ॥

१९९०: कुटजी कुट्टतगरा, पाटलियो च पुष्फिता ।
पुन्नागा गिरिपुन्नागा, कोविळारा च पुष्फिता ॥

१९९१: उद्दालका सोमरुक्खा, अगरुफल्लिया [अगरुभल्लिया (सी० स्या० पी०)] बहू ।
पुत्तजीवा [पुट्ठीवा (क०)] च ककुधा, असना चेत्थ पुष्फिता ॥

१९९२: कुटजा सलळा नीपा [निम्बा (क०)], कोसम्बा लबुजा धवा ।
साला च पुष्फिता तत्थ, पलालखलसन्निभा ॥

१९९३: तस्साविदूरे पोक्खरणी, भूमिभागे मनोरमे ।
पदुमुप्पलसञ्छन्ना, देवानमिव नन्दने ॥

१९९४: अथेत्थ पुप्फरसमत्ता, कोकिला मञ्जुभाणिका ।

अभिनादेन्ति पवनं, उत्तुसम्पुष्फिते दुमे ॥

१९९५: भस्सन्ति मकरन्देहि, पोक्खरे पोक्खरे मधू ।
अथेत्थ वाता वायन्ति, दक्खिणा अथ पच्छिमा ।
पदुमकिञ्जक्खरेणूहि, ओकिण्णो होति अस्समो ॥

१९९६: थूला सिङ्घाटका चेत्थ, संसादिया पसादिया [संसारिया पसारिया (क०)] ।
मच्छकच्छपब्बाविद्धा, बहू चेत्थ मुपयानका ।
मधुं भिसेहि सवति, खिरसप्पिमुळालिभि ॥

१९९७: सुरभी तं वनं वाति, नानागन्धसमोदितं [नानागन्धसमेरितं (सी० स्या० पी०)] ।
सम्मदतेव [समोदतेव (क०)] गन्धेन, पुप्फसाखाहि तं वनं ।
भमरा पुप्फगन्धेन, समन्ता मभिनादिता ॥

१९९८: अथेत्थ सकुणा सन्ति, नानावण्णा बहू दिजा ।
मोदन्ति सह भरियाहि, अञ्जमञ्जं पकूजिनो ॥

१९९९: नन्दिका जीवपुत्ता च, जीवपुत्ता पिया च नो ।
पिया पुत्ता पिया नन्दा, दिजा पोक्खरणीघरा ॥

२०००: मालाव गन्थिता ठन्ति, धजगानेव दिस्सरे ।
नानावण्णेहि पुप्फेहि, कुसलेहेव सुगन्थिता [सुगन्थिका (सी० पी०)] ।
यत्थ वेस्सन्तरो राजा, सह पुत्तेहि सम्मति ॥

२००१: धारेन्तो ब्राह्मणवण्णं, आसदञ्च मसं जटं ।
चम्मवासी छमा सेति, जातवेदं नमस्सति ॥

२००२: इदञ्च मे सत्तुभत्तं, मधुना पटिसंयुतं ।
मधुपिण्डिका च सुकतायो, सत्तुभत्तं ददामि ते ॥

२००३: तुय्हेव सम्बलं होतु, नाहं इच्छामि सम्बलं ।
इतोपि ब्रह्मे गण्हाहि, गच्छ ब्रह्मे यथासुखं ॥

२००४: अयं एकपदी एति, उजुं गच्छति अस्समं ।
इसीपि अच्चुतो तत्थ, पङ्कदन्तो रजस्सिरो ।
धारेन्तो ब्राह्मणवण्णं, आसदञ्च मसं जटं ॥

२००५: चम्मवासी छमा सेति, जातवेदं नमस्सति ।

तं त्वं गन्त्वान पुच्छस्सु, सो ते मग्गं पवक्खति” ॥

२००६: सुत्वा ब्रह्मबन्धु, चेतं कत्वा पदक्खिणं ।
उदग्गचित्तो पक्कामि, येनासि अच्चुतो इसि ॥

चूळवनवण्णना ।

महावनवण्णना

२००७: षच्छन्तो सो भारद्वाजो, अद्वस्स अच्चुतं इसिं ।
दिस्वान तं भारद्वाजो, सम्मोदि इसिना सह ॥

२००८: कच्चि नु भोतो कुसलं, कच्चि भोतो अनामयं ।
कच्चि उज्जेन यापेसि, कच्चि मूलफला बहू ॥

२००९: कच्चि डंसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा ।
वने वाळमिगाकिण्णे, कच्चि हिंसा न विज्जति” ॥

२०१०: कुसलज्जेव मे ब्रह्मे, अथो ब्रह्मे अनामयं ।
अथो उज्जेन यापेमि, अथो मूलफला बहू ॥

२०११: अथो डंसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा ।
वने वाळमिगाकिण्णे, हिंसा मय्हं न विज्जति ॥

२०१२: बहूनि वस्सपूगानि, अस्समे वसतो मम ।
नाभिजानामि उप्पन्नं, आबाधं अमनोरमं ॥

२०१३: स्वागतं ते महाब्रह्मे, अथो ते अदुरागतं ।
अन्तो पविस भदन्ते, पादे पक्खालयस्सु ते ॥

२०१४: तिन्दुकानि पियालानि, मधुके कासुमारियो ।
फलानि खुद्वकप्पानि, भुज्ज ब्रह्मे वरं वरं ॥

२०१५: इदम्पि पानीयं सीतं, आभतं गिरिगम्भरा ।
ततो पिव महाब्रह्मे, सचे त्वं अभिकङ्खसि” ॥

२०१६: पटिग्गहितं यं दिन्नं, सब्बस्स अघियं कतं ।
सज्जयस्स सकं पुत्तं, सिवीहि विप्पवासितं ।

तमहं दस्सनमागतो, यदि जानासि संस मे” ॥

२०१७: न भवं एति पुञ्जत्थं, सिविराजस्स दस्सनं ।
मज्जे भवं पत्थयति, रज्जो भरियं पतिब्बतं ।
मज्जे कण्हाजिनं दासिं, जालिं दासज्च इच्छसि ॥

२०१८: अथ वा तयो मातापुत्ते, अरज्जा नेतुमागतो ।
न तस्स भोगा विज्जन्ति, धनं धज्जज्च ब्राह्मण” ॥

२०१९: अकुद्धरूपोहं भोतो [भोतो (सी० पी०)], नाहं याचितुमागतो ।
साधु दस्सनमरियानं, सन्निवासो सदा सुखो ॥

२०२०: अदिट्ठपुब्बो सिविराजा, सिवीहि विप्पवासितो ।
तमहं दस्सनमागतो, यदि जानासि संस मे” ॥

२०२१: एस सेलो महाब्रह्मे, पब्बतो गन्धमादनो ।
यत्थ वेस्सन्तरो राजा, सह पुत्तेहि सम्मति ॥

२०२२: धारेन्तो ब्राह्मणवण्णं, आसदज्च मसं जटं ।
चम्मवासी छमा सेति, जातवेदं नमस्सति ॥

२०२३: एते नीला पदिस्सन्ति, नानाफलधरा दुमा ।
उग्गता अब्भकूटाव नीला अज्जनपब्बता ॥

२०२४: धवस्सकण्णा खदिरा, साला फन्दनमालुवा ।
सम्पवेधन्ति वातेन, सकिं पीताव माणवा ॥

२०२५: उपरि दुमपरियायेसु, सङ्गीतियोव सुय्यरे ।
नज्जुहा कोकिलसङ्घा, सम्पतन्ति दुमा दुमं ॥

२०२६: अक्खयन्तेव गच्छन्तं, साखापत्तसमीरिता ।
रमयन्तेव आगन्तं, मोदयन्ति निवासिनं ।
यत्थ वेस्सन्तरो राजा, सह पुत्तेहि सम्मति ॥

२०२७: धारेन्तो ब्राह्मणवण्णं, आसदज्च मसं जटं ।
चम्मवासी छमा सेति, जातवेदं नमस्सति ॥

२०२८: करेरिमाला वितता, भूमिभागे मनोरमे ।

सदलाहरिता भूमि, न तत्थुद्धंसते रजो ॥

२०२९:मयूरगीवसङ्कासा, तूलफस्ससमूपमा ।
तिणानि नातिवत्तन्ति, समन्ता चतुरङ्गुला ॥

२०३०:अम्बा जम्बू कपित्था च, नीचे पक्का चुदुम्बरा ।
परिभोगेहि रुक्खेहि, वनं तं रतिवट्ठनं ॥

२०३१:वेळुरियवण्णसन्निभं, मच्छगुम्बनिसेवितं ।
सुचिं सुगन्धं सलिलं, आपो तत्थपि सन्दति ॥

२०३२:तस्साविदूरे पोक्खरणी, भूमिभागे मनोरमे ।
पदुमुप्पलसञ्छन्ना, देवानमिव नन्दने ॥

२०३३:तीणि उप्पलजातानि, तस्मिं सरसि ब्राह्मण ।
विचित्तं नीलानेकानि, सेता लोहितकानि च ॥

२०३४:खोमाव तत्थ पदुमा, सेतसोगन्धिकेहि च ।
कलम्बकेहि सञ्छन्नो, मुचलिन्दो नाम सो सरो ॥

२०३५:अथेत्य पदुमा फुल्ला, अपरियन्ताव दिस्सरे ।
गिम्हा हेमन्तिका फुल्ला, जण्णुतग्घा उपत्थरा ॥

२०३६:सुरभी सम्पवायन्ति, विचित्तपुप्फसन्थता ।
भमरा पुप्फगन्धेन, समन्ता मभिनादिता ॥

२०३७:अथेत्य उदकन्तस्मिं, रुक्खा तिट्ठन्ति ब्राह्मण ।
कदम्बा पाटली फुल्ला, कोविळारा च पुप्फिता ॥

२०३८:अङ्गोला कच्छिकारा च, पारिजज्जा च पुप्फिता ।
वारणा वयना [सायना (सी० पी०), वुह्मना (स्या०)] रुक्खा, मुचलिन्दमुभतो [मुचलिन्दमभितो (सी० पी०)]
सरं ॥

२०३९:सिरीसा सेतपारिसा [सेतवारिसा (सी० पी०)], साधु वायन्ति पद्मका ।
निग्गुण्डी सिरीनिग्गुण्डी [सरनिग्गुण्डी (क०)], असना चेत्य पुप्फिता ॥

२०४०:प्रङ्गुरा [पङ्गुरा (स्या०), पङ्गुला (क०)] बहुला सेला, सोभज्जना च पुप्फिता ।
केतका कणिकारा च, कनवेरा च पुप्फिता ॥

- २०४१ अज्जुना अज्जुकण्णा च, महानामा च पुप्फिता ।
सुपुप्फितग्गा तिड्ढन्ति, पज्जलन्तेव किंसुका ॥
- २०४२ सेतपण्णी सत्तपण्णा, कदलियो कुसुम्भरा ।
धनुतक्कारी पुप्फेहि, सीसपावरणानि च ॥
- २०४३ अच्छिवा सल्लवा [सबला (सी०), सिमला (पी०)] रुक्खा, सल्लकियो च पुप्फिता ।
सेतगेरु च तगरा, मंसिकुट्टा कुलावरा ॥
- २०४४ दहरा रुक्खा च वुद्धा च, अकुटिला चेत्य पुप्फिता ।
अस्समं उभतो ठन्ति, अग्यागारं समन्ततो ॥
- २०४५ अथेत्य उदकन्तस्मिं, बहुजातो फणिज्जको ।
मुग्गतियो करतियो, सेवालसीसका बहू ॥
- २०४६ उद्धापवत्तं [उद्धापवत्तं (स्या० पी०)] उल्लुळितं, मक्खिका हिङ्गुजालिका ।
दासिमकज्जको [दासिमा कोज्जको (क०)] चेत्य, बहू नीचेकळम्बका ॥
- २०४७ एलम्फुरकसञ्छन्ना [एलम्बरकसञ्छन्ना (सी० पी०), एळम्बकेहि सञ्छन्ना (स्या०)], रुक्खा तिड्ढन्ति ब्राह्मण ।
सत्ताहं धारियमानानं, गन्धो तेसं न छिज्जति ॥
- २०४८ उभतो सरं मुचलिन्दं, पुप्फा तिड्ढन्ति सोभना ।
इन्दीवरेहि सञ्छन्नं, वनं तं उपसोभति ॥
- २०४९ अड्ढमासं धारियमानानं, गन्धो तेसं न छिज्जति ।
नीलपुप्फी सेतवारी, पुप्फिता गिरिकणिका ।
कलेरुक्खेहि [कटेरुकेहि (सी०), कटेरुक्खेहि (पी०)] सञ्छन्नं, वनं तं तुलसीहि च ॥
- २०५० सम्मद्वतेव गन्धेन, पुप्फसाखाहि तं वनं ।
भमरा पुप्फगन्धेन, समन्ता मभिनादिता ॥
- २०५१ तीणि कक्कारुजातानि, तस्मिं सरसि ब्राह्मण ।
कुम्भमत्तानि चेकानि, मुरजमत्तानि ता उभो ॥
- २०५२ अथेत्य सासपो बहुको, नादियो [नारियो (क०)] हरितायुतो ।
असी तालाव तिड्ढन्ति, छेज्जा इन्दीवरा बहू ॥
- २०५३ अप्फोटा सुरियवल्ली च, काळीया [कोळीया (क०)] मधुगन्धिया ।

असोका मुदयन्ती च, वल्लिभो खुद्दपुप्फियो ॥

२०५४ कोरण्डका अनोजा च, पुप्फिता नागमल्लिका [नागवल्लिका (सी० पी०)] ।
रुक्खमारुहं तिष्ठन्ति, फुल्ला किंसुकवल्लियो ॥

२०५५ कटेरुहा च वासन्ती, यूथिका मधुगन्धिया ।
निलिया सुमना भण्डी, सोभति पदुमुत्तरो ॥

२०५६ माटली समुद्दकप्पासी, कणिकारा च पुप्फिता ।
हेमजालाव दिस्सन्ति, रुचिरगि सिखूपमा ॥

२०५७ अग्नि तानि च पुप्फानि, थलजानुदकानि च ।
सब्बानि तत्थ दिस्सन्ति, एवं रम्मो महोदधि ॥

२०५८ अथस्सा पोक्खरणिआ, बहुका वारिगोचरा ।
रोहिता नळपी [नळपे (क०)] सिङ्गु, कुम्भिला मकरा सुसू ॥

२०५९ मधु च मधुलङ्घि च, तालिसा च पियङ्गुका ।
कुटन्दजा भद्दमुत्ता [उन्नका भद्दमुट्टा च (क०)], सेतपुप्फा च लोलुपा ॥

२०६० सुरभी च रुक्खा तगरा, बहुका तुङ्गवण्टका [तुङ्गवल्लिका (क०)] ।
पद्मका नरदा कुट्टा, झामका च हरेणुका ॥

२०६१ हलिद्धका गन्धसिला, हिरिवेरा च गुग्गुला ।
विभेदिका चोरका कुट्टा, कप्पुरा च कलिङ्गुका ॥

२०६२ अथेत्थ सीहव्यग्घा च, पुरिसालू च हत्थियो ।
एणेय्या पसदा चेव, रोहिच्चा सरभा मिगा ॥

२०६३ कोट्टसुणा सुणोपि च, तुलिया नळसन्निभा ।
चामरी चलनी लङ्घी, झापिता मक्कटा पिचु ॥

२०६४ कक्कटा कटमाया च, इक्का गोणसिरा बहू ।
खग्गा वराहा नकुला, काळकेत्थ बहूतसो ॥

२०६५ महिसा सोणसिङ्गाला, पम्पका च समन्ततो ।
आकुच्छा पचलाका च, चित्रका चापि दीपियो ॥

२०६६.पेलका च विघासादा, सीहा गोगणिसादका ।

अड्डपादा च मोरा च, भस्सरा च कुकुत्थका ॥

२०६७.चङ्कोरा कुक्कुटा नागा, अञ्जमञ्जं पकूजिनो ।

बका बलाका नज्जुहा, दिन्दिभा कुञ्जवाजिता [कुञ्जवादिका (सी० पी०)] ॥

२०६८.व्यघिनसा लोहपिट्ठा, पम्मका [पम्पका (सी० पी०), चप्पका (स्या०), पब्बका (क०)] जीवजीवका ।

कपिञ्जरा तित्तिरायो, कुला च पटिकुत्थका ॥

२०६९.मन्दालका चेलकेटु, भण्डुतित्तिरनामका ।

चेलावका पिङ्गलायो [पिङ्गलायो (सी० पी०)], गोटका अङ्गहेतुका ॥

२०७०.क्ररविया च सग्गा च, उहुङ्कारा च कुक्कुहा ।

नानादिजगणाकिण्णं, नानासरनिकूजितं ॥

२०७१.अथेत्थ सकुणा सन्ति, नीलका [साळिका (क०)] मञ्जुभाणिका ।

मोदन्ति सह भरियाहि, अञ्जमञ्जं पकूजिनो ॥

२०७२.अथेत्थ सकुणा सन्ति, दिजा मञ्जुस्सरा सिता ।

सेतच्छिकुटा भद्रक्खा, अण्डजा चित्रपेखुणा ॥

२०७३.अथेत्थ सकुणा सन्ति, दिजा मञ्जुस्सरा सिता ।

सिखण्डी नीलगीवाहि, अञ्जमञ्जं पकूजिनो ॥

२०७४.कुक्कुत्थका कुळीरका, कोट्टा पोक्खरसातका ।

कालामेय्या बलियक्खा, कदम्बा सुवसाळिका ॥

२०७५.हलिदा लोहिता सेता, अथेत्थ नलका बहू ।

वारणा भिङ्गराजा च, कदम्बा सुवकोकिला ॥

२०७६.उक्कुसा कुररा हंसा, आटा परिवदेन्तिका ।

पाकहंसा अतिबला, नज्जुहा जीवजीवका ॥

२०७७.प्रावेता रविहंसा, चक्कवाका नदीचरा ।

वारणाभिरुदा रम्मा, उभो कालूपकूजिनो ॥

२०७८.अथेत्थ सकुणा सन्ति, नानावण्णा बहू दिजा ।

मोदन्ति सह भरियाहि, अञ्जमञ्जं पकूजिनो ॥

२०७९.अथेत्य सकुणा सन्ति, नानावण्णा बहू दिजा ।
सब्बे मज्जू निकूजन्ति, मुचलिन्दमुभतोसरं ॥

२०८०.अथेत्य सकुणा सन्ति, करविया नाम ते दिजा [करवी नाम ते दिजा (सी० पी०)] ।
मोदन्ति सह भरियाहि, अज्जमज्जं पकूजिनो ॥

२०८१.अथेत्य सकुणा सन्ति, करविया नाम ते दिजा ।
सब्बे मज्जू निकूजन्ति, मुचलिन्दमुभतोसरं ॥

२०८२.एण्येय्यपसदाकिण्णं, नागसंसेवितं वनं ।
नानालताहि सज्छन्नं, कदलीमिगसेवितं ॥

२०८३.अथेत्य सासपो बहुको [सामा बहुका (स्या० क०)], नीवारो वरको बहु ।
सालि अकट्टपाको च, उच्छु तत्थ अनप्पको ॥

२०८४.अयं एकपदी एति, उजुं गच्छति अस्समं ।
खुदं [खुदं (स्या० क०)] पिपासं अरतिं, तत्थ पत्तो न विन्दति ।
यत्थ वेस्सन्तरो राजा, सह पुत्तेहि सम्मति ॥

२०८५.धारेन्तो ब्राह्मणवण्णं, आसदञ्च मसं जटं ।
चम्मवासी छमा सेति, जातवेदं नमस्सति” ॥

२०८६.इदं सुत्वा ब्रह्मबन्धु, इसिं कत्वा पदक्खिणं ।
उदग्गचित्तो पक्कामि, यत्थ वेस्सन्तरो अहु” ॥

महावनवण्णना ।

दारकपब्बं

२०८७.उट्ठेहि जालि पतिट्ठ, पोराणं विय दिस्सति ।
ब्राह्मणं विय पस्सामि, नन्दियो माभिकीररे” ॥

२०८८.अहम्मि तात पस्सामि, यो सो ब्रह्माव दिस्सति ।
अद्धिको विय [अत्थिको विय (सी० पी०)] आयाति, अतिथी नो भविस्सति” ॥

२०८९.कच्चि नु भोतो कुसलं, कच्चि भोतो अनामयं ।
कच्चि उज्जेन यापेथ, कच्चि मूलफला बहू ॥

- २०९०: कच्चि डंसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा ।
वने वाळमिगाकिण्णे, कच्चि हिंसा न विज्जति” ॥
- २०९१: कुसलज्जेव नो ब्रह्मे, अथो ब्रह्मे अनामयं ।
अथो उज्जेन यापेम, अथो मूलफला बहू ॥
- २०९२: अथो डंसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा ।
वने वाळमिगाकिण्णे, हिंसा अम्हं [मय्हं (स्या० क०)] न विज्जति” ॥
- २०९३: सत्त नो मासे वसतं, अरज्जे जीवसोकिनं [जीविसोकिनं (स्या०)] ।
इदमि पठमं पस्साम, ब्राह्मणं देववणिनं ।
आदाय वेळुवं दण्डं, अग्निहुत्तं कमण्डलुं ॥
- २०९४: स्वागतं ते महाब्रह्मे, अथो ते अदुरागतं ।
अन्तो पविस भदन्ते, पादे पक्खालयस्सु ते ॥
- २०९५: तिन्दुकानि पियालानि, मधुके कासुमारियो ।
फलानि खुद्वकप्पानि, भुज्ज ब्रह्मे वरं वरं ॥
- २०९६: इदमि पानीयं सीतं, आभतं गिरिगम्भरा ।
ततो पिव महाब्रह्मे, सचे त्वं अभिकङ्खसि ॥
- २०९७: अथ त्वं केन वण्णेन, केन वा पन हेतुना ।
अनुप्पत्तो ब्रह्मरज्जं, तं मे अक्खाहि पुच्छितो” ॥
- २०९८: यथा वारिवहो पूरो, सब्बकालं न खीयति ।
एवं तं याचितागच्छिं, पुत्ते मे देहि याचितो” ॥
- २०९९: ददामि न विकम्पामि, इस्सरो नय ब्राह्मण ।
पातो गता राजपुत्ती, सायं उज्जातो एहि ॥
- २१००: एकरत्तिं वसित्वान, पातो गच्छसि ब्राह्मण ।
तस्सा न्हाते उपघाते, अथ ने मालधारिने ॥
- २१०१: एकरत्तिं वसित्वान, पातो गच्छसि ब्राह्मण ।
नानापुप्फेहि सज्जन्ने, नानागन्धेहि भूसिते ।
नानामूलफलाकिण्णे, गच्छ स्वादाय ब्राह्मण” ॥

२१०२:न वासमभिरोचामि, गमनं मय्ह रुच्चति ।
अन्तरायोपि मे अस्स, गच्छज्जेव रथेसभ ॥

२१०३:न हेता याचयोगी नं, अन्तरायस्स कारिया ।
इत्थियो मन्तं [इत्थिकामन्तं (क०)] जानन्ति, सब्बं गणहन्ति वामतो ॥

२१०४:सद्भाय दानं ददतो, मासं अदक्खि मातरं ।
अन्तरायम्पि सा कयिरा, गच्छज्जेव रथेसभ ॥

२१०५:आमन्तयस्सु ते पुत्ते, मा ते मातरमद्वसुं ।
सद्भाय दानं ददतो, एवं पुज्जं पवड्ढति ॥

२१०६:आमन्तयस्सु ते पुत्ते, मा ते मातरमद्वसुं ।
मादिसस्स धनं दत्त्वा, राज सगं गमिस्ससि” ॥

२१०७:सचे त्वं निच्छसे दट्ठुं, मम भरियं पतिब्बतं ।
अय्यकस्सपि दस्सेहि, जालिं कण्हाजिनं चुभो ॥

२१०८:इमे कुमारे दिस्वान, मज्जुके पियभाणिने ।
पतीतो सुमनो वित्तो, बहुं दस्सति ते धनं” ॥

२१०९:अच्छेदनस्स भायामि, राजपुत्त सुणोहि मे ।
राजदण्डाय मं दज्जा, विक्किणेय्य हनेय्य वा ।
जिनो धनञ्च दासे च, गारहस्स ब्रह्मबन्धुया” ॥

२११०:इमे कुमारे दिस्वान, मज्जुके पियभाणिने ।
धम्मे ठितो महाराजा, सिवीनं रट्ठवड्ढनो ।
लद्धा पीतिसोमनस्सं, बहुं दस्सति ते धनं” ॥

२१११:नाहं तम्पि करिस्सामि, यं मं त्वं अनुसाससि ।
दारकेव अहं नेस्सं, ब्राह्मण्या परिचारके” ॥

२११२:ततो कुमारो ब्यथिता [ब्यथिता (सी० पी० क०)], सुत्वा लुदस्स भासितं ।
तेन तेन पधाविंसु, जाली कण्हाजिना चुभो” ॥

२११३:एहि तात पियपुत्त, पूरेथ मम पारमिं ।
हदयं मेभिसिज्जेथ, करोथ वचनं मम ॥

२११४:याना नावा च मे होथ, अचला भवसागरे ।
जातिपारं तरिस्सामि, सन्तारेस्सं सदेवकं” ॥

२११५:एहि अम्म पियधीति, पूरेथ मम पारमिं [पिया मे दानपारमी (स्या० क०)] ।
हदयं मेभिसिञ्चेथ, करोथ वचनं मम ॥

२११६:याना नावा च मे होथ, अचला भवसागरे ।
जातिपारं तरिस्सामि, उद्धरिस्सं सदेवकं” ॥

२११७:ततो कुमारे आदाय, जालिं कण्हाजिनं चुभो ।
ब्राह्मणस्स अदा दानं, सिवीनं रट्ठवट्ठनो ॥

२११८:ततो कुमारे आदाय, जालिं कण्हाजिनं चुभो ।
ब्राह्मणस्स अदा वित्तो, पुत्तके दानमुत्तमं ॥

२११९:तदासि यं भिंसनकं, तदासि लोमहंसनं ।
यं कुमारे पदिन्नमि, मेदनी सम्पकम्पथ ॥

२१२०:तदासि यं भिंसनकं, तदासि लोमहंसनं ।
यं पञ्जलिकतो राजा, कुमारे सुखवच्छित्ते ।
ब्राह्मणस्स अदा दानं, सिवीनं रट्ठवट्ठनो” ॥

२१२१:ततो सो ब्राह्मणो लुट्ठो, लतं दन्तेहि छिन्दिय ।
लताय हत्थे बन्धित्वा, लताय अनुमज्जथ [अनुपज्जथ (क०)] ॥

२१२२:ततो सो रज्जुमादाय, दण्डज्वादाय ब्राह्मणो ।
आकोटयन्तो ते नेति, सिविराजस्स पेक्खतो” ॥

२१२३:ततो कुमारो पक्कामुं, ब्राह्मणस्स पमुज्जिय ।
अस्सुपुण्णेहि नेत्तेहि, पितरं सो उदिक्खति ॥

२१२४:वेधमस्सत्थपत्तंव, पितु पादानि वन्दति ।
पितु पादानि वन्दित्वा, इदं वचनमब्रवि ॥

२१२५:अम्मा च तात निक्खन्ता, त्वज्ज नो तात दस्ससि ।
याव अम्मम्पि पस्सेमु, अथ नो तात दस्ससि ॥

२१२६:अम्मा च तात निक्खन्ता, त्वज्ज नो तात दस्ससि ।

मा नो त्वं तात अददा, याव अम्मापि एतु नो ।
तदायं ब्राह्मणो कामं, विक्किणातु हनातु वा ॥

२१२७:बलङ्कपादो [बिलङ्कपादो (क०)] अन्धनखो [अद्धनखो (सी० स्या० पी०)], अथो ओवद्धपिण्डिको
[ओबन्धपिण्डिको (क०)] ।

दीघुत्तरोट्ठो चपलो, कळारो भग्गनासको ॥

२१२८:कुम्भोदरो भग्गपिट्ठि, अथो विसमचक्खुको ।
लोहमस्सु हरितकेसो, वलीनं तिलकाहतो ॥

२१२९:पिङ्गलो च विनतो च, विकटो च ब्रहा खरो ।
अजिनानि च सन्नद्धो, अमनुस्सो भयानको ॥

२१३०:मनुस्सो उदाहु यक्खो, मंसलोहितभोजनो ।
गामा अरज्जमागम्म, धनं तं तात याचति ॥

२१३१:नीयमाने पिसाचेन, किं नु तात उदिक्खसि ।
अस्मा नून ते हृदयं, आयसं दळ्हबन्धनं ॥

२१३२:यो नो बद्धे न जानासि, ब्राह्मणेन धनेसिना ।
अच्चायिकेन लुद्धेन, यो नो गावोव सुम्भति ॥

२१३३:इधेव अच्छतं कण्हा, न सा जानाति किस्मिञ्चि ।
मिगीव खीरसम्मत्ता, यूथा हीना पकन्दति ॥

२१३४:न मे इदं तथा दुक्खं, लब्भा हि पुमुना इदं ।
यज्ज अम्मं न पस्सामि, तं मे दुक्खतरं इतो ॥

२१३५:न मे इदं तथा दुक्खं, लब्भा हि पुमुना इदं ।
यज्ज तातं न पस्सामि, तं मे दुक्खतरं इतो ॥

२१३६:सा नून कपणा अम्मा, चिररत्ताय रुच्छति [रुज्जति (स्या० क०)] ।
कण्हाजिनं अपस्सन्ती, कुमारिं चारुदस्सनिं ॥

२१३७:सो नून कपणो तातो, चिररत्ताय रुच्छति ।
कण्हाजिनं अपस्सन्तो, कुमारिं चारुदस्सनिं ॥

२१३८:सा नून कपणा अम्मा, चिरं रुच्छति अस्समे ।

कण्हाजिनं अपस्सन्ती, कुमारिं चारुदस्सनिं ॥

२१३९:सो नून कपणो तातो, चिरं रुच्छति अस्समे ।
कण्हाजिनं अपस्सन्तो, कुमारिं चारुदस्सनिं ॥

२१४०:सा नून कपणा अम्मा, चिररत्ताय रुच्छति ।
अट्ठरत्ते व रत्ते वा, नदीव अवसुच्छति ॥

२१४१:सो नून कपणो तातो, चिररत्ताय रुच्छति ।
अट्ठरत्ते व रत्ते वा, नदीव अवसुच्छति ॥

२१४२:इमे ते जम्बुका रुक्खा, वेदिसा सिन्दुवारका [सिन्धुवारिता (बहूसु)] ।
विविधानि रुक्खजातानि, तानि अज्ज जहामसे ॥

२१४३:अस्सत्था पनसा चेमे, निग्रोधा च कपित्थना ।
विविधानि फलजातानि, तानि अज्ज जहामसे ॥

२१४४:इमे तिट्ठन्ति आरामा, अयं सीतूदका [सीतोदिका (सी० पी०)] नदी ।
यत्थस्सु पुब्बे कीळाम, तानि अज्ज जहामसे ॥

२१४५:विविधानि पुप्फजातानि, अस्मिं उपरिपब्बते ।
यानस्सु पुब्बे धारेम, तानि अज्ज जहामसे ॥

२१४६:विविधानि फलजातानि, अस्मिं उपरिपब्बते ।
यानस्सु पुब्बे भुज्जाम, तानि अज्ज जहामसे ॥

२१४७:इमे नो हत्थिका अस्सा, बलिबद्धा च नो इमे ।
येहिस्सु पुब्बे कीळाम, तानि अज्ज जहामसे'' ॥

२१४८:नीयमाना कुमारा ते, पितरं एतदब्रवुं ।
अम्मं आरोग्यं वज्जासि, त्वञ्च तात सुखी भव ॥

२१४९:इमे नो हत्थिका अस्सा, बलिबद्धा च नो इमे ।
तानि अम्माय दज्जेसि, सोकं तेहि विनेस्सति ॥

२१५०:इमे नो हत्थिका अस्सा, बलिबद्धा च नो इमे ।
तानि अम्मा उदिक्खन्ती, सोकं पटिविनेस्सति ॥

२१५१:ततो वेस्सन्तरो राजा, दानं दत्त्वान खत्तियो ।
पण्णसालं पविसित्वा, कलुनं परिदेवयि” ॥

२१५२:कं न्वज्ज छाता तसिता, उपरुच्छन्ति दारका ।
सायं संवेसनाकाले, को ने दस्सति भोजनं ॥

२१५३:कं न्वज्ज छाता तसिता, उपरुच्छन्ति दारका ।
सायं संवेसनाकाले, अम्मा छातम्ह देथ नो ॥

२१५४:कथं नु पथं गच्छन्ति, पत्तिका अनुपाहना ।
सन्ता सूनेहि पादेहि, को ने हत्थे गहेस्सति ॥

२१५५:कथं नु सो न लज्जेय्य, सम्मुखा पहरं मम ।
अदूसकानं पुत्तानं, अलज्जी वत ब्राह्मणो ॥

२१५६:योपि मे दासिदासस्स, अज्जो वा पन पेसियो ।
तस्सापि सुविहीनस्स, को लज्जी पहरिस्सति ॥

२१५७:वारिजस्सेव मे सतो, बद्धस्स कुमिनामुखे ।
अक्कोसति पहरति, पिये पुत्ते अपस्सतो ॥

२१५८:अदु चापं गहेत्वान, खग्गं बन्धिय वामतो ।
आनेस्सामि सके पुत्ते, पुत्तानज्हि वधो दुखो ॥

२१५९:अट्टानमेतं [अद्धा हि मेतं (पी०)] दुक्खरूपं, यं कुमारा विहज्जरे ।
सतज्ज धम्ममज्जाय, को दत्त्वा अनुतप्पति” ॥

२१६०:सच्चं किरेवमाहंसु, नरा एकच्चिया इध ।
यस्स नत्थि सका माता, यथा नत्थि [पिता अत्थि (क०)] तथेव सो ॥

२१६१:एहि कण्हे मरिस्साम, नत्थत्थो जीवितेन नो ।
दिन्नम्हाति [दिन्नम्हापि (सी० स्या०), दिन्नमासि (क०)] जनिन्देन, ब्राह्मणस्स धनेसिनो ।
अच्चायिकस्स लुद्धस्स, यो नो गावोव सुम्भति ॥

२१६२:इमे ते जम्बुका रुक्खा, वेदिसा सिन्दुवारका ।
विविधानि रुक्खजातानि, तानि कण्हे जहामसे ॥

२१६३:अस्सत्था पनसा चेमे, निग्रोधा च कपित्थना ।

विविधानि फलजातानि, तानि कण्हे जहामसे ॥

२१६४ इमे तिष्ठन्ति आरामा, अयं सीतूदका नदी ।
यत्थस्स पुब्बे कीळाम, तानि कण्हे जहामसे ॥

२१६५ विविधानि पुप्फजातानि, अस्मिं उपरिपब्बते ।
यानस्स पुब्बे धारेम, तानि कण्हे जहामसे ॥

२१६६ विविधानि फलजातानि, अस्मिं उपरिपब्बते ।
यानस्स पुब्बे भुज्जाम, तानि कण्हे जहामसे ॥

२१६७ इमे नो हत्थिका अस्सा, बलिबद्धा च नो इमे ।
येहिस्स पुब्बे कीळाम, तानि कण्हे जहामसे” ॥

२१६८ नीयमाना कुमारा ते, ब्राह्मणस्स पमुज्जिय ।
तेन तेन पधाविंसु, जाली कण्हाजिना चुभो” ॥

२१६९ ततो सो रज्जुमादाय, दण्डज्जादाय ब्राह्मणो ।
आकोटयन्तो ते नेति, सिविराजस्स पेक्खतो” ॥

२१७० तं तं कण्हाजिनावोच, अयं मं तात ब्राह्मणो ।
लट्ठिया पटिकोटेति, घरे जातं व दासियं ॥

२१७१ न चायं ब्राह्मणो तात, धम्मिका होन्ति ब्राह्मणा ।
यक्खो ब्राह्मणवण्णेन, खादितुं तात नेति नो ।
नीयमाने पिसाचेन, किं नु तात उदिक्खसि” ॥

२१७२ इमे नो पादका दुक्खा, दीघो चद्धा सुदुग्गमो ।
नीचे चोलम्बते सूरियो, ब्राह्मणो च धारेति [तरेति (सी० स्या० पी०)] नो ॥

२१७३ ओकन्दामसे [ओक्कन्तामसि (क०)] भूतानि, पब्बतानि वनानि च ।
सरस्स सिरसा वन्दाम, सुपतित्थे च आपके [आवके (क०)] ॥

२१७४ तिणलतानि ओसध्यो, पब्बतानि वनानि च ।
अम्मं आरोग्यं वज्जाथ, अयं नो नेति ब्राह्मणो ॥

२१७५ वज्जन्तु भोन्तो अम्मञ्च, मद्दिं अस्माक मातरं ।
सचे अनुपतितुकामासि, खिप्पं अनुपतियासि नो ॥

२१७६:अयं एकपदी एति, उजुं गच्छति अस्समं ।
तमेवानुपतेय्यासि, अपि पस्सेसि ने लहुं ॥

२१७७:अहो वत रे जटिनी, वनमूलफलहारिके [हारिया (स्या० क०)] ।
सुज्जं दिस्वान अस्समं, तं ते दुक्खं भविस्सति ॥

२१७८:अतिवेलं नु अम्माय, उज्झा लद्धो अनप्पको [उज्जालद्धं अनप्पकं (स्या०)] ।
या नो बद्धे न जानासि, ब्राह्मणेन धनेसिना ॥

२१७९:अच्चायिकेन लुद्धेन, यो नो गावोव सुम्भति ।
अपज्ज अम्मं पस्सेमु, सायं उज्झातो आगतं ॥

२१८०:दज्जा अम्मा ब्राह्मणस्स, फलं खुद्धेन मिस्सितं ।
तदायं असितो धातो, न बाळ्हं धारयेय्य [तरयेय्य (सी० स्या० पी०)] नो ॥

२१८१:सूना च वत नो पादा, बाळ्हं धारेति ब्राह्मणो ।
इति तत्थ विलपिंसु, कुमारा मातुगिद्धिनो” ॥

दारकपब्बं नाम ।

महीपब्बं

२१८२:तेसं लालप्पितं सुत्वा, तयो वाळा वने मिगा ।
सीहो ब्यग्घो च दीपि च, इदं वचनमब्रवुं ॥

२१८३:मा हेव नो राजपुत्ती, सायं उज्झातो आगमा ।
मा हेवम्हाक निब्भोगे, हेठयित्थ वने मिगा ॥

२१८४:सीहो च नं विहेठेय्य, ब्यग्घो दीपि च लक्खणं ।
नेव जालीकुमारस्स, कुतो कण्हाजिना सिया ।
उभयेनेव जीयेथ, पतिं पुत्ते च लक्खणा” ॥

२१८५:खणित्तिकं मे पतितं, दक्खिणक्खि च फन्दति ।
अफला फलिनो रुक्खा, सब्बा मुहन्ति मे दिसा ॥

२१८६:तस्सा सायन्हकालस्मिं, अस्समागमनं पति ।
अत्थङ्गतम्हि सूरिये, वाळा पन्थे उपट्ठुं ॥

२१८७:नीचे चोलम्बते सूरियो, दूरे च वत अस्समो ।
यज्ज नेसं इतो हस्सं [हिस्सं (क०)], तं ते भुज्जेय्यु भोजनं ॥

२१८८:सो नून खत्तियो एको, पण्णसालाय अच्छति ।
तोसेन्तो दारके छाते, ममं दिस्वा अनार्यति ॥

२१८९:ते नून पुत्तका मय्हं, कपणाय वराकिया ।
सायं संवेसनाकाले, खीरपीताव अच्छरे ॥

२१९०:ते नून पुत्तका मय्हं, कपणाय वराकिया ।
सायं संवेसनाकाले, वारिपीताव अच्छरे ॥

२१९१:ते नून पुत्तका मय्हं, कपणाय वराकिया ।
पच्चुग्गता मं तिट्ठन्ति, वच्छा बालाव मातरं ॥

२१९२:ते नून पुत्तका मय्हं, कपणाय वराकिया ।
पच्चुग्गता मं तिट्ठन्ति, हंसावुपरिपल्लले ॥

२१९३:ते नून पुत्तका मय्हं, कपणाय वराकिया ।
पच्चुग्गता मं तिट्ठन्ति, अस्समस्साविदूरतो ॥

२१९४:एकायनो एकपथो, सरा सोब्भा च पस्सतो ।
अज्जं मग्गं न पस्सामि, येन गच्छेय्य अस्समं ॥

२१९५:मिगा नमत्थु राजानो, काननस्मिं महब्बला ।
धम्मने भातरो होथ, मग्गं मे देथ याचिता ॥

२१९६:अवरुद्धस्साहं भरिया, राजपुत्तस्स सिरीमतो ।
तं चाहं नातिमज्जामि, रामं सीतावनुब्बता ॥

२१९७:तुम्हे च पुत्ते पस्सथ, सायं संवेसनं पति ।
अहज्ज पुत्ते पस्सेय्यं, जालिं कण्हाजिनं चुभो ॥

२१९८:बहुं चिदं मूलफलं, भक्खो चायं अनप्पको ।
ततो उपड्डं दस्सामि, मग्गं मे देथ याचिता ॥

२१९९:राजपुत्ती च नो माता, राजपुत्तो च नो पिता ।
धम्मने भातरो होथ, मग्गं मे देथ याचिता ॥

२२०० तस्सा लालप्पमानाय, बहुं कारुज्जसज्झितं ।
सुत्वा नेलपतिं वाचं, वाळा पन्था अपक्कमुं” ॥

२२०१ इमम्हि नं पदेसम्हि, पुत्तका पंसुकुण्ठिता ।
पच्चुग्गता मं तिट्ठन्ति, वच्छा बालाव मातरं ॥

२२०२ इमम्हि नं पदेसम्हि, पुत्तका पंसुकुण्ठिता ।
पच्चुग्गता मं तिट्ठन्ति, हंसावुपरिपल्लले ॥

२२०३ इमम्हि नं पदेसम्हि, पुत्तका पंसुकुण्ठिता ।
पच्चुग्गता मं तिट्ठन्ति, अस्समस्साविदूरतो ॥

२२०४ द्वे मिगा विय [ते मिगाविय (सी० स्या० पी०)] उक्कण्णा [ओक्कण्णा (क०)], समन्ता मभिधाविनो ।
आनन्दिनो पमुदिता, वग्गमानाव कम्परे ।
त्यज्ज पुत्ते न पस्सामि, जालिं कण्हाजिनं चुभो ॥

२२०५ छकलीव मिगी छापं, पक्खी मुत्ताव पज्जरा ।
ओहाय पुत्ते निक्खमिं, सीहीवामिसगिद्धिनी ।
त्यज्ज पुत्ते न पस्सामि, जालिं कण्हाजिनं चुभो ॥

२२०६ इदं नेसं पदक्कन्तं, नागानमिव पब्बते ।
चित्तका परिकिण्णायो, अस्समस्साविदूरतो ।
त्यज्ज पुत्ते न पस्सामि, जालिं कण्हाजिनं चुभो ॥

२२०७ वालिकायपि ओकिण्णा, पुत्तका पंसुकुण्ठिता ।
समन्ता मभिधावन्ति, ते न पस्सामि दारके ॥

२२०८ ये मं पुरे पच्चुट्ठेन्ति [पच्चुदेन्ति (सी० स्या० पी०)], अरज्जा दूरमारयति ।
त्यज्ज पुत्ते न पस्सामि, जालिं कण्हाजिनं चुभो ॥

२२०९ छकलिव मिगिं छापा, पच्चुगन्तुन मातरं ।
दूरे मं पविलोकेन्ति [अपलोकेन्ति (क०), पटिविलोकेन्ति (स्या०)], ते न पस्सामि दारके ॥

२२१० इदं नेसं कीळानकं, पतितं पण्डुबेळुवं ।
त्यज्ज पुत्ते न पस्सामि, जालिं कण्हाजिनं चुभो ॥

२२११ थना च मय्हिमे पूरा, उरो च सम्पदालति ।
त्यज्ज पुत्ते न पस्सामि, जालिं कण्हाजिनं चुभो ॥

२२१३:उच्छङ्गेको विचिनाति, थनमेकावलम्बति ।
त्यज्ज पुत्ते न पस्सामि, जालिं कण्हाजिनं चुभो ॥

२२१३:यस्सु सायन्हसमयं, पुत्तका पंसुकुण्ठिता ।
उच्छङ्गे मे विवत्तन्ति, ते न पस्सामि दारके ॥

२२१४:अयं सो अस्समो पुब्बे, समज्जो पटिभाति मं ।
त्यज्ज पुत्ते अपस्सन्त्या, भमते विय अस्समो ॥

२२१५:किमिदं अप्पसद्दोव, अस्समो पटिभाति मं ।
काकोलापि न वस्सन्ति, मता मे नून दारका ॥

२२१६:किमिदं अप्पसद्दोव, अस्समो पटिभाति मं ।
सकुणापि न वस्सन्ति, मता मे नून दारका ॥

२२१७:किमिदं तुण्हिभूतोसि, अपि रत्तेव मे मनो ।
काकोलापि न वस्सन्ति, मता मे नून दारका ॥

२२१८:किमिदं तुण्हिभूतोसि, अपि रत्तेव मे मनो ।
सकुणापि न वस्सन्ति, मता मे नून दारका ॥

२२१९:कच्चि नु मे अय्यपुत्त, मिगा खादिंसु दारके ।
अरज्जे इरिणे विवने, केन नीता मे दारका ॥

२२२०:अदु ते पहिता दूता, अदु सुत्ता पियंवदा ।
अदु बहि नो निक्खन्ता, खिड्ढासु पसुता नु ते ॥

२२२१:नेवासं केसा दिस्सन्ति, हत्थपादा च जालिनो ।
सकुणानज्ज ओपातो, केन नीता मे दारका ॥

२२२२:इदं ततो दुक्खतरं, सल्लविद्धो यथा वणो ।
त्यज्ज पुत्ते न पस्सामि, जालिं कण्हाजिनं चुभो ॥

२२२३:इदम्पि दुतियं सल्लं, कम्पेति हृदयं मम ।
यज्ज पुत्ते न पस्सामि, त्वज्ज मं नाभिभाससि ॥

२२२४:अज्जेव [अज्ज चे (स्या०)] मे इमं रत्तिं, राजपुत्त न संससि ।
मज्जे ओक्कन्तसन्तं [उक्कन्तसत्तं (सी० पी०)] मं, पातो दक्खिसि नो मतं ॥

२२२५ नून मदी वरारोहा, राजपुत्ती यसस्सिनी ।
पातो गतासि उज्झाय, किमिदं सायमागता” ॥

२२२६ ननु त्वं सदमस्सोसि, ये सरं पातुमागता ।
सीहस्सपि नदन्तस्स, ब्यग्घस्स च निकुज्जितं ॥

२२२७ अहु पुब्बनिमित्तं मे, विचरन्त्या ब्रहावने ।
खणित्तो मे हत्था पतितो, उग्गीवज्चापि [उङ्गीवज्चापि (क०)] अंसतो ॥

२२२८ तदाहं ब्यथिता भीता, पुथु कत्वान पज्जलिं ।
सब्बदिसा नमस्सिस्सं, अपि सोत्थि इतो सिया ॥

२२२९ मा हेव नो राजपुत्तो, हतो सीहेन दीपिना ।
दारका वा परामट्ठा, अच्छकोकतरच्छिहि ॥

२२३० सीहो ब्यग्घो च दीपि च, तयो वाळा वने मिगा ।
ते मं परियावरुं मग्गं, तेन सायमिहि आगता ॥

२२३१ अहं पतिज्च पुत्ते च, आचेरमिव माणवो ।
अनुट्ठिता दिवारत्तिं, जटिनी ब्रह्मचारिनी ॥

२२३२ अजिनानि परिदहित्वा, वनमूलफलहारिया ।
विचरामि दिवारत्तिं, तुम्हं कामा हि पुत्तका ॥

२२३३ अहं सुवण्णहलिद्धिं, आभतं पण्डुबेळुवं ।
रुक्खपक्कानि चाहासिं, इमे वो पुत्त कीळना ॥

२२३४ इमं मूलाळिवत्तकं, सालुकं चिज्चभेदकं ।
भुज्ज खुद्देहि संयुत्तं, सह पुत्तेहि खत्तिय ॥

२२३५ प्रदुमं जालिनो देहि, कुमुदज्च कुमारिया ।
मालिने पस्स नच्चन्ते, सिवि पुत्तानि अक्खय ॥

२२३६ ततो कण्हाजिनायपि, निसामेहि रथेसभ ।
मज्जुस्सराय वग्गुया, अस्समं उपयन्तिया [उपगन्थिया (स्या० क०)] ॥

२२३७ समानसुखदुक्खम्हा, रट्ठा पब्बाजिता उभो ।
अपि सिवि पुत्ते पस्सेसि, जालिं कण्हाजिनं चुभो ॥

२२३८ समणे ब्राह्मणे नून, ब्रह्मचरियपरायणे ।
अहं लोके अभिस्सपिं, सीलवन्ते बहुस्सुते ।
त्यज्ज पुत्ते न पस्सामि, जालिं कण्हाजिनं चुभो' ॥

२२३९ इमे ते जम्बुका रुक्खा, वेदिसा सिन्दुवारका ।
विविधानि रुक्खजातानि, ते कुमारा न दिस्सरे ॥

२२४० अस्सत्था पनसा चेमे, निग्रोधा च कपित्थना ।
विविधानि फलजातानि, ते कुमारा न दिस्सरे ॥

२२४१ इमे तिट्ठन्ति आरामा, अयं सीतूदका नदी ।
यत्थस्सु पुब्बे कीळिसु, ते कुमारा न दिस्सरे ॥

२२४२ विविधानि पुप्फजातानि, अस्मिं उपरिपब्बते ।
यानस्सु पुब्बे धारिंसु, ते कुमारा न दिस्सरे ॥

२२४३ विविधानि फलजातानि, अस्मिं उपरिपब्बते ।
यानस्सु पुब्बे भुज्जिंसु, ते कुमारा न दिस्सरे ॥

२२४४ इमे ते हत्थिका अस्सा, बलिबद्धा च ते इमे ।
येहिस्सु पुब्बे कीळिसु, ते कुमारा न दिस्सरे' ॥

२२४५ इमे सामा ससोलूका, बहुका कदलीमिगा ।
येहिस्सु पुब्बे कीळिसु, ते कुमारा न दिस्सरे ॥

२२४६ इमे हंसा च कोज्जा च, मयूरा चित्रपेखुणा ।
येहिस्सु पुब्बे कीळिसु, ते कुमारा न दिस्सरे' ॥

२२४७ इमा ता वनगुम्बायो, पुप्फिता सब्बकालिका ।
यत्थस्सु पुब्बे कीळिसु, ते कुमारा न दिस्सरे ॥

२२४८ इमा ता पोक्खरणी रम्मा, चक्कवाकूपकूजिता ।
मन्दालकेहि सज्छन्ना, पदुमुप्पलकेहि च ।
यत्थस्सु पुब्बे कीळिसु, ते कुमारा न दिस्सरे ॥

२२४९ न ते कट्ठानि भिन्नानि, न ते उदकमाहतं ।
अग्गिपि ते न हापितो, किं नु मन्दोव झायसि ॥

२२५०पियो पियेन सङ्गम्म, समो मे [समोहं (स्या०), सम्मोहं (क०)] व्यपहज्जति ।
त्यज्ज पुत्ते न पस्सामि, जालिं कण्हाजिनं चुभो” ॥

२२५१न खो नो देव पस्सामि, येन ते नीहता मता ।
काकोलापि न वस्सन्ति, मता मे नून दारका ॥

२२५२न खो नो देव पस्सामि, येन ते नीहता मता ।
सकुणापि न वस्सन्ति, मता मे नून दारका” ॥

२२५३सा तत्थ परिदेवित्वा, पब्बतानि वनानि च ।
पुनदेवस्समं गन्त्वा, रोदि सामिकसन्तिके [सामिकसन्तिके रोदि (सी० स्या० पी०)] ॥

२२५४न खो नो देव पस्सामि, येन ते नीहता मता ।
काकोलापि न वस्सन्ति, मता मे नून दारका ॥

२२५५न खो नो देव पस्सामि, येन ते नीहता मता ।
सकुणापि न वस्सन्ति, मता मे नून दारका ॥

२२५६न खो नो देव पस्सामि, येन ते नीहता मता ।
विचरन्ति रुक्खमूलेसु, पब्बतेसु गुहासु च” ॥

२२५७इति मद्दी वरारोहा, राजपुत्ती यसस्सिनी ।
बाहा पग्गय्ह कन्दित्वा, तत्थेव पतिता छमा” ॥

२२५८तमज्झपत्तं राजपुत्तिं, उदकेनाभिसिज्जथ ।
अस्सत्थं नं विदित्वान, अथ नं एतदब्रवि” ॥

२२५९आदियेनेव ते मद्दि, दुक्खं नक्खातुमिच्छिसं ।
दलिद्दो याचको वुड्ढो, ब्राह्मणो घरमागतो ॥

२२६०तस्स दिन्ना मया पुत्ता, मद्दि मा भायि अस्सस ।
मं पस्स मद्दि मा पुत्ते, मा बाळ्हं परिदेवसि ।
लच्छाम पुत्ते जीवन्ता, अरोगा च भवामसे ॥

२२६१पुत्ते पसुज्च धज्जज्च, यज्च अज्जं घरे धनं ।
दज्जा सप्पुरिसो दानं, दिस्वा याचकमागतं ।
अनुमोदाहि मे मद्दि, पुत्तके दानमुत्तमं” ॥

२२६१. अनुमोदामि ते देव, पुत्तके दानमुत्तमं ।
दत्त्वा चित्तं पसादेहि, भिय्यो दानं ददो भव ॥

२२६३. यो त्वं मच्छेरभूतेसु, मनुस्सेसु जनाधिप ।
ब्राह्मणस्स अदा दानं, सिवीनं रट्ठवट्ठनो” ॥

२२६४. निन्नादिता ते पथवी, सद्धो ते तिदिवङ्गतो ।
समन्ता विज्जुता आगुं, गिरीनं पतिस्सुता ॥

२२६५. तस्स ते अनुमोदन्ति, उभो नारदपब्बता ।
इन्दो च ब्रह्मा पजापति, सोमो यमो वेस्सवणो ।
सब्बे देवानुमोदन्ति, तावतिसा सइन्दका ॥

२२६६. इति मद्दी वरारोहा, राजपुत्ती यसस्सिनी ।
वेस्सन्तरस्स अनुमोदि, पुत्तके दानमुत्तमं” ॥

मद्दीपब्बं नाम ।

सक्कपब्बं

२२६७. ततो रत्या विवसाने, सूरियस्सुगगमनं पति ।
सक्को ब्राह्मणवण्णेन, पातो तेसं अदिस्सथ ॥

२२६८. कच्चि नु भोतो कुसलं, कच्चि भोतो अनामयं ।
कच्चि उज्जेन यापेथ, कच्चि मूलफला बहू ॥

२२६९. कच्चि डंसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा ।
वने वाळमिगाकिण्णे, कच्चि हिंसा न विज्जति” ॥

२२७०. कुसलज्येव नो ब्रह्मे, अथो ब्रह्मे अनामयं ।
अथो उज्जेन यापेम, अथो मूलफला बहू ॥

२२७१. अथो डंसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा ।
वने वाळमिगाकिण्णे, हिंसा मय्हं न विज्जति ॥

२२७२. सत्त नो मासे वसतं, अरज्जे जीवसोकिनं ।
इदं दुतियं पस्साम, ब्राह्मणं देववण्णिनं ।
आदाय वेळुवं दण्डं, धारेन्तं अजिनक्खिपं ॥

२२७३स्वागतं ते महाब्रह्मे, अथो मे अदुरागतं ।
अन्तो पविस भदन्ते, पादे पक्खालयस्सु ते ॥

२२७४तिन्दुकानि पियालानि, मधुके कासुमारियो ।
फलानि खुद्वकप्पानि, भुज्ज ब्रह्मे वरं वरं ॥

२२७५इदम्पि पानीयं सीतं, आभतं गिरिगम्भरा ।
ततो पिव महाब्रह्मे, सचे त्वं अभिकङ्खसि ॥

२२७६अथ त्वं केन वण्णेन, केन वा पन हेतुना ।
अनुप्पत्तो ब्रह्मरज्जं, तं मे अक्खाहि पुच्छितो” ॥

२२७७अथा वारिवहो पूरो, सब्बकालं न खीयति ।
एवं तं याचितागच्छिं, भरियं मे देहि याचितो” ॥

२२७८इदामि न विकम्पामि, यं मं याचसि ब्राह्मण ।
सन्तं नप्पटिगुहामि, दाने मे रमती मनो” ॥

२२७९महिं हत्थे गहेत्वान, उदकस्स कमण्डलुं ।
ब्राह्मणस्स अदा दानं, सिवीनं रट्ठवट्ठनो ॥

२२८०तदासि यं भिसनकं, तदासि लोमहंसनं ।
महिं परिचजन्तस्स, मेदनी सम्पकम्पथ ॥

२२८१नेव सा मद्दी भाकुटि, न सन्धीयति न रोदति ।
पेक्खतेवस्स तुण्ही सा, एसो जानाति यं वरं” ॥

२२८२कोमारी यस्साहं भरिया, सामिको मम इस्सरो ।
यस्सिच्छे तस्स मं दज्जा, विक्किण्येय्य हनेय्य वा” ॥

२२८३तेसं सङ्कप्पमज्जाय, देविन्दो एतदब्रवि ।
सब्बे जिता ते पच्चूहा, ये दिब्बा ये च मानुसा ॥

२२८४निन्नादिता ते पथवी, सद्दो ते तिदिवङ्गतो ।
समन्ता विज्जुता आगुं, गिरीनंव पतिस्सुता ॥

२२८५तस्स ते अनुमोदन्ति, उभो नारदपब्बता ।
इन्दो च ब्रह्मा पजापति, सोमो यमो वेस्सवणो ।

सब्बे देवानुमोदन्ति, दुक्करहिं करोति सो ॥

२२८६:दुद्धदं ददमानानं, दुक्करं कम्म कुब्बतं ।
असन्तो नानुकुब्बन्ति, सतं धम्मो दुरन्नयो ॥

२२८७:तस्मा सतञ्च असतं, नाना होति इतो गति ।
असन्तो निरयं यन्ति, सन्तो सगगपरायणा ॥

२२८८:यमेतं कुमारे अदा, भरियं अदा वने वसं ।
ब्रह्मयानमनोक्कम्म, सगगे ते तं विपच्चतु” ॥

२२८९:ददामि भोतो भरियं, मद्दिं सब्बङ्गसोभनं ।
त्वञ्चेव मद्दिया छन्नो, मद्दी च पतिना सह ॥

२२९०:यथा पयो च सङ्खो च, उभो समानवण्णिनो ।
एवं तुवञ्च मद्दी च, समानमनचेतसा ॥

२२९१:अवरुद्धेत्य अरञ्जस्मिं, उभो सम्मथ अस्समे ।
खत्तिया गोत्तसम्पन्ना, सुजाता मातुपेत्तितो ।
यथा पुञ्जानि कयिराथ, ददन्ता अपरापरं” ॥

२२९२:सक्कोहमस्मि देविन्दो, आगतोस्मि तवन्तिके ।
वरं वरस्सु राजिसि, वरे अट्ठ ददामि ते” ॥

२२९३:वरं चे मे अदो सक्क, सब्बभूतानमिस्सर ।
पिता मं अनुमोदेय्य, इतो पत्तं सकं घरं ।
आसनेन निमन्तेय्य, पठमेतं वरं वरे ॥

२२९४:प्रुरिसस्स वधं न रोचेय्यं, अपि किब्बिसकारकं ।
वज्झं वधम्हा मोचेय्यं, दुतियेतं वरं वरे ॥

२२९५:ये वुट्ठा ये च दहरा, ये च मज्झिमपोरिसा ।
ममेव उपजीवेय्युं, ततियेतं वरं वरे ॥

२२९६:परदारं न गच्छेय्यं, सदारपसुतो सियं ।
थीनं वसं न गच्छेय्यं, चतुत्थेतं वरं वरे ॥

२२९७:पुत्तो मे सक्क जायेथ, सो च दीघायुको सिया ।

धम्मेन जिने पथविं, पञ्चमेतं वरं वरे ॥

२२९८ःततो रत्या विवसाने, सूरियस्सुगमनं पति ।
दिब्बा भक्खा पातुभवेय्युं, छट्टमेतं वरं वरे ॥

२२९९ःददतो मे न खीयेथ, दत्त्वा नानुतपेय्यहं ।
ददं चित्तं पसादेय्यं, सत्तमेतं वरं वरे ॥

२३००ःइतो विमुच्चमानाहं, सग्गगामी विसेसगू ।
अनिवत्ति ततो अस्सं, अट्टमेतं वरं वरे” ॥

२३०१ःतस्स तं वचनं सुत्वा, देविन्दो एतदब्रवि ।
अचिरं वत ते ततो, पिता तं दट्टमेस्सति” ॥

२३०२ःइदं वत्त्वान मघवा, देवराजा सुजम्पति ।
वेस्सन्तरे वरं दत्त्वा, सग्गकायं अपक्कमि” ॥

सक्कपब्बं नाम ।

महाराजपब्बं

२३०३ःकस्सेतं मुखमाभाति, हेमं वुत्तत्तमग्गिना ।
निक्खं व जातरूपस्स, उक्कामुखपहंसितं ॥

२३०४ःउभो सदिसपच्चङ्गा, उभो सदिसलक्खणा ।
जालिस्स सदिसो एको, एका कण्हाजिना यथा ॥

२३०५ःसीहा बिलाव निक्खन्ता, उभो सम्पतिरूपका ।
जातरूपमयायेव, इमे दिस्सन्ति दारका” ॥

२३०६ःकुतो नु भवं भारद्वाज, इमे आनेसि दारके ।
अज्ज रट्ठं अनुप्पत्तो, कुहिं गच्छसि ब्राह्मण” [इदं गाथद्धं पी पोत्थके नत्थि] ॥

२३०७ःमय्हं ते दारका देव, दिन्ना वित्तेन सज्जय ।
अज्ज पन्नरसा रत्ति, यतो लद्धा [दिन्ना (सी० पी०)] मे दारका” ॥

२३०८ःकेन वा वाचपेय्येन, सम्माजायेन सदहे ।
को तेतं दानमददा, पुत्तके दानमुत्तमं” ॥

२३०९: यो याचतं पतिङ्गासि, भूतानं धरणीरिव ।
सो मे वेस्सन्तरो राजा, पुत्तेदासि वने वसं ॥

२३१०: यो याचतं गती आसि, सवन्तीनं व सागरो ।
सो मे वेस्सन्तरो राजा, पुत्तेदासि वने वसं ॥

२३११: दुक्कटं वत भो रज्जा, सद्धेन घरमेसिना ।
कथं नु पुत्तके दज्जा, अरज्जे अवरुद्धको ॥

२३१२: इमं भोन्तो निसामेथ, यावन्तेत्थ समागता ।
कथं वेस्सन्तरो राजा, पुत्तेदासि वने वसं ॥

२३१३: दासिं दासं च [दासं दासि च (सी० पी०)] सो दज्जा, अस्सं चस्सतरीरथं ।
हत्थिज्ज कुज्जरं दज्ज, कथं सो दज्ज दारके ॥

२३१४: यस्स नस्स [नत्थि (सी० पी०)] घरे दासो, अस्सो चस्सतरीरथो ।
हत्थी च कुज्जरो नागो, किं सो दज्जा पितामह ॥

२३१५: दानमस्स पसंसाम, न च निन्दाम पुत्तका ।
कथं नु हदयं आसि, तुम्हे दत्त्वा वनिब्बके ॥

२३१६: दुक्खस्स हदयं आसि, अथो उण्हम्मि पस्ससि ।
रोहिणीहेव तम्बक्खी, पिता अस्सूनि वत्तयि ॥

२३१७: यं तं कण्हाजिनावोच, अयं मं तात ब्राह्मणो ।
लट्ठिया पटिकोटेति, घरे जातं व दासियं ॥

२३१८: न चायं ब्राह्मणो तात, धम्मिका होन्ति ब्राह्मणा ।
यक्खो ब्राह्मणवण्णेन, खादितुं तात नेति नो ।
नीयमाने पिसाचेन, किन्नु तात उदिक्खसि ॥

२३१९: राजपुत्ती च वो माता, राजपुत्तो च वो पिता ।
पुब्बे मे अङ्गमारुह, किं नु तिद्धथ आरका ॥

२३२०: राजपुत्ती च नो माता, राजपुत्तो च नो पिता ।
दासा मयं ब्राह्मणस्स, तस्मा तिद्धाम आरका ॥

२३२१: मा सम्मेवं अवचुत्थ, ड्हते हदयं मम ।

चितकायंव मे कायो, आसने न सुखं लभे ॥

२३२२:मा सम्मेवं अवचुत्थ, भिय्यो सोकं जनेथ मं ।
निक्किणिस्सामि दब्बेन, न वो दासा भविस्सथ ॥

२३२३:किमग्घियज्झि वो तात, ब्राह्मणस्स पिता अदा ।
यथाभूतं मे अक्खाथ, पटिपादेन्तु ब्राह्मणं” ॥

२३२४:सहस्सग्घज्झि मं तात, ब्राह्मणस्स पिता अदा ।
अथ [अच्छं (सी० स्या० क०)] कण्हाजिनं कज्जं, हत्थिना च सतेन च” [हत्थिआदिसतेन च (स्या०),
हत्थिनादिसतेन च (क०)] ॥

२३२५:उट्ठेहि कत्ते तरमानो, ब्राह्मणस्स अवाकर ।
दासिसतं दाससतं, गवं हत्थुसभं सतं ।
जातरूपसहस्सज्ज, पुत्तानं देहि निक्कयं ॥

२३२६:ततो कत्ता तरमानो, ब्राह्मणस्स अवाकरि ।
दासिसतं दाससतं, गवं हत्थुसभं सतं ।
जातरूपसहस्सज्ज, पुत्तानंदासि निक्कयं” ॥

२३२७:निक्किणित्वा नहापेत्वा, भोजयित्वान दारके ।
समलङ्कुरित्वा भण्डेन, उच्छङ्गे उपवेसयुं ॥

२३२८:सीसं न्हाते सुचिवत्थे, सब्बाभरणभूसिते ।
राजा अङ्गे करित्वान, अय्यको परिपुच्छथ ॥

२३२९:कुण्डले घुसिते माले, सब्बाभरणभूसिते ।
राजा अङ्गे करित्वान, इदं वचनमब्रवि ॥

२३३०:कच्चि उभो अरोगा ते, जालि मातापिता तव ।
कच्चि उज्जेन यापेथ, कच्चि मूलफला बहू ॥

२३३१:कच्चि डंसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा ।
वने वाळमिगाकिण्णे, कच्चि हिंसा न विज्जति” ॥

२३३२:अथो उभो अरोगा मे, देव मातापिता मम ।
अथो उज्जेन यापेन्ति, अथो मूलफला बहू ॥

२३३३.अथो डंसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा ।
वने वाळमिगाकिण्णे, हिंसा नेसं न विज्जति ॥

२३३४.खणन्तालुकलम्बानि, बिलानि तक्कलानि च ।
कोलं भल्लातकं बेल्लं, सा नो आहत्त्व पोसति ॥

२३३५.यज्जेव सा आहरति, वनमूलफलहारिया ।
तं नो सब्बे समागन्त्वा, रत्तिं भुज्जाम नो दिवा ॥

२३३६.अम्माव नो किसान पण्डु, आहरन्ती दुमप्फलं ।
वातातपेन सुखुमाली, पदुमं हत्थगतामिव ॥

२३३७.अम्माय पतनूकेसा, विचरन्त्या ब्रहावने ।
वने वाळमिगाकिण्णे, खग्गदीपिनिसेविते ॥

२३३८.क्रेसेसु जटं बन्धित्वा, कच्छे जल्लमधारयि ।
चम्मवासी छमा सेति, जातवेदं नमस्सति ॥

२३३९.पुत्ता पिया मनुस्सानं, लोकस्मिं उदपज्जिसुं ।
न हि नूनम्हाकं अय्यस्स, पुत्ते स्नेहो अजायथ” ॥

२३४०.दुक्कटज्ज हि नो पुत्त, भूनहच्चं कतं मया ।
योहं सिवीनं वचना, पब्बाजेसिमदूसकं ॥

२३४१.यं मे किज्जि इध अत्थि, धनं धज्जज्ज विज्जति ।
एतु वेस्सन्तरो राजा, सिविरट्ठे पसासतु” ॥

२३४२.न देव मय्हं वचना, एहिति सिविसुत्तमो ।
सयमेव देवो गन्त्वा, सिज्ज भोगेहि अत्रजं” ॥

२३४३.ततो सेनापतिं राजा, सज्जयो अज्झभासथ ।
हत्थी अस्सा रथा पत्ती, सेना सन्नाहयन्तु नं ।
नेगमा च मं अन्वेन्तु, ब्राह्मणा च पुरोहिता ॥

२३४४.ततो सट्ठिसहस्सानि, योधिनी [युथिनी (क०)] चारुदस्सना ।
खिप्पमायन्तु सन्नद्धा, नानावण्णेहिलङ्कता ॥

२३४५.नीलवत्थधरा नेके [नीलवण्णधरानेके (सी० पी०)], नीलवत्थधरा एके (?), पीतानेके निवासिता ।

अञ्जे लोहितउण्हीसा, सुद्धानेके निवासिता ।
खिप्पमायन्तु सन्नद्धा, नानावण्णेहिलङ्कता ॥

२३४६हिमवा यथा गन्धधरो, पब्बतो गन्धमादनो ।
नानारुक्खेहि सञ्छन्नो, महाभूतगणालयो ॥

२३४७ओसधेहि च दिब्बेहि, दिसा भाति पवाति च ।
खिप्पमायन्तु सन्नद्धा, दिसा भन्तु पवन्तु च ॥

२३४८ततो नागसहस्सानि, योजयन्तु चतुदस ।
सुवण्णकच्छा मातङ्गा, हेमकप्पनवाससा ॥

२३४९आरूळ्हा गामणीयेहि, तोमरङ्कुसपाणिभि ।
खिप्पमायन्तु सन्नद्धा, हत्थिक्खन्धेहि दस्सिता ॥

२३५०ततो अस्ससहस्सानि, योजयन्तु चतुदस ।
आजानीयाव जातिया, सिन्धवा सीघवाहना ॥

२३५१आरूळ्हा गामणीयेहि, इल्लियाचापधारिभि ।
खिप्पमायन्तु सन्नद्धा, अस्सपिट्ठे अलङ्कता ॥

२३५२ततो रथसहस्सानि, योजयन्तु चतुदस ।
अयोसुकतनेमियो, सुवण्णचित्तपक्खरे ॥

२३५३आरोपेन्तु धजे तत्थ, चम्मानि कवचानि च ।
विप्पालेन्तु [विष्फालेन्तु (सी० स्या० पी०)] च चापानि, दळ्ळधम्मा पहारिनो ।
खिप्पमायन्तु सन्नद्धा, रथेसु रथजीविनो” ॥

२३५४लाजाओलोपिया [लाजा ओलोकिरा (क०)] पुप्फा, मालागन्धविलेपना ।
अग्घियानि च तिड्ढन्तु, येन मग्गेन एहिति ॥

२३५५गामे गामे सतं कुम्भा, मेरयस्स सुराय च ।
मग्गम्हि पतितिड्ढन्तु [पतिता ठन्तु (स्या० क०)], येन मग्गेन एहिति ॥

२३५६मंसा पूवा सङ्कुलियो, कुम्मासा मच्छसंयुता ।
मग्गम्हि पतितिड्ढन्तु, येन मग्गेन एहिति ॥

२३५७सप्पि तेलं दधि खीरं, कङ्कुबीजा [कङ्कुवीहि (सी० पी०), कङ्कुपिट्ठा (स्या०)] बहू सुरा ।

मग्गहि पतितिट्ठन्तु, येन मग्गेन एहिति ॥

२३५८ आळारिका च सूदा च, नटनट्टकगायिनो ।

पाणिस्सरा कुम्भथूणियो, मन्दका सोकज्झायिका [सोकच्छायिका (क०)] ॥

२३५९ आहज्जन्तु सब्बवीणा, भेरियो दिन्दिमानि च ।

खरमुखानि धमेन्तु [वदन्तु (सी० पी०)], नदन्तु एकपोक्खरा ॥

२३६० मुदिङ्गा पणवा सङ्घा, गोधा परिवदेन्तिका ।

दिन्दिमानि च हज्जन्तु, कुतुम्प [कुटुम्बा (सी० स्या० पी०)] दिन्दिमानि च' ॥

२३६१ सा सेना महती आसि, उय्युत्ता सिविवाहिनी ।

जालिना मग्गनायेन, वङ्कं पायासि पब्बतं ॥

२३६२ कोज्जं नदति मातङ्गो, कुज्जरो सट्ठिहायनो ।

कच्छाय बद्धमानाय, कोज्जं नदति वारणो ॥

२३६३ आजानीया हसियन्ति [हसिस्सिंसु (सी० पी०)], नेमिघोसो अजायथ ।

अब्भं रजो अच्छादेसि, उय्युत्ता सिविवाहिनी ॥

२३६४ सा सेना महती आसि, उय्युत्ता हारहारिनी ।

जालिना मग्गनायेन, वङ्कं पायासि पब्बतं ॥

२३६५ ते पाविसु ब्रह्मरज्जं, बहुसाखं महोदकं [बहुदिजं (पी०)] ।

पुप्फरुक्खेहि सञ्छन्नं, फलरुक्खेहि चूभयं ॥

२३६६ तत्थ बिन्दुस्सरा वग्गू, नानावण्णा बहू दिजा ।

कूजन्तमुपकूजन्ति, उतुसम्पुफिते दुमे ॥

२३६७ ते गन्त्वा दीघमद्धानं, अहोरत्तानमच्चये ।

पदेसं तं उपागच्छुं, यत्थ वेस्सन्तरो अहु' ॥

महाराजपब्बं नाम ।

छखत्तियकम्मं

२३६८ तेसं सुत्त्वान निग्घोसं, भीतो वेस्सन्तरो अहु ।

पब्बतं अभिरुहित्वा, भीतो सेनं उदिक्खति ॥

२३६९ इङ्ग मद्दि निसामेहि, निग्घोसो यादिसो वने ।
आजानीया हसियन्ति, धजग्गानि च दिस्सरे ॥

२३७० इमे नून अरज्जस्मिं, मिगसङ्घानि लुहका ।
वागुराहि परिक्खिप्प, सोब्भं पातेत्वा तावदे ।
विककोसमाना तिब्बाहि, हन्ति नेसं वरं वरं ॥

२३७१ यथा मयं अदूसका, अरज्जे अवरुद्धका ।
अमित्तहत्थत्तं गता, पस्स दुब्बलघातकं ॥

२३७२ अमिता नप्पसाहेय्युं, अग्गीव उदकण्णवे ।
तदेव त्वं विचिन्तेहि, अपि सोत्थि इतो सिया ॥

२३७३ ततो वेस्सन्तरो राजा, ओरोहित्वान पब्बता ।
निसीदि पण्णसालायं, दळ्हं कत्त्वान मानसं ॥

२३७४ निवत्तयित्वान रथं, वुट्ठपेत्त्वान सेनियो ।
एकं अरज्जे विहरन्तं, पिता पुत्तं उपागमि ॥

२३७५ हत्थिक्खन्धतो ओरुह, एकंसो पज्जलीकतो ।
परिकिण्णो [परिक्खित्तो (सी० पी०)] अमच्चेहि, पुत्तं सिञ्चितुमागमि ॥

२३७६ तत्थद्वस कुमारं सो, रम्मरूपं समाहितं ।
निसिन्नं पण्णसालायं, ज्ञायन्तं अकुतोभयं ॥

२३७७ अज्ज दिस्वान आयन्तं, पितरं पुत्तगिद्धिनं ।
वेस्सन्तरो च मद्दी च, पच्चुग्गन्त्वा अवन्दिसुं ॥

२३७८ मद्दी च सिरसा पादे, ससुरस्साभिवादयि ।
‘मद्दी अहज्जि ते देव, पादे वन्दामि ते सुण्हा’ [हुसा (सी० स्या० पी०)] ।
तेसु तत्थ पलिसज्ज, पाणिना परिमज्जथ ॥

२३७९ कच्चि वो कुसलं पुत्त, कच्चि पुत्त अनामयं ।
कच्चि उज्जेन यापेथ, कच्चि मूलफला बहू ॥

२३८० कच्चि डंसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा ।
वने वाळमिगाकिण्णे, कच्चि हिंसा न विज्जति ॥

२३८१:अत्थि नो जीविका देव, सा च यादिसकीदिसा ।
कसिरा जीविका होम [अहोसि (?)], उज्झाचरियाय जीवितं ॥

२३८२:अनिद्धिनं महाराज, दमेतस्संव सारथि ।
त्यम्हा अनिद्धिका दन्ता, असमिद्धि दमेति नो ॥

२३८३:अपि नो किसानि मंसानि, पितु मातु अदस्सना ।
अवरुद्धानं महाराज, अरज्जे जीवसोकिनं'' ॥

२३८४:येपि ते सिविसेट्टस्स, दायादापत्तमानसा ।
जाली कण्हाजिना चुभो, ब्राह्मणस्स वसानुगा ।
अच्चायिकस्स लुट्ठस्स, यो ने गावोव सुम्भति ॥

२३८५:ते राजपुत्तिया पुत्ते, यदि जानाथ संसथ ।
परियापुणाथ नो खिप्पं, सप्पदट्ठंव माणवं'' ॥

२३८६:उभो कुमारा निक्कीता, जाली कण्हाजिना चुभो ।
ब्राह्मणस्स धनं दत्त्वा, पुत्त मा भायि अस्सस'' ॥

२३८७:कच्चि नु तात कुसलं, कच्चि तात अनामयं ।
कच्चि नु तात मे मातु, चक्खु न परिहायति'' ॥

२३८८:कुसलज्जेव मे पुत्त, अथो पुत्त अनामयं ।
अथो च पुत्त ते मातु, चक्खु न परिहायति'' ॥

२३८९:कच्चि अरोगं योगगं ते, कच्चि वहति वाहनं ।
कच्चि फीतो जनपदो, कच्चि वुट्ठि न छिज्जति'' ॥

२३९०:अथो अरोगं योगगं मे, अथो वहति वाहनं ।
अथो फीतो जनपदो, अथो वुट्ठि न छिज्जति'' ॥

२३९१:इच्चेवं मन्तयन्तानं, माता नेसं अदिस्सथ ।
राजपुत्ती गिरिद्वारे, पत्तिका अनुपाहना ॥

२३९२:तज्ज दिस्वान आयन्तं, मातरं पुत्तगिद्धिनिं ।
वेस्सन्तरो च मद्दी च, पच्चुगगन्त्वा अवन्दिसुं ॥

२३९३:मद्दी च सिरसा पादे, सस्सुया अभिवादयि ।

मद्वी अहञ्जि ते अय्ये, पादे वन्दामि ते सुण्हा” ॥

२३९४ मद्विञ्च पुत्तका दिस्वा, दूरतो सोत्थिमागता ।
कन्दन्ता मभिधाविंसु, वच्छबालाव मातरं ॥

२३९५ मद्वी च पुत्तके दिस्वा, दूरतो सोत्थिमागते ।
वारुणीव पवेधेन्ती, थनधाराभिसिञ्चथ” ॥

२३९६ समागतानं जातीनं, महाघोसो अजायथ ।
पब्बता समनादिंसु, मही पकम्पिता अहु ॥

२३९७ वृद्धिधारं पवत्तेन्तो, देवो पावस्सि तावदे ।
अथ वेस्सन्तरो राजा, जातीहि समगच्छथ ॥

२३९८ नत्तारो सुणिसा पुत्तो, राजा देवी च एकतो ।
यदा समागता आसुं, तदासि लोमहंसनं ॥

२३९९ पञ्जलिका तस्स याचन्ति, रोदन्ता भेरवे वने ।
वेस्सन्तरञ्च मद्विञ्च, सब्बे रट्ठा समागता ।
त्वं नोसि इस्सरो राजा, रज्जं कारेथ नो उभो” ॥

छखत्तियकम्मं नाम ।

२४०० धम्मेन रज्जं कारेन्तं, रट्ठा पब्बाजयित्थ मं ।
त्वञ्च जानपदा चेव, नेगमा च समागता” ॥

२४०१ दुक्कटञ्च हि नो पुत्त, भूनहच्चं कतं मया ।
योहं सिवीनं वचना, पब्बाजेसिमदूसकं” ॥

२४०२ येन केनचि वण्णेन, पितु दुक्खं उदब्बहे ।
मातु भगिनिया चापि, अपि पाणेहि अत्तनो” ॥

२४०३ ततो वेस्सन्तरो राजा, रजोजल्लं पवाहयि ।
रजोजल्लं पवाहेत्वा, सङ्खवण्णं [सच्चवण्णं (सी० स्या०)] अधारयि” ॥

२४०४ सीसं न्हातो सुचिवत्थो, सब्बाभरणभूसितो ।
पच्चयं नागमारुह, खगं बन्धि परन्तपं ॥

२४०५ ततो सट्टिसहस्सानि, योधिनो चारुदस्सना ।
सहजाता पकिरिंसु, नन्दयन्ता रथेसभं ॥

२४०६ ततो मद्दिम्पि न्हापेसुं, सिविकज्जा समागता ।
वेस्सन्तरो तं पालेतु, जाली कण्हाजिना चुभो ।
अथोपि तं महाराजा, सज्जयो अभिरक्खतु” ॥

२४०७ इदञ्च पच्चयं लद्धा, पुब्बे संक्लेसमत्तनो ।
आनन्दियं आचरिंसु, रमणीये गिरिब्बजे ॥

२४०८ इदञ्च पच्चयं लद्धा, पुब्बे संक्लेसमत्तनो ।
आनन्दि वित्ता सुमना, पुत्ते सङ्गम्म लक्खणा ॥

२४०९ इदञ्च पच्चयं लद्धा, पुब्बे संक्लेसमत्तनो ।
आनन्दि वित्ता पतीता, सह पुत्तेहि लक्खणा” ॥

२४१० एकभत्ता पुरे आसिं, निच्चं थण्डिलसायिनी ।
इति मेतं वतं आसि, तुम्हं कामा हि पुत्तका ॥

२४११ तं मे वतं समिद्धज्ज, तुम्हे सङ्गम्म पुत्तका ।
मातुजम्पि तं पालेतु, पितुजम्पि च पुत्तक ।
अथोपि तं महाराजा, सज्जयो अभिरक्खतु ॥

२४१२ यं किञ्चित्थि कतं पुज्जं, मय्हज्जेव पितुच्च ते ।
सब्बेन तेन कुसलेन, अजरो अमरो भव” ॥

२४१३ कप्पासिकञ्च कोसेय्यं, खोमकोटुम्बरानि च ।
सस्सु सुण्हाय पाहेसि, येहि मदी असोभथ ॥

२४१४ ततो हेमञ्च कायूरं, गीवेय्यं रतनामयं ।
सस्सु सुण्हाय पाहेसि, येहि मदी असोभथ ॥

२४१५ ततो हेमञ्च कायूरं, अङ्गदं मणिमेखलं ।
सस्सु सुण्हाय पाहेसि, येहि मदी असोभथ ॥

२४१६ उण्णतं मुखफुल्लञ्च, नानारत्ते च माणिके [माणिये (सी० पी०)] ।
सस्सु सुण्हाय पाहेसि, येहि मदी असोभथ ॥

- २४१७ उगत्थनं गिङ्गमकं, मेखलं पाटिपादकं [पटिपादुकं (सी० स्या०), पालिपादकं (पी०)] ।
सस्सु सुण्हाय पाहेसि, येहि मद्दी असोभथ ॥
- २४१८ सुत्तञ्च सुत्तवज्जञ्च, उपनिज्झाय सेय्यसि ।
असोभथ राजपुत्ती, देवकज्जाव नन्दने ॥
- २४१९ सीसं न्हाता सुचिवत्था, सब्बालङ्कारभूसिता ।
असोभथ राजपुत्ती, तावतिंसेव अच्छरा ॥
- २४२० कदलीव वातच्छुपिता, जाता चित्तलतावने ।
दन्तावरणसम्पन्ना, राजपुत्ती असोभथ ॥
- २४२१ सकुणी मानुसिनीव, जाता चित्तपत्ता पती ।
निग्रोधपक्कबिम्बोद्धी, राजपुत्ती असोभथ ॥
- २४२२ तस्सा च नागमानेसुं, नातिबद्धं व कुञ्जरं ।
सत्तिक्खमं सरक्खमं, ईसादन्तं उरूळहवं ॥
- २४२३ सा मद्दी नागमारुहि, नातिबद्धं व कुञ्जरं ।
सत्तिक्खमं सरक्खमं, ईसादन्तं उरूळहवं ॥
- २४२४ सव्वमिह तं अरज्जमिह, यावन्तेत्थ मिगा अहुं ।
वेस्सन्तरस्स तेजेन, नज्जमज्जं विहेठयुं ॥
- २४२५ सव्वमिह तं अरज्जमिह, यावन्तेत्थ दिजा अहुं ।
वेस्सन्तरस्स तेजेन, नज्जमज्जं विहेठयुं ॥
- २४२६ सव्वमिह तं अरज्जमिह, यावन्तेत्थ मिगा अहुं ।
एकज्झं सन्निपातिसु, वेस्सन्तरे पयातमिह ।
सिवीनं रट्ठवट्ठने ॥
- २४२७ सव्वमिह तं अरज्जमिह, यावन्तेत्थ दिजा अहुं ।
एकज्झं सन्निपातिसु, वेस्सन्तरे पयातमिह ।
सिवीनं रट्ठवट्ठने ॥
- २४२८ सव्वमिह तं अरज्जमिह, यावन्तेत्थ मिगा अहुं ।
नास्सु मज्जू निकूजिसु, वेस्सन्तरे पयातमिह ।
सिवीनं रट्ठवट्ठने ॥

२४२९सब्बमिहं तं अरञ्जमिहं, यावन्तेत्थं दिजा अहं ।
नास्सु मञ्जू निक्खिंसु, वेस्सन्तरे पयातमिहं ।
सिवीनं रट्ठवट्ठने ॥

२४३०प्रटियत्तो राजमग्गो, विचित्तो पुप्फसन्धतो ।
वसि वेस्सन्तरो यत्थ, यावताव जेतुत्तरा ॥

२४३१ततो सट्ठिसहस्सानि, योधिनो चारुदस्सना ।
समन्ता परिकिरिंसु, वेस्सन्तरे पयातमिहं ।
सिवीनं रट्ठवट्ठने ॥

२४३२ओरोधा च कुमारा च, वेसियाना च ब्राह्मणा ।
समन्ता परिकिरिंसु, वेस्सन्तरे पयातमिहं ।
सिवीनं रट्ठवट्ठने ॥

२४३३हत्थारोहा अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका ।
समन्ता परिकिरिंसु, वेस्सन्तरे पयातमिहं ।
सिवीनं रट्ठवट्ठने ॥

२४३४समागता जानपदा, नेगमा च समागता ।
समन्ता परिकिरिंसु, वेस्सन्तरे पयातमिहं ।
सिवीनं रट्ठवट्ठने ॥

२४३५करोटिया चम्मधरा, इल्लीहत्था [इन्दिहत्था (स्या० क०), खग्गहत्था (सी० पी०)] सुवम्मिनो ।
पुरतो पटिपज्जिंसु, वेस्सन्तरे पयातमिहं ।
सिवीनं रट्ठवट्ठने ॥

२४३६ते पाविसुं पुरं रम्मं, महापाकारतोरणं ।
उपेतं अन्नपानेहि, नच्चगीतेहि चूभयं ॥

२४३७वित्ता जानपदा आसुं, नेगमा च समागता ।
अनुप्पत्ते कुमारमिहं, सिवीनं रट्ठवट्ठने ॥

२४३८चेलुक्खेपो अवत्तित्थ, आगते धनदायके ।
नन्दिं पवेसि [नन्दि-प्पवेसि (सी० स्या० पी०)] नगरे, बन्धना मोक्खो अघोसथ ॥

२४३९जातरूपमयं वस्सं, देवो पावस्सि तावदे ।

वेस्सन्तरे पविट्ठम्हि, सिवीनं रट्ठवट्ठने ॥

२४४ अतो वेस्सन्तरो राजा, दानं दत्त्वान खत्तियो ।
कायस्स भेदा सप्पज्जो, सग्गं सो उपपज्जथा'ति ॥

वेस्सन्तरजातकं दसमं ।

महानिपात निट्ठिता ।

जातकपाळि निट्ठिता ।